เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

ขุนระดับดุลยดล

(ระดับ ศรียุกตศุทธ)

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

กรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

ใบอนุญาต

ในการพระราชทานเพลิงศพ ท่านขุนระดับดุลยคล (ระดับ ศรียกตศุทธ) ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร. คุณพลศรี ศรียกตศุทธ ผู้ภรรยา พร้อมด้วยบุตรธิดาประสงค์จะพิมพ์หนังสือเรื่อง "ทิชีวิต" ซึ่งได้เคยพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลในการพระราชทานเพลิงพระศพสมเด็จพระสังฆราช ญาณสาย มหาเถระ, เพื่อเป็นส่วนปฏิการะแก่ท่านผู้ให้เกียรติมาในงาน และเพื่อเป็นวิทยาทานอีกส่วนหนึ่งด้วย ทางวัดเห็นว่า เป็นการเผยแพร่ความรู้อย่างหนึ่ง จึงยินดีอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามประสงค์

มอบกุศลที่จะพึงมีแต่การวิทยาทานส่วนนี้ ขอจงอำนวยสิริสุขสวัสดิ์แก่ท่านขุนระดับดุลยคล (ระดับ ศรียกตศุทธ) ในสัมปรายภพ สมตามเจตนาปรารถนาของคณะท่านเจ้าภาพทุกประการ.

พระธรรมคุณาภรณ์
วัดสระเกศ

คำไว้อาลัย

เมื่อปี พ ศ ๒๔๙๑ ข้าราชการรถไฟ เขตขอนแก่น ซึ่งมีโยมขุนระดับ-ดุลยดล นายช่างวิศวกรบำรุงทางเขตขอนแก่น เป็นประธาน ได้ไปนิมนต์พระวัดธาตุเมืองเก่า ขอนแก่น มาอยู่จำพรรษาที่วัดวุฒาราม สถานีรถไฟขอนแก่น พระเดชพระคุณเจ้าคุณพระพุทธิสารสุธี เจ้าอาวาสวัดธาตุ ได้จัดให้ข้าพเจ้ากับพระมหาพิจิตร์ และพระเณรติดตามรวมเป็น ๖ รูป ออกมาอยู่ประจำตามคำนิมนต์ของโยมขุน ฯ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๑ นับแต่นั้นมาข้าพเจ้าได้รู้จักโยมขุน ฯ เป็นอย่างดี ตามความเห็นของข้าพเจ้าแล้วท่านผู้นี้เป็นผู้เอาใจใส่ทางราชการและหนักแน่นในทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก จะสังเกตได้ชัดในเวลาเช้า ๆ พระสงฆ์ออกไปโปรดสัตว์ (ออกบิณฑบาต) ท่านจะพยายามใส่บาตรด้วยตนเองเสมอ ด้วยความเคารพนอบน้อมเสร็จแล้วท่านจึงจะลงไปที่ทำงาน และเมื่อถึงคราวจำเป็นที่ท่านจะทักทายกับพระสงฆ์องค์เจ้า ท่านก็พูดด้วยความเคารพและอ่อนโยน ไม่พูดมากพูดแต่คำที่เป็นสาระ สมกับท่านเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ ที่ได้รับการศึกษาอบรมมามาก

ดังนั้น การจากไปของท่านครั้งนี้ ย่อมทำให้ข้าพเจ้าอดที่จะระลึกถึงคุณงามความดีที่ท่านได้ทำไว้ในคราวที่ยังมีชีวิตอยู่เสียมิได้ แต่ก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อมีเกิดแล้วก็ต้องมีตาย เมื่อมีเหตุแล้วก็ต้องมีผล ดังพุทธภาษิตที่ว่า

เย ธมฺมา เหตุปฺปภวา เตส เหตุ ตถาคโต

ในงานพระราชทานเพลิงศพของคุณโยมขุน ฯ ในครั้งนี้ข้าพเจ้าจึงขอตั้งจิตอธิษฐานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย และด้วยกุศลผลบุญพร้อมทั้งคุณงามความดีที่คุณโยมขุน ฯ ได้กระทำไว้ในครั้งยังมีชีวิตอยู่ จงดลบันดาลให้ท่านได้เสวยสุขในสัมปรายภพด้วยเทอญ

(พระครูพิทักษ์สารเขต)
เจ้าคณะอำเภอเมือง ขอนแก่น วัดวุฒาราม สถานีรถไฟขอนแก่น

คำไว้อาลัย

อาตมาได้รับทราบว่า คุณโยมขุนระดับดุลยดล ได้จากไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ ทำให้เกิดความรู้สึกว่า บัดนี้พระพุทธศาสนาได้ขาดพุทธศาสนิกชนผู้มีใจมั่นคงในพระพุทธศาสนาไปอีกผู้หนึ่งแล้ว ถึงแม้ว่าการจากไปนี้จะเป็นการจากไปตามวาระของทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ ซึ่งไม่มีใครจะหนีกฎนี้ไปได้ก็ตาม แต่การจากไปของผู้ที่เคยบำเพ็ญแต่คุณความดี บำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่สาธารณะสังคม เช่นคุณโยมขุนระดับดุลยดล นี้ ย่อมเป็นการสมควรที่จะได้รับความอาลัยจากผู้ที่อยู่ข้างหลังมิใช่หรือ ? อาตมายังจำได้ว่า เมื่อครั้งหนึ่งที่ทางวัดจะทำการตัดถนนผ่านเข้ามายังวัดใหญ่ฯ คุณโยม ขุนระดับ ฯ ก็เป็นผู้หนึ่งที่ยินดีบริจาคที่ดินของท่านให้เพื่อตัดถนนผ่านเข้ามายังวัดได้โดยมิได้คิดมูลค่า ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า การที่พระภิกษุสามเณรตลอดถึงประชาชนชาววัดใหญ่ฯ ได้รับความสะดวกในการคมนาคมอยู่ในขณะนี้ก็ด้วยคุณความดีของคุณโยม ขุนระดับ ฯ ที่ให้ความร่วมมือในการนี้มีส่วนร่วมอยู่ด้วย นอกจากนี้ คุณโยม ขุนระดับ ฯ ยังเป็นผู้มั่นอยู่ในกุศลกรรมต่าง ๆ เช่น ทำบุญตักบาตรและบริจาคทรัพย์สร้างปูชนียสถานต่าง ๆ เป็นประจำ จึงนับได้ว่าท่านเป็นพุทธศาสนิกชนผู้มั่นคงในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง จึงเป็นที่น่าอาลัยที่โลกต้องมาเสียคนดีไปอีกคนหนึ่ง

ในโอกาสงานพระราชทานเพลิงศพนี้ อาตมาจึงขอแสดงความระลึกถึงคุณโยม ขุนระดับ ฯ และคุณความดีของท่านซึ่งยังคงอยู่คู่กับโลกนี้ตลอดไป มิได้จาก

ไปเช่นกับสังขารของท่าน ดังพุทธพจน์ที่ว่า สาธุ โลเก อนามตํ ซึ่งแปลว่า "คุณความดีย่อมไม่สูญสิ้นไปจากโลก" และขอให้คุณความดีและบุญกุศลที่ท่านได้บำเพ็ญมาตั้งแต่ต้นจนปริโยสาน จงเป็นปัจจัยให้วิญญาณของท่าน จงประสบแต่สันติสุขในสัมปรายภพ เทอญ-

(พระครูประสาทธรรมกิจ)
วัดใหญ่ศรีสุพรรณ

คำปรารภ

เนื่องในการพระราชทานเพลิงศพ ขุนระดับดุลยดล (ระดับ ศรียุกตศุทธ) เจ้าภาพขอถือโอกาสขอบพระทัย ขอบพระคุณ ทุกท่าน ที่กรุณาให้เกียรติไปร่วมในการสวดพระอภิธรรม และสละเวลามาเป็นเกียรติในวันนี้เป็นอย่างสูง หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง ด้วยประการใดก็ดี ขอได้โปรดอภัยด้วย

เจ้าภาพได้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง "พิธีชีวิต" ขึ้น เป็นอนุสรณ์แก่ขุนระดับดุลยดลผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้เคยจัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลในการพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระสังฆราช ญาโณทยมหาเถระ เจ้าภาพเห็นว่าหนังสือเล่มนี้มีประโยชน์มากเกี่ยวกับประเพณี พิธีการต่าง ๆ ของคนไทย ที่จะใช้เป็นข้อแนะนำในการปฏิบัติเนื่องในพิธีการต่าง ๆ ได้ตามสาระที่ต้องการ จึงได้ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือดังกล่าวจากพระคุณเจ้าพระธรรมคุณาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดสระเกศราชวรวิหาร เจ้าภาพขอน้อมนมัสการพระคุณเจ้าพระธรรมคุณาภรณ์ที่ได้กรุณาอนุญาตให้จัดพิมพ์หนังสือ "พิธีชีวิต" ได้ เพื่อเป็นบรรณาการแก่บรรดาท่านผู้มีเกียรติ ญาติมิตร ที่มาเป็นเกียรติในงานพระราชทานเพลิงศพในวันนี้

ขณะที่ขุนระดับดุลยดล มีชีวิตอยู่ สุขภาพไม่ใคร่สมบูรณ์ และต้องพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลนั้น นายแพทย์กมล สินธวานนท์ นายแพทย์พิเศษผู้อำนวยการโรงพยาบาลหญิง คณะแพทย์ และพยาบาล ได้กรุณาเอาใจใส่ให้การรักษา พยาบาลและอำนวยความสะดวกนานาประการเป็นอย่างดียิ่ง เจ้าภาพขอขอบพระคุณอย่างสูงในความกรุณาไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ที่สุด ขออำนาจแห่งบุญราศี อันเจ้าภาพ และบรรดาท่านผู้มีเกียรติได้บำเพ็ญอุทิศให้ จงได้สำเร็จเป็นหิตานุหิตประโยชน์ เสริมส่งความดี และบุญกุศลที่ผู้ล่วงลับได้สร้างสมไว้ และขอดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของขุนระดับดุลยดล จงได้ประสบสุคติ ในสัมปรายภพทุกประการเทอญ.

เจ้าภาพ

ขุนระดับดุลยดล (ระดับ ศรียุกตศุทธ)

ชาตะ 11 เมษายน 2437

มรณะ 21 กันยายน 2515

บำเพ็ญกุศล

ณ

วัดใหญ่ศรีสุพรรณ

ประวัติ

ขุนระดับดุลยดล (ระดับ ศรียุกตศุทธ)

๑. ชื่อตัว ระดับ

๒. เกิด วันพุธ แรม ๖ ค่ำ เดือน ๕ ปีมะเมีย ตรงกับวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๔๓๗

๓. สัญชาติ ไทย เชื้อชาติ ไทย ศาสนา พุทธ

๔. ภูมิลำเนาเดิม อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

๕. ชื่อบิดา นายหวิง ชื่อมารดา นางเทียน

๖. พี่น้อง เป็นบุตรชายคนเดียวของบิดามารดา

๗. ภรรยา นางพูลศรี ศรียุกตศุทธ

๘. บุตร

๑.	นางบุญเกิด	บุญวันท์
๒.	น.ส. สุภาพ	ศรียุกตศุทธ
๓.	นายมณี	ศรียุกตศุทธ
๔.	น.ส. สุวรรณ	ศรียุกตศุทธ
๕.	นางปลื้มจิต	ทุมวิภาต
๖.	น.ส. ผกา	ศรียุกตศุทธ
๗.	พันตรี ไพฑูรย์	ศรียุกตศุทธ
๘.	นายไพบูลย์	ศรียุกตศุทธ

๙. ภูมิลำเนาปัจจุบัน ๗๑ ซอยประสานมิตร ถนนอินทรพิทักษ์ กรุงเทพมหานคร

๑๐. การศึกษา

- สำเร็จประโยคประถมศึกษา จากโรงเรียนโชติการาม
- สำเร็จนักเรียนนายดาบ จากโรงเรียนนายร้อยทหารบก
- สำเร็จวิชาการแผนที่ จากโรงเรียนกรมแผนที่ทหารบก

๑๑. การปฏิบัติงาน

๓ สิงหาคม	๒๔๖๓	–	เข้ารับราชการในกรมรถไฟตำแหน่งสารวัดก่อสร้าง
๑ เมษายน	๒๔๗๖	–	ตำแหน่งสารวัดบำรุงทาง
๑ เมษายน	๒๔๘๔	–	ตำแหน่งวิศวกรกำกับการบำรุงทางเขตยะลา
๑ มกราคม	๒๔๘๙	–	ตำแหน่งวิศวกรประจำกองบำรุงทางและสถานที่
๑ กุมภาพันธ์	๒๔๙๐	–	ตำแหน่งวิศวกรกำกับการบำรุงทางเขตขอนแก่น
๑ กรกฎาคม	๒๔๙๔	–	ออกจากราชการกรมรถไฟเข้าทำงานในการรถไฟแห่งประเทศไทยในตำแหน่งเดิม ปฏิบัติงานติดต่อกันมาจนกระทั่งออกจากงานฐานสูงอายุ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๐๐ (หลังจากที่ได้รับการต่อเวลาทำงานให้ ๔ ครั้ง ๆ ละ ๑ ปี)

๑๒. เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ

- จตุรถาภรณ์มงกุฎไทย
- เหรียญจักรพรรดิมาลา
- ตริตาภรณ์มงกุฎไทย
- เหรียญบรมราชาภิเษก
- เหรียญเงิน Medaille en Argent

คำไว้อาลัย

ขุนระดับกับข้าพเจ้า ได้เริ่มรู้จักกันมาตั้งแต่ข้าพเจ้าได้รับตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมรถไฟ ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ ขุนระดับเป็นนายช่างบำรุงทางเขตยะลา ข้าพเจ้าไปตรวจการรถไฟในเขตที่ขุนระดับเป็นผู้รับผิดชอบดูแล ได้สอบถามกิจการในหน้าที่การบำรุงทาง ขุนระดับได้ชี้แจงและตอบปัญหาที่ข้าพเจ้าสอบถามอย่างตรงไปตรงมาตามหลักวิชาการ กับเป็นผู้มีอุดมคติและมีความสมนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นอย่างดี ประกอบกับเป็นผู้มีอัธยาศัยใจคอดี และมีน้ำใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา จึงเป็นที่รักใคร่นับถือของบรรดาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

เมื่อขุนระดับได้ถึงแก่กาลแตกดับไปเช่นนี้ จึงเป็นที่เศร้าสลดและอาลัยอาวรณ์แก่ญาติมิตรและผู้ที่เคยร่วมงานด้วยกันตลอดจนผู้ที่เคยอยู่ในบังคับบัญชา อย่างไรก็ดี แม้ว่าร่างกายอันเป็นรูปธรรมจะถึงกาลเวลาดับไปแล้ว แต่ชื่อเสียงเกียรติคุณอันเป็นนามธรรม ยังคงอยู่ในความทรงจำของลูกหลานและผู้ใต้บังคับบัญชาไปอีกตลอดกาลนาน

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐานให้ดวงวิญญาณของขุนระดับ จงไปสู่สมคติการควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพนั้น เทอญ.

(พลเอก จรูญ รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์)

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

ระลึกถึงท่านขุนระดับดุลยดล

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสรู้จักและมีความสนิทสนมกับท่านขุนระดับดุลยดล เป็นเวลา 45 ปีมาแล้ว ตั้งแต่สมัยข้าพเจ้าได้ไปเป็นนายช่างก่อสร้างสายตะวันออกเฉียงเหนือในระหว่าง พ.ศ. 2469 ถึง 2472 การก่อสร้างสายตะวันออกเฉียงเหนือในครั้งนั้น รวมทั้งการก่อสร้างสายโคราช-อุบล และสายโคราช-ขอนแก่น โดยมีพระยาภิไพพงศ์บริพัตร เป็นนายช่างเอกก่อสร้าง พระประกาศกิจศิลป์ เป็นนายช่างตรี และหม่อมเจ้าเสริมสวัสดิ์ กฤดากร เป็นนายช่างภาค ควบคุมการก่อสร้างสายขอนแก่น ท่านขุนระดับฯ ได้เป็นสารวัตรก่อสร้างสายขอนแก่น เริ่มตั้งแต่การสำรวจทาง จนการก่อสร้างเสร็จถึงขอนแก่น ข้าพเจ้าเคยได้ฟังหม่อมเจ้าเสริมสวัสดิ์ฯ ทรงรับสั่งชมเชยท่านขุนระดับฯ ว่าเป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อต่อความลำบาก และซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่เป็นอย่างดียิ่ง

ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า ทางรถไฟในประเทศไทยตั้งแต่เริ่มต้นนั้นได้สร้างโดยนายช่างชาวต่างประเทศ ทั้งสายเหนือ สายใต้ สายตะวันออก เพราะยังไม่มีนายช่างไทย แม้แต่ชั้นสารวัตร — ก็ต้องใช้ชาวอินเดีย ชาวลังกา ทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือเป็นสายแรกที่ได้สร้างขึ้นโดยฝีมือของเจ้าหน้าที่ไทยล้วน ภายใต้การอำนวยการของนายช่างไทย ฉะนั้น ท่านขุนระดับฯ จึงเป็นเจ้าหน้าที่ผู้หนึ่ง ซึ่งช่วยให้งานก่อสร้างทางรถไฟโดยฝีมือของคนไทย สำเร็จไปด้วยดี เป็นเกียรติประวัติ มาถึงสมัยนี้เรามีวิศวกรไทยอยู่มากมาย จึงเป็นที่หวังว่า หากจะมีการก่อสร้างทางรถไฟสายใหม่ ๆ ต่อไป การรถไฟไทยคงจะดำเนินการสร้างเองโดยฝีมือของคนไทย ภายใต้การอำนวยการของวิศวกรไทย เพื่อรักษาเกียรติประวัติไว้

ต่อมาท่านขุนระดับฯ ได้ย้ายมาเป็นสารวัตรบำรุงทาง เมื่อ พ.ศ. 2476 และเลื่อนขึ้นเป็นวิศวกรบำรุงทาง ใน พ.ศ. 2488 ข้าพเจ้าก็ได้มีโอกาสร่วมงานกับท่านขุนระดับฯ ในสังกัดเดียวกันอีกวาระหนึ่ง จนกระทั่งท่านขุนระดับออกจากงานรับบำนาญเกษียณอายุ เมื่อสิ้นกันยายน พ.ศ. 2500 หลังจากได้รับการต่ออายุ 4 ครั้ง ในการปฏิบัติงาน ท่านขุนระดับฯ ได้ยึดถือหลักสามประการ คือ ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน กตัญญูต่อการรถไฟไทย ซึ่งเป็นอุดมคติอันหาได้ไม่ง่ายในสมัยนี้

นอกจากความสัมพันธ์ดังกล่าว เมื่อคุณสุวรรณ ศรียุกตทัศ บุตรท่านขุนระดับฯ ได้ศึกษาสำเร็จปริญญาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้สมัครเข้าทำงานในฝ่ายการช่างโยธา ข้าพเจ้าก็มีความยินดี ที่ได้มีโอกาสรับบุตรของผู้ที่ได้ประกอบความดีให้แก่การรถไฟ

ข้าพเจ้ามีความเศร้าใจ เมื่อได้รับจดหมายจากคุณสุวรรณฯ ว่า ท่านขุนระดับฯ ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจวาย เมื่อ 21 กันยายน 2515 เสียแล้ว จึงขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ตลอดจนบุญกุศล และกรรมดีทั้งหลายที่ท่านขุนระดับฯ ได้บำเพ็ญมาตลอดชีวิต จงดลบันดาลให้วิญญาณของท่านขุนระดับดุลยดล ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ เทอญ

วิเทศยนตรกิจ

25 มกราคม 2516

(หลวงวิเทศยนตรกิจ)

5404 Brookeway Drive,
Washington D.C. 20016
U.S.A.

คำไว้อาลัย

ข้าพเจ้าได้เริ่มรู้จักท่านขุนระดับดุลยดล เมื่อครั้งเริ่มปฏิบัติราชการเป็นนายช่างผู้ช่วยอยู่ในกรมรถไฟ (ในสมัยนั้น) ภายใต้การบังคับบัญชาของหม่อมเจ้าเสริมสวาสดิ์กฤดากร ผู้ทรงเสด็จกลับจากการศึกษา ณ ต่างประเทศมาใหม่ ๆ และได้ทรงรับตำแหน่งหน้าที่เป็นนายช่างภาคกำกับการก่อสร้างทางรถไฟสายนครราชสีมา-ขอนแก่น โดยมีท่านขุนระดับ ฯ ปฏิบัติงานร่วมอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของพระองค์ท่าน

ท่านขุนระดับ ฯ ท่านเป็นผู้ชำนิชำนาญในกิจหน้าที่ทางไหน โดยเริ่มแรกนั้น พระราชทินนามที่ท่านได้รับ ย่อมบ่งบอกดีอยู่แล้ว อันหมายถึงการบ่งบอกสองสถานด้วยกัน

๑. เป็นผู้ได้ระดับทั้งในส่วนตัวและจิตใจ

๒. ได้ระดับดีทั้งในราชการด้วยควบคู่กันไป

ทั้งนี้โดยเหตุผลที่ท่านมีลักษณะเป็นคนสุขุม ละมุนละม่อมต่อเพื่อนร่วมงาน นิสัยใจคอเยือกเย็นดีมาก สมกับที่ทางกรมรถไฟได้ต่ออายุปฏิบัติงานให้ท่าน รวมด้วยกันถึง ๔ ครั้ง ๔ คราว

หากมีวิถีทางหนึ่งทางใดที่ข้าพเจ้าจะได้ตั้งอธิษฐาน ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกชักนำวิญญาณของท่านขุนระดับ ฯ ที่รักและนับถือ จงประสบแต่สันติสุขในสัมปรายภพโน้นเทอญ.

หลวงวิทิตยนตรการ

คำไว้อาลัยท่านขุนระดับดุลยดล

ท่านขุนระดับดุลยดล ได้เริ่มเข้ารับราชการในกรมรถไฟหลวงพร้อมกับท่านขุนปั้ทมดิษบถพิจารณ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓ ในกองก่อสร้างทางรถไฟสายโคราช–อุบล ซึ่งในขณะนั้นได้วางแนวทางไว้ตามที่ได้ออกพระราชบัญญัติให้เวนคืนที่ดิน

เมื่อเริ่มทำการสำรวจวางแนวทางรถไฟ จากโคราชไปยังจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ นั้น จังหวัดอุบลราชธานีอันเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับอาณานิคมของฝรั่งเศสในสมัยนั้น การก่อสร้างทางรถไฟหรือทางหลวงในเขตติดต่อกับอาณานิคมนี้ สมควรจะต้องใช้วิศวกรและพนักงานที่มีสัญชาติเป็นฝรั่งเศสบ้าง หรือมิฉะนั้นก็ต้องใช้วิศวกรและพนักงานที่มีสัญชาติเป็นไทยทั้งสิ้น ดังนั้นผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงสมัยนั้น นายพลโทพระเจ้าพี่ยาเธอกรมขุนกำแพงเพ็ชร์อัคร์โยธิน จึงทรงแต่งตั้งให้มหาอำมาตย์ตรีพระยารำไพพงษ์บริพัตร์ เป็นนายช่างก่อสร้างเอกสายตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นผู้อำนวยการก่อสร้างทางรถไฟสายโคราช–อุบล โดยมีพระประกาศกลศิลป์ เป็นผู้ช่วย เริ่มตั้งแต่สำรวจวางแนวทางตลอดจนงานก่อสร้างเสร็จบริบูรณ์ เปิดการเดินรถถึงจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิศวกรและพนักงานที่มีสัญชาติเป็นไทยทั้งสิ้น ท่านขุนระดับดุลยดล ได้ร่วมในงานเริ่มต้นนี้ด้วยผู้หนึ่ง สมัยนั้นเป็นถิ่นกันดารมาก ท่านขุนระดับดุลยดลต้องปฏิบัติงานด้วยความอดทนและเข้มแข็ง ไม่เห็นแก่เหนื่อยยาก ได้ประโยชน์แก่ทางราชการเป็นอย่างยิ่ง จนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ ท่านขุนระดับดุลยดล ได้ย้ายไปประจำในกองก่อสร้างทางรถไฟสายโคราช–ขอนแก่น ปกติท่านขุนระดับดุลยดล เป็นผู้ที่สุขภาพและอนามัยแข็งแรง ไม่ดื่มสุราและไม่สูบบุหรี่ตามที่ได้สังเกตเห็นและสดับตรับฟังมา ท่านขุนระดับดุลยดล เป็นผู้ที่สนใจใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ และปรารถนาดีต่อราชการอย่างแท้จริง ทำงานจนบังเกิดความชำนาญและได้ผลดี ซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างมาก มีมรรยาทโอบอ้อมอารีเป็นที่ทราบกันดี

ท่านขุนระดับดุลยดล เป็นสามีที่ดี และเป็นพ่อที่ดี เป็นที่ประจักษ์อยู่แล้วว่า บุตรธิดาของท่านขุนระดับดุลยดล ได้รับการศึกษาดีแล้วแต่ความถนัด และมีตำแหน่งหน้าที่การงานมั่นคง เมื่อการก่อสร้างทางรถไฟสายโคราช–ขอนแก่น เสร็จเรียบร้อยบริบูรณ์จนเปิดการเดินรถแล้ว ท่านขุนระดับดุลยดลได้ไปประจำในกองบำรุงทางและสถานที่ฝ่ายการช่างโยธาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ จนครบเกษียณอายุเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ จึงได้ออกรับบำนาญจนถึงแก่กรรม

อันความตายนั้นแม้จะรู้กันดีว่าเป็นไปตามธรรมชาติ เมื่อมีการเกิดมาแล้ว ย่อมมีการแตกดับสลายไปในที่สุด ซึ่งทุกคนไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ แต่ไม่วายที่จะทำความเศร้าสลดใจมาสู่บุตร ภรรยา ญาติ และมิตรสหายเป็นอย่างยิ่ง

ขออำนาจกุศลแลความดีทั้งมวลที่ท่านขุนระดับดุลยดลได้ประกอบไว้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ และอำนาจบุญกุศลที่บรรดาญาติมิตรได้บำเพ็ญอุทิศให้ จงส่งผลให้วิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่านขุนระดับดุลยดลจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

(ม.ล. กร อิศรางกูร)

อดีตวิศวกรบำรุงทางและสถานที่เขตอุตรดิตถ์

คำไว้อาลัย

แด่

ท่านขุนระดับดุลยดล ผู้เป็นเพื่อนนับถือเสมือนญาติ

เมื่อข้าพเจ้าได้ทราบข่าวจากคุณนายพูลศรี ทางโทรศัพท์ว่าท่านขุน ฯ ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้วที่โรงพยาบาลหญิง เนื่องด้วยโรคหัวใจวาย ก็อดใจหายไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ได้ทราบล่วงหน้ามาก่อนว่าท่านขุน ฯ มีโรคความดันโลหิตสูง โรคกระเพาะอาหาร สุดท้ายที่จะถึงแก่กรรมข้าพเจ้าและภรรยาได้ไปเยี่ยมที่บ้าน ท่านขุน ฯ ได้ลงมาต้อนรับพูดคุยกับข้าพเจ้าและภรรยาสนิทสนมอย่างเคย ไม่มีท่าทีว่าเจ็บไข้อย่างไร

ข้าพเจ้ากับท่านขุน ฯ เกิดปีเดียวกันเรียนหนังสืออยู่โรงเรียนเดียวกันคือที่โรงเรียน กรมแผนที่ทหารบกกระทรวงกลาโหม เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๑ นักเรียนรุ่นนั้นทั้งหมดมีประมาณ ๒๐ คน ท่านขุน ฯ กับข้าพเจ้าเป็นเพื่อนกันจนถึงเวลานี้รวม ๕๔ ปี นักเรียนในรุ่นนี้ก็มีท่านขุน ฯ นี่แหละที่รักกันมาก เพราะท่านขุน ฯ มีนิสัยรักพวกพ้อง อารมณ์รื่นเริง แจ่มใส มองโลกในแง่ดี โอบอ้อมอารี ไม่ถือตัว คบค้าสมาคมกับคนได้ทุกชั้น เมื่อจบหลักสูตรของโรงเรียนกรมแผนที่ทหารบกแล้ว ต่างคนก็แยกย้ายกันดำเนินอาชีพต่อไป ต่อมาทราบว่าท่านขุน ฯ รับราชการทำงานอยู่ที่การรถไฟแห่งประเทศไทยในตำแหน่งวิศวกรกำกับการบำรุงทาง ส่วนข้าพเจ้าเป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนกรมแผนที่ทหารบกจนปลดเกษียณอายุราชการ

ครอบครัวท่านขุน ฯ กับครอบครัวของข้าพเจ้าไปมาหาสู่กันเสมอ นับถือกันเสมือนญาติ มีทุกข์สุขอะไรก็เล่าสู่กันฟัง ถ้าตัวไม่มาเนื่องจากเจ็บป่วยก็ใช้โทรศัพท์คุย

กันเสมอ การที่ท่านขุน ฯ จากไปในระยะเวลาอันรวดเร็วเช่นนี้ ทำให้เศร้าใจและมีความอาลัยเป็นอย่างยิ่งที่ขาดเพื่อนผู้เป็นเสมือนญาติที่ดีไปเสียแล้ว

ขอกุศลผลบุญที่ท่านขุน ฯ ได้บำเพ็ญไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่นั้น จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านขุน ฯ ผู้เป็นเพื่อนและมิตรที่ดีไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

(ขุนศรีผลินพสุนธรา)

คำไว้อาลัยท่านขุนระดับดุลยดล

เมื่อต้นเดือนกันยายน ๒๔๗๙ ข้าพเจ้าได้เดินทางจากกรุงเทพฯ ไปปากน้ำโพ โดยรถไฟขบวน กรุงเทพฯ – พิษณุโลก เนื่องจากได้รับคำสั่งให้ย้ายจากกองแบบแผนไปดำรงตำแหน่งผู้ช่วยสารวัดบำรุงทางปากน้ำโพ เมื่อรถถึงสถานีปากน้ำโพแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงจากรถไปรายงานตัวต่อท่านขุนระดับดุลยดล สารวัดบำรุงทางปากน้ำโพ ซึ่งมีที่ทำการอยู่ในตัวสถานีปากน้ำโพ (สถานีเก่า) หลังจากได้สนทนากันเป็นเวลานานเพราะไม่เคยรู้จักหรือพบกันมาก่อน ท่านขุนได้พาไปดูที่พักซึ่งเป็นเรือนหลังใหญ่ท่านขุนได้เช่าเตรียมไว้ล่วงหน้า เพราะขณะนั้นทางราชการไม่มีบ้านพักให้ นับว่าเป็นความกรุณาของท่านขุนที่มีต่อข้าพเจ้าในวันแรกที่ได้พบหน้ากัน ในเย็นวันเดียวกันนั้นข้าพเจ้าได้รับเชิญให้ไปรับประทานอาหาร ณ ที่พักของท่านซึ่งเป็นเรือนแพ ข้าพเจ้าได้รู้จักคุณนายผู้เปี่ยมไปด้วยความเมตตาและบุตรของท่าน ๔ คน

เมื่อข้าพเจ้าทำงานตอนแรก ๆ ท่านขุนได้ให้ข้าพเจ้านั่งรถโยกไปตรวจงานกับท่านเสมอ ๆ พร้อมด้วยอบรมสั่งสอนวิชาการบำรุงรักษาทางโดยมิได้ปิดบัง ตลอดทั้งการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย ข้าพเจ้าจึงเคารพท่านขุนเสมือนอาจารย์คนแรกของข้าพเจ้าในวิชาการบำรุงรักษาทางรถไฟ

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ท่านขุนได้ถูกย้ายไปดำรงตำแหน่งสารวัดบำรุงทางลพบุรี หลังจากนั้นอีกไม่กี่เดือน ข้าพเจ้าก็ได้รับคำสั่งย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้ช่วยสารวัดบำรุงทางลพบุรีด้วย

ขณะที่ท่านขุนประจำอยู่ที่ลพบุรี ได้สร้างชื่อเสียงให้แก่กรมรถไฟหลายครั้ง และได้ให้ความร่วมมือกับราชการจังหวัดเป็นอย่างดี เช่นการแข่งขันหรือการประกวดต่าง ๆ ที่ทางจังหวัดจัดให้มีขึ้น ท่านขุนจะจัดให้คณะรถไฟเข้าร่วมด้วยทุกครั้ง พนักงานรถไฟฝ่ายต่าง ๆ ที่ประจำอยู่ที่นั่นเคารพนับถือท่านขุนทุกคน ตลอดทั้งให้ความ

ร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันอย่างพร้อมเพรียง ถ้ามีการช่วยเหลือราชการจังหวัดเกี่ยวกับการมหรสพ คณะรถไฟจะต้องไปซ้อมกันที่บ้านพักของท่านขุนในเวลากลางคืน บางคราวต้องซ้อมกันตั้งครึ่งค่อนเดือน เมื่อเลิกซ้อมแล้วคุณนายของท่านขุนก็เลี้ยงอาหารว่างทุกครั้ง คณะรถไฟนำหน้าอยู่เสมอเพราะเรามีผู้นำที่เสียสละทุกอย่างและพวกเราพร้อมเพรียงกันดี จนได้รับถ้วยรางวัลหลายใบ ถ้วยรางวัลดังกล่าวนี้ขณะนี้ยังคงตั้งแสดงไว้ในตู้ในตัวสถานีลพบุรี

ข้าพเจ้าเป็นผู้ช่วยท่านขุนที่ลพบุรีได้ ๒ ปี ในเดือนกันยายน ๒๔๘๓ ข้าพเจ้าต้องจากท่านขุน ไปโดยคำสั่งแต่งตั้งให้ข้าพเจ้าไปรักษาการในตำแหน่งสารวัตรบำรุงทางเทพา จังหวัดสงขลา หลังจากนั้นคือระหว่าง ๑ เมษายน ๒๔๘๘ ถึง ๑ มกราคม ๒๔๘๙ ท่านขุนได้ไปดำรงตำแหน่งวิศวกรกำกับการกองบำรุงทางเขตยะลา ซึ่งขณะนั้นข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งสารวัตรบำรุงทาง ปาร์เซมัส ในรัฐกลันตัน ขึ้นอยู่กับวิศวกรกำกับการกองบำรุงทางเขตยะลาด้วย เมื่อท่านขุนได้รับมอบหมายหน้าที่การงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้เดินทางไปพบข้าพเจ้าที่สถานีปาร์เซมัส ข้าพเจ้าได้นำท่านไปตรวจงาน แล้วข้ามฟากไปชมเมืองโกตาบารู ตอนเย็นกลับไปนอนค้างคืนที่บ้านพักหน้าสถานีปาร์เซมัส ท่านขุนนอนคุยกับข้าพเจ้าจนดึกจึงหลับไป รุ่งขึ้นท่านจึงเดินทางกลับสถานียะลา

เมื่อ ๓ มกราคม ๒๕๑๕ ข้าพเจ้าได้นำกระเช้าดอกไม้ไปเยี่ยมเคารพท่านขุนและคุณนายที่บ้าน รู้สึกว่าท่านทั้งสองมีความสุขมากที่ได้พบกับข้าพเจ้า และได้สนทนากันอย่างครื้นเครงเป็นเวลาชั่วโมงเศษ ข้าพเจ้ารักและเคารพท่านทั้งสองเสมือนญาติผู้ใหญ่ ซึ่งได้เคยมีบุญคุณต่อข้าพเจ้าหลายครั้งในระหว่างที่ปฏิบัติราชการร่วมกัน การพบท่านขุนเมื่อ ๓ มกราคม ๒๕๑๕ จึงเป็นการพบครั้งสุดท้ายและไม่ได้พบกันอีก จนท่านถึงแก่กรรมเมื่อ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๕ ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวก็รู้สึกสลดใจเป็นอย่างยิ่งที่ญาติผู้ใหญ่คนหนึ่งของข้าพเจ้าได้จากไปอย่างไม่มีวันกลับ

ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าอยู่ใกล้ชิดกับท่านขุน ท่านไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อผู้ใด มีแต่การเสียสละ ใครตกทุกข์ได้ยากก็ช่วยเหลือทุกคน ท่านมี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา คือ พรหมวิหาร ๔ อันเป็นสมบัติที่ดีของผู้ใหญ่ที่บังคับบัญชาคน ขอให้คุณพระศรีรัตนตรัยและกุศลกรรมของท่านขุน จงเป็นปัจจัยให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

(นายนิธย์ มีจิตร์)

อดีตวิศวกรกำกับการประจำฝ่ายการช่างโยธา

ไว้อาลัย แด่ ท่านขุนระดับดุลยดล

อดีต ว.บ.ข. ขอนแก่น

กระผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูงที่ได้มีโอกาสบรรยายความจำ ความรู้สึกนึกคิดของกระผมเป็นครั้งสุดท้าย เพราะท่านผู้วายชนม์ได้เป็นผู้บังคับบัญชามาถึงสองครั้งสองครา ครั้งแรกท่านดำรงตำแหน่งเป็นสารวัตบำรุงทางปากน้ำโพ กระผมเป็นเสมียน ณ ที่ทำการวิศวกรบำรุงเขตปากน้ำโพ บริเวณเดียวกันทางด้านตะวันตกของทางรถไฟใต้สถานีปากน้ำโพลงมาเล็กน้อย ในระหว่างนี้ท่านได้สละเวลาในตอนเย็นหลังเลิกงานแล้วสอนวิชาคำนวณช่าง วิชารังวัด การบำรุงทางรถไฟ แนะนำสั่งสอนอบรมสิ่งอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ ตลอดจนให้ความใกล้ชิดเมตตาแก่กระผมและครอบครัวสุดที่จะหาพบในตัวผู้อื่น เสมือนกับท่านเป็นพี่ + ผู้บังคับบัญชา + ครู รวมกันทั้งสามประการ ภายหลังท่านก็ย้ายมาดำรงตำแหน่งสารวัตบำรุงทางลพบุรี กระผมก็มาเป็นนายตรวจทางลพบุรี ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๔ ระหว่างนี้ท่านเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง ท่านและครอบครัวของท่านยิ่งให้ความอบอุ่นอารีรักใคร่แก่กระผมและครอบ-ครัวมากยิ่งขึ้น เพราะอยู่ในระยะสงคราม ซึ่งท่านเป็นห่วงเด็ก ๆ ของกระผมเกรงจะไม่ปลอดภัย เนื่องจากอยู่ใกล้สถานี จึงให้ย้ายครอบครัวไปอยู่ที่ห่างออกไป ที่สุดบริเวณสถานีนั้นก็ถูกระเบิด เหตุการณ์ที่เรียนมานี้เป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ยังมีเหตุการณ์ที่เรียกว่า **ครั้งหนึ่งในชีวิต** กันเลยทีเดียว มีเรื่องอยู่ว่า ตรงบริเวณหัวตะเข้ของประแจด้านเหนือระหว่าง ๑—๒ สถานีท่าแค โย้คดดัดคืนตรงแล้วกลับคดอีกเช่นนี้หลายครั้ง ขบวนรถวิ่งสบัดมาก ตกลงว่าจะทำการแยกราง พร้อมกับคนงานหมู่ ๘ ไปทำงานนี้ ในสมัยนั้นเครื่องมือเครื่องใช้หายาก เช่น บิดหล่าเจาะหมอนตะปูรางบางครั้งตะปูรางถอนมาหัวขาด ต้องใช้ตัวของมันงอให้จับฐานรางแทนหัวที่หัก ได้แยกรางด้านตะวันออก (หันหน้าไปทางเหนือ) ตรงรางกันล้อเป็นแนวตรงแล้ว ใจของกระผมในขณะนั้นคิดว่าใกล้เที่ยง ควรให้คนงานพักรับประทานอาหาร รอให้ขบวนรถ

ปากน้ำโพ - กรุงเทพ ฯ ผ่านดูความเรียบร้อยอีกครั้งจึงพัก ในขณะนั้นรถโยกของท่าน ส.บ.ท. ลพบุรี ผ่านมาถึงจุดที่ทำการแยกราง รถโยกของท่าน **ตกรางเสียก่อน** ท่านจึงลงไปดู ใช้เหล็กกะรางวางตรงระหว่างรางกันล้อกับหัวตะเข้ วัดอยู่ ๔ - ๕ หมอน ผลรางกว้างกว่าพิกัด ๑ เซ็นติเมตรเศษ จึงเป็นเหตุรางกันล้อดึงครีบบังใบล้อ ให้ครีบล้อด้านตรงข้ามปีนรางตรงหัวตะเข้ตกราง ท่านได้ช่วยแก้ไขพร้อมกับเทศนาให้พึงเสียกัณฑ์ใหญ่แล้วท่านก็ผ่านไป หลังจากนั้นท่านก็มิได้ใฝ่ใจว่ากล่าวอย่างไรอีกทำนองแล้วก็แล้วไป เรื่องนี้ถ้าท่านไม่ผ่านมาและตกรางเสียก่อนหากปล่อยขบวนรถปากน้ำโพ กรุงเทพ ฯ ผ่านจุดนี้แล้วอะไรจะเกิดขึ้น เป็นเวลา ๓๐ ปีเศษมาแล้ว เหตุการณ์มิรู้ลืมตลอดมาจนทุกวันนี้ นับว่าท่านได้ช่วยชุบชีวิตของกระผมผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นความผิดโทษร้ายแรง ถ้าขบวนรถปากน้ำโพตกรางต้องศูนย์เสียชีวิตและทรัพย์สิน (เพราะการกระทำครั้งนี้) แต่ภัยพิบัติมิได้เกิดขึ้น ยังมีชีวิตอยู่ในสังกัด ค.ร.ฟ. ได้ก็เพราะท่านแท้ ๆ นับได้ว่าท่านมีพระคุณแก่ตัวกระผมและครอบครัวในการดำรงชีวิตการงานต่อมา มิใช่แต่กระผมเพียงครอบครัวเดียวเท่านั้น ท่านยังเป็นผู้บังคับบัญชาที่อารีอารอบกับบรรดาคนงานทั่วหน้า ท่านปกครองลูกน้องด้วยพระคุณประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

การจากไปของท่านอย่างไม่มีวันกลับคืนมาอีก ย่อมเป็นที่อาลัยรักแก่บรรดาญาติมิตรบุตรหลาน ตลอดจนท่านที่เคยร่วมงานและผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะกระผมด้วยผู้หนึ่ง จึงขอตั้งจิตอธิษฐานให้อำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และอานิสงฆ์แห่งความดีที่ท่านได้ประกอบไว้แต่ก่อนเก่า จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพ เสวยสวรรค์สุขารมย์ชั้นพิมานแมน เทอญ.

(นายใหญ่ วัจนะรัตน์)
อดีต น.ต.ท.

๙๐ วุฒากาศ บางขุนเทียน

คำไว้อาลัย

ท่านขุนระดับดุลยดล ดิฉันเรียกได้อย่างเต็มปากว่า "คุณป๋า" เพราะท่านเปรียบประดุจ บิดาบังเกิดเกล้าอันแท้จริง มีพระคุณให้ความกรุณาปราณี เป็นห่วงเป็นใย ตลอดจนให้ความสนิทสนมไว้วางใจ เสมือนเป็นบุตรอันแท้จริงของท่าน

ท่านผู้นี้ เป็นผู้มีจิตเมตตาโอบอ้อมอารี ตลอดจนให้ความยุติธรรมอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และมีจิตกุศลต่อทุก ๆ คน เป็นบุคคลตัวอย่างที่ดีทั้งในราชการและส่วนตัว

ในการที่ท่านจากไปอย่างไม่มีวันกลับนี้ พวกเราทุกคนต้องเศร้าสลดอาลัยยิ่ง พระคุณของท่าน พวกเราจะรำลึกถึงอย่างไม่มีวันลืมเลือน

กุศลกรรมที่ท่านได้สร้างสมมา ผลบุญทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ท่านไปสู่สุคติภพอันเพรียบพร้อมด้วยความสุขเกษมในสัมปรายภพเทอญ.

นิสากร สิกขมานพ

อาลัยท่านขุนที่จากไป

ท่านขุนเป็นผู้ที่รักครอบครัว ญาติ พี่น้อง ลูกหลานและเพื่อนฝูง เอาใจใส่ความทุกข์สุขของลูกหลานทุกคน ชอบมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่ชอบรบกวนใคร ในระหว่างที่ท่านขุนปฏิบัติงานก่อสร้างทางสายโคราช–อุบล และโคราช–ขอนแก่น ต้องขี่ม้าไปทำงาน บางวันถ้าไปทางไกลก็กลับถึงที่พักมืดค่ำ สภาพความเป็นอยู่ลำบากและกันดารมาก เพราะห่างไกลจากตัวเมือง แต่ท่านขุนเป็นผู้ที่อดทนต่อความลำบากตรากตรำมิได้ย่อท้อต่อความยากลำบาก พยายามปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร ตลอดชีวิตในหน้าที่ราชการ ท่านขุนชอบเพาะปลูกต้นไม้ สวนครัว เมื่ออยู่ต่างจังหวัดมักจะแนะนำให้นายตรวจทาง หัวหน้าคนงาน คนงาน ปลูกผัก สวนครัว ผลไม้ยืนต้น เพื่อจะได้เก็บใช้ปรุงอาหารรับประทานกัน ไม่จำเป็นต้องไปซื้อ และจะบอกกับลูกน้องเสมอว่าถ้าปลูกไว้ไม่ทันใช้ ไม่ทันได้รับประทานผลเนื่องจากย้ายไปอยู่ที่อื่นคนที่มาอยู่ใหม่ก็จะได้รับประโยชน์ ท่านขุนนึกถึงการณ์ไกลเสมอ เมื่อลูกโตขึ้นจำเป็นต้องเรียนหนังสือ เพื่อให้โอกาสลูก ๆ ได้รับการศึกษาอย่างดีในกรุงเทพ ฯ ท่านขุนก็ต้องอยู่ลำพัง และต้องช่วยตนเอง ท่านขุนมีความรักลูก ภรรยา เสมอต้นเสมอปลาย เมื่อเจ็บป่วยเข้าโรงพยาบาล ท่านขุนจะคอยถามข่าวคราวลูก ๆ ว่า คุณแม่เป็นอย่างไรบ้างวันนี้ วันเสาร์–อาทิตย์ จะต้องไปเยี่ยมด้วยตนเอง ทั้ง ๆ ที่ร่างกายของท่านขุนในระยะนั้นก็ไม่ใคร่แข็งแรงนัก แต่อดทน กำลังใจดีมาก ถ้าไม่ไปเยี่ยมด้วยตนเอง ก็จะเขียนจดหมายฝากลูกไปเพื่อให้กำลังใจ ซึ่งต่อจากนี้ไปก็จะไม่มีท่านขุนเป็นผู้ให้กำลังใจอีกต่อไปแล้ว

ตั้งแต่วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๕ จนถึงวันนี้ นับเป็นเวลาถึง ๑๔๘ วันแล้วที่ท่านขุนได้จากไปอย่างไม่มีวันกลับมาพบกันอีกในชาตินี้ ขอให้ดวงวิญญาณของท่าน

ขุนโปรดรับทราบด้วยว่า ความเศร้าสลด เสียใจ และอาลัยรัก ยังอยู่ในความรู้สึกนึกคิดตลอดเวลา หากชาติหน้ามีจริง ขอให้ได้พบท่านขุนผู้สร้างแต่คุณงามความดี และให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ครอบครัว ซึ่งจะหาที่เปรียบเสมอเหมือนได้ยากอีก

ท่านขุนจากไปแล้ว ขอให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ และกุศลแห่งความดีที่ท่านขุนได้ปฏิบัติมาโดยปราศจาก โลภะ โทสะ โมหะ ตลอดชีวิต จงเป็นผลบุญตามสนองให้ท่านขุนได้ไปสู่สุคติ ในสัมปรายภพ เทอญ.

พูลศรี ศรียุกตศุทธ
๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

อาลัยแด่คุณพี่ผู้จากไป

พี่ที่รัก　　สุดจะหักห้ามจิตที่คิดถึง
พี่เป็นผู้สุจริตติดตราตรึง　　สัตย์ซื่อซึ่งสัจธรรมประจำกาย
ประกอบกรรมทำกิจด้วยเหตุผล　　รอบคอบตนเป็นหลักไม่มักง่าย
มีเมตตาการุณย์หนุนมิคลาย　　ผู้ใกล้ชิดจิตสบายหายทุกข์ทน
เห็นใครดีมีมุทิตาต่อ　　ยินดีด้วยช่วยก่อกิจกุศล
ไร้อิจฉาริษยามาปะปน　　ใสสะอาดปราศกังวลอย่างจริงใจ
อุเบกขาเอามาใช้เมื่อมีทุกข์　　ทำวางเฉยคล้ายมีสุขพี่ทำได้
เพื่อสลัดตัดทุกข์ทนให้พ้นไป　　เหมือนดับไฟไหม้สุมรุมอุรา
หากใจสุขทุกสิ่งก็ใสสด　　ผลปรากฏงดงามล้วนล้ำค่า
จิตสบายไม่มีทุกข์บีฑา　　สุดจะหาคนดีที่จะทำ
ช่วยกำจัดภัยผองผู้หมองหม่น　　ให้หลุดพ้นจากทุกข์ช่วยปลุกปล้ำ
ด้วยกุศลเจตน์เมตตานำ　　ไม่หวังซ้ำทวงบุญคุณจากใคร
มวลญาติมิตรชิดใกล้ได้รู้ชัด　　เมตตาซื่อถือสัตย์อัชฌาสัย
สุภาพสุดยุติธรรมนำกายใจ　　ไม่เป็นภัยผูกจิตมิตรไม่จาง
ทำแต่ดีมากด้วยช่วยผู้อื่น　　ให้เขาชื่นทุกข์คลายหายหมองหมาง
ไม่เคยก่อภัยพิษทุกทิศทาง　　ไม่เคยสร้างศัตรูแม้หมู่พาล
ขุนระดับ　　พี่ล่วงลับอย่างสงบพบสุขศานต์
เหมือนพี่น้องร่วมท้องมานมนาน　　ไม่พบพานสักนิดเรื่องผิดใจ
ไม่เคยเลยพูดทำให้ช้ำจิต　　ผูกแต่มิตรมากล้ำคำปราศรัย
พบแต่แววแย้มยิ้มพิมพ์หทัย　　ประทับใจผู้ประสบได้พบพาน

พี่ช่วยน้องหวังดีทุกฝีก้าว ไม่ก้าวร้าวทำชอบกอร์ปสงสาร
เห็นน้องสุขพี่ยิ้มอิ่มดวงมาลย์ น้องพ้องพานทุกข์ร้อนช่วยผ่อนคลาย
อันความดีที่ได้ทำไว้มาก เป็นวิบากบุญบ่มไม่ล่มหาย
ชีวิตดับลับแท้เพียงแต่กาย ความดีหลายยืนยงคงนิรันดร์
พี่ต้องได้ไปสู่สุคติ เพราะใจสิบริสุทธิ์ใช่เสกสรรค์
ประพฤติชอบกอร์ปแต่มีศีลธรรม จิตมุ่งมั่นความดีมีมานาน
ขอคุณพระไตรรัตน์อันศักดิ์สิทธิ์ ที่สถิตย์ทั่วพิภพทุกสถาน
จงปกป้องคุ้มครองดวงวิญญาณ สู่วิมานสรวงสวรรค์ชั้นสุดเทอญ.

ร.อ. ก้าน เพ็ชรมาตร์

รำลึกถึงคุณป๋า

โอ้คุณป๋าสุดบูชาของลูก ๆ
ลูกพันผูกเหมือนร่มไทรอันไพศาล
แผ่กิ่งก้านสาขามาช้านาน
ต้องมารานพังภินท์สิ้นร่มเงา
อันพระคุณอุ่นเกล้ายังเนาแน่น
เป็นหลักแกนกลางใจไม่อับเฉา
เมื่อสิ้นพ่อสิ้นพระของพวกเรา
สุดแสนเศร้าอาลัยรักฤๅจักคลาย
จะหาใครในแดนดินสิ้นพิภพ
มาเลอลบคุณพ่อนี้ไม่มีหมาย
ท่านปลูกฝังให้ทุกสิ่งลูกหญิงชาย
ทุ่มทั้งกายและใจจิตประสิทธิคุณ
ทุกวันนี้ลูกได้ดีเพราะมีพ่อ
เป็นผู้ก่อทางชีวิตกิจเกื้อหนุน
สอนให้ดีมีศีลธรรมบำเพ็ญบุญ
ดุจพิรุณหลั่งฟ้าด้วยปรานี
ลูกทุกคนขอตั้งจิตอธิษฐาน
ขอให้ดวงวิญญาณคุณป๋าลุสู่วิถี
ประสบสุขในสัมปรายภพอันพึงมี
ด้วยผลคุณบุญราศีที่สร้างเทอญ.

ลูก ๆ ของคุณป๋า

คุณป๋าที่เคารพรักของลูก

วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๕ เป็นวันที่ลูกต้องสูญเสียคุณป๋าผู้เป็นบิดาบังเกิดเกล้าสุดที่รักและเคารพอย่างยิ่งไปอย่างกระทันหัน ณ โรงพยาบาลหญิง โดยที่คุณป๋าไม่มีวี่แววมาก่อนเลยว่าคุณป๋าจะต้องจากลูกไปอย่างไม่มีวันกลับในเวลาอันรวดเร็วเช่นนี้ ทั้ง ๆ ที่เมื่อประมาณหนึ่งสัปดาห์ที่ผ่านมา ขณะที่คุณป๋าอยู่บ้านคุณป๋ามีความสดชื่น ออกกำลังแขนขาด้วยตัวของคุณป๋าเอง ร้องและรำละครตามโทรทัศน์ แสดงถึงความสุขและความสดชื่นของคุณป๋า ซึ่งแม้ว่าลูกจะทราบดีว่าโรคของคุณป๋าค่อนข้างจะอันตรายมากอยู่ก็ตาม แต่ก็คิดว่าคุณป๋าจะยังคงมีชีวิตอยู่กับลูกอีกนานวันกว่าที่คุณป๋าได้ด่วนจากลูกไปเสียแล้ว

คุณป๋าเป็นร่มโพธิ์ที่ให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ลูกทุกคนตั้งแต่เกิดมา คุณป๋าได้ให้วิชาความรู้และอบรมลูก จนลูกมีความก้าวหน้าในชีวิตการงานเป็นหลักฐาน มีความสุขในชีวิตส่วนตัว สามารถดำรงวงศ์ตระกูลให้เจริญ ในการที่คุณป๋าจากลูกไปแล้วเช่นนี้เท่ากับว่าลูกขาดหลักหินที่สำคัญยิ่ง ซึ่งลูกทุกคนต่างใจหาย เศร้าสลดและอาลัยเป็นอย่างล้นพ้นที่ลูกขาดคุณป๋าสุดที่รักและเคารพของลูก จากนี้ไปลูกก็ไม่มีคุณป๋าพูดคุยหัวเราะกับลูกอีกแล้ว

ตั้งแต่ลูกจำความได้ และคุณป๋าเคยเล่าให้ฟัง คุณป๋ารับราชการในกรมรถไฟ และต่อมาในการรถไฟแห่งประเทศไทย นับว่าเป็นระยะเวลายาวนาน คุณป๋าต้องโยกย้ายหน้าที่ไปปฏิบัติงานหลายแห่ง ซึ่งบางแห่งก็กันดารมาก คุณป๋าจะไปไหนมาไหนต้องขี่ม้าไป ต่อมาก็มีรถโยก รถยนต์รางใช้ในการปฏิบัติงาน ตามความเจริญ ซึ่งการขี่ม้าก็ดี การใช้รถโยก รถยนต์รางก็ดี คุณป๋าต้องกรำต่อแดดต่อฝน ทั้งหน้าคอ มือ ของคุณป๋าเกรียมดำผิดกับส่วนอื่น ๆ ของร่างกายอย่างเห็นได้ชัด เพราะคุณป๋าเป็นคนค่อนข้างขาว แต่คุณป๋าก็มิได้ย่อท้อเสียเลย คงมุ่งมั่นและปรารถนาดีในการปฏิบัติ

งานด้วยความพยายาม มานะ ซื่อสัตย์ และเอาใจใส่อย่างดีตลอดมา ดังจะได้เห็นบำเหน็จความชอบจากทางราชการเป็นลำดับ จนกระทั่งออกจากราชการฐานสูงอายุ

ตามปกติคุณป๋าเป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย มีสภาพความเป็นอยู่ทั้งในส่วนตัวและราชการอย่างเรียบ ๆ ธรรมดา ๆ ไม่สูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเล่นการพนันแต่อย่างใดเลย แม้เมื่อมีอายุสูงแล้วอยู่กับบ้าน กิจวัตรประจำวันก็คือการใส่บาตร อ่านหนังสือพิมพ์ อ่านหนังสือเรื่องพงศาวดารที่มีประโยชน์ ดูแลท่อระบายน้ำ เขียนแบบแปลนตามที่ชอบ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยก็ไม่ค่อยจะเล่าให้ใครฟัง มีความอดทนช่วยเหลือตนเอง และยึดมั่นในการรักษาของแพทย์เป็นอย่างดี เวลาว่าง คราวปิดภาคเรียน มักจะชวนลูกหลาน ไปเที่ยวชมภูมิประเทศโดยทางรถไฟมากกว่าโดยทางอื่นเพราะเกรงอันตราย คุณป๋าเป็นห่วงลูก ไม่ว่าลูกจะไปราชการต่างจังหวัด หรือกลับจากทำงานค่ำกว่าปกติ คุณป๋าจะคอยวันและเวลากลับของลูก วันไหนลูกไม่บอกว่ามีธุระค่ำแล้วไม่เห็นลูกกลับถึงบ้านก็จะยืนเกาะประตูหน้าบ้านเฝ้าคอยการกลับของลูกเป็นนิจ ต่อจากนี้ไปลูกจะไม่ได้เห็นเหตุการณ์เช่นนี้อีกแล้วในชีวิตลูก

คุณป๋าเป็นผู้ที่รักและให้ความอบอุ่นแก่ลูกเป็นอย่างดียิ่ง ลูกคิดเสมอว่า ลูกมีบุญที่ได้เกิดมาเป็นลูกของคุณป๋า เพราะคุณป๋าได้เลี้ยงดูลูกทุกคนอย่างมีความสุข ไม่เคยเดือดร้อนอะไรเลยในชีวิตครอบครัว ทั้งนี้ เพราะคุณป๋ามีความห่วงใยลูก หลาน ครอบครัว คุณป๋าเป็นผู้ที่มีระเบียบเรียบร้อย มีอารมณ์เยือกเย็น สุขุม อันเป็นแบบฉบับที่ดีของลูก คุณป๋าเป็นผู้รับฟังที่ดี มีเหตุผล และส่งเสริมให้ลูกทุกคน ได้ศึกษาเล่าเรียนเท่าที่ลูกจะสามารถปฏิบัติได้ด้วยสติปัญญา และใจรัก เพื่อจะได้นำความรู้นั้น ๆ ไปประกอบอาชีพ คุณป๋าเอาใจใส่สอบถามความเป็นอยู่ หรืออาการเจ็บป่วยของลูกเสมอ เมื่อลูกคุณป๋าคนใดได้รับความสำเร็จในการศึกษาและการประกอบอาชีพคุณป๋าก็พลอยชื่นชม ยินดีและเลี้ยงฉลอง ทำให้เป็นแรงใจให้ลูกประกอบแต่ความดีเพื่อดำเนินตามแบบฉบับอันดีงามที่คุณป๋าได้ทำไว้ คือ ทำแต่ความดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน

หมั่นเพียรโดยมิต้องให้คุณป๋าผิดหวัง ซึ่งพระคุณและคุณความดีของคุณป๋าจะยังคงอยู่ในความทรงจำของลูกทุกคนตลอดชั่วชีวิต

คุณป๋าได้จากลูก ๆ ไปแล้ว โดยไม่มีวันกลับ ส่วนลูกยังจะต้องมีชีวิตอยู่ต่อสู้กับโลกต่อไปอีก ลูกทุกคนขอให้ปฏิญาณว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งสอนและดำเนินรอยตามคุณป๋าในการดำเนินงานทั้งในส่วนตัวและราชการให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อสมกับที่ลูกเกิดมาเป็นลูกของคุณป๋า หากชาติหน้ามีจริงลูกขอเกิดเป็นลูกคุณป๋าอีกทุกชาติไปเถิด

ด้วยอำนาจแห่งกุศลผลบุญทั้งมวลที่คุณป๋าได้ประกอบและสร้างสมไว้ ตลอดจนลูก หลาน บรรดาญาติมิตร และท่านที่เคารพนับถือได้อุทิศให้ จงเป็นพลังส่งให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณป๋าไปสู่สุคติอันเกษมสำราญ ณ สรวงสวรรค์นั้น เทอญ.

จากลูก

อาลัยรักคุณปู่

คุณปู่เป็นที่รักของหลาน ๆ หลานรักคุณปู่มาก คุณปู่จะนั่งยิ้มเมื่อหลาน ๆ มาเยี่ยมที่บ้าน หลาน ๆ คุยเสียงดัง ซน คุณปู่ก็ไม่ว่ากระไร ได้แต่นั่งมองยิ้ม ๆ และดูมีความสุข ภาพของคุณปู่ยังแจ่มชัดในความทรงจำของหลานทุกคน

คุณปู่เคยเล่าว่าคุณปู่ไม่เคยเจ็บไข้ ปวดศีรษะเหมือนพวกเด็ก ๆ สมัยนี้ ซึ่งเป็นความจริงคุณปู่ไม่เคยบ่นว่าไม่สบายเลย จนปี ๒๕๑๕ คุณปู่บ่นเบื่ออาหาร คุณป้าจึงนำคุณปู่ไปตรวจ และแพทย์ได้ตรวจอย่างละเอียด พบคุณปู่เป็นแผลที่กระเพาะอาหาร จะทำการผ่าตัด คุณปู่ไม่อยากผ่าตัด จึงขออนุญาตกลับบ้าน อาการของคุณปู่ก็ดีขึ้น คุณปู่สมบูรณ์ขึ้น หลาน ๆ ได้มาเยี่ยมทุกอาทิตย์ คุณปู่ดีใจคุยกับหลาน ๆ แต่แล้วในตอนบ่ายวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๕ คุณพ่อไปรับที่โรงเรียนบอกว่าคุณปู่ได้จากหลาน ๆ ไปเสียแล้ว มีความรู้สึกพูดไม่ออก ไม่ทราบว่าอะไรมาจุกที่คอ น้ำตาไหล เราพี่น้องพากันร้องไห้สอึกสอื้น ขาดคุณปู่ก็เหมือนขาดร่มโพธิ์ร่มไทร ความเมตตาของคุณปู่ที่มีต่อหลาน ๆ ทำให้หลานมีความอบอุ่น แต่นี้ไปคงมีแต่ความว้าเหว่ หลานจะไม่ได้ยินเสียงคุณปู่เรียกทานข้าว อาบน้ำ ตักเตือนให้ดูหนังสืออีกต่อไป จะไม่ได้เห็นใบหน้าที่ยิ้มเมื่อหลาน ๆ มากราบ คงจะได้เห็นแต่ภาพถ่ายที่อมยิ้มอยู่ตลอดเวลา สงสารคุณย่าที่จะต้องว้าเหว่เงียบเหงาเนื่องจากขาดคุณปู่ เพราะคุณปู่คุณย่าได้คุยปรึกษาหารือกันมาตลอดชีวิตก่อนจากกัน หลานขอให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณปู่จงไปสู่สรวงสวรรค์เถิด และถ้าชาติหน้ามีจริงขอให้หลานได้เกิดเป็นหลานคุณปู่อีก.

หลานคุณปู่

อาลัยรักคุณตา

คุณตาเป็นสุดที่รักและบูชาของหลาน หลานรักคุณตามาก คุณตาใจดี เมตตาหลานๆ ทุกคน คุณตาจะดีใจ ถ้าหลานมาเยี่ยม คุณตาจะสั่งสอน ตักเตือนให้ตั้งใจเรียน และประพฤติตนให้เป็นคนดี คุณตาจะนั่งยิ้มดูหลาน ๆ รับประทานอาหารหรือทำงาน บางครั้งคุณตาจะนั่งร่วมวงกับหลานลองชิมอาหารที่หลาน ๆ รับประทานกัน คุณตาจะพาหลาน ๆ ไปเที่ยวในเมื่อว่างงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้หลาน

คุณตามีสุขภาพดี ไม่เคยเจ็บป่วย คุณตาเคยบ่นเสมอว่า เด็กๆ สมัยนี้ขี้โรค เดี๋ยวเป็นนั่นเป็นนี่ ตาไม่เคยเป็นอะไรเลย แต่แล้วข่าวที่สะเทือนใจของหลานก็เกิดขึ้นอย่างกระทันหัน เมื่อทราบว่าคุณตาได้จากไปเสียแล้ว พวกเราไม่เชื่อว่าคุณตาจากไป เพราะเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๑๕ พวกเรามาเยี่ยมคุณตาที่บ้าน คุณตายังสดชื่น ร่าเริง คุยกับหลาน ๆ อย่างมีความสุข สดชื่น

การจากไปของคุณตาอย่างกระทันหัน ทำให้ขวัญของหลาน ๆ กระเจิง หลานว้าเหว่ที่สุดเมื่อมาเยี่ยมคุณตา คุณยาย จะไม่มีคุณตานั่งยิ้ม พูดคุยกับหลานอีกแล้ว คุณตาเป็นร่มโพธิ์ทองของหลาน ที่ให้กำลังใจ สั่งสอนแนะนำ แต่หลานยังไม่ได้ตอบแทนพระคุณของคุณตาเลย คุณตาก็ด่วนจากไป อย่างไรก็ดีหลานคุณตาทุกคนจะพยายามประพฤติ ปฏิบัติตัวแต่ในสิ่งที่ดีงาม ตามที่คุณตาได้เคยพร่ำสอนขณะมีชีวิตอยู่

หากชาติหน้ามีจริง หลานขอให้เกิดเป็นหลานคุณตาทุก ๆ ชาติ และขอให้ผลบุญและคุณความดีที่คุณตาได้บำเพ็ญมา จงบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณตาไปสู่สุคติ เทอญ.

หลานคุณตา

พิ ธี ชี วิ ต

พิธีชีวิต

ก. พิธีรีตอง

๑. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ

คนไทยผู้ยังมิได้บวชเป็นสามเณร หรือเป็นภิกษุ ควรแสดงตนเป็นพุทธมามกะ พุทธ-มามกะ แปลว่า ผู้นับถือพระพุทธเจ้าเป็นของตน คือนับถือพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงไม่ละทิ้งนั่นเอง แม้เคยบวชแล้ว เมื่อจะเดินทางไปอยู่ต่างประเทศเป็นเวลานาน ก็ควรแสดงตนเป็นพุทธ-มามกะก่อนจะไป เพราะนอกจากเป็นการประกาศย้ำความเป็นพุทธศาสนิกที่ดีเป็นระเบียบพิธีแล้ว ยังถือว่าสามารถป้องกันภยันตรายต่าง ๆ ได้ด้วย

สถานที่ทำพิธี ควรเป็นพระอุโบสถ ถ้ามิใช่พระอุโบสถ สถานที่ทำพิธีควรมีพระพุทธรูป แจกันปักดอกไม้ เชิงเทียน กระถางธูป สายสิญจน์ ๑ กลุ่ม (สำหรับวงรอบพระพุทธรูป พระสงฆ์ถือและคล้องตัวผู้แสดง) บาตรน้ำมนต์มีน้ำเต็ม เทียนน้ำมนต์ (หนัก ๖ สลึง ไส้ ๙ เส้น) ๑ เล่ม ธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย (เทียน ๒ ธูป ๕) พระสงฆ์คือพระภิกษุตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป ประชุมกันในสถานที่นั้น นั่งล้อมวงผู้แสดง

ผู้แสดงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย แล้วจุดเทียนน้ำมนต์ปักไว้ที่ขอบปากบาตร ยกประเคนบาตรเสร็จแล้ว จึงอาราธนาศีล ๕ ด้วยตนเอง เมื่อรับไตรสรณคมน์และศีลเสร็จตอนจบศีลให้ว่า

อิมานิ ปญฺจ สิกฺขาปทานิ สมาทิยามิ (๓ หน) เสร็จแล้วกราบ ๓ หน

ต่อจากนั้น แสดงตนเป็นพุทธมามกะ ต่อหน้าพระสงฆ์ว่า

พุทฺธํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกตลอดชีวิต ตลอดถึงพระนฤพาน

ธมฺมํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงพระธรรมเจ้าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกตลอดชีวิต ตลอดถึงพระนฤพาน

สงฺฆํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ ข้าพเจ้าขอถึงพระสงฆ์เจ้าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกตลอดชีวิต ตลอดถึงพระนฤพาน พุทฺธมามโกติ มํ สงฺโฆ ธาเรตุ ขอพระสงฆ์จงจำข้าพเจ้าไว้ว่าเป็นพุทธมามกะ ผู้นับถือซึ่งพระพุทธเจ้าว่าเป็นของ ๆ ข้าพเจ้า ธมฺมมามโกติ มํ สงฺโฆ ธาเรตุ ขอพระสงฆ์จงทรงจำข้าพเจ้าไว้ว่าเป็นธัมมมามกะ ผู้นับถือซึ่งพระธรรมเจ้าว่าเป็นของ ๆ ข้าพเจ้า สงฺฆมามโกติ มํ สงฺโฆ ธาเรตุ ขอพระสงฆ์จงจำข้าพเจ้าไว้ว่าเป็นสังฆมามกะ ผู้นับถือซึ่งพระสงฆ์เจ้าว่าเป็นของ ๆ ข้าพเจ้า

อิมาหํ ภควา อตฺตภาวํ ตุมฺหากํ ปริจฺจชามิ ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ข้าพเจ้าขอสละอัตตภาพร่างกาย แด่พระองค์ (ว่าบทนี้ทั้งคำแปล ๓ หน) เสร็จแล้วกราบ ๓ หน

จากนั้นอาราธนาพระปริตรต่อไป พระสงฆ์เอาสายสิญจน์คล้องตัวผู้แสดงแล้วเจริญพระพุทธมนต์ จบแล้วหัวหน้าสงฆ์อาบน้ำมนต์ให้ พระภิกษุนอกนั้นสวดชยันโต ฯลฯ ต่อด้วย สพฺเพ พุทฺธา ฯลฯ รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ๓ หน

ผู้แสดงถวายจตุปัจจัยไทยธรรม แล้วพระสงฆ์ทั้งนั้นสวดอนุโมทนา ผู้แสดงกรวดน้ำเป็นเสร็จพิธี

หมายเหตุ *ผู้แสดงควรแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าชุดขาว ตามสมัยนิยม ถ้าเป็นหญิงพระสงฆ์ไม่ต้องนั่งล้อมวง ถ้าจะคล้องสายสิญจน์ให้พันสายสิญจน์กับสิ่งอื่นคั่นเสียก่อน ในกรณีเช่นนี้ไม่ควรอาบน้ำมนต์ให้ใช้เพียงพรมให้ผู้แสดงไปอาบเอาเองที่บ้าน ส่วนคำแสดงตนให้เปลี่ยนเป็น พุทฺธมามิกา ธมฺมมามิกา....สงฺฆมามิกา....นอกจากนี้เหมือนกัน*

๒. ทำบุญงานมงคลธรรมดา

พุทธศาสนิกชนผู้มีศรัทธาปสาทะ ใคร่ที่จะทำบุญโดยอาราธนาภิกษุมาเจริญพระพุทธมนต์และถวายภัตตาหาร เนื่องในงานใด ๆ ซึ่งเป็นงานมงคลอันมิได้กล่าวไว้เป็นแผนกหนึ่งต่างหาก ย่อมอาจทำได้เสมอ ไม่จำกัดวันหรือเดือน ความสำคัญขึ้นอยู่ที่ความสะดวกมากกว่าทั้งจำนวนพระภิกษุก็มิได้กำหนดแน่นอนว่าต้องเท่านั้นเท่านี้รูป แล้วแต่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชนผู้เป็นเจ้าภาพนั้น ๆ แต่ส่วนใหญ่มักนิยมอย่างน้อย ๕ รูป อย่างกลาง ๙ รูป อย่างสูงเกินกว่า

๙ รูปขึ้นไป ส่วน ๗ รูป เป็นที่นิยมในงานศพมากกว่าในงานมงคล และการทำบุญนั้นจะทำที่บ้านหรือที่วัดก็ได้ ข้อสำคัญในเรื่องนี้ คือ

๑. จัดโต๊ะหมู่บูชา ตั้งพระพุทธรูป แจกันปักดอกไม้กระถางธูปและเชิงเทียนพร้อมทั้งธูปและเทียน ถ้าเป็นโต๊ะธรรมดา แจกัน ๑ คู่ เชิงเทียน ๑ คู่ กระถางธูป ๑ กระถาง ในเมื่อใช้เทียนหน้าพระ ๒ เล่ม (ขนาดพองาม) ธูปต้อง ๕ ดอก ถ้าใช้เทียน ๑ ธูป ๓ นี่เป็นความนิยมชนิดหนึ่ง ถ้าเป็นโต๊ะหมู่บูชา ก็มีเครื่องใช้มากกว่านี้ และมีพานจัดดอกไม้ด้วย โต๊ะหมู่บูชาหันหน้าไปทางทิศไหนก็ได้ ขอแต่เพียงให้อยู่ทางขวามือของพระภิกษุผู้เป็นประธานและหันหน้าโต๊ะไปทางเดียวกับพระเท่านั้น ถ้าจำเป็นต้องอยู่ทางซ้าย ให้หันหน้าโต๊ะตัดหน้าพระ พระพุทธรูปถ้าเป็นพระประจำวันของเจ้าภาพได้ก็ยิ่งดี และถ้ามีครอบเวลาทำพิธีให้เอาครอบออก

๒. ตั้งบาตร์ทำน้ำมนต์ หรือครอบสำหรับดับเทียนก็ได้ บาตรหรือครอบนี้ใส่น้ำสะอาดให้เต็ม (น้ำห่างจากขอบประมาณ ๑ นิ้วฟุตเป็นงาม) ปักเทียนน้ำมนต์ ซึ่งเป็นเทียนดีหนัก ๖ สลึง ไส้ ๙ เส้น ๑ เล่ม ที่ขอบปากบาตร หรือที่ฝาครอบ

๓. ตั้งอาสนสงฆ์ ปูด้วยผ้าขาว แล้ววางสันถัตลงบนผ้าขาวนั้น ในระยะห่างกันพอสมควร วางกระโถน พานหมากพลูบุหรี่ เป็นรูป ๆ ไป (หรือสองรูปต่อหนึ่งก็ได้) นอกจากนี้จะมีขันน้ำพานรองเป็นรูป ๆ ไปก็ได้ อย่างไรก็ดีควรเตรียมถ้วยน้ำร้อนและแก้วน้ำเย็นไว้เพื่อใส่น้ำร้อนหรือปานะอย่างอื่นถวายพระ

๔. ต้องมีสายสิญจน์ อย่างน้อยวงที่องค์พระพุทธรูป แล้วมาต่อที่บาตรน้ำมนต์หรือครอบดับเทียน อย่างกลางวงรอบบ้าน อย่างมากวงรอบบริเวณบ้าน แล้วมาต่อที่องค์พระพุทธรูปและมาบรรจบที่บาตรหรือครอบ ส่วนสายสิญจน์ที่ยังเหลืออยู่ให้วางไว้บนพานข้างพระภิกษุผู้เป็นประธาน วิธีวงให้วงไปทางขวา (ทักษิณาวัฏ) เฉพาะที่สายสิญจน์ที่วงรอบบ้าน หรือรอบบริเวณบ้าน เมื่อเสร็จพิธีแล้วให้เด็ดเหลือไว้เพียงวงรอบ เป็นสายสิญจน์ปริตรป้องกันภยันตรายอำนวยความสุขความเจริญแก่เจ้าภาพและผู้อยู่อาศัย

วิธีการ ถ้าทำสองวัน วันแรกเป็นวันเจริญพระพุทธมนต์ตอนเย็นเริ่มด้วยจุดธูปเทียนหน้าพระ บูชาพระรัตนตรัยแล้วอธิษฐานจิตตามที่ปรารถนา อาราธนาศีล รับศีลแล้วอาราธนาพระปริตรฟังพระสวดมนต์ต่อไป ขณะที่เริ่มสวดมงคลสูตร (อเสวนา จ พาลานํ ฯลฯ) จุดเทียน

น้ำมนต์แล้วประเคนบาตรหรือครอบนั้น พระสวดจบแล้วมักถวายหมากพลูซองเรียกกันว่า "หมากอังคาส" แสดงว่าพรุ่งนี้มีการถวายภัตตาหาร พระกลับไปโดยไม่ต้องอนุโมทนา (ยถา สัพพี) ส่วนวันที่สองหรือวันรุ่งขึ้นมักนิมนต์ให้ฉันเช้า เพราะมีโอกาสได้ตักบาตรและถวายอาหารให้ไปฉันเพลอีกด้วย เริ่มต้นด้วยจุดธูปเทียนหน้าพระ บูชาพระรัตนตรัยเช่นวันก่อน แล้วอาราธนาศีล รับศีลแล้วพระสวดถวายพรพระ (นโม อิติปิโส พาหุํ มหาการุณิโก ภวตุ สพฺพมงฺคลํ) ขณะที่พระสวดถวายพรพระเริ่มตักบาตร เมื่อพระสวดจบแล้ว ถวายภัตตาหาร พระฉันเสร็จถวายจตุปัจจัยไทยธรรม จะเป็นอะไรก็ได้ ขอแต่ให้เป็นกัปปิยภัณฑ์เท่านั้น แต่สิ่งสำคัญที่ไม่ควรขาดก็คือดอกไม้ธูปเทียน เพราะเป็นเครื่องหมายแห่งสักการะมิใช่ค่าจ้าง เสร็จแล้วกรวดน้ำ พระอนุโมทนา หลังจากนั้นอาราธนาพระภิกษุผู้เป็นประธานประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่บุคคลและสถานที่อยู่เป็นเสร็จพิธี

หมายเหตุ *ปัจจุบันนี้บางคน แม้นิยมทำสองวัน แต่ถึงเวลาฉัน นิมนต์ให้ฉันเพล ในกรณีนี้ไม่มีการตักบาตร บางคนนิยมทำวันเดียว พระเจริญพระพุทธมนต์ และสวดถวายพรพระเสร็จในตัว เริ่มตั้งแต่เวลาประมาณ ๑๐.๑๕ น. เป็นเหมาะ ในกรณีทำสองวัน บทสวดวันแรกคือ นโม พุทฺธํ โอจกฺขุมา (หรือ สมฺพุทฺเธ) นโม อรหโต. อเสวนา. ยงฺกิญฺจิ. (ดับเทียนน้ำมนต์ตอน นิพฺพนฺติ......) เมตฺตญฺจสพฺพโลกสฺมึ. อปฺปมาโณ พุทฺโธ อตฺถิโลเก อิติปิโส. วิปสฺสิสฺส. ยโตหํ (ติดต่อกับ โพชฺฌงฺโค) ยนฺทุนฺนิมิตฺตํ. สกฺกตฺวา พุทฺธรตนํ. (ต่อด้วย นตฺถิเม) ทุกฺขปฺปตฺตา. สพฺเพ พุทฺธา ภวตุ สพฺพมงฺคลํ. นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ. วันที่สองเริ่มด้วย นโม. อิติปิโส. พาหุํ มหาการุณิโก ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ในกรณีทำวันเดียว บทสวดก็เหมือนบทสวดในกรณีทำสองวัน (เฉพาะวันแรก) มีที่ต่างคือ จาก สพฺเพ พุทฺธา. ต่อด้วยพาหุํ มหาการุณิโก ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ไม่มี นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ*

๓, บวช

คำว่า บวช มาจากคำว่า ปะวช แปลว่าเว้นทั่ว คือเว้นจากกาม ในที่นี้หมายเพียงบวชเป็นสามเณรและบวชเป็นพระภิกษุเท่านั้น จุดมุ่งหมายในการบวชก็คือการปฏิบัติเพื่อรื้อออกซึ่งความทุกข์ และทำให้แจ้งซึ่งพระนฤพาน (ความดับทุกข์) อย่างไรก็ตาม การบวชได้แม้เพียงชั่วคราวก็นับว่าดี เพราะนอกจากเป็นการสืบต่อพระศาสนาแล้ว อย่างน้อยยังเป็นเหตุให้รู้จักฝึกหัดความอดทน และความเสียสละอย่างมากอาจทำให้เข้าถึงพุทธธรรมได้โดยใกล้ชิด

ก. บวชเป็นสามเณร

สามเณร แปลว่าผู้เป็นเชื้อสายแห่งสมณะ เมื่อเป็นสามเณรแล้วต้องถือศีล ๑๐ คือ ๑. เว้นการฆ่าสัตว์ทั้งมนุษย์และเดรฉาน ๒. เว้นจากการลักทรัพย์ ๓. เว้นจากเมถุนธรรม ๔. เว้นจากการพูดเท็จ ๕. เว้นจากการดื่มสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๖. เว้นจากการกินอาหารในเวลาเกินเที่ยง ๗. เว้นจากการฟ้อนรำขับร้องและการบรรเลง ตลอดถึงการดูการฟังสิ่งเหล่านั้นซึ่งเป็นพิษ ๘. เว้นจากการทัดทรงดอกไม้การใช้ของหอมเครื่องประเทืองผิว ๙. เว้นจากการนอนบนที่นอนสูงใหญ่และยัดนุ่น ๑๐. เว้นจากการรับเงินรับทอง นอกจากนั้นยังต้องมีปัจจเวกขณะ คือการพิจารณา จีวร บิณฑบาตร เสนาสนะ คิลานเภสัช ตลอดถึงวัตรที่ควรศึกษาอันเกี่ยวด้วยมารยาท (เสขิยวัตร) อีก ๗๕ อย่าง

สถานที่ทำพิธี เป็นกุฏีของพระอาจารย์ผู้ให้บวชก็ได้ เป็นพระอุโบสถก็ได้ มีพระอันดับตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไปก็ได้ไม่มีก็ได้ ของใช้ในพิธี คือ

๑. ไตรแบ่ง (จีวร ๑ สบง ๑ อังสะ ๑ รัดประคดเอว ๑ รัดประคดอก ๑ ผ้ากราบ ๑)

๒. จีวร สบง อังสะ (อาศัยหรือสำรอง) ผ้าอาบ

๓. ย่าม ผ้าเช็ดหน้า นาฬิกาพกหรือนาฬิกาปลุก

๔. บาตร (มีเชิงรองและฝาพร้อม)

๕. รองเท้า ร่ม

๖. ที่นอน หมอนมุ้ง เสื่อ ผ้าห่ม

๗. ชามข้าว ช้อนซ่อม แก้วน้ำ ผ้าเช็ดมือ ปิ่นโต

๘. ขันน้ำ สบู่และกล่องสบู่ แปรงและยาสีฟัน ผ้าเช็ดตัว

๙. ธูปเทียนดอกไม้สำหรับบูชาพระรัตนตรัย ธูปเทียนดอกไม้ (หรือจะใช้เทียนแพมีกรวยดอกไม้ก็ได้) สำหรับถวายพระอาจารย์ผู้ให้บวช และจะมีเครื่องจตุปัจจัยไทยธรรมอื่น ๆ สำหรับถวายพระในพิธีนั้นอีกก็ได้แล้วแต่ศรัทธา

ผู้บวชต้องโกนผม หนวดและคิ้ว และตัดเล็บมือเล็บเท้าให้สะอาด ส่วนพิธีการบวชนั้นมีอยู่ในหลักพระธรรมวินัยแล้วจะไม่พูดถึง ข้อสำคัญต้องว่าไตรสรณคมน์ให้ชัดถ้อยชัดคำ เพราะความเป็นสามเณรจะสำเร็จได้ด้วยไตรสรณคมน์เท่านั้น นอกจากนั้นมีหัวข้อที่ผู้บวชจะต้องจดจำก็คือ

๑. ให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองพาไปหาพระอาจารย์ให้บวช

๒. ท่องคำขอบวช สรณคมน์ และศีลได้ด้วยตัวเอง

๓. หมั่นฝึกซ้อมพิธี เช่นการกราบ เป็นต้น

ข. บวชเป็นพระภิกษุ

ภิกษุ แปลว่า ผู้เห็นภัยในวัฏฏสงสาร เมื่อเป็นพระภิกษุแล้วต้องถือศีล ๒๒๗ และต้องรักษาข้อวัตรปฏิบัติอื่น ๆ อีกมาก

การบวชเป็นสามเณรเป็นเบื้องต้นของการบวชเป็นพระภิกษุกล่าวคือ จะบวชเป็นพระภิกษุได้ก็ต้องบวชเป็นสามเณรก่อน เพราะฉะนั้นกุลบุตรผู้บวชเป็นพระภิกษุจึงจำต้องบวชเป็นสามเณรก่อน ซึ่งมีวิธีการดังกล่าวแล้วข้างต้น แม้ผู้เป็นสามเณรแล้ว ก็จำต้องขอไตรสรณคมน์และศีลใหม่ เพื่อทำให้แน่นแฟ้นขึ้น จึงดำเนินการบวชเป็นภิกษุได้ต่อไป

สถานที่ทำพิธี คือ โรงพระอุโบสถ มีพระสงฆ์รวม ๒๘ รูป ประกอบด้วยพระอุปัชฌาย์ ๑ พระกรรมวาจาจารย์ ๑ พระอนุสาวนาจารย์ ๑ สององค์หลังนี้ เรียกกันว่าพระคู่สวด อีก ๒๕ รูป นอกนั้นเรียกกันว่าพระอันดับ

อัฐบริขาร และเครื่องใช้อื่น ๆ ที่จำเป็นและควรจัดหามา คือ

๑. ไตรครอง (จีวร ๑ สบง ๑ สังฆาฏิ ๑ อังสะ ๑ รัดประคดเอว ๑ รัดประคดอก ๑ ผ้ากราบ ๑)

๒. บาตร พร้อมทั้งเชิงรอง ฝาบาตร สลกบาตร และสายโยก

๓. มีดโกน พร้อมทั้งหินลับมีดโกน

๔. เข็มเย็บผ้า พร้อมทั้งกล่องเข็มและด้าย

๕. เครื่องกรองน้ำ (ธมกรก)

๖. เสื่อที่นอน หมอนมุ้ง ผ้าห่มนอน

๗. จีวร สบง อังสะ ผ้าอาบ (อาศัย)

๘. ตาลปัตร ย่าม ผ้าเช็ดหน้า ร่ม รองเท้า

๙. โคมไฟฉาย ไฟฉาย นาฬิกา

๑๐. สำรับหรือปิ่นโต คาว หวาน จานข้าว ช้อนซ่อม ผ้าเช็ดมือ

๑๑. ที่ต้มน้ำ กาต้มน้ำ ป้านพร้อมทั้งถ้วย เหยือกน้ำและแก้วน้ำ กระติกน้ำแข็ง กระติกน้ำร้อน

๑๒. กระโถนบ้วน กระโถนถ่าย

๑๓. ขันอาบน้ำ สบู่และกล่องสบู่ แปรงและยาสีฟัน ผ้าขนหนู กระดาษชำระ

๑๔. สันถัต (อาสนะ)

๑๕. หีบไม้หรือกระเป๋าหนังสำหรับเก็บไตรครอง

๑. ถึง ๕ เป็นสิ่งจำเป็นมากเรียกอัฐบริขาร แปลว่าบริขาร ๘ อย่าง นับดังนี้ คือ จีวร ๑ สังฆาฏิ ๑ สบง ๑ รัดประคด ๑ บาตร ๑ มีดโกน ๑ เข็ม ๑ เครื่องกรองน้ำ ๑ ของนอกนั้นมีความจำเป็นลดน้อยลง แล้วแต่กำลังของเจ้าภาพจะจัดหามาได้

ไตร วางไว้บนพานแว่นฟ้า บาตรสวมอยู่ในถุง ตะเครียวภายในบาตรใส่มีดโกนพร้อมด้วยหินลับมีดโกน เข็มพร้อมทั้งกล่องเข็มและด้าย และเครื่องกรองน้ำ นอกจากนั้นยังนิยมใส่พระเครื่องรางต่าง ๆ ลงในบาตรเพื่อปลุกเสกให้ขลังขึ้นด้วย ถ้ามีกระบวนแห่ไปสู่พระอุโบสถควรจัดกระบวนดังนี้

๑. การแสดงต่าง ๆ เช่น หัวโต สิงโต กระตั้วแทงเสือ (ถ้ามี)

๒. แตร หรือเถิดเทิง (ถ้ามี)

๓. ของถวายพระอุปัชฌาย์ คู่สวด

๔. ไตรครอง ซึ่งมารดาของผู้บวชมักจะเป็นผู้ถือ (มีสัปทนกั้น)

๕. ผู้บวชพนมมือถือดอกบัว ๓ ดอกกับธูป ๒ เทียน ๑ (มีสัปทนกั้น)

๖. ตาลปัตร และบาตร ซึ่งบิดาของผู้ขวชมักจะเป็นผู้ถือ

๗. ของถวายพระอันดับ

๘. บริขารและเครื่องใช้อย่างอื่นของผู้บวช

ถ้ามีไตรถวายพระอุปัชฌาย์และคู่สวด ก็ต้องมีสัปทนกั้นอีก ๓ คัน ของถวายพระอุปัชฌาย์มีพิเศษอยู่อย่างหนึ่งคือกรวยขอนิสัย ซึ่งภายในกรวยมีหมากพลูหรือเมี่ยงและบุหรี่ นอกนั้นแล้วแต่จะเห็นสมควร ควรจัดของถวายสำหรับพระอุปัชฌาย์เป็นพิเศษ รองลงมาคือคู่สวด รองลงมาอีกคือพระอันดับ

เมื่อจัดขบวนเรียบร้อยแล้ว ก็เคลื่อนไปสู่พระอุโบสถแล้วเวียนขวารอบนอกสีมา ๓ รอบ พร้อมกับเสียงโห่–ฮิ้ว เป็นระยะ ๆ ไป เวียนครบ ๓ รอบแล้ว ก็เข้าไปภายในพระอุโบสถทั้งหมด เว้นไว้แต่การแสดงต่าง ๆ แตรหรือเถิดเทิง และผู้จะบวช ส่วนผู้จะบวชต้องวันทาสีมาหน้าพระอุโบสถเสียก่อน เสร็จแล้วโปรยทาน แล้วเข้าสู่พระอุโบสถได้ โดยมารดาบิดาหรือญาติผู้ใหญ่หรือเจ้าภาพจูงประกอบด้วยญาติและมิตรเป็นผู้เกาะต่อ ๆ กัน ครั้นแล้วผู้บวชจึงไปวันทาพระประธานในพระอุโบสถด้านข้างพระหัตถ์ขวา แล้วมารับไตรครอง จากมารดาบิดาหรือญาติผู้ใหญ่หรือเจ้าภาพ ต่อจากนั้นจึงเริ่มพิธีการบวชตามหลักพระธรรมวินัยต่อไป

เมื่อบวชเป็นสามเณรเสร็จ บิดาต้องคอยประเคนบาตรแก่สามเณรนั้น ขณะที่พระคู่สวดกำลังสวดญัตติจตุตถกรรมวาจา ห้ามมิให้อนุปสัมบันน์ (ผู้มิใช่พระภิกษุ) เข้าใกล้อาสน์สงฆ์เกินกว่า ๑ ศอก ทางที่ดีควรสงบอยู่กับที่ ภายหลังจากบวชเป็นพระภิกษุเสร็จแล้ว เจ้าภาพและญาติมิตรจึงถวายอัฐบริขารและเครื่องใช้อื่น ๆ ที่สมควรแก่สมณะแก่พระบวชใหม่ต่อไป เสร็จแล้วพระบวชใหม่กลับขึ้นมากรวดน้ำในที่ชุมนุมสงฆ์เป็นเสร็จพิธี

ข้อสำคัญที่ควรจดจำก็คือ

๑. มารดาบิดา หรือญาติผู้ใหญ่หรือเจ้าภาพ พร้อมทั้งผู้บวชจะต้องไปติดต่อกับพระอุปัชฌาย์แต่เนิ่น ๆ

๒. ผู้จะบวช เรียกกันว่า อุปสัมปทาเปกข์หรือนาค คำบาลีที่จะต้องท่องเรียกกันว่าขานนาค ฉะนั้นเจ้านาคจะต้องท่องขานนาคให้คล่องแคล่ว และชัดถ้อยชัดคำ

๓. หมั่นฝึกซ้อมกับพระอุปัชฌาย์ ในเรื่องระเบียบพิธีต่าง ๆ อันเนื่องในการนี้

หมายเหตุ *ในการบวชนี้ บางคนนิยมมีพิธีทำขวัญนาคก่อนวันบวช ๑ วัน หรือทำในวันนั้น คือทำขวัญเช้า บวชบ่าย การทำขวัญก็เพื่อให้เจ้านาครู้จักคุณมารดาบิดา และมีใจศรัทธาซาบซึ้งในการบวชขึ้นอีก ในการนี้ จะต้องมีอีกหลายอย่าง เช่น บายศรี แว่นเวียนเทียน ฆ้องหุ่ย ธูปเทียน ตามแบบของหมอทำขวัญ การทำขวัญก็ดี แม้การแสดงต่าง ๆ ตลอดถึงแตร เถิดเทิงก็ดี บางคนก็ไม่นิยม ชอบเงียบ ๆ ตรงไปเข้าพระอุโบสถเลย บางคน มีแต่เพียงพิณพาทย์คอยบรรเลงที่หน้าพระอุโบสถและมีแตรสังข์เป่าอยู่หลังพระประธานในพระอุโบสถ ทั้งนี้ ต่างมีเหตุผลด้วยกันทั้งนั้น แล้วแต่อัธยาศัยและกาละเทศะเป็นสำคัญ ส่วนการแต่งตัวเจ้านาค มักใช้ชุดขาว นุ่งแบบผ้าถุงจีบปลายรวมไว้ด้านหน้า ใส่เสื้อขาว สรวมเสื้อครุยทับ*

๔. สึก

การที่พระภิกษุเบื่อหน่ายต่อเพศพรหมจรรย์ แล้วลาเสียจากภิกษุภาวะ เรียกว่า สึก คำว่า สึก คงจะเพี้ยนมาจากคำว่า ลาสิก คือ ลาสิกขา สิกขานั้นได้แก่ข้อที่ควรศึกษาหรือสำเหนียกตามภาวะของนักบวชนั่นเอง เพราะฉะนั้นการสึกจึงตรงกันข้ามกับการบวช การลาบวชคนไทยชอบมาก เพราะถือว่าได้บุญ การลาสึก ไม่ค่อยมีคนชอบ แต่ถือเป็นเรื่องสำคัญแก่ชีวิตชนิดหนึ่ง เพราะเวลาบวช ไม่ได้หาฤกษ์ยาม แต่เวลาจะสึกต้องหาฤกษ์ยาม โดยถือว่า ถ้าสึกออกไปฤกษ์ยามไม่ดี อาจเสียคน เช่น เป็นบ้า เป็นต้น

ฉะนั้น ผู้ที่จะสึก จึงควรไปหาท่านผู้รู้ขอฤกษ์สึก และฤกษ์เข้าบ้าน เมื่อได้ฤกษ์ต้องไปขอความกรุณาจากพระผู้ใหญ่หรือผู้สามารถให้เป็นประธาน เพื่อจะได้สึกกับท่านตามวันและเวลานั้น ๆ และต้องนิมนต์พระมา ชยนฺโต อีก ๕ รูป

วิธีการ ก่อนจะสึก ๑ วัน ต้องนำดอกไม้ธูปเทียนไปทำวัตร อุปัชฌาย์ คู่สวดและพระที่เคารพนับถืออื่น ๆ ตามสมควร นอกจากนี้จะต้องนำเครื่องทำน้ำมนต์ บาตรใส่น้ำพร้อมทั้งเชิงรองบาตร ดอกไม้ ๕ กระทง ข้าวตอก ๕ กระทง เทียน ๕ เล่ม ธูป ๕ ดอก ไปที่กุฎิของพระผู้เป็นประธานนั้น ตกตอนกลางคืนเวลาสงัดหรือฤกษ์ดีในวันนั้น ท่านก็ทำน้ำมนต์ให้เรียบร้อย

ก่อนถึงฤกษ์เพียงเล็กน้อย พระผู้จะสึก ต้องปลงอาบัติเสร็จแล้ว ทำวัตรพระ (อุกาส วนฺทามิ ฯลฯ) ณ เบื้องพระพักตร์พระพุทธรูป เสร็จแล้วจุดเทียน ๓ เล่ม ปักที่ปากบาตรน้ำมนต์ (และจุดธูป ๓ ดอก ปักไว้ที่กระถางธูปหน้าพระ) วางข้าวตอกดอกไม้อย่างละ ๓ กระทง บูชาคุณพระรัตนตรัย แล้วจุดธูปเทียนอีกอย่างละ ๑ วางข้าวตอกดอกไม้อย่างละ ๑ กระทง บูชาคุณบิดามารดา เสร็จแล้วจุดธูปเทียนอีกอย่างละ ๑ วางข้าวตอกดอกไม้อย่างละ ๑ กระทง บูชาคุณอุปัชฌาย์อาจารย์

เมื่อได้ฤกษ์ ให้ผู้จะสึกปฏิญาณต่อหน้าสงฆ์ว่า

สิกฺขํ ปจฺจกฺขามิ ข้าพเจ้าบอกคืนสิกขาเดี๋ยวนี้

(ว่าซ้ำแต่ตัวบาลีอีก ๓–๔ ครั้ง)

วินยํ ปจฺจกฺขามิ ข้าพเจ้าบอกคืนพระวินัยเดี๋ยวนี้

(ว่าซ้ำแต่ตัวบาลีอีก ๓–๔ ครั้ง) แล้วว่า

ปาฏิโมกฺขํ ปจฺจกฺขามิ ข้าพเจ้าบอกคืนพระปาฏิโมกข์เดี๋ยวนี้

(ว่าซ้ำแต่ตัวบาลีอีก ๓–๔ ครั้ง) แล้วว่า

คิหีติ มํ ธาเรถ ท่านทั้งหลายจงทรงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นคฤหัสถ์บัดนี้ (ว่าซ้ำแต่ตัวบาลี ๓–๔ ครั้ง) แล้วว่า

อุปาสโกติ มํ ธาเรถ ท่านทั้งหลายจงทรงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นอุบาสกบัดนี้ (ว่าซ้ำแต่ตัวบาลี ๓–๔ ครั้ง)

เสร็จแล้วหันหน้าเข้าสู่พระพุทธรูป บริกรรมในใจว่า สิกฺขํ ปจฺจกฺขามิ เพื่อให้ใจประกอบด้วย ปีติ หรือ สุข หรือความแน่วแน่ เมื่อเห็นว่าใจเป็นเช่นนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงค่อยอธิษฐานใจเพื่อให้เจริญทางนั้นๆเหมือนกับคนนั้นๆ(คือมีตัวอย่างประกอบ)แล้วแก้รัดประคดอกออก แต่นั้นพระผู้เป็นประธาน ก็ชักผ้าสังฆาฏิออก พระนอกนั้น ชยนฺโต ผู้ลาสึกกราบพระพุทธรูป และพระสงฆ์ แล้วออกไปเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว กลับเข้ามาที่บาตรน้ำมนต์ พระผู้เป็นประธาน ลงยันต์ที่ศีรษะด้วยดอกบัวในบาตร แล้วเสกเป่าสำทับที่ศีรษะของเขาอีกครั้งหนึ่ง ต่อแต่นั้นทิดสึกใหม่ก็ถือบาตรน้ำมนต์ออกไปตั้งข้างนอก พระ ๕ รูป ออกไปนั่งรอ พระผู้เป็นประธานเอามะกรูด ดอกบัว ใบเงินใบทอง ถูที่ศีรษะ หน้า และตามตัวของทิดสึกใหม่ เสร็จแล้วให้

เขาดื่มน้ำมนต์และพนมมือหันหน้าไปสู่มงคลทิศ แล้วผู้เป็นประธานก็รดน้ำมนต์ พระชยันโตจบลงด้วย ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ต่อจากนั้น ทิดสึกใหม่ก็แต่งตัวเรียบร้อยขึ้นไปขอศีล ๕ กับพระผู้เป็นประธานเป็นเสร็จพิธีสึก แต่เพียงนี้

ครั้นถึงฤกษ์เข้าบ้าน ให้ทิดสึกใหม่ไปลาพระที่ตนเคยร่วมอยู่ด้วย ขอพรแล้วออกเดินทางตรงเข้าไปบ้าน ถึงที่บ้านแล้วให้จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย แล้วอธิษฐานและไหว้มารดาบิดาหรือผู้ใหญ่ขอศีลขอพร เสร็จแล้วลงไปบูชาพระภูมิ แล้วอธิษฐานกลับขึ้นบนบ้านผ่ายหน้าสู่มงคลทิศประมาณ ๑ นาที เป็นเสร็จการ

๕. แต่งงาน

เมื่อหญิงชายต่างมีฉันทะร่วมกันในอันที่จะครองเรือนแล้ว ฝ่ายชายจะส่งคนไปสู่ขอกับผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงเสียขั้นหนึ่งก่อน ต่อจากนั้น ก็กำหนดวันหมั้น ของหมั้นมักเป็นแหวน ในการหมั้น ไม่ค่อยมีพิธีรีตองอะไรมากนัก ผู้ไปหมั้น ที่เรียกว่าเถ้าแก่เชิญขันหมากไปถึงที่แล้วก็กล่าวคำเป็นที่เจริญใจ และบอกความประสงค์ว่า ขอหมั้น (หญิงชื่อนี้) ซึ่งเป็นธิดาของ..... ให้กับ (ชายชื่อนี้)...ซึ่งเป็นบุตรของ...แล้วมอบแหวนหมั้นให้กับผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง ปัจจุบันนี้ บางรายให้ผู้ชายสวมแหวนที่นิ้วมือของผู้หญิงเลยทีเดียวก็มี

วิธีจัดขันหมาก ให้จัดเป็น ๒ ขัน เรียกว่า ๑ คู่ ขันหนึ่งใช้พลู ๘ เรียง เรียงละ ๘ ใบ ซ้อนตัดก้านให้เสมอเท่ากัน ทาก้านใบพลู ๘ เรียงนั้นด้วยชาดแดง แล้ววางลงรอบขันหันเอาปลายใบพลูขึ้นปากขัน หมากตัดให้ติดกันเป็นคู่ ๆ ๘ คู่ ทาก้านที่ตัดด้วยชาดแดง ยอดรักยอดใบเงิน ยอดใบทอง สิ่งละ ๓ ยอด ข้าวเปลือก ๑ ถุง ถั่วเขียว ๑ ถุง งาดำ ๑ ถุง ส่วนอีกขันหนึ่ง ใช้พลู ๙ เรียง หมาก ๙ คู่ (ตัดก้านเล็กน้อย ทาด้วยสีแดง) นอกนั้นใช้ของเช่นเดียวกับขันแรก ส่วนอีกขันหนึ่ง เป็นขันของหมั้นหรือสินสอด ใส่ยอดรัก ๓ ยอด ยอดใบเงิน ๓ ยอด ยอดใบทอง ๓ ยอด ดอกบานไม่รู้โรย ดอกรัก ดอกดาวเรือง มีจำนวนพองาม ข้าวเปลือก ๑ ถุง ถั่วเขียว ๑ ถุง งาดำ ๑ ถุง เศษเงินเศษทอง สุดแต่จะใส่ไม่จำกัด ในขณะที่เรียงของต่าง ๆ ลงในขัน ให้อธิษฐานอวยพรไปในตัว

ทางผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง ควรเตรียมของชำร่วยแก่คนทุกคนที่มากับฝ่ายผู้ชายในวันหมั้น ภายหลังจากนั้น ทั้งสองฝ่ายจึงกำหนดวัน แต่งงาน ซึ่งแยกเป็นรายการ ๓ ตอนคือ ตอน ๑ ขันหมากออกจากบ้านหรือลงทะเบียน ตอน ๒ รดน้ำ ตอน ๓ ปูที่นอนเรียงหมอนแล้วส่งตัว การหมั้นก็ดี รายการทั้ง ๓ ตอนในวันแต่งงานก็ดี ขึ้นอยู่แก่ฤกษ์งามยามดี ซึ่งจำต้องไปขอจากท่านผู้รู้การแต่งงานนี้ มักทำในเดือนคู่ เว้นเดือน ๘ ห้ามทำในเดือนคี่ ยกเว้นแต่เดือน ๙ ซึ่งอนุญาตให้ทำได้

ปัจจุบันพิธีการซึ่งเกี่ยวกับพระ ก็คือ อาราธนาพระ ๙ รูป เจริญพระพุทธมนต์ แล้วฉันเช้าในวันเดียวเสร็จ เจ้าบ่าวเจ้าสาวตักบาตรร่วมกันตอนพระสวด พาหุํ หลังจากนั้นไม่เกี่ยวกับพระ เป็นเรื่องของฆราวาสโดยเฉพาะ ความยินยอมอีกอย่างหนึ่งที่น่าสนับสนุนก็คือถวายอาหารเบามื้อเช้า ส่วนข้าวในบาตรพร้อมทั้งของฝาบาตร และอาหารคาวหวาน จัดใส่ปิ่นโตถวายเพื่อให้นำกลับไปฉันเพลต่อไป เป็นความสะดวกดีอยู่

การจัดที่บูชา คงเป็นไปอย่างทำบุญงานมงคลธรรมดา มีที่แปลกก็คือนำโต๊ะล้างหน้าซึ่งใส่สังข์รดน้ำ โถปริกเครื่องเจิม ขันน้ำมนต์ และมงคลแฝด มาตั้งไว้ข้างโต๊ะหมู่บูชาวงด้วยสายสิญจน์ เวลาจุดธูปเทียน แบ่งจุดเทียนคนละเล่ม จุดธูปคนละ ๒ ดอก บางรายใช้เทียนมงคลคนละเล่มแทน ของใครใครจุด แต่เทียนแบบนี้ห้ามดับให้หมดไปเอง ต้องระวังอย่าให้ดับด้วยเหตุอื่น ๆ ไม่เหมือนธรรมดา ซึ่งดับได้เมื่อเสร็จพิธีพระ ส่วนที่กรวดน้ำใช้ที่เดียวกันกรวดด้วยกันเวลาพรมน้ำมนต์ให้เข้าไปพร้อม ๆ กัน พนมมือก้มลงรับน้ำมนต์ พระจะสวดชยนฺโต ฯลฯ ต่อด้วย สพฺเพ พุทฺธา ฯลฯ สพฺพโส ๓ จบ เป็นเสร็จพิธีที่เนื่องด้วยพระ จากนี้จะได้กล่าวถึงพิธีที่เนื่องด้วยฆราวาสต่อไป

ในการหมั้นนั้น บางรายต้องรอการแต่งเป็นปี ๆ บางรายรอจนครบ ๑ ปี จึงแต่ง บางรายครึ่งปี บางรายเดือนเดียว บางรายรวดเร็วมากคือหมั้นวันนั้นแต่งวันนั้น แต่มีน้อยรายไม่ชอบหมั้น แต่งก็แต่งกันเลย ในกรณีเหล่านี้ ต่างมีเหตุผลไปคนละอย่าง ทางที่ดีนั้น ควรมีการหมั้นแต่อย่าให้เนิ่นนานเกินไป หากมีเหตุการณ์จะให้แต่งเร็วไม่ได้ก็อย่าเพ่อหมั้น ดูและคบกันไปก่อนในลักษณะที่สมควร เมื่อถึงวันแต่ง ในสถานที่รดน้ำพึงตั้งโต๊ะหมู่บูชา มีพระพุทธรูปเครื่อง

ตั้งเครื่องบูชาพร้อม (แบบทำบุญงานมงคลธรรมดา) จะตั้งหันหน้าไปทางทิศไหนก็ได้ ดูพอสมควรแก่สถานที่ ตั้งโต๊ะรดน้ำพร้อมด้วยเครื่องรดน้ำ โดยหันหน้าเจ้าบ่าวเจ้าสาวสู่ทิศที่เป็นมงคลในวันนั้น เมื่อถึงเวลารดน้ำเจ้าบ่าวเจ้าสาวจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยที่โต๊ะหมู่บูชา เช่นเดียวกับตอนเลี้ยงพระเช้า แล้วกลับมานั่งที่โต๊ะรดน้ำ (ผู้ชายนั่งขวามือของผู้หญิง) พนมมือรอรับน้ำสังข์ ผู้เป็นประธานในพิธี ไปกราบที่โต๊ะหมู่บูชาก่อน แล้วจึงไปเจิมหน้าผากเจ้าบ่าวเจ้าสาว สวมมงคลคู่ แล้วคล้องพวงมาลัย แล้วเริ่มรดน้ำสังข์เป็นคนแรก ต่อจากนั้นคนอื่น ๆ ขึ้นไปรดโดยลำดับ (การรดน้ำสังข์ ควรใช้มือทั้งสองจับสังข์) รดเสร็จหมดแล้ว มีผู้ใหญ่อีกคนหนึ่งถอดมงคลคู่แล้วเจ้าบ่าวเจ้าสาวลุกไปกราบที่โต๊ะหมู่บูชา เป็นเสร็จพิธีรดน้ำ ต่อมามีการเลี้ยงอาหารค่ำ ซึ่งเริ่มแต่เวลา ๑๘.๓๐ น. หรือ ๑๙.๐๐ น. ในการเลี้ยงนี้บางทีก็มีดนตรีบรรเลงบางทีก็ไม่มี แต่มักมีผู้กล่าวคำอวยพรแก่คู่บ่าวสาวในนามของแขกที่ได้รับเชิญ และแล้วเจ้าบ่าวเจ้าสาวก็กล่าวตอบขอบคุณ เป็นเสร็จการเลี้ยง ส่วนในการปูที่นอนเรียงหมอน ต้องให้ผู้ใหญ่ที่เป็นคู่สามีภรรยาที่อยู่กันยั่งยืนและรุ่งเรืองเป็นผู้ดำเนินการ จากนั้นจึงมีการส่งตัวเจ้าสาวให้แก่เจ้าบ่าว แยบยลในการเหล่านี้มีอีกมาก แล้วแต่อัธยาศัยของผู้ดำเนินการ หากกล่าวมากไปก็จะพ้นเผือ จึงขอกล่าวรวม ๆ ว่าในการแต่งงานนี้ เจ้าบ่าวเจ้าสาวต้องเตรียมการ ดังต่อไปนี้

๑. เตรียมงบประมาณเงิน เพื่อการนี้

๒. ขอฤกษ์และมงคลคู่จากพระหรือผู้ที่เราเลื่อมใส

๓. ติดต่อหรือจัดสถานที่ทำพิธี (หมั้น, เลี้ยงพระ, รดน้ำ, ส่งตัว)

๔. จัดหาเครื่องเรือนเครื่องใช้ และเสื้อผ้าชุดแต่งงาน

๕. การจัดดอกไม้ที่โต๊ะหมู่บูชา และที่ขันรองน้ำสังข์

๖. นิมนต์พระ และจัดรถรับส่ง

๗. ติดต่อประธานในพิธี (และผู้ถอดมงคล)

๘. ของขวัญ และผู้แจกของขวัญ

๙. การ์ดเชิญรดน้ำและรับประทานอาหาร, สมุดอวยพร, รายชื่อผู้ที่จะเชิญมาในงาน (แจกการ์ดก่อนวันแต่ง ๗-๑๐ วัน เป็นเหมาะ)

๑๐. เตรียมจัดผู้ส่งน้ำสังข์ เพื่อนเจ้าบ่าวเจ้าสาว (ชาย ๒ หญิง ๒) ผู้ช่วยต้อนรับแขก ผู้คอยบริการเครื่องดื่ม

อนึ่ง ในวันแต่งงานตอนขันหมากออกจากบ้านและลงทะเบียนนั้น จะต้องจัดหาพานใส่ธูปเทียนแพและดอกไม้ ๑ พานใหญ่ ใส่ผ้าไหว้พ่อแม่ (๒ สำรับ) ๑ พานใหญ่ใส่ผ้าไหว้ผี (ผ้าขาว ๑ พับ) ๑ อีกด้วย

๖. โกนผมไฟ

เมื่อเด็กเกิดได้ไม่ต่ำกว่า ๑ เดือน มักนิยมโกนผมไฟ พิธีการอย่างแบบพระมีไม่มากเท่าไรนัก ข้อสำคัญคือ

๑. หาวันและเวลาโกนผมไฟ จากผู้รู้

๒. อาราธนาพระมาสวดมนต์และฉันอย่างน้อย ๕ รูป อย่างมาก ๙ รูป

๓. จัดที่บูชาอย่างทำบุญมงคลธรรมดา

ส่วนเครื่องใช้พิเศษก็คือ กระแจะสำหรับเจิม ด้ายสายสิญจน์สำหรับผูกมือ ผูกเท้าเด็ก กรรไกร กรรบิดเงินทอง ใบบอน จัดใส่ไว้ในพานวางไว้ข้างที่บูชา วงด้วยสายสิญจน์นี้เป็นอย่างน้อย อย่างมากจัดโต๊ะล้างหน้า ประกอบด้วยสังข์รดน้ำ โถปริก เครื่องเจิม สายสิญจน์ กรรไกร กรรบิดเงินทอง ใบบอน วางไว้ที่ข้างบูชา วงด้วยสายสิญจน์ และมีบายศรีปากชาม ๑ ที่

พิธีการ เวลาพระสวดมนต์เอาเด็กอยู่ในวงรอบของสายสิญจน์ พ่อแม่เด็กเป็นคนจุดธูปเทียนหน้าพระ นอกจากนั้น เมื่อได้ฤกษ์ ถ้าเป็นเด็กชายให้พระผู้เป็นหัวหน้าตัดผมเล็กน้อยพอเป็นพิธี เจิมหน้าผากและผูกมือผูกเท้า พระนอกนั้น ชยนฺโต ฯลฯ ๓ จบ นอกนั้นญาติผู้ใหญ่หรือผู้มีเกียรติอื่น ๆ ตัดผมเด็ก พอเป็นพิธีเป็นลำดับไป ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงเป็นเรื่องของฆราวาสจะพึงทำตามลำดับ พระจะทำเพียงพรมน้ำมนต์ให้เท่านั้น ในการตัดหรือขริบผมนั้น ต้องเอากรรไกร หรือกรรบิดจุ่มลงในน้ำมนต์ก่อนเสมอ เมื่อพระสวดอนุโมทนาและเจ้าภาพกรวดน้ำแล้วเป็นเสร็จพิธี

หมายเหตุ *ครั้งก่อน เมื่อตัดหรือขริบผมแล้วมักพาเด็กไปโกนผมด้วย แต่เดี๋ยวนี้ไม่นิยมแล้ว ในกรณีที่มีบายศรีเวลาตัดเสร็จมักเอาไข่ (ไข่แดง) ยอดบายศรีให้เด็กกินด้วย ผมที่ตัดที่ขริบ หรือโกนแล้ว มักนิยมวางไว้ที่ใบบอนเสร็จพิธีแล้วจึงนำไปลอยน้ำ พิธีนี้ บางรายก็ใช้พราหมณ์มาทำพิธีด้วย พิธีพราหมณ์ มีของพิเศษอีกหลายอย่าง เช่น สังข์ และบัณเฑาะว์ มะพร้าวเงิน มะพร้าวทองเป็นต้น และวิธีการก็แตกต่างไปจากที่กล่าวแล้ว*

๗. ลงเข็มปลูกบ้านเรือน

พิธีนี้ใช้แทนพิธียกเสาในสมัยก่อน เพราะในสมัยก่อนการปลูกสร้างบ้านเรือน ไม่ค่อยมีการลงเข็ม ส่วนในสมัยนี้มีการลงเข็มเป็นพื้น จึงนิยมพิธีลงเข็มกันเป็นส่วนมาก

พิธีมักทำใกล้ ๆ กับหลุมที่จะลงเข็ม ใช้พระรูปเดียวก็ได้ สองรูปก็ได้ ห้ารูปหรือเก้ารูปก็ได้ มักไม่มีการสวดมนต์ในพิธี แต่ถ้าฤกษ์ใกล้กับเวลาฉัน จะถวายอาหารเช้า หรืออาหารเพลก็ได้แล้วแต่กรณี เบื้องแรกที่สุดต้องไปขอฤกษ์วันลงเข็ม ผู้รู้จะบอกให้ทราบว่าลงเข็มที่หลุมทิศไหนก่อน ต่อจากนั้นจึงไปติดต่อกับช่างก่อสร้างผู้จะตีเข็มในวันนั้นและกำชับกำชาให้ดีอย่าให้เสียฤกษ์ได้ เขาจะได้ขุดหลุมและเสี้ยมเสาเข็มไว้ล่วงหน้า และทำการได้ตรงตามฤกษ์

ถ้าเป็นบ้านที่อยู่อาศัย พิธีมักทำในเดือนคู่ (เว้นเดือน ๘) ห้ามเดือนคี่ (แต่เดือน ๙ อนุญาตให้ทำได้) ถ้ามิใช่ที่อยู่อาศัย จะทำในเดือนใดก็ได้ ขอให้เป็นเพียงฤกษ์เท่านั้น มีข้อสำคัญที่จะพึงจำในพิธีนี้คือ

๑. จัดโต๊ะไว้สองตัว ปูด้วยผ้าขาว ตัวหนึ่งเล็ก วางแจกันปักดอกไม้ ๑ คู่ เชิงเทียนพร้อมทั้งเทียน ๑ คู่ กระถางธูปพร้อมทั้งธูป ๕ ดอก สำหรับบูชาพระรัตนตรัย และท่านผู้มีคุณอีกตัวหนึ่งค่อนข้างใหญ่ วางเครื่องสังเวย เชิงเทียนพร้อมทั้งเทียนหนักเล่มละ ๖ สลึง ไส้ ๙ เส้น ๑ คู่ และธูปจีน (ดอกเล็ก) มีจำนวนเท่ากับเครื่องสังเวย

๒. เตรียมเก้าอี้ไว้สำหรับพระผู้ทำพิธี และโต๊ะวางสิ่งของอื่น ๆ ในพิธี ถ้าแดดร้อนเตรียมหาเครื่องมุงบังสำหรับพระด้วย

๓. หาของที่ต้องใช้ในพิธีไว้ให้พร้อม คือ น้ำมนต์ ทราย ๑ ถัง เศษเงินเศษทอง เล็กน้อย กระแจะสำหรับเจิม ทองคำเปลวมีจำนวน ๓ แผ่น ต่อเสาเข็ม ๑ ต้น (ถ้าหลุมนั้นมีเข็ม ๕ ต้น ต้องเตรียมไว้ ๑๕ แผ่น) ดินสอดำ (สำหรับลงยันต์) กระเทียมปอกเปลือก ๑๐ กลีบ (สำหรับทาปิดทอง) ใบไม้พรมน้ำมนต์ และภาชนะตักน้ำมนต์

วิธีการ เมื่อถึงประถมฤกษ์ พระจะลงยันต์ที่ปลายเข็มปิดทองเจิมและพรมน้ำมนต์แล้ว เสกทราย ในขณะเดียวกัน ผู้เป็นเจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ณ โต๊ะซึ่งเตรียมไว้เสร็จแล้วอธิษฐาน แล้วมาจุดธูปเทียนที่โต๊ะหนึ่ง ธูปปักที่เครื่องสังเวยทุกอย่าง บูชาเทวดาเสร็จแล้วอธิษฐานเช่นเดียวกัน ต่อจากนั้น พระจะไปโปรยทรายและเทน้ำมนต์ลงในหลุม แล้วหย่อนเศษเงินเศษทองลงในหลุม ช่างทำการตีเข็มต่อไป พระจะ ชยนฺโต (๓ หน) และจบลงด้วย สพฺเพ พุทฺธา ฯลฯ สพฺพโส (๓ หน) และ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ฯลฯ ภวนฺตุ เต ส่วนทรายและน้ำมนต์ที่เหลือใช้โปรยและเทลงในหลุมอื่น ๆ เป็นเสร็จพิธี

๘. ขึ้นบ้านใหม่

พิธีนี้มักทำในเดือนคู่ (เว้นเดือน ๓) ไม่ทำเดือนคี่ (ส่วนเดือน ๙ อนุโลมให้ทำได้) สถานที่ทำพิธี คือบ้านใหม่ที่จะขึ้นนั้น ถ้ามีสวดมนต์และฉัน ต้องตั้งโต๊ะหมู่บูชาและอาสนสงฆ์ ที่โต๊ะหมู่บูชามีธูปเทียน พานดอกไม้และแจกันปักดอกไม้อย่างธรรมดา แล้วตั้งบาตรทราย บาตรน้ำมนต์ มีครอบสำริดสำหรับดับเทียน มีหม้อเงิน หม้อทอง หม้อแก้วด้วยก็ได้ มีโต๊ะล้างหน้า พาน สังข์ โถปริก มัดหญ้าคาสำหรับพรมน้ำมนต์รอบบ้าน วงด้วยด้ายสายสิญจน์

เครื่องที่จะนำขึ้นบ้าน

๑. หินบด
๒. ไม้ท้าว
๓. ไก่ขาว
๔. แมว

๕. พักแฟง

๖. ถั่ว

๗. งา

๘. สาคู

๙. ข้าวเปลือก

๑๐. ข้าวตอกปนกับดอกมะลิ

วิธีการ เมื่อถึงเวลาฤกษ์ เชิญให้ผู้ใหญ่ปูที่นอนไว้รอท่า ส่วนเจ้าของบ้านพร้อมด้วยบุตรภรรยา แต่งตัวให้สะอาดเรียบร้อย จุดธูปเทียนบูชาพระ และบูชาเทวดา ที่บ้านเดิมแล้วอธิษฐาน ครั้นแล้วอัญเชิญพระพุทธรูป ออกเดินนำหน้า พร้อมด้วยบุตรภรรยา ซึ่งเป็นผู้ถือของมีค่า เช่น หีบแก้วแหวนเงินทอง แล้วให้ผู้หญิงพรหมจารีอย่างมากเพียง ๑๒ คน ถือเครื่องที่จะนำขึ้นบ้านตามหลังไป

เมื่อขึ้นไปบนบ้านใหม่ อัญเชิญพระพุทธรูปไว้ที่โต๊ะหมู่บูชา ต้องหันหน้าหาทิศที่เป็นมงคล นั่งสักครู่หนึ่ง แล้วไปจุดธูปเทียนที่โต๊ะหมู่บูชา บูชาพระรัตนตรัย โปรยข้าวตอกดอกไม้ที่โต๊ะหมู่บูชา (ถ้ามีสุหร่ายฉีดน้ำอบที่โต๊ะหมู่บูชาด้วยยิ่งดี) พระจะชยนฺโต ฯลฯ เวลาเมื่อขึ้นทีแรก หรือเมื่อจุดธูปเทียนก็ได้ เมื่อไหว้พระเสร็จแล้วต้องไปไหว้อัฐิบรรพบุรุษบรรพสตรีจุดธูปเทียนบูชา โปรยข้าวตอกดอกไม้ (และสุหร่ายน้ำหอม) แล้ว ไปขึ้นเตียงนอน พระจะชยนฺโตด้วยก็ได้ ผู้ใหญ่ต้องนำน้ำมนต์ไปพรมเวลาเมื่อนอน ส่วนของเหล่านี้ คือแก้วแหวนเงินทอง เก็บไว้ในที่ใดที่หนึ่งอันสมควร หินบดต้องเอาไว้หัวนอน พักแฟงเอาไว้ใต้เตียง ไม้เท้าพิงไว้ข้างฝา แมวปล่อยไปบนเรือน ไก่ขาวปล่อยในพื้นบ้าน ข้าวเปลือก ถั่ว งา สาคู โปรยไปตามพื้นดินในบริเวณบ้าน ต้องมีคนอื่นช่วยทำในการเหล่านั้น เมื่อผู้ใหญ่พรมน้ำมนต์บนที่นอนแล้ว ต้องลุกจากที่นอนไปบูชาพระภูมิ จุดธูปเทียนโปรยข้าวตอกดอกไม้ (และสุหร่ายน้ำหอม) บอกพระภูมิแล้วอธิษฐานเมื่อพระฉันต้องมีเครื่องสังเวยที่บรรพบุรุษ และเครื่องสังเวยที่พระภูมิ

พระอนุโมทนา (ยถา สพฺพี ฯลฯ) เสร็จแล้ว ขอให้ท่านช่วยพรมน้ำมนต์บุคคลและบ้านเรือน โปรยทรายในบริเวณบ้าน (นอกออกไปจากตัวเรือน) เป็นเสร็จพิธี

หมายเหตุ ปัจจุบันนี้ ไม่อาจจะให้เต็มที่ได้ คงทำเพียงจัดโต๊ะหมู่บูชาอย่างทำบุญธรรมดา ถึงเวลาฤกษ์ก็บูชาพระ บูชาพระภูมิ อธิษฐานใจ แล้วถือพระพุทธรูป และแก้วแหวนเงินทองมาสู่บ้านใหม่ วางพระพุทธรูปบนโต๊ะหมู่บูชาแล้วจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย อธิษฐานจิตพระชยนฺโต ฯลฯ เสร็จแล้ว ลงไปบูชาพระภูมิ กลับขึ้นมาบนบ้าน บ่ายหน้าสู่มงคลทิศราว ๑ นาที ถ้าเหมาะแก่เวลาที่พระจะสวดมนต์และฉัน ก็นั่งคอยฟังพระสวดมนต์ และถวายภัตตาหารต่อไป ส่วนเครื่องที่จะนำขึ้นบ้าน ไม่มี

๙. ตั้งศาลพระภูมิ

พิธีตั้งศาลพระภูมิ มีฆราวาสเป็นผู้ทำโดยเฉพาะ แต่บางแห่งให้พระเป็นผู้ทำก็มี จึงเกิดมีปัญหาว่าพระจะตั้งศาลพระภูมิได้หรือไม่ บางคนก็ว่าทำไม่ได้ เพราะพระสูงกว่าเทวดา บางคนก็ว่าทำได้เพราะพระไม่ได้ไหว้เทวดาเป็นเพียงแผ่เมตตาแก่เทวดา และสอนให้เจ้าภาพกล่าวเชิญพระภูมิขึ้นสู่ศาล และสอนให้กล่าวคำบูชาสังเวยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในพิธีซึ่งฆราวาสเป็นผู้ทำนั้น จะไม่กล่าวถึง จะกล่าวแต่พระเป็นผู้ทำโดยเฉพาะ

พิธีนี้ทำในเดือนใดก็ได้ แล้วแต่ฤกษ์งามยามดี มีข้อจำกัดแต่เพียงว่า

ก. ควรทำภายหลังจากสร้างบ้านเสร็จแล้ว

ข. ฤกษ์งามยามดีนั้นต้องไม่เกินเที่ยง

สิ่งของที่จะต้องเตรียมจัดหาไว้ ก็คือ

๑. ศาลพระภูมิ พร้อมทั้งเสาและแป้น

๒. จะเหว็จ (เทวรูป) ตุ๊กตาหญิงชาย ตุ๊กตาช้าง ม้า อย่างละ ๑ เชิงเทียนเล็ก (พร้อมทั้งเทียน) ๑ คู่ กระถางธูปเล็ก (พร้อมทั้งธูป ๓ ดอก) ๑ แจกันเล็ก (ปักดอกไม้) ๑ คู่ ผ้าสีชมพูทำเป็นม่านไข

๓. โต๊ะ ๒ โต๊ะ มีเครื่องบูชาพระ และเครื่องสังเวยพร้อมทั้งธูปเทียน เหมือนการลงเข็มปลูกบ้าน

๔. ทองคำเปลว ๕ แผ่น กระแจะ ดินสอดำ กระเทียม ๕ กลีบ ทราย น้ำมนต์ ที่ตักน้ำมนต์และใบไม้พรมน้ำมนต์

ข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ เมื่อไปขอฤกษ์จากผู้รู้แล้ว พึงนิมนต์พระไปกำหนดที่ ที่จะตั้งศาลก่อนวันฤกษ์ ตามปกติมักจะตั้งในด้านทิศอีสาน (ตะวันออกเฉียงเหนือ) เสมอ ทั้งต้องหันหน้าศาลเข้าสู่ใจกลางของบ้านด้วย ถ้าเจ้าของบ้านเกิดวันจันทร์ ห้ามทิศนี้ พึงอยู่ในทิศที่สมควรต่อไป และควรให้ห่างจากบ้านพอที่จะไม่ให้เงาบ้านทับศาลได้ เมื่อพระกำหนดที่ให้แล้ว ก่อนถึงวันฤกษ์ ๑ วัน พึงให้คนขุดหลุม ลงเข็มทำพื้นหลุมให้แน่นหนาเรียบร้อยและเตรียมอิฐหัก หรือหินเล็ก ๆ และปูนทราย ไว้รอท่า

วิธีการ เมื่อถึงฤกษ์ พระจะลงยันต์ที่จะเหว็จ ที่ผนังศาลข้างในด้านที่เอาจะเหว็จพิงที่หน้าศาล และที่หัวเสาด้านหน้า ลงเสร็จแล้วทากระเทียมปิดทอง และเจิม ตลอดจนเจิมที่ตุ๊กตาต่าง ๆ ส่วนน้ำมนต์และทรายนั้น ควรจะให้พระทำและเสกมาก่อน (ถ้าไม่เช่นนั้นก็ทำและเสกตอนนี้)

เจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระ แล้วอธิษฐาน พระเทน้ำมนต์ และโปรยทรายลงในหลุม คนงานใส่อิฐหักหรือหินเล็กผสมปูนทรายเทรองพื้น แล้วยกเสาขึ้นตั้งให้ได้ระดับ (หน้าเชิดเล็กน้อย) แล้วเทปูนทับ พระชยนฺโต ฯลฯ ต่อจากนั้นคนงานวางแป้น ยกศาลพระภูมิขึ้นตั้งเรียบร้อยแล้ว พระวางจะเหว็จในศาล ตามด้วยตุ๊กตาหญิงชาย และช้างม้า เชิงเทียน กระถางธูปและแจกัน ในขณะวางจะเหว็จ ถ้ามีพระหลายรูป พระเหล่านั้นต้อง ชยนฺโต ฯลฯ อีกครั้งหนึ่ง เสร็จแล้วสอนให้เจ้าภาพจุดธูปเทียนหน้าศาล และอัญเชิญพระภูมิเจ้าที่ขึ้นสู่ศาล ว่าเป็นคำมคธก็ได้คำไทยก็ได้ ต่อจากนั้นให้จุดเทียนสังเวย บูชาเทวดาและอธิษฐาน ครั้นแล้วพระพรมน้ำมนต์ที่ศาล และสวดกรณียมตฺถกุสเลน ฯลฯ แผ่เมตตาแก่เทวดา ต่อด้วย สพฺเพ พุทฺธา ฯลฯ สพฺพโส (๓ หน) และ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ฯลฯ ภวนฺตุ เต เป็นเสร็จพิธี

๑๐. ทำบุญวันเกิด

เมื่อถึงดิถีคล้ายวันเกิด ควรทำบุญวันเกิด ถ้าจำวันเกิดได้เพียงทางจันทรคติ (ขึ้นแรม) ควรกำหนดวันทำบุญทางจันทรคตินั้น ถ้าจำได้ทางสุริยคติ (วันที่) ก็ควรกำหนดเอาวันทางสุริยคตินั้น ถ้าจำได้ทั้งสองทาง พึงถือวันทางสุริยคติเป็นสำคัญ เพราะสะดวก และใกล้เคียงความจริงกว่า พิธีนี้ทำได้ทั้งที่บ้านและที่วัด จำนวนพระในพิธีมี ๕ รูปบ้าง ๙ รูปบ้างเกินกว่าอายุ ๑ รูปบ้าง แล้วแต่กำลังศรัทธา แต่โดยมากมักนิยม ๙ รูป เป็นพื้น

ก. แบบสวดธรรมจักร

๑. จัดสถานที่ ตั้งโต๊ะหมู่บูชา อาสนสงฆ์ และเครื่องใช้ต่าง ๆ เหมือนอย่างทำบุญงานมงคลธรรมดา

๒. วิธีการที่เจ้าภาพจะพึงปฏิบัติ เหมือนอย่างทำบุญมงคลธรรมดา

๓. พระสงฆ์สวดเจ็ดตำนานย่อ แทรกด้วยธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (มีพระสวดขัด) ระหว่าง นโม ๘ บท มงคลสูตร (อเสวนา....)

ข. แบบสวดนพเคราะห์

การทำบุญวันเกิดแบบสวดนพเคราะห์นี้ แยกออกเป็นสองประเภท คือมีโหรประเภทหนึ่ง ไม่มีโหรประเภทหนึ่ง โหรในที่นี้หมายถึงโหดาจารย์ คือผู้เป็นอาจารย์ทางบูชาเทวดา ผิดกับโหราจารย์คือผู้เป็นอาจารย์รู้วิชาโหราศาสตร์ บุคคลบางคนเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง บางคนเป็นทั้งสองอย่าง แต่ในพิธีต้องใช้ผู้ที่เป็นฆราวาสเท่านั้น และในขณะทำพิธีต้องนุ่งขาวห่มขาวด้วย ในสองประเภทนั้น จะกล่าวที่มีโหรก่อน

เบื้องแรก ควรไปติดต่อกับโหรนัดหมายตกลงกันให้เรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับพิธีบูชานพเคราะห์ ตลอดจนค่ากำนล ต่อจากนั้นต้องไปติดต่อกับพระ คืออาราธนาท่าน และแจ้งให้ท่านทราบถึงพิธีที่จะทำอย่างไร เมื่อได้ไปติดต่อตกลงแล้ว โหรจะตระเตรียมทำบัตรพลี ๙ บัตร เป็นบัตรประจำนพเคราะห์ และสิ่งอื่น ๆ ตามแบบของโหร เช่นหมากพลู ขนม นมเนย ข้าวตอกดอกไม้เป็นต้น เฉพาะตัวบัตรมักทำด้วยก้านกล้วย และกาบกล้วย แต่ในปัจจุบันนี้โหรบางคนใช้บัตรสำเร็จ คือทำด้วยไม้ทาสีเขียว และสะดวกอยู่บ้าง แต่ผู้เขียนไม่ขออนุโมทนา เพราะไม่ชอบด้วยหลักไสยศาสตร์ นอกจากจะต้องจัดสถานที่พิเศษไว้สำหรับโหร ใกล้โต๊ะหมู่บูระ

(ห่างประมาณ ๒ วา) ยังต้องเตรียมของอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับใส่โหลอีก เช่น โต๊ะสี่เหลี่ยมขนาดกว้างยาวประมาณ ๑ เมตรกึ่ง สูงประมาณ ๒๕ เซ็นติเมตร ปูด้วยผ้าขาวสำหรับวางบัตรและเทียนประจำบัตร ในขณะที่ทำพิธี โหรสวดสรภัญญะ เป็นภาษาบาลีและแปลเป็นร่ายภาษาไทยสลับกับพระสวด ไปจนจบนพเคราะห์ เริ่มแต่พระอาทิตย์ไปจนถึงพระเกตุ จบแล้วนำบัตรไปลอยน้ำ เหลือไว้แต่บัตรพระเกตุ รุ่งขึ้น หรือในวันเดียวกันนั้นเมื่อพระลงมือฉัน โหรจึงลงมือสังเวยเทวดา ด้วยเครื่องสังเวย

ส่วนประเภทไม่มีโหร ไม่ต้องเตรียมโต๊ะสำหรับวางบัตรและไม่มีเทียนประจำบัตรเมื่อพระลงมือฉันเจ้าภาพต้องไปสังเวยเทวดา เครื่องสังเวยใช้แบบเดียวกับสังเวยพระภูมิหรือจะใช้โหงวแซหรือซาแซก็ได้ บางทีก็ใช้สำรับเหมือนอย่างพระ

การทำบุญวันเกิดแบบนพเคราะห์ดังกล่าวนี้ จะต้องมีเครื่อง ๕ คือ ธูป (ไม้ระกำ) ๕ เทียน ๕ ดอกไม้ ๕ (กระทงละ ๙ สี) ข้าวตอก ๕ กระทง วางไว้ข้างหน้าโต๊ะหมู่บูชา นอกจากนั้น ก็มีบาตรน้ำมนต์ ครอบดับเทียน เหมือนอย่างทำบุญธรรมดา และจะมีบาตรทรายด้วยก็ได้ ถ้ามีหม้อเงิน หม้อทอง หม้อแก้ว ด้วยก็ยิ่งดี ยิ่งกว่านั้น ควรจะมีโต๊ะล้างหน้าใส่พานรอบสังข์ และครอบสำริดมีขันทองใส่ข้าวตอก ดอกมะลิ เพื่อโปรยที่โต๊ะหมู่บูชา มีแป้งกระแจะสำหรับเจิมเทียน ถ้ามีสุหร่ายน้ำอบสำหรับสุหร่ายพระพุทธรูปด้วยยิ่งดี ตั้งพระประจำวันให้เป็นประธานที่โต๊ะหมู่บูชา มีราวเทียนสำหรับปักเทียนอีก ๑๑ เล่มแทน เทียนประจำบัตร (บูชานพเคราะห์รวม ๙ พระภูมิเจ้าที่ ๑ เจ้ากรุงพลี ๑) ขันสาครใส่น้ำปักเทียนกำลังเทวดาปักธูป (นอกไปจากกระถางธูปที่โต๊ะหมู่บูชา)

กระถางธูปใหญ่ส่วนธูปเทียนพิธีที่จัดว่าสำคัญและต้องได้ขนาด ก็คือ

๑. เทียนวัดยาวเท่าตัวไส้ ๓๒ เส้น น้ำหนักเทียนคิดเป็นบาทเทียบจำนวนปี ใช้เกินกว่าอายุ ๑ บาท เช่นอายุ ๕๐ ปีก็ใช้หนัก ๕๑ บาท ๑ เล่ม

๒. เทียนมงคลวัดยาวรอบศีรษะ ไส้ ๓๒ เส้น น้ำหนักเทียน ๑๐ บาท ๑ เล่ม

๓. เทียนคืบวัดยาวเท่าคืบ ไส้ ๓๒ เส้น น้ำหนักเทียนเล่มละ ๓ บาท ๒ เล่ม

๔. เทียนศอก วัดยาวเท่าศอก ไส้ ๓๒ เส้น น้ำหนักเทียนเล่มละ ๖ บาท ๒ เล่ม

๕. เทียนแขน วัดยาวเท่าแขน ไส้ ๓๒ เส้น น้ำหนักเทียนเล่มละ ๘ บาท ๒ เล่ม

๖. เทียนกำลังเทวดา ไส้ ๙ เส้น น้ำหนักเทียนเล่มละ ๒ สลึง ๑๑๗ เล่ม และธูปจีนอีก ๑๑๗ ดอก ซึ่งในเวลาจุดแบ่งออกเป็นนพเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

อาทิตย์	เทียน ๖	ธูป ๖
จันทร์	เทียน ๑๕	ธูป ๑๕
อังคาร	เทียน ๘	ธูป ๘
พุธ	เทียน ๑๗	ธูป ๑๗
เสาร์	เทียน ๑๐	ธูป ๑๐
พฤหัสบดี	เทียน ๑๙	ธูป ๑๙
ราหู	เทียน ๑๒	ธูป ๑๒
เกตุ	เทียน ๙	ธูป ๙

๗. เทียนหนัก ๖ สลึง ไส้ ๙ เส้น ๒๓ เล่ม (ปักที่ราวเทียน ๑๑ เครื่อง ๕ น้ำมนต์ ๕ สังเวย ๒)

ในกรณีที่ไม่มีเทียนเท่าตัว (เพราะบางท่านเห็นว่าลำบากในการรักษาเทียน) ท่านให้ใช้เทียนมงคล ๒ เล่ม น้ำหนักเล่มละ ๑๐ บาทเท่าเดิม แต่ใช้เกินกว่าอายุ ๑ เส้นหรือ ๒ เส้นของแต่ละเล่ม

เทียนในข้อ ๑ ถึง ข้อ ๕ ห้ามมิให้ดับ และต้องระวังมิให้ดับต้องจุดจนหมดไปเอง เพราะฉะนั้นทางที่ดีควรปักเทียนเท่าตัว และเทียนมงคลไว้ในตู้เทียนพิเศษ และเทียนนอกจากนั้น ติดกับเชิงเทียนทองเหลือง วางไว้บนโต๊ะหมู่บูชาตามลำดับ ดังนี้ คือสั้นวางไว้ข้างบน ขนาดกลาง วางไว้ตรงกลาง ยาว วางไว้ข้างล่าง

วิธีการ เมื่อจะเริ่มพิธีให้พระผู้เป็นประธานเจิมเทียนพิธีต่าง ๆ เสร็จแล้วเจ้าภาพจุดธูปเทียนที่เครื่องห้าบูชาพระรัตนตรัย คุณบิดามารดา และคุณครูบาอาจารย์ ขอศีล อาราธนาพระปริตร พระขัดตำนานแบบ ๑๒ ตำนาน (สมนฺตา จกฺกวาเฬสุ) เริ่มสวด นโม ๓ จบแล้ว เมื่อพระเริ่มสวด พุทฺธํ เจ้าภาพจุดเทียนพิธี คือเทียนเท่าตัว เทียนมงคล คืบ ศอก แขน แล้ว

อธิษฐานใจตรงนี้ครั้งหนึ่ง ต่อจากนั้นพระสวด โยจกฺขุมา (หรือสมฺพุทฺเธ) นโม อรหโต จบแล้ว ก่อนสวดมงคลสูตรเจ้าภาพจุดเทียน ๑๑ เล่ม พร้อมกับธูปอีก ๑๑ ดอก บูชานพเคราะห์รวมพระภูมิเจ้าที่ และเจ้ากรุงพลีดังกล่าวแล้ว อธิษฐานใจตรงนี้อีกครั้งหนึ่ง ต่อแต่นั้น พระสวด อุเทตยญฺจกฺขุมา อตฺถิโลเก สำหรับพระอาทิตย์ ยนฺทุนฺนิมิตฺตํ พระจันทร์ กรณียมตฺถกุสเลน พระอังคาร วิรูปกฺเขหิ วธิสฺสเมนนฺติ พระพุธ ยโตหํ โพชฺฌงฺโค พระเสาร์ ตอนที่เริ่มสวดพระเสาร์ ให้จุดเทียนน้ำมนต์ตอนนี้ สวดยานีธภูตานิ สำหรับพระพฤหัสบดี วิปสฺสิสฺส พระราหู เอวมฺเมสุตํ (ธชัคสูตร) พระศุกร์ มหาการุณิโก พระเกตุ บทสวดเหล่านี้ ต้องขับตำนานทุกบท ต่อด้วย โส อตฺถลทฺโท สิริธิติ ทุกฺขปฺปตฺตา สพฺเพ พุทฺธา ภวตุ สพฺพมงฺคลํ นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ เป็นเสร็จพิธีสวด ถ้าทำในวันเดียว ตอนจะสวดมหาการุณิโก พระเกตุให้เพิ่มบทพาหุเข้าด้วย หลังจากฉันเพลแล้วมักนิยมให้พระอาบน้ำมนต์ให้ และมีชยันโต ถ้าเป็นสตรีต้องมีผู้ชายถือกิ่งไม้ที่มีใบเหนือศีรษะสตรีผู้นั้น พระรดน้ำมนต์ผ่านกิ่งไม้ไปถูกสตรีนั้นอีกทอดหนึ่ง ต่อจากนั้นเจ้าภาพถวายจตุปัจจัยไทยธรรม พระอนุโมทนา ถ้ามีทายกนิมนต์พระให้ไปโปรยรอบบ้าน น้ำมนต์ที่เหลือประพรมบุคคลอื่น ๆ และสถานที่เป็นสร็จพิธี

หมายเหตุ *การทำบุญวันเกิดแบบนพเคราะห์ มีเทียนมากเช่นนี้มักนิยมคนสูงอายุ เช่น แซยิด ๖๐ ปี หรือในคราวสำคัญอื่น ๆ ถ้าอายุน้อยหรือไม่สำคัญ บางทีก็ใช้เทียนมงคลเล่มเดียว นอกจากนั้นเหมือนทำบุญมงคลธรรมดา*

๑๑. เมื่อพระองค์ใดออกก็ต้องทำพิธีรับส่งพระเคราะห์

การรับส่งพระเคราะห์ เนื่องมาจากพระเสวยอายุของบุคคล เมื่อพระองค์ใดเริ่มเสวยอายุ ก็ต้องทำพิธีรับ ฉะนั้นพิธีนี้จึงทำในวันเกิด ทำที่บ้านหรือที่วัดก็ได้ พิธีนี้อาจทำเป็นเอกเทศก็ได้ อาจทำรวมในพิธีอื่นก็ได้

ของที่จะต้องเตรียมเป็นพิเศษในพิธีนี้ ก็คือ ธูปเทียน ข้าวตอก ดอกไม้ ธงชาย และฉัตร ๓ ชั้น (กระดาษ) มีจำนวนลักษณะ และสี ตามพระเสวยอายุ ดังต่อไปนี้

พระอาทิตย์ ธูป ๖ เทียน ๖ ข้าวตอก ๖ กระทง ดอกไม้สีแดง ๖ กระทง ธงชายสีแดง ๖ ฉัตรสีแดง ๖ ฉัตร

พระจันทร์ ธูป ๑๕ เทียน ๑๕ ข้าวตอก ๑๕ กระทง ดอกไม้สีนวลขาว ๑๕ กระทง ธงชายและฉัตรสีนวลขาว อย่างละ ๑๕

พระอังคาร ธูป ๘ เทียน ๘ ข้าวตอก ๘ กระทง ดอกไม้สีแสด ๘ กระทง ธงชายและฉัตรสีแสดอย่างละ ๘

พระพุทธ ธูป ๑๗ เทียน ๑๗ ข้าวตอก ๑๗ กระทง ดอกไม้สีเขียว ๑๗ กระทง ธงชายและฉัตรสีเขียวอย่างละ ๑๗

พระเสาร์ ธูป ๑๐ เทียน ๑๐ ข้าวตอก ๑๐ กระทง ดอกไม้สีน้ำเงินแก่ (เช่น ดอกอัญชัน) ๑๐ กระทง ธงชายฉัตรสีน้ำเงินแก่อย่างละ ๑๐

พระพฤหัสบดี ธูป ๑๙ เทียน ๑๙ ข้าวตอก ๑๙ กระทง ดอกไม้สีเหลือง ๑๙ กระทง ธงชายและฉัตรสีเหลืองอย่างละ ๑๙

พระราหู ธูป ๑๒ เทียน ๑๒ ข้าวตอก ๑๒ กระทง ดอกไม้สีเทาหรือสีท้องฟ้า (เช่น ดอกรัก) ๑๒ กระทง ธงชายและฉัตรสีเทาหรือสีท้องฟ้าอย่างละ ๑๒

พระศุกร์ ธูป ๒๑ เทียน ๒๑ ข้าวตอก ๒๑ กระทง ดอกไม้สีน้ำเงิน ๒๑ กระทง ธงชายและฉัตรสีน้ำเงินอย่างละ ๒๑

เมื่อพระองค์ใดเสวยอายุและพระสงฆ์ออก ก็พึงจัดหาของให้ตรงกับพระองค์นั้น ๆ หลักสำคัญอยู่ที่ส่งนพเคราะห์ก่อน แล้วจึงจะรับ ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

ในการทำเป็นเอกเทศ จะใช้พระเพียงรูปเดียวก็ได้ เมื่อเจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยแล้ว ขอศีล รับศีล เสร็จแล้ว เริ่มทำพิธีส่งพระเคราะห์โดยจุดธูปเทียนวางข้าวตอกดอกไม้ตลอดจนธงชายและฉัตรของพระเคราะห์ที่จะส่ง (ธงฉัตรปักไว้ในแจกัน) แล้วกล่าวคำบูชาพระเคราะห์ที่จะส่งนั้นเป็นภาษาไทยก็ได้ ภาษาบาลีก็ได้ เสร็จแล้วอธิษฐานให้พ้นทุกข์ และได้รับความสุขตามปรารถนา พระสวดบทมนต์ประจำพระเคราะห์นั้น ๆ ต่อแต่นั้น ทำพิธีรับโดยจุดธูปเทียน วางข้าวตอกดอกไม้ ตลอดจนธงชัยและฉัตรของพระเคราะห์ที่จะรับแล้วกล่าว

คำบูชาพระเคราะห์ที่จะรับนั้นเสร็จแล้วอธิษฐานใจ พระต้องสวดบทมนต์ประจำพระเคราะห์นั้น ๆ เช่นเดียวกัน ต่อจากนั้น เจ้าภาพถวายไทยธรรม กรวดน้ำ พระอนุโมทนา ครั้นแล้วพระประพรมน้ำพระพุทธมนต์ (ซึ่งจัดเตรียมไว้ก่อนแล้ว) แก่เจ้าภาพเป็นเสร็จการ

ส่วนที่ทำรวมกับพิธีอื่นนั้น ท่านให้ทำได้ในการทำบุญมงคลธรรมดาหรือการทำบุญวันเกิด ของที่จะต้องเตรียมก็เหมือนในการทำเป็นเอกเทศ ต่างแต่เพียงว่าเมื่อถึงบทมนต์ที่ประจำพระเคราะห์ซึ่งจะส่งจะรับ พระต้องหยุดสวดเพื่อให้เจ้าภาพได้จุดธูปเทียนบูชาดังกล่าวแล้วก่อน ถ้าทำตามธรรมดาไม่ขัดตำนาน ก็ควรจะขัดตำนานเป็นพิเศษ ทั้งในตอนส่งและตอนรับ มีข้อที่แตกต่างอีกประการหนึ่งก็คือ ขณะที่จะส่งจะรับให้ตั้งพระพุทธรูป ประจำพระเคราะห์นั้น ๆ ด้วย (พึงดูในหนังสือสัปดาห์แห่งชีวิตประกอบ) เมื่อส่งแล้ว ต้องเชิญพระพุทธรูปประจำพระเคราะห์นั้นลง และเหลือไว้เพียงพระพุทธรูปประจำพระเคราะห์ที่รับเท่านั้น ข้าวตอกดอกไม้ธูปเทียน ธงชายและฉัตร ก็เช่นเดียวกัน ถ้าเป็นของพระเคราะห์ที่ส่งก็ให้นำไปทิ้งเสีย คงเหลือไว้แต่ของพระเคราะห์ที่รับ กล่าวคือธงชายและฉัตร เอาตั้งไว้ที่หน้าพระ จนกว่าจะหมดเสวยอายุ หรือเก่าขาดไปเอง ข้าวตอกดอกไม้ ครบ ๓ วันแล้วจึงทิ้งได้

เมื่อได้หยุดให้ทำการรับส่งพระเคราะห์เช่นนั้นแล้ว พิธีอื่น (พิธีเดิม) ก็ให้ดำเนินต่อไปตามแบบ จนกว่าจะเสร็จพิธี

๑๒. หล่อและบรรจุพระ

การหล่อและบรรจุพระนี้ เป็นพิธีที่น่าปีติยินดีและเป็นกุศลสำคัญ ที่ว่าน่าปีติยินดีเพราะเจ้าภาพได้สร้างพระขึ้นด้วยตนเอง แทนที่จะเช่า (ซื้อ) เขามา และเพราะมีพิธีนพเคราะห์แทรกอยู่ด้วย ที่ว่าเป็นกุศลสำคัญ ก็เพราะได้ทำบุญโดยช่วยให้คนเกิดพุทธานุสสติอยู่เสมอ ยิ่งกว่านั้นยังเชื่อกันว่า สามารถทำให้ผู้สร้างมีชาตารุ่งโรจน์หรือดีขึ้นกว่าธรรมดา มิฉะนั้น ก็อาจทำให้หมดเคราะห์ หมดโศกได้ จะอย่างไรก็ตาม การหล่อและบรรจุนี้ ย่อมขึ้นอยู่ที่ฤกษ์และวิธีทางไสยศาสตร์ สำหรับคน ๆ หนึ่งไม่ทั่วไป

พระที่นิยมหล่อกันมีสองประเภท คือพระประจำวันประเภทหนึ่ง พระทั่วไปประเภทหนึ่ง พระประจำวัน เมื่อหล่อแล้ว ต้องหาฤกษ์บรรจุ พระทั่วไป คือพระประธาน และพระอื่น ๆ เช่นพระมารวิชัย พระป่าเลไลย์อันเป็นพระแก้เคราะห์ หรือที่ต่อพระเศียร ไม่ต้องบรรจุ พิธีหล่ออาจทำที่บ้านช่างหล่อก็ได้ ที่วัดก็ได้ แต่ทางที่ดีควรทำที่วัด ส่วนพิธีบรรจุนั้น ต้องทำที่วัดโดยส่วนเดียว ทั้งสองพิธีนิยมใช้พระ ๘ รูปเป็นพื้น

จะกล่าวถึงพิธีหล่อก่อน ในที่ซึ่งจะเททองหล่อพระนั้นควรแวดวงรั้วก่าย มีราชวัติฉัตรธง ต้นกล้วย ต้นอ้อย และวงรอบด้วยสายสิญจน์ ตั้งอาสน์สงฆ์ ณ พิธีมณฑลต่างหากจากที่นั้นแต่โยงถึงกันด้วยสายสิญจน์ ถ้าทำพิธีสองวัน วันแรกต้องมีสวดมนต์แบบทำบุญวันเกิดแผนกนพเคราะห์ เอาโลหะต่าง ๆ สำหรับหล่อพระเข้าในพิธีสวดมนต์นั้น (พึงดูในหน้า ๒๐) ถึงเป็นองค์เล็ก เอาหุ่นเข้าไปในพิธีนั้นด้วย กลางคืนสวดพุทธาภิเษก และนั่งปรก วันที่สองเมื่อจะถึงเวลาเททอง ให้สังเวยเทวดา จุดเทียนอีก ๔๐ เล่ม (ขนาดเทียนกำลังเทวดา) และธูป ๔๐ ดอก (บูชาดาวนพเคราะห์ ๙ ดาวฤกษ์ ๒๗ พระอินทร์ ๑ พระพรหม ๑ พระยม ๑ พระกาล ๑) แล้วอธิฐานให้พระที่จะหล่อนั้นบริสุทธิ์บริบูรณ์งดงาม และทรงมหิทธานุภาพสามารถป้องกันทุกข์ภัย โรค โศก อุปสรรคทั้งหลาย และอำนวยให้ซึ่งอายุ วรรณะ สุขะ พละทุกประการ ต่อจากนั้นพระผู้เป็นประธานในพิธีมาประพรมน้ำพระพุทธมนต์ทั่วบริเวณสถานที่ที่จะหล่อนั้น ครั้นได้ประถมฤกษ์ เจ้าภาพก็ถือปลายสายสิญจน์ข้างหนึ่ง (อีกข้างหนึ่งติดอยู่ที่ด้ามคีมซึ่งกำลังจับเบ้าขึ้นเททอง) พนมมืออธิษฐาน โดยบ่ายหน้าสู่มงคลทิศ พระชยนฺโต ต่อด้วย โสอตฺถลทฺโธ (ถ้าเป็นหญิงใช้ สา ถ้าหลายคนไม่ว่าหญิงหรือชายใช้ เต...) สกฺกตฺวา...นตฺถิ เม. ยงฺกิญฺจิ รตนํ, สพฺเพ พุทฺธา (สพฺเพ พุทฺธา ต้องว่า ๓ จบ) ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ถ้าทำในวันเดียว ต้องเริ่มพิธีสวดนพเคราะห์ก่อนถึงเวลาเททองประมาณ ๒ ชั่วโมง เป็นเหมาะ วิธีการอื่น ๆ ก็เป็นเช่นเดียวกับทำสองวัน นอกจากไม่มีสวดพุทธาภิเษกและนั่งปรกเท่านั้น เท่าที่เคยเห็นมาในตอนหลัง ๆ การหล่อพระไม่ค่อยมีสวดพุทธาภิเษกและนั่งปรก เว้นไว้แต่วิธีหล่อพระประธานเท่านั้น อย่างไรก็ตามเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ยิ่งขึ้น เจ้าภาพมักนำแผ่นทองเหลือง ทองแดง

(ตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาด ๖ นิ้วฟุต) ไปให้พระที่เข้าในพิธีช่วยกันลงยันต์ ลงนะให้แล้วนำมาใส่ในเบ้า

ส่วนพิธีบรรจุ นั้น แตกต่ายไปจากพิธีหล่ออยู่บ้าง กล่าวคือจัดโต๊ะหมู่บูชา ประกอบด้วยแจกันดอกไม้ ๒ คู่ และเทียนเงิน ๑ เล่ม เทียนทอง ๑ เล่ม หนักเล่มละ ๖ บาท (ทองวางด้านซ้าย เงินด้านขวาของมือเรา) ธูปหอม ๕ ดอก ส่วนข้าวตอก ๕ กระทง ดอกไม้ ๕ กระทง (กระทงละ ๙ สี) เทียน ๖ สลึง ไส้ ๙ เส้น ๗ เล่ม ธูปจีน (ดอกเล็ก ๆ) ๘ ดอก วางไว้ข้างล่างหน้าพระ เครื่องสังเวยวางบนผ้าขาว ทางมุมด้านหนึ่ง เมื่อได้ประถมฤกษ์ เจ้าภาพจุดเทียนเงินเทียนทองและธูปที่หน้าพระ จุดเทียน ๖ สลึง ๕ เล่มก่อน แล้วบูชาพระรัตนตรัย คุณบิดามารดา ครู อาจารย์ แล้วอธิฐานจุดเทียนอีก ๒ เล่ม เอาไปไว้ข้างเครื่องสังเวย และจุดธูปจีน ๘ ดอก เอาไปปักที่เครื่องสังเวย บูชาเทพยดาทั้งหลาย แล้วอธิฐานตามความปรารถนา ต่อแต่นั้น พระผู้เป็นประธานก็เริ่มพิธีบรรจุ ตามปกติแล้วบรรจุในใต้ฐานพระซึ่งนายช่างได้ทำที่บรรจุไว้เรียบร้อยโดยมีแผ่นโลหะบีดและติดด้วยสกรูน๊อต ในการนี้จักต้องจัดหาของและเครื่องใช้อีกดังต่อไปนี้

๑. เครื่องบรรจุ

แผ่นทองหรือเงิน (ตามตำราใช้โลหะบริสุทธิ์) หนัก ๑ บาทเศษ ๑ แผ่น (ตัดเป็นวงกลม สำหรับลงดวงชาตาเจ้าภาพขนาดวัดผ่าศูนย์กลาง ประมาณ ๒ นิ้วฟุต หรือพอเหมาะที่จะบรรจุในฐานพระได้) ดวยชาตาของเจ้าภาพพร้อมทั้งจดชื่อตัวและนามสกุลของเจ้าภาพและชื่อของมารดาบิดา ทองใบสำหรับห่อพระธาตุ ประมาณ ๑ นิ้วฟุตครึ่ง ๑ แผ่น พระบรมธาตุ ๑ พระองค์ พระธาตุพระสารีบุตร ๑ องค์ พระธาตุพระสีวลี ๑ องค์ (คือที่เรียกเพี้ยนไปว่า พระฉิมพลีหรือพระฉิม นั่นเอง) นพเก้า ๑ สำรับ จันทน์ทั้ง ๕ ยอดรัก ยอดสวาท ยอกกาหลง (ตากแห้งตำเป็นผง (กะประมาณพอให้เต็มในพระ เส้นผมบิดามารดาเล็กน้อยชาดหรคุณชันนางรงใต้ดิน (คงเป็นของที่ภาคอีสานเรียกว่าขี้สูดนั่นเอง) น้ำมันหอม ๑ ขวดเล็ก ทองคำเปลว ๒๐ แผ่น รักจีนพอสมควร และกระแจะสำหรับเจิม

๒. เครื่องอุปกรณ์เบ็ดเตล็ด

เหล็กจาน ๑ ดินสอดำ ๑ สำลี ๒ ม้วนกลาง ผ้าเช็ดมือ กระดาษเช็ดมือ ค้อนตีตาปู น้ำมันก๊าด (ล้างมือที่เปื้อนรัก)

วิธีการ หลังจากเจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและเทพยดาแล้ว พระผู้เป็นประธานก็ใช้เหล็กจานเขียนดวงชาตาของเจ้าภาพลงในแผ่นเงิน หรือแผ่นทองนั้น เขียนวันเดือนปีเกิด พร้อมกับชื่อตัวและนามสกุล ตลอดถึงชื่อบิดามารดาด้วย เสร็จแล้วทาด้วยน้ำมันหอม (มักเป็นน้ำมันจันทร์) และชาดหรคุณ แล้วเจิมที่ดวงชาตานั้น ขณะเขียนดวงชาตา พระชยนฺโต ประมาณ ๓ จบ แล้วหยุด จากนั้นใช้ดินสอลงยันต์ที่สองใบ ทาด้วยน้ำมันหอมและชาดหรคุณ แล้วเอาทองใบนั้นห่อพระบรมธาตุพระธาตุอื่น ๆ และนพเก้าจนเรียบร้อย แล้วจึงเจิม ต่อแต่นั้นใช้เหล็กจานลงยันต์ที่ใต้ฐานพระ และแผ่นโลหะ สำหรับปิดด้านใน ลงเสร็จแล้วก็เจิมทั้งสองแห่ง ในลำดับนั้น พระผู้เป็นประธานเทผงจันทน์ทั้ง ๕ ยอดรัก ยอดสวาท ยอดกาหลงลงในฐานพระ (กะประมาณครึ่งฐานพระ) แล้ววางห่อพระธาตุนั้นลงในฐาน (ขณะนี้พระชยนฺโต ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะปิดฝาเสร็จ) ตามด้วยดวงชาตาในแผ่นเงินหรือทอง (คว่ำหน้าดวงลงไป) เส้นผมบิดามารดาชันนางรงใต้ดิน และน้ำมันหอม ต่อจากนั้นใช้จันทน์ ๕ กลบลงไปจนเต็มฐาน แล้วปิดฝาใส่สกรูน๊อตขันจนแน่น ถ้าฝาไม่สนิทใช้สำลีชุบรักอุดตามขอบให้สนิท แล้วทารักบาง ๆ ที่ฝาปิดด้านนอกจนทั่ว แล้วปิดทองคำเปลวจนเต็ม และเจิมที่ฐานพระด้านหน้า ตอนที่ปิดฝาสนิทแล้วพระต้องสวดมนต์ถวายพรพระ เมื่อถึง ปทกฺขิณานิ กตฺวาน ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิเณ ให้ต่อด้วย สพฺเพ พุทฺธา ๓ จบ และลงท้ายด้วย ภวตุ สพฺพมงฺคลํ เป็นเสร็จการ ต่อแต่นั้นไม่มีอะไรนอกจากถวายไทยธรรมและกรวดน้ำ

๑๓. พุทธาภิเษก

ได้กล่าวถึงเรื่องพุทธาภิเษกมาแล้วเพียงเล็กน้อย ในพิธีหล่อและบรรจุพระ เห็นสมควรกล่าวเพิ่มเติมไว้อีก เพราะต่อมามีความนิยมหล่อพระประธานบ้าง หล่อพระพุทธรูป และพระกิ่งเป็นจำนวนมาก ปลุกเสกพระพิมพ์เครื่องรางของขลังบ้าง ในการเช่นที่กล่าวนี้ นิยมมีพิธีพุทธาภิเษก พิธีนี้ มักทำที่พระอุโบสถ (ที่ศาลา ซึ่งมีพระประธานใหญ่ก็ได้) จัดเป็นงานสองวัน การจัดสถานที่มีลักษณะคล้ายวิธีหล่อและบรรจุพระ (พึงดูหน้า ๒๕) สถานที่หล่อควรอยู่ด้านหน้าบริเวณพระอุโบสถ หรือ ศาลา แล้วแต่กรณี ในพระอุโบสถ หรือศาลานั้นควรโยงสายสิญจน์จากพระหัตถ์ของพระประธานไปสู่สถานที่หล่อ จัดอาสนสงฆ์ สำหรับพระเจริญพระพุทธมนต์ และพระสวดพุทธาภิเษก (เป็นที่เดียวกันเพราะสวดคนละครั้ง) พระสวดมนต์อย่างน้อย ๙ รูป ส่วนพระสวดพุทธาภิเษกสำรับละ ๔ รูป กี่สำรับก็ได้ โดยผลัดเปลี่ยนกันสวดตามคัมภีร์พุทธาภิเษกซึ่งเป็นสมุดข่อยใหญ่ เนื้อความสำคัญในพุทธาภิเษก ก็คือ แจงพระพุทธคุณอย่างพิสดาร และบรรยายมหาปุริสลักษณะ ๓๒ และอนุพยัญชนะ ๘๐ อย่าง นั่นเอง ต้องจัดธรรมาสน์ไว้สำหรับพระนั่งปรก (หนึ่งธรรมาสน์ เพื่อผลัดเปลี่ยนทีละองค์ก็ได้ หรือหลายธรรมาสน์นั่งปรกพร้อม ๆ กันก็ได้) และจัดสถานที่ที่วางโลหะสำหรับหล่อ หุ่นพระและของขลังอื่น ๆ ซึ่งคนนิยมนำมาเข้าพิธีปลุกเสก ของเหล่านี้ต้องอยู่ภายในวงสายสิญจน์ ในการนี้ จะต้องเตรียมสิ่งของและเครื่องประกอบในพิธีดังต่อไปนี้

๑. เทียนชัย ๑ เล่ม หนัก ๘๐ บาท ไส้ ๑๐๘ เส้น สูงเท่าความสูงของประธานในพิธีหรือเจ้าภาพ

๒. เทียนมงคล ๑ เล่ม หนัก ๑๐ บาท ไส้เกินกว่าอายุประธานในพิธี หรือเจ้าภาพ ๑ เส้น สูงเท่าความยาวรอบศีรษะของประธานในพิธี หรือเจ้าภาพ

๓. เทียนพุทธาภิเษก ๒ เล่ม หนักเล่มละ ๓๒ บาท ไส้ ๕๖ เส้น สูงประมาณกึ่งหนึ่งของเทียนชัย

๔. เทียนนวหรคุณ ๙ เล่ม หนักเล่มละ ๒ บาท ไส้ ๙ เส้น

๕. เทียนที่โต๊ะหมู่บูชาพระประธาน ๑ คู่ ขนาดพองาม น้ำหนักประมาณเล่มละ ๕ บาท (พร้อมทั้งธูปหอม)

๖. เทียนหน้าพระพุทธาภิเษก ๑ คู่ (ขนาดและน้ำหนักเหมือนเทียนในข้อ ๕)

๗. เทียนหนัก ๖ สลึง ไส้ ๙ เส้น ๒๘ เล่ม (พร้อมทั้งธูปจีนดอกเล็ก สำหรับปักเครื่องสังเวย)

๘. เทียนบูชาพระรัตนตรัย ๑๐๘ เล่ม หนักเล่มละ ๒ สลึง (พร้อมด้วยธูป ๑๐๘ ดอก)

๙. มัดหญ้าคาสำหรับประพรมน้ำพระพุทธมนต์

๑๐. ใบพลู ๗ ใบ (สำหรับดับเทียนชัย ใส่พานเตรียมไว้)

๑๑. เครื่องเจิม (กระแจะใส่ละลายในโถปริก)

๑๒. ตู้ใส่เทียนชัย (กันลมเพื่อมิให้เทียนดับ)

๑๓. เทียนวิปัสสี ๑ เล่ม หนัก ๑๒ บาท ไส้ ๓๒ เส้น

๑๔. เทียนเททอง ๔๐ เล่ม หนักเล่มละ ๒ สลึง (พร้อมธูป ๔๐ ดอก)

๑๕. เครื่องสังเวย

วิธีการ ในวันแรก กำหนดเวลาพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ใกล้เวลาฤกษ์จุดเทียนชัย (ซึ่งมักเป็นตอนบ่าย) พระสังฆเถระ เจิมเทียนชัย เทียนพุทธาภิเษก และเทียนมงคล ประธานในพิธีหรือเจ้าภาพ จุดธูปเทียนบูชาหน้าพระประธาน รับศีล เสร็จแล้ว พระสังฆเถระ รูปใดรูปหนึ่ง เป็นผู้จุดเทียนชัยตามเวลาฤกษ์ พระสงฆ์สวดคาถาจุดเทียนชัย จากนั้นอาราธนาพระปริตร พระสงฆ์เริ่มเจริญพระพุทธมนต์ต่อไป เมื่อสวด นโม จบแล้ว ก่อนจะสวดพุทฺธํ (ไตรสรณคมน์) ให้ประธานในพิธีหรือเจ้าภาพ จุดเทียนมงคลและเทียนนวหรคุณ ในระหว่างพระสวดมนต์ จุดธูปเทียนอย่างละ ๑ เรื่อยไป เพื่อบูชาพระรัตนตรัยมิให้ขาดสาย จนครบอย่างละ ๑๐๘ เมื่อพระเจริญพระพุทธมนต์เสร็จ (มีทำน้ำมนต์เช่นเดียวกับทำบุญงานมงคลธรรมดา การจุดเทียนน้ำมนต์พึงดูในหน้า ๔ ประกอบ) ประธานในพิธีหรือเจ้าภาพจุดธูปเทียนที่เตียงสวดพุทธาภิเษก แล้วจุดเทียนพุทธาภิเษกทั้งคู่ข้างเทียนชัย พระ ๔ รูป สวดพุทธาภิเษกเรื่อยไป (อาจเปลี่ยนกันสวดเป็นสำรับ ๆ ก็ได้) จนกว่าเทียนจะหมดเล่ม (ประมาณตลอดคืน) พร้อมกันนั้น พระที่นั่งปรกก็ขึ้นสู่ธรรมาสน์ นั่งขัดสมาธิ วางมือซึ่งถือสายสิญจน์แบบสมาธิ เพ่งกระแสจิตไปยังโลหะ

แผนผังการจัดสถานที่
ทำพิธีพุทธาภิเษกในพระอุโบสถ

หลังพระอุโบสถ

พระประธาน

← โต๊ะหมู่บูชาหน้าพระประธาน

← เทียนหน้าพระ 2 เล่ม

← เทียนมงคล 1 เล่ม

← เทียนนวหรคุณ 9 เล่ม

← เชิงเทียนและกระถางธูปจุดบูชาพระรัตนตรัย 108

เตียงพระเจริญพุทธมนต์

โต๊ะปูผ้าขาววางโลหะ

หล่อพระ, หุ่นพระ, พระเครื่องราง

และของขลังอื่น ๆ มีราชวัติฉัตรธง

และวงด้วยด้ายสายสิญจน์

← ตู้เทียนชัย

1 ← ×

2 ← ตุ่มมังกร 2 ตุ่ม มีน้ำ มีเทียนพุทธาภิเษกปักในเชิงเทียนแช่อยู่ในน้ำ

โต๊ะวางธูปเทียนและดอกไม้ →

ตู้พระธรรม

เตียงพระสวดพุทธาภิเษก

← ธรรมาสน์พระนั่งปรก

หน้าพระอุโบสถ

ที่จะหล่อหุ่นพระ และพระอื่น ๆ เหล่านั้น เพื่อให้เกิดพลังเป็นของขลังและศักดิ์สิทธิ์ คำว่า นั่งปรก ในที่นี้จึงน่าจะแปลว่า นั่งเป็นปรกติ ไม่ฟุ้งสร้านอย่างหนึ่ง นั่งแผ่กระแสจิตครอบคลุมให้เกิดพลังอย่างหนึ่ง การนั่งปรก และการสวดพุทธาภิเษกอาจทำจนรุ่งสว่างก็ได้ หรือทำเพียงเท่าที่เห็นสมควรในคืนนั้นก็ได้ ถ้ามีการหล่อพระ ก็ให้ช่างเอาหุ่นพระไปสำรอกขี้ผึ้ง และเอาทองไปสุมตามกำหนดเวลาของช่าง วันรุ่งขึ้น ถ้ามีการถวายภัตตาหาร ก็ดำเนินไปอย่างทำบุญงานมงคลธรรมดาก่อนถึงเวลาฤกษ์เททอง พระสังฆเถระ ออกไปประพรมน้ำพระพุทธมนต์ (ใช้น้ำมนต์ที่เจริญพระพุทธมนต์ และน้ำมนต์พุทธาภิเษกรวมกัน) ให้แก่ช่างหล่อทุกคน และประพรมทั่วบริเวณเททอง ในบริเวณเททองนั้น ต้องมีศาลเพียงตา หรือที่ตั้งเครื่องสังเวยไว้พร้อม ผู้เป็นประธานหรือเจ้าภาพจุดธูปเทียนสังเวยบูชาเทวดา พระภูมิเจ้าที่และเจ้ากรุงพลี เสร็จแล้ว จุดเทียนวิปัสสีและธูปเทียนอย่างละ ๔๐ ดำเนินการเททองต่อไป (พึงดูหน้า ๒๖ ประกอบ) พระสงฆ์ทั้งนั้นสวดชัยมงคลคาถา นอกจากนี้ ก็ปฏิบัติการเช่นเดียวกับการหล่อ ดังได้กล่าวมาแล้วในหนหลัง มีข้อแตกต่างอยู่อย่างหนึ่ง ก็คือเมื่อเสร็จพิธีแล้ว พระสงฆ์ต้องสวดคาถาดับเทียนชัย โดยมีพระสังฆเถระรูปอื่นจากรูปที่จุดเทียนชัยเป็นผู้ดับด้วยการใช้ใบพลู ๗ ใบ ที่ได้เตรียมไว้นั้น

หมายเหตุ *ถ้าไม่มีการเททองหล่อพระ มีแต่พิธีพุทธาภิเษก สำหรับพระที่หล่อแล้วหรือพระที่พิมพ์แล้วรวมทั้งเครื่องรางของขลังอย่างอื่น ก็ต้องตัดเทียนวิปัสสีและธูปเทียนอย่างละ ๔๐ ตลอดจนวิธีการที่เกี่ยวกับการเททองหล่อพระออกทั้งสิ้น อนึ่งเพื่อความเข้าใจง่าย พึงดูแผนผังการจัดสถานที่ในพระอุโบสถประกอบ (ดูแผนผังหน้า ๓๑)*

๑๔. แกะและบรรจุพระ

การแกะพระเท่าที่นิยมกันเป็นหลัก ๆ มีอยู่สองชนิด ชนิดหนึ่งเรียกว่า พระโพธิ์ อีกชนิดหนึ่งเรียกว่าพระควัมปติ (แต่เรียกเพี้ยนไปว่า พระภควัม) ทุกคนไม่ว่าเกิดวันใดอาจสร้างพระสองชนิดนี้ได้ เพราะมิใช่พระประจำวันแต่เป็นพระพิเศษ เมื่อแกะแล้วต้องบรรจุเสมอ นอกจากจะต้องหาฤกษ์ให้เหมาะแก่ดวงชตาแล้ว ยังมีแยบยลอีกหลายอย่างเกี่ยวกับพระทั้งสองชนิดนั้น ซึ่งจะได้กล่าวโดยลำดับไป

พระโพธิ์นี้ ต้องแกะด้วยกิ่งโพธิ์ที่หักตามธรรมชาติ เช่นถูกพายุพัดหัก หรือถูกฟ้าผ่า ถ้าไปตัดเอา เอามาไม่ได้ และแกะเป็นปางห้ามญาติ (ยกสองมือ) เปลวที่พระเมาฬีดูทำด้วยไม้ชัยพฤกษ์ ฐานทำด้วยไม้ขนุน (มีที่บรรจุ) แป้นกลมติดกับพระบาททำด้วยไม้นนทรี สลักตรึงแป้นกับฐานไม้ไผ่สีสุก ไม้อุดช่องใต้ฐานเป็นเดือยทำด้วยไม้นนทรี พระโพธิ์นี้ถือกันว่าเป็นหลักสามารถหนุนดวงชะตาให้เจริญรุ่งโรจน์ได้

ส่วนพระควัมปตินั้น ต้องแกะด้วยรากรักซ้อน (ยิ่งได้ขนาดใหญ่เท่าไรยิ่งดี) และแกะเป็นพระนั่งปิดตา รูปคล้ายพระกัจจายน์หรือพระสังข์กระจายนั่นเอง แกะฐานในตัวเสร็จพร้อมทั้งเจาะรูใต้ฐาน มีไม้รากรักซ้อนนั้นเป็นฝาปิด พระควัมปตินี้ เป็นพุทธสาวก จึงไม่มีเปลวผิดกับพระโพธิ์ (ซึ่งเป็นองค์ของพระพุทธเจ้านั่นเอง) แต่ได้รับเอตทัคคะ เป็นที่รักแห่งเทพยดาทั้งหลาย ผู้เขียนเคยได้พบเรื่องเกี่ยวกับการสร้างพระควัมปติ เป็นอักษรขอมหวัด อ่านได้ความว่า พระภิกษุพม่ารูปหนึ่ง บวชมานานแล้ว มีลาภสักการะค่อนข้างจะขัดสน ต่อมาสร้างพระควัมปติไว้บูชา จึงมีลาภสักการะบริบูรณ์ นอกจากนั้นยังเล่าวิธีการสร้างไว้ละเอียดละออ ซึ่งผู้เขียนจำไม่ได้ คงจำได้เพียงเลา ๆ ว่าวิธีการสร้างไม่เหมือนของสมเด็จ ฯ อาจารย์ เพราะฉะนั้น พระควัมปตินี้จำนับได้ว่าดีทั้งในทางเมตตามหานิยม และในทางลาภผล

ในการแกะและบรรจุนั้น ต้องใช้ฤกษ์ดีโดยเฉพาะบุคคลเช่นเดียวกับการหล่อและบรรจุพระ แต่วิธีการและเครื่องใช้บางอย่างไม่มีเหมือนกันบ้าง กล่าวคือในการหล่อนั้นต้องมีการสวดนพเคราะห์ แต่ในการแกะไม่มีการสวดนพเคราะห์ การจัดโต๊ะหมู่บูชา และธูปเทียนพิธีตลอดจนเครื่องสังเวย ทั้งในพิธีแกะและพิธีบรรจุ เป็นเช่นเดียวกับการบรรจุพระหล่อนั่นเอง

ในการแกะพระทั้งสองชนิดดังกล่าวนี้ ต้องให้ช่างโกลนไว้ก่อน เมื่อถึงฤกษ์เจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย และสังเวยเทวดา พระผู้เป็นประธานเจิมมือช่าง และเครื่องมือแกะ ช่างนุ่งขาวห่มขาว (ควรรับศีลเสียก่อน) นั่งอยู่ภายในวงสายสิญจน์แล้วเริ่มแกะต่อไป พระ ๙ รูป ชยนฺโต จบแล้ว เริ่มสวดนโม ฯลฯ สวด ๑๒ ตำนาน จนจบ (ไม่มีขัดตำนาน) เป็นเสร็จพิธีแกะ ส่วนในการบรรจุ มีวิธีการเครื่องบรรจุและเครื่องอุปกรณ์เช่นเดียวกับการบรรจุพระหล่อ

จะแตกต่างกันก็ตรงที่พระกวัมปติ เมื่อบรรจุแล้วต้องอาราธนาลงในโถแก้ว (ชนิดมีฝาครอบ) หรือโหลแก้วก็ได้ แล้วเติมด้วยน้ำมันหอม ๙ อย่าง (ควรมีน้ำมันจันทน์ด้วย) ลงในโถหรือโหลนั้นคะเนว่าท่วมสูงจากองค์พระ ๓ นิ้วฟุตเป็นเหมาะ กล่าวกันว่า น้ำมันหอมที่แช่พระกวัมปตินี้ เมื่อถึงคราวจำเป็นเอาใส่ผมไปหาผู้ใหญ่และอื่น ๆ ดีนัก

กล่าวโดยเฉพาะการบรรจุพระโพธิ์มีข้อแตกต่างอีกหลายตอนกล่าวคือ ให้แบ่งทองใบห่อเฉพาะพระบรมธาตุ แล้วบรรจุไว้บนพระเศียรอุดด้วยเปลวเมาฬี (ตอนนี้ ชยนฺโต ครั้งหนึ่ง) ทองใบนอกนั้นห่อพระธาตุอื่น ๆ และนพเก้า แล้วบรรจุในฐานพร้อมด้วยเครื่องอื่น ๆ ปิดด้วยแป้นกลมติดกับพระบาทแล้วใส่สลักไม้ไผ่สีสุกตรึงแป้น (ตอนนี้ ชยนฺโตแบบเดียวกับพระหล่อ) ต่อแต่นั้นต้องตอกไม้อุดช่องใต้ฐาน (ตอนนี้ ชยนฺโต อีกครั้ง) ในลำดับต่อไปให้ดำเนินการเช่นเดียวกับการบรรจุพระหล่อ

การติดเปลวพระเมาฬีการปิดหรืออุดฐานตลอดจนใส่สลักล้วนต้องใช้รักทาก่อนทั้งนั้นทั้งนี้เพื่อให้ติดแน่นไม่โยกคลอน อนึ่งการปิดทองทั้งองค์นิยมแต่พระโพธิ์เท่านั้น แต่มักไม่ปิดทันที ต่อเมื่อมีความสุข ความเจริญขึ้นแล้วจึงปิด คาถาบูชาพระทั้งสองชนิดดังกล่าวนี้ใช้ นโม อิติปิโส พาหุํ มหาการุณิโก ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ซึ่งเรียกว่า "ถวายพรพระ"

๑๕. ยกป้าย

การยกป้ายนี้ หมายถึงการยกป้ายชื่อเปิดอาคารร้านค้า หรือสถานที่ราชการ เป็นการยกป้ายจริง ๆ ไม่ใช่เปิดผ้าคลุมป้ายอย่างที่บางแห่งทำกัน แต่พิธีนี้ไม่มีอะไรมากนัก ขึ้นอยู่ที่ฤกษ์ ถ้าฤกษ์เหมาะที่จะสวดมนต์เลี้ยงพระก่อน สวดมนต์เลี้ยงพระ แล้วจึง ชยนฺโต ยกป้ายในการนี้ให้ดำเนินการทำบุญมงคลธรรมดา มีพิเศษก็คือตอนสวดมนต์เอาป้ายไปตั้งไว้ข้างโต๊ะหมู่บูชา วงด้วยสายสิญจน์และเตรียมของเหล่านี้ คือ

๑. เครื่องเจิม

๒. ทองคำเปลว ๕ แผ่น (แผ่นเต็ม)

๓. ดินสอดำ (สำหรับลงยันต์)

๔. กระเทียมปอกเปลือก ๕ กลีบ (สำหรับทาปิดทอง)

วิธีการ เมื่อได้ประถมฤกษ์ พระผู้เป็นประธาน ลงยันต์ที่ป้าย แล้วปิดทองและเจิม เจิมแล้วพรมน้ำมนต์ที่ป้าย (ปิดทองประมาณ ๓ แผ่น อีกสองแผ่นสำรองไว้) ต่อแต่นั้นยกป้ายขึ้น ณ ที่ที่ได้กะและเตรียมไว้ พระชยนฺโต ต่อด้วย สพฺเพ พุทฺธา ๓ จบ แล้ว ภวตุ สพฺพมงฺคลํ ต่อจากนี้เจ้าภาพถวายไทยธรรม และกรวดน้ำ พระอนุโมทนา แล้วพรมน้ำมนต์บุคคลและสถานที่ ต่อไปเป็นเสร็จพิธี ถ้าฤกษ์ไม่เหมาะที่จะเลี้ยงพระก็ไม่ต้องเลี้ยง เพียงแต่สวดมนต์ปล่อยให้จบก่อนถึงฤกษ์ และดำเนินการเช่นเดียวกับที่กล่าวข้างต้น ถ้าไม่มีสวดมนต์ต้องขอน้ำมนต์มาจากวัด และจะนิมนต์มาเพียงรูปเดียว หรือสองรูปก็ได้ แต่ต้องเตรียมของ ๕ อย่างดังกล่าวแล้ว พร้อมทั้งธูปเทียน ดอกไม้บูชาพระรัตนตรัย เมื่อได้ฤกษ์ เจ้าภาพบูชาพระรัตนตรัย พระลงยันต์ปิดทองเจิมและพรมน้ำมนต์แล้วยกป้ายขึ้นติด

หมายเหตุ *ถ้าไม่ใช่ป้าย แต่เป็นตัวหนังสือติดกับอาคาร ก็จำต้องใช้ผ้าคลุมแล้วทำพิธีเปิดอย่างที่ทำกันดาษดื่น เมื่อเปิดแล้วควรให้พระผู้เป็นประธานลงยันต์ ปิดทอง เจิมและพรมน้ำมนต์อีกครั้งหนึ่ง (ต้องเตรียมบันไดให้แข็งแรงเรียบร้อย) ถ้ามิฉะนั้นก็ควรหาทั้งสองฤกษ์ คือฤกษ์ติดตัวหนังสือหรือยกป้าย ๑ ฤกษ์เปิดผ้าคลุมป้าย ๑ ฤกษ์ต้นไม่ต้องเชิญแขก ฤกษ์เชิญเป็นทางการในกรณีเปิดผ้าคลุม ก่อนฤกษ์ต้องกล่าวรายงานและเชิญเปิด เมื่อกล่าวตอบแล้วจึงเปิด พระชยนฺโต*

๑๖. วางศิลาฤกษ์

การวางศิลาฤกษ์ มีคุณสมบัติเท่ากับลงเข็มปลูกอาคารหรือสถานที่ต่าง ๆ นั่นเอง ฉะนั้นเมื่อวางศิลาฤกษ์แล้วควรลงเข็มไม่ต้องหาฤกษ์ลงเข็มอีก หรือหาฤกษ์ลงเข็มแล้ว ก็ไม่ต้องวางศิลาฤกษ์ อีกแต่ความเห็นของสมเด็จฯ อาจารย์ว่าการลงเข็มดีกว่าการวางศิลาฤกษ์ อย่างไรก็ตาม วิธีการวางศิลาฤกษ์ก็คล้ายกับการลงเข็มปลูกบ้าน จะแตกต่างก็ตรงที่ของและวิธีการเล็ก ๆ น้อย ๆ ในการวางศิลาฤกษ์นั้น การจัดที่ทางและโต๊ะหมู่บูชา คล้าย ๆ ทำบุญมงคลธรรมดา และจะต้องมีของเหล่านี้อีก คือ

๑. ดวงศิลาฤกษ์ สลักลงในแผ่นหินอ่อน (๘"×๑๒")

๒. แผ่นอิฐ (แบบบางบัวทอง) ๙ แผ่น ทาบรอนซ์ทอง ๓ แผ่น บรอนซ์เงิน ๓ แผ่น บรอนซ์นาก ๓ แผ่น

๓. ข้าวตอกดอกมะลิปนกัน

๔. เครื่องสังเวย

วิธีการ พระสวดมนต์ก่อน เสร็จแล้วลงยันต์ที่แผ่นอิฐ แล้วเจิมที่แผ่นอิฐและดวงศิลาฤกษ์ แต่นั้นเจ้าภาพสังเวยเทวดา เมื่อกล่าวเชิญและกล่าวตอบแล้ว ผู้วางศิลาฤกษ์ก็ตรงไปที่หลุมที่เตรียมไว้ ตักปูนทรายที่ผสมแล้วลงในหลุมหรือบริเวณที่ตระเตรียมไว้ก่อนแล้ว วางอิฐทอง เงิน นากเหล่านั้นลงแล้วทับด้วยดวงศิลาฤกษ์ เทน้ำมนต์ลงไป พร้อมทั้งข้าวตอกดอกไม้ พระชยนฺโต จะมีพราหมณ์มาคอยสังเวย เป่าสังข์และแกว่งบัณเฑาะว์ก็ได้ ถ้ามิฉะนั้นจะมีพิณพาทย์บรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัยก็ได้ หรือจะไม่มีทั้งสองอย่าง ก็ได้เช่นกัน

๑๗. ฝังอาถรรพณ์

การฝังอาถรรพณ์ในที่นี้ หมายความว่าฝังวัตถุบางอย่างลงในพื้นดินรอบบ้านเพื่อป้องกันอันตรายอย่างหนึ่ง เพื่อความเจริญรุ่งเรืองอย่างหนึ่ง ที่ว่ารอบบ้านนั้น คือขุดหลุมรอบบ้าน ๘ ทิศ ๘ หลุม และที่ตรงกลางบ้านอีก ๑ หลุม รวมเป็น ๙ หลุม เท่าที่เคยรู้และพบเห็นมา มีอยู่ ๓ แบบ

แบบที่ ๑ ใช้ไม้กันเกรา สี่เหลี่ยมเสี้ยนปลายกว้างประมาณ ๑ นิ้วฟุตครึ่งยาว ๑๒ นิ้วฟุต ๘ ท่อนสำหรับ ๘ ทิศ ไม้ชัยพฤกษ์ (กว้างยาวเท่ากับไม้กันเกรา) ๑ ท่อนสำหรับกลางบ้าน ลูกกันภัย ๙ ลูก แผ่นทองแดงสี่เหลี่ยมขนาด ๔ นิ้วฟุต ลงยันต์ตรีนิสิงเห ๙ แผ่น

แบบที่ ๒ ใช้ไม้พยุง ๘ ท่อน ไม้ชัยพฤกษ์ ๑ ท่อน

แบบที่ ๓ ใช้ไม้กันเกรา ๑ ไม้ราชพฤกษ์ ๑ ไม้พยุง ๑ ไม้สัก ๑ ไม้ไผ่สีสุก ๑ ไม้ทองหลาง ๑ ไม้ขนุน ๑ ไม้นนทรี ๑ สำหรับ ๘ ทิศ ไม้ชัยพฤกษ์สำหรับกลางบ้าน ๑

ไม้ต่าง ๆ ใน ๓ แบบ เหล่านั้นให้ลงด้วย ยถินฺทขีโล ฯลฯ และลงยันต์ทับลงไปอีก เสร็จแล้วปิดทองที่ยันต์ และเจิม

ในการฝั่งอาถรรพณ์นี้ ใช้พระ ๙ รูป เป็นเหมาะ และจะต้องเตรียมจัดหาของเหล่านี้ไว้ คือ

๑. น้ำมนต์ (ทำเสร็จแล้ว)

๒. ทราย (เสกแล้ว)

๓. ค้อนขนาดกลาง และไม้ส่ง

วิธีการ เมื่อถึงประฌมฤกษ์ พระทั้ง ๙ รูป ไปที่หลุมซึ่งเป็นทิศศรีของวันนั้นก่อน พระผู้เป็นประธานเททราย น้ำมนต์ ใส่ลูกกันภัย แผ่นทองแดง ตอกเข็มไม้ลงไปจนพ้นพื้น พระนอกนั้นยืนพนมมือ ชยนฺโต วนไปทางขวามือโดยวิธีนี้ จนครบ ๘ ทิศ แล้วเข้าสู่ทิศกลางบ้านเฉพาะหลุมนี้ เมื่อชยนฺโต จบแล้วให้ต่อด้วย สพฺเพ พุทฺธา ๓ จบ และ ภวตุ สพฺพมงฺคลํ เป็นเสร็จพิธี

หมายเหตุ *ถ้ามีสวดมนต์หรือฉัน ก็ให้จบก่อนถึงฤกษ์แล้วจึงทำพิธีฝั่งอาถรรพณ์ต่อไปจนจบ อนึ่ง วัตถุต่าง ๆ เว้นทราย ก่อนจะฝั่งลงไปให้จุ่มในน้ำมนต์เสียก่อน*

๑๘. ทำบุญงานศพ

การทำบุญงานศพ ถือเป็นการทำบุญอวมงคล คือทำบุญในการมงคลอย่างต่ำ อาจเป็นเพราะการตายของญาติมิตรเป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุให้ทำบุญนั้น เป็นวิปโยคทุกข์ชนิดหนึ่งก็ได้ อย่างไรก็ตาม การทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้แก่ผู้ตาย เป็นการประกาศน้ำใจของผู้ทำว่ามีความรักความนับถือหรือความระลึกถึงอุปการคุณในท่านที่ตายไป อย่างเด็ดเดี่ยวลึกซึ้ง แต่งานศพก็ยังจัดว่าเป็นงานเศร้า แม้จะมีดนตรีปี่พาทย์หรือเครื่องประโคมอย่างอื่น ก็อยู่ในลักษณะ วังเวงและใจเหี่ยวแห้งไม่เบิกบาน เมื่อมีการตายเกิดขึ้น เจ้าภาพหรือผู้เกี่ยวข้องโดยฐานเป็นญาติสนิทของผู้ตาย จึงมักทำอะไรไม่ค่อยถูก วุ่นวายกันไปหมด ต้องอาศัยคนที่ห่างออกไป ผู้รู้จักพิธีการในเรื่องนี้ หากพบพิธีการที่ดีก็ดีไป หาไม่แล้วก็จะเป็นที่น่าอับอาย จึงสมควรที่ทุกคนจะพึงสนใจไว้บ้าง แม้จะทำไม่ได้หมดก็อย่าให้เสียหลัก ซึ่งขอแยกออกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

๑. การรดน้ำศพ

การรดน้ำศพ ควรทำกันเป็นการภายในวงศาคณาญาติเท่านั้น เว้นไว้แต่ผู้ตายมีความสำคัญแก่คนโดยทั่วไป การกำหนดเวลารดน้ำศพ มักจะเป็นตอนเย็น ประมาณ ๑๖.๐๐ น. หรือ ๑๗.๐๐ น. เมื่อรดน้ำศพเสร็จแล้ว ก็เอาเข้าหีบหรือโกศ หลังจากนั้นมีการทอดผ้าบังสุกุล (มักเป็นผ้าไตรหรือสบงตามฐานะ) เรียกว่าบังสุกุลปากหีบหรือปากโกศ พระสงฆ์ผู้ชักผ้าบังสุกุลปากหีบหรือปากโกศนี้ ไม่จำกัดจำนวน ต่อจากนั้น มีการสวดพระอภิธรรมพระสงฆ์ ๔ รูป การสวดพระอภิธรรมในวันแรกนี้เริ่มติดต่อกันไปหลังจากบังสุกุลปากหีบหรือปากโกศ แต่ในวันต่อไปมักเริ่มแต่เวลา ๑๙.๓๐ น. หรือ ๒๐.๐๐ น. เลิกเวลา ๒๒.๐๐ น. เป็นอย่างดึก ทั้งมีการสวดทุกคืนจนถึงวันทำบุญเจ็ดวัน ต่อจากนั้นก็ปิดศพมีการสวดอภิธรรมเพียงสัปดาห์ละ ๑ วัน (ซึ่งโดยมากมักถือเอาวันตายเป็นเกณฑ์กำหนด) จนกว่าจะถึงวันทำบุญ ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน ตามลำดับ การรดน้ำศพจะทำที่บ้านก็ได้ที่วัดก็ได้ เดี๋ยวนี้ชอบทำที่วัดกันเป็นส่วนใหญ่ แต่ก่อนถือกันว่าถ้าตายในบ้านก็มักทำที่บ้าน ถ้าตายนอกบ้านหรือตายผิดธรรมดาก็มักทำที่วัด

๒. การทำบุญ ๗ วัน (สัตตมวาร)

ถ้าทำงาน ๒ วัน เมื่อถึงวันที่ ๖ นับแต่วันตายมักทำบุญ ๗ วัน โดยจัดรายการดังนี้

เวลา ๑๗.๐๐ น. พระ ๗ รูป หรือ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ จบแล้วมีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ พร้อมด้วยพระสวดคาถาธรรมบรรยายท้ายเทศน์อีก ๔ รูป จบแล้วมีพระมาติกาบังสุกุลอีกประมาณ ๑๐ รูป หรือมากกว่านั้น ตกกลางคืนก็มีสวดพระอภิธรรมเช่นเคย รุ่งขึ้นวันที่ ๗ ถวายภัตตาหารเพลแด่พระที่สวดพุทธมนต์ในวันก่อน (บางทีก็รวมทั้งพระที่สวดอภิธรรมในคืนก่อนด้วย) ตกกลางคืนก็มีสวดอภิธรรมเช่นเคย

ถ้าทำงานวันเดียวให้ทำในวันที่ ๗ นับแต่วันตายโดยจัดรายการ ดังนี้

เวลา ๙.๐๐ น. มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ พร้อมด้วยพระสวดคาถาธรรมบรรยาย เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสวดพระพุทธมนต์ จบแล้วถวายภัตตาหารเพลแด่พระที่สวดพระพุทธมนต์นั้น เวลาประมาณ ๑๒.๓๐ น. พระสวดมาติกาบังสุกุล กลางคืนมีการสวดพระอภิธรรมเช่นเคย

การสวดพระพุทธมนต์ ถ้ามีพระธรรมเทศนา ไม่ต้องขอศีล เริ่มด้วยอาราธนาพระปริตรทันที พระจะเริ่มสวด นโม พุทฺธํ ยถาปิ เสลา อนัตตลักขณสูตร สพฺเพ สงฺขารา (บางทีก็ใช้ อวิชฺชาปจฺจยา ต่อสพฺเพ สงฺขารา) ยทา หเว อตีตํ นานฺวาคเมยฺย ภวตุ สพฺพ ฯ การที่ไม่ต้องขอศีลนั้นก็เพราะต้องขอศีลหรืออาราธนาศีลก่อนจะแสดงพระธรรมเทศนาอยู่แล้ว

๓. การทำบุญ ๕๐ วัน (ปัญญาสมวาร)

การทำบุญ ๕๐ วัน ก็เป็นไปโดยทำนองเดียวกันกับทำบุญ ๗ วัน กล่าวคือ เมื่อสวดพระอภิธรรมสัปดาห์ละ ๑ วัน เรื่อยมา จนถึงวันที่ ๔๙ หรือ ๕๐ แล้วแต่กรณี ก็เริ่มทำบุญ ๕๐ วัน การจัดรายการก็ทำนองเดียวกันกับการทำบุญ ๗ วันนั้น การสวดพระพุทธมนต์ก็แบบเดียวกัน เปลี่ยนแต่อนัตตลักขณสูตร เป็นอาทิตตปริยายสูตร

๔. การทำบุญ ๑๐๐ วัน (สตมวาร)

การทำบุญ ๑๐๐ วัน ก็ไม่ต่างอะไรกันกับการทำบุญ ๕๐ วันเท่าไรนัก กล่าวคือ เมื่อสวดพระอภิธรรมสัปดาห์ละ ๑ วัน เรื่อยมาโดยลำดับ เมื่อถึงวันที่ ๙๙ หรือที่ ๑๐๐ (แล้วแต่ว่าจะทำ ๒ วัน หรือวันเดียว) ก็เริ่มทำบุญ ๑๐๐ วัน โดยจัดรายการแบบเดียวกับ ๕๐ วัน การสวดพระพุทธมนต์ก็เช่นเดียวกัน เปลี่ยนแต่อาทิตตปริยายสูตร เป็นธรรมนิยามสูตร อันที่จริงธรรมนิยามใช้สวดได้ทุกวัน (นอกจาก ๗ วัน และ ๕๐ วันเท่านั้น)

๕. การทำบุญในวันเผาศพ (ฌาปนกิจ)

ในครั้งโบราณมักเก็บศพไว้นานเป็นปี ๆ กว่าจะได้เผา ทั้งนี้เพราะถือว่าถ้าเผาเร็วก็จะมีการตายกันบ่อยบ้าง เพราะญาติอยู่ในที่ต่าง ๆ กว่าจะได้รู้กันทั่วก็กินเวลาอยู่ไม่น้อยบ้าง แต่ในปัจจุบันนี้ การถือเช่นนั้นเห็นกันว่าเป็นเรื่องเหลวไหลมากกว่า ทั้งสื่อมวลชนในปัจจุบันก็มีบทบาทสำคัญและรวดเร็วมาก คนจึงไม่ชอบเก็บศพไว้นาน บางรายทำบุญ ๗ วัน แล้วกำหนดวันเผาเลยก็มี บางรายเผาหลังจากทำบุญ ๕๐ วันแล้ว มีบางรายถือให้ผ่านพ้นทำบุญ ๑๐๐ วัน เสียก่อนจึงกำหนดวันเผา แต่ส่วนมากกำหนดวันเผาภายหลังทำบุญ ๕๐ วันไปแล้ว ข้อสำคัญที่ถือกันอย่าง

เคร่งครัดจนถึงปัจจุบันนี้ ก็คือไม่เผาศพในวันศุกร์เป็นเด็ดขาด เหตุที่ถือกันเช่นนี้ยังหาไม่พบ นอกจากจะเดาเอาว่าวันศุกร์ พ้องกับคำว่าสุข ซึ่งถ้าจะทำการในวันนั้นก็เท่ากับเผาความสุขให้หมดสิ้นไปกระมัง

การจัดรายการในวันเผา มักเป็นดังต่อไปนี้

เวลา ๙.๐๐ น. มีพระธรรมเทศนา (เทศน์อานิสงส์)

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ ๗ รูป (หรือ ๑๐ รูป) สวดพระพุทธมนต์ เสร็จแล้วถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์เหล่านั้น

เวลา ๑๔.๐๐ น. มีพระธรรมเทศนา (เทศน์แจง) พร้อมด้วยพระนั่งแจง ๒๕ รูป หรือ ๕๐๐ รูป

เวลา ๑๖.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป หรือ ๒๐ รูป (หรือตามศรัทธา) มาติกาบังสุกุล

เวลา ๑๖.๓๐ น. หรือ ๑๗.๐๐ น. ภายหลังจากทอดผ้า (มักเป็นไตร) มหาบังสุกุล แล้วประชุมเพลิง และมีพระสวดหน้าไฟอีก ๔ รูป

การมีพระธรรมเทศนา ถ้าเป็นแบบเทศน์อานิสงส์มักมีพระสวดคาถาธรรมบรรยาย หรือเรียกว่าสวดรับเทศน์อีก ๔ รูป ส่วนที่เป็นแบบเทศน์แจงนั้น มักเป็นศพผู้ใหญ่ เช่นบิดามารดา ซึ่งบุตรธิดาเป็นเจ้าภาพ แลการเทศน์แจงหรือเรียกเป็นศัพท์ว่าเทศปฐมสังคีติ (ปฐมสังคายนา) นี้มีสองอย่าง คือเทศน์ธรรมาสน์เดียวอย่างหนึ่ง เทศน์เป็นปุจฉาวิสัชนา ๓ ธรรมาสน์ อย่างหนึ่ง อย่างหลังกินเวลามาก อาจจะต้องร่นระยะเวลาเริ่มเข้ามาอีก

ถ้ามีพระธรรมเทศนาเพียงกัณฑ์เดียว รายการเทศน์เช้า ก็ตัดออกไปเสีย ถ้าไม่มีแจง มีแต่เทศน์อานิสงส์ ควรร่นระยะเวลาเริ่มออกไปเป็น ๑๕.๐๐ น. หรือ ๑๕.๓๐ น. เป็นเหมาะ

การทอดผ้ามหาบังสุกุล ก่อนเผา ควรมีแต่เพียงไตรเดียว โดยให้ผู้เป็นประธานในที่นั้นเป็นผู้ทอด เสร็จแล้ว ก็จุดศพต่อกันไปเลย ถ้าจะทอดมากกว่านี้ ทอดเพียง ๓ ไตรเป็นเหมาะ มิฉะนั้นจะกลายเป็นโอ้เอ้ น่ารำคาญไป ถ้าจะทอดมากกว่านี้ให้ได้ ก็ควรทอดเสียก่อนเวลาเผาแต่เนิ่น ๆ ในกรณีทอด ๓ ไตร ๒ ไตรแรกให้คนที่มิใช่ประธานเป็นผู้ทอด อีก ๑ ไตร ซึ่งเป็นไตรสุดท้าย ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ทอด และจุดศพ

๖. การเก็บอัฐิและทำบุญฉลองอัฐิ

เมื่อประชุมเพลิงเสร็จแล้ว ในปัจจุบันนี้มักเก็บอัฐิในค่ำวันนั้น จึงต้องมีพระมาบังสุกุลอัฐิอีก เรียกว่า แปรรูป จำนวนไม่จำกัด แต่ไม่ควรเกิน ๓ รูป และต้องใช้ผ้าทอด (ไตรหรือสบงก็ได้) ในครั้งก่อน ๆ เช้าวันรุ่งขึ้นจึงเก็บอัฐิ และเจ้าภาพบางรายก็ถวายสามหาบ เรื่องของสามหาบนี้ ก็คือ จัดหม้อข้าว เชิงกราน ที่ทาด้วยดินสอพอง พร้อมทั้งอาหารแห้งอยู่ในหม้อข้าวนั้น อาหารหวานคาว ใส่ในสำรับและผ้าไตรสำหรับทอดบังสุกุล ใช้สาแหรก ไม้คานซึ่งพันด้วยผ้าขาวหาบไป รวม ๓ หาบ เพื่อถวายพระ ๓ รูป ซึ่งนิมนต์มาในการเก็บอัฐิ ก่อนจะถวายต้องหาบและถือของเดินเวียนซ้ายรอบเมรุ ๓ รอบ ก่อน และต้องกู่รับกันเป็นระยะ ๆ

อัฐิที่เก็บกันในปัจจุบันนี้ แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่ง เก็บไว้เพื่อบูชาที่บ้านหรือบรรจุไว้ที่วัด อีกส่วนหนึ่ง ห่อผ้าขาวนำไปถ่วงที่แม่น้ำหรือปากอ่าว ส่วนที่เก็บไว้บูชาที่บ้านเดี๋ยวนี้ชักจะน้อยลง มักนำไปบรรจุไว้ที่วัดเสียโดยมาก การทำบุญฉลองอัฐิที่บ้านจึงพลอยน้อยลงไปด้วย และกลายเป็นทำบุญบ้านธรรมดา แต่ต่อด้วยบังสุกุลที่ชื่อหรือที่รูปของผู้ตายแทน

๗. หมายเหตุที่ควรทราบ

รายการต่าง ๆ ที่กล่าวมา เป็นเพียงตัวอย่างที่จัดทำอย่างครบถ้วน อาจปรับปรุงให้เหมาะแก่กาละเทศะอีกได้ และอาจจะเว้นรายการใดรายการหนึ่งที่ไม่จำเป็นเสียก็ได้ ทั้งนี้ แล้วแต่กำลังและฐานะ

การจัดสถานที่ในการทำบุญศพนั้น ต้องตั้งอาสนสงฆ์พอที่พระ ๑๐ รูปจะนั่งได้ และมีโต๊ะหมู่บูชา ตั้งพระพุทธรูปไว้ในระดับสูงกว่าศพเล็กน้อย มีเครื่องตั้งเช่นเดียวกับการทำบุญมงคลธรรมดา หากแต่ไม่มีสายสิญจน์วงรอบบ้านหรือรอบพระพุทธรูป ไม่มีบาตรน้ำมนต์ แต่มีสายสิญจน์หรือผ้าภูษาโยง ซึ่งโยงมาจากศพ เพื่อใช้ทอดผ้าในเวลาชักบังสุกุลเท่านั้น เวลาสวดพระอภิธรรม มีตู้พระธรรมและกะบะเครื่องห้า หรือ กระถางธูปเชิงเทียนธรรมดาตั้งอยู่ข้างหน้าพระ ๔ รูป ที่จะสวดนั้น ส่วนเครื่องตั้งหน้าศพ ควรมีเครื่องทองน้อยไว้ด้วย วิธีการเริ่มด้วยจุดธูปเทียนที่โต๊ะพระพุทธรูปก่อน แล้วไปจุดที่เครื่องห้าข้างตู้พระธรรม จากนั้นไปจุดที่เครื่องทองน้อยหน้าศพ

ก่อนจะเชิญศพขึ้นสู่เชิงตะกอน มีการเดินเวียนซ้ายรอบเมรุสามรอบ โดยมีพระภิกษุถือสายสิญจน์นำหน้า และบรรดาญาติมิตรอันสนิทตามหลังศพ

ในปัจจุบันนี้ ผู้ชายที่แต่งตัวไปในงานศพ ใช้เสื้อกางเกงสีต่าง ๆ แล้วใช้แขนทุกข์และเนคไทสีดำ ดูหนาตายิ่งขึ้น ผู้เขียนไม่เห็นด้วย การใช้อย่างแบบเก่าดีอยู่แล้ว คือผู้ชายชุดขาว แต่แขนทุกข์ เนคไท ถุงเท้าและรองเท้าสีดำ ส่วนผู้หญิงชุดดำล้วน อันที่จริงสีแสดงความเศร้าโศก ไม่ว่าจะแต่งตัวหรือแต่งสถานที่ ก็มีอยู่ ๓ สี คือ สีขาว สีดำ และสีน้ำเงิน

เจ้าภาพบางรายทำบุญ ๗ วันแล้ว ก็ปิดการทำบุญอย่างอื่น แต่ยังไม่เผา จึงกำหนดวันบรรจุศพไว้ที่วัดหรือสุสานแห่งใดแห่งหนึ่ง พิธีการในเรื่องนี้ไม่ค่อยจะมีอะไรมากนัก นอกจากผู้ที่ไปในงานเช่นนั้น จะต้องเตรียมช่อดอกไม้ไปด้วย ส่วนดินและธูปเทียน ทางเจ้าภาพต้องเตรียมไว้ให้

การเยี่ยมศพควรมีพวงหรีดหรือดอกไม้ หรือพวงมาลัย แล้วแต่กรณีไปสักการะศพ ส่วนการช่วยของในการเผาศพนั้น ควรส่งไปช่วยก่อนวันเผา

ข. สัปดาห์แห่งชีวิต

วันอาทิตย์

พระอาทิตย์ จัดเป็นพระเคราะห์ฝ่ายเข้มแข็ง ธาตุไฟ ประจำอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มีกำลังเสวยอายุ ๖ ปี อักษรประจำอาทิตย์ คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ (รวมทั้งสระอื่น ๆ ในภาษาไทย ที่ออกเสียงตัว อ. ด้วย) สีประจำ คือ สีแดงหรือสีดำแดงค่อนข้างขาว

๑. กิจการในวันอาทิตย์

ก. ใช้สีเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. สีม่วง

๒. สีเขียว

๓. สีเทา สีเมฆหมอก สีดอกรัก

พึงเว้นสีน้ำเงิน

ข บ่ายหน้าสู่ทิศเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ทิศตะวันออกเฉียงใต้

๒. ทิศใต้

๓. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

พึงเว้นทิศเหนือ

ค. นัดหมายเพื่อทำงานในวันเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. วันอังคาร

๒. วันพุธ

๓. วันพฤหัสบดี

พึงเว้นวันศุกร์

๒. ผู้เกิดวันอาทิตย์

ก การตั้งชื่อ

ใช้อักษรเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. จ. ฉ. ช. ซ. ฌ. ญ. (ดีทางเกียรติ)

๒. ฎ. ฏ. ฐ. ฑ. ฒ. ณ. (ดีทางทรัพย์ ความเจริญ)

๓. ย. ร. ล. ว. ฬ. ฤ. ฤา. (ดีทางคนรักใคร่)

พึงเว้นอักษรเหล่านี้ คือ

ศ. ษ. ส. ห. ฮ.

คำอธิบาย อักษรเป็นมงคล และพึงเว้นนั้น หมายถึงที่ออกเสียง ตัวสะกดซึ่งไม่ออกเสียงไม่ห้าม นอกจากนี้ พึงจำไว้ว่า ผู้ชายถือคำหน้าเป็นเกณฑ์ ผู้หญิงถือคำหลัง เช่น คำว่า "จำรัส" ถ้าเป็นชาย หมายถึง อักษร จ. ถ้าเป็นหญิง หมายถึงอักษร ร. อนึ่งคำที่กล้ำกัน เช่น คำว่า "ศรี" ถ้าเป็นชาย หมายถึงตัว ศ. ถ้าเป็นหญิง หมายถึงตัว ร. พึงถือตามนัยนี้ แม้ในวันอื่น ๆ ที่กล่าวข้างหน้า

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ชาย เจนจบ จรรโลง โชติ โชคชัย ชุมโชค เชิดชาย ชวลิต ณรงค์ ยรรยง รบิล ลือชา วินัย วีระ วรพจน์ วิวัฒน์ วิจิตร ระบบ จิต เชษฐ์ ชาติ ชเนศร์ ชนินทร์ จักร ฐิติกร ชาย ชวาล ชนะ จรัล จำเริญ ไฉน ฉันท์ ญาณ ยาตร์ ญาติ ระบือ รมย์ เรียม เรียว เรียบ วรุณ วรชาติ วัลลภ วิโรจน์ วิรัติ วินิจ แวว วรวาท ณัฐพล

ชื่อผู้หญิง วิจิตรา วัลลภา มัณฑนา วัจนา กัลยาณี มณีรัตน์ วาณี โรจนา อรณี อุรชา วรจิต พารณี ไพจิตร เจิดจันทร์ จับใจ กาญจนา วโรชา ประชาชื่น ชวนชม อัญชลี ดารา มาลัย เฉิดฉัน ผจงจิต ภรณี ฆรณี ชาลินี ธัญญา นพมณี วราภรณ์ มาลี มาลดี มัลลิกา ชลิตา ลลิตา จลนา

ข. การตั้งฉายา

คือชื่อทางพุทธศาสนา (แก่นาคหรือสามเณร)

พระอุปัชฌาย์พึงใช้อักษรประจำวัน หรือจะใช้อย่างแบบการตั้งชื่อในข้อ ก. ก็ได้ ถ้าไม่ทราบวันเกิดของนาค หรือสามเณร พึงตั้งฉายาตามอักษรประจำวันที่บวชนั้น เช่น บวชวันอาทิตย์ ใช้ตัวอักษรประจำวันอาทิตย์ เป็นต้น

ตัวอย่าง

อโนโม อริยวํโส อาคโม อาชญฺโญ อิทฺธิพโล อิสิญาโณ อุปฺคุตฺโต อุตฺตโม โอภาสี โอทาโต อตฺถากโร อตฺถาวโห อุปเสโน

หมายเหตุ *ไม่ควรตั้งฉายาด้วยอักขระที่ลงท้ายด้วย อี หรือ อา เฉพาะ อี ถ้าไม่แน่ใจก็ตั้งได้ เช่นในตัวอย่างคือ "โอภาสี" เวลาสวดต้องเปลี่ยนให้ถูกต้อง*

ค. สมพงษ์วัน

วันอาทิตย์ กับ วันจันทร์ ธรรมดา
,, กับ วันอังคาร ดี ยิ่งใหญ่
,, กับ วันพุธ ไม่ดี ทรัพย์วิบัติ
,, กับ วันพฤหัสบดี ไม่ดี พลัดพราก
,, กับ วันศุกร์ กลาง ๆ
,, กับ วันเสาร์ ดี ทรัพย์มาก อยู่ยืด
,, กับ วันพุธ (กลางคืน) ไม่ดีไม่ยืนยง
,, กับ วันอาทิตย์ ดี

ฆ. การจัดเคหสถาน

พุทธศาสนิกชนพึงตั้งพระพุทธรูปไว้ในห้องพิเศษ ซึ่งเรียกกันว่าห้องพระ ไม่พึงตั้งไว้ในห้องนอน ถ้าจำเป็นต้องตั้งไว้ในห้องนอน พึงให้อยู่ในที่ควรแก่การคารวะ คือ

๑. สูงกว่าระดับเตียงนอน
๒. ไม่ถูกกระทบกระเทือน
๓. มีเครื่องบัง เช่นม่าน หรือฉาก เพื่อมิให้กิริยาอาการอันไม่สมควร ปรากฏต่อพระพักตร์ของพระพุทธรูป

พึงบ่ายพระพักตร์พระพุทธรูปไปสู่ทิศตะวันออก (ทิศนี้ห้ามสำหรับผู้ที่เกิดอังคาร) หรือทิศเหนือ (ทิศนี้ห้ามสำหรับผู้ที่เกิดวันอาทิตย์) ถ้าวางตามแบบนี้ไม่เหมาะแก่สถานที่ หรือต้องห้าม พึงบ่ายพระพักตร์สู่ทิศอื่นตามแต่จะเหมาะ

ถ้าอาจเป็นไปได้ ในบริเวณบ้านหรือภายในบ้าน พึงจัดคนและสิ่งของให้อยู่ตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ :–

คนใช้ คนผู้ห้อมล้อม	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
ยุ้งข้าว ที่เก็บเสบียงอาหาร	อยู่ทิศตะวันออก
อาวุธ ของรุนแรง	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้
ทรัพย์สิน แก้วแหวน เงินทอง	อยู่ทิศใต้
ครัว เตาไฟ	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้
เครื่องใช้ เครื่องมือในอาชีพ	อยู่ทิศตะวันตก
บุตร ภรรยา	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
ห้องน้ำ ส้วม	อยู่ทิศเหนือ

ง. พระประจำวันและบทมนต์

พระประจำวันอาทิตย์คือพระยืนถวายเนตร บทมนต์ คือ โมรปริตร และวัฏฏกปริตร (พึงดูหน้า ๘๔)

จ. พระเสวยอายุและพระแทรก

ได้กล่าวมาตอนต้นว่า พระอาทิตย์มีกำลังเสวยอายุ ๖ ปี ในระหว่าง ๖ ปีนั้น มีพระแทรกเป็นตอน ๆ

เพื่อความสะดวกและเข้าใจง่าย พึงดูตารางต่อไปนี้

ตารางพระอาทิตย์

๑	ปี		๑	๑	๒	๓	๔	๔	๖
	เดือน		๒	๗	๖	๑	๒	๑	๐
	วัน		๐	๑๐	๒๐	๑๐	๐	๐	๐
	นาที		๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๒	ปี	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๑
	เดือน	๔	๑๐	๕	๑๑	๖	๐	๘	๒
	วัน	๐	๐	๑๐	๑๐	๒๐	๒๐	๐	๐
	นาที	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๓	อาทิตย์		จันทร์	อังคาร	พุธ	เสาร์	พฤหัส	ราหู	ศุกร์

อธิบาย ช่อง ๑ คือ จำนวนรวมของพระแทรก

ช่อง ๒ คือระยะเวลาที่พระเสวยตัวเอง นอกนั้นคือพระแทรก

(เฉพาะ ตารางแรกคือเสวยตัวเอง)

ช่อง ๓ ที่ขีดเส้นใต้คือ พระเสวยอายุ นอกนั้นคือพระแทรก

ตัวเลข ๔ ฐาน (นับขึ้น) ฐานที่ ๑ คือ นาที ฐานที่ ๒ คือ วัน ฐานที่ ๓ คือ เดือน ฐานที่ ๔ คือ ปี

พึงตั้งอายุลง เอาจำนวนรวมแห่งตารางวันที่ตนเกิดลบอายุไปตามลำดับ (คืออาทิตย์ ฯลฯ ศุกร์) ก็จะทราบว่าพระอะไรเสวยอายุและแทรก เมื่อทราบแล้ว จะเพิ่มสวดมนต์ประจำพระเคราะห์เหล่านั้นด้วยก็ได้

ตัวอย่าง

สมมติ คนเกิดวันอาทิตย์ อายุ ๓ ปี ๒ เดือน เรารู้ได้ทันทีว่า อาทิตย์ยังเสวยอายุอยู่ เพราะพระอาทิตย์ต้องเสวยถึง ๖ ปี จึงออก อยากรู้ว่าอะไรแทรก ดูที่ตารางพระอาทิตย์เสวยตัวเอง ๔ เดือน จันทร์แทรก ๑๐ เดือน รวมเป็น ๑ ปี ๒ เดือน อังคารแทรก ๕ เดือน ๑๐ วัน รวมเป็น ๑ ปี ๗ เดือน ๑๐ วัน พุธแทรก ๑๑ เดือน ๑๐ วัน รวมเป็น ๒ ปี ๖ เดือน ๒๐ วัน

เสาร์แทรก ๖ เดือน ๒๐ วัน รวมเป็น ๓ ปี ๑ เดือน ๑๐ วัน เอาจำนวนอันสุดนี้ลบอายุ คง เหลือ ๒๐ วัน ก็รู้ได้ว่าพฤหัสแทรกได้ ๒๐ วันแล้ว ซึ่งเมื่อครบ ๑ ปี ๒๐ วันแล้วก็ออก พระราหูแทรกต่อไป แต่ถ้าคนเกิดวันอาทิตย์ อายุ ๒๕ ปี เราต้องหาพระเสวยเสียก่อน โดยคิด อาทิตย์ ๖ จันทร์ ๑๕ รวมเป็น ๒๑ อังคาร ๘ เราก็รู้ได้ว่าอังคารเสวยอายุ เมื่อต้องการทราบ พระแทรก ก็ต้องไปดูตารางพระอังคาร และทำโดยวิธีเดียวกันกับข้างต้นเพียงเริ่มอายุ ๒๑ เป็นต้นไปเท่านั้น

คำพยากรณ์ต่อ

พระอาทิตย์เสวยตัวเอง ๔ เดือน พยากรณ์ว่า มักเจ็บไข้ เป็นความ เสียเงินทอง คนรักและของชอบใจ ศัตรูปองร้าย เลือดจะตก

พระจันทร์แทรก ๑๐ เดือน พยากรณ์ว่า ตอนต้นเจ็บไข้ ลูกเมียเอาใจออกห่าง ตอนปลายได้ลาภเงินทอง ลูกเมียข้าทาสบริวาร และของอันพึงใจ หญิงขาวเหลืองให้ลาภ

พระอังคารแทรก ๕ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า ไฟอาจไหม้บ้านเรือน ทรัพย์สิน มักเสียหายหรือถูกขโมย จะเกิดความเพราะหญิง เลือดตกยางออก

พระพุธแทรก ๑๑ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า ได้ลาภแก้วแหวนเงินทอง บริวาร ที่หนีไปจะกลับคืนมา จะได้เป็นใหญ่เป็นโต

พระเสาร์แทรก ๖ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า ระวังไฟจะไหม้ มีคนปองร้าย เสียทรัพย์ ระวังเขี้ยวงาหอกดาบ อาจถูกจับกุม ระวังชายผิวดำจะให้โทษ อาจเจ็บไข้

พระพฤหัสแทรก ๑ ปี ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า จะได้ลาภผลเงินทอง ลูกเมียข้าทาส สาวอันพึงใจ จะได้สัตว์ ๔ เท้า ๒ เท้า ผู้ใหญ่ให้คุณ

พระราหูแทรก ๘ เดือน พยากรณ์ว่า เสียทรัพย์สินเงินทองและของรัก มักได้รับบาดเจ็บ หรือเจ็บไข้ด้วยโรคเกี่ยวกับท้อง ผู้ชายดำแดงก่อความเดือดร้อน ต้องประหยัดตัว ประหยัดปาก ถ้าเดินทางอาจได้ลาภบ้าง

พระศุกร์แทรก ๑ ปี ๒ เดือน พยากรณ์ว่า ได้ลาภเงินทอง บริวารหญิงชาย และสัตว์ ๔ เท้า ๒ เท้า มิตรสหายให้คุณดี

หมายเหตุ ก. *ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นทิศประจำวันอาทิตย์นั้น นิยมกันว่าเป็นทิศที่ตั้งศาลพระภูมิ โดยหันหน้าศาลเข้าสู่ใจกลางของบ้านเสมอไป ถ้าเจ้าของบ้านเกิดวันจันทร์ ห้ามตั้งทิศนี้ พึงตั้งในทิศอื่นที่ดีหรือไม่อยู่ในเกณฑ์ห้าม*

วันจันทร์

พระจันทร์ จัดเป็นพระเคราะห์ฝ่ายอ่อนโยน ธาตุดิน ประจำอยู่ทิศตะวันออก มีกำลังเสวยอายุ ๑๕ ปี อักษรประจำพระจันทร์ คือ ก. ข. ค. ฆ. ง. สีประจำ คือสีขาวนวล หรือขาวอย่างจีน

๑. กิจการในวันจันทร์

ก. ใช้สีเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. สีเขียว

๒. สีดำ สีกรมท่า สีน้ำเงินแก่

๓. สีน้ำเงิน

พึงเว้นสีแดง

ข. ป่ายหน้าสู่ทิศเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ทิศใต้

๒. ทิศตะวันตกเฉียงใต้

๓. ทิศเหนือ

พึงละเว้นทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ค. นัดหมาย เพื่อทำงานในวันเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. วันพุธ

๒. วันเสาร์

๓. วันศุกร์

พึงเว้นวันอาทิตย์

๒. ผู้เกิดวันจันทร์

ก. การตั้งชื่อ

ใช้อักษรเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ฎ. ฏ. ฐ. ฑ. ฒ. ณ. (ดีทางเกียรติ)
๒. ด. ต. ถ. ท. ธ. น. (ดีทางทรัพย์ ความเจริญ)
๓. ศ. ษ. ส. ห. ฮ. (ดีทางคนรักใคร่)

พึงเว้นอักษรเหล่านี้ คือ

อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ (สระอื่น ๆ อีก)
เงื่อนไขอื่น พึงดูอธิบายในหน้า ๔๔

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ชาย ณรงค์ฤทธิ์ ฐานะ ฐิติพงศ์ ดุษฎี ดนัย ดำรง ถวัลย์ เถกิง ทำนูล สุพงศ์ สุพจน์ สมสกุล สุทธิ ศักดา ทะนง ธนัญชย์ ธัญญะ ดำริ โตมร ธนิต ทะแกล้ว สมศักดิ์ สุหัท ธงชัย สมพันธ์ สิทธิ สันติ สมภาพ ดำรัส เติม เต็ม ถนอม ถนัด ถวิล ทำนุ เทอด ทูนธรรม ธานินทร์ ธวัช นิยาม นิมิต นินนาท สมนึก

ชื่อผู้หญิง วณี ภาณี รานี มานิดา แสงโสม ภัทรา ถนอมนวล สดสวย อุสา นิสา สุดา สุพัตรา วาสนา สุณีย์ เพ็ญศรี เกศินี วาสินี สุนทริยา ปณิตา สุนิตา นินนาท์ นันทกา เกสรา กันทรา แววตา วรนุช วรนาฏ วรรณนิภา จันทนา สินีรัตน์ ธิดา ดนยา

ข. การตั้งฉายา

พึงใช้อักษรประจำวัน หรือจะใช้ตามแบบ การตั้งชื่อในข้อ ก. ก็ได้ (ดูหน้า ๔๕ ประกอบ)

ตัวอย่าง

กมุโท กมโล กาลาโม กิตฺติธโร กิตฺติญาโณ กิตฺติพโล กีฬิตฌาโน กุสโล โกวิโท กนฺตสีโล เขมงฺกโร เขมทตฺโต คติญาโณ

ค. สมพงษ์วัน

วันจันทร์	กับ	วันอังคาร	ทรัพย์มาก แต่ร้อน
,,	กับ	วันพุธ	ไม่ดีเลย
,,	กับ	วันพฤหัสบดี	โทษพอประมาณ
,,	กับ	วันศุกร์	ดี ทรัพย์มาก
,,	กับ	วันเสาร์	ไม่ดี ทรัพย์น้อย ตายจากกัน
,,	กับ	วันพุธ	(กลางคืน) ไม่ค่อยดี เจริญเชื่องช้า
,,	กับ	วันจันทร์	ไม่ดี วิวาทกัน

ฆ. การจัดเคหสถาน

การตั้งพระพุทธรูป บ่ายพระพักตร์ไปสู่ทิศใด พึงดูในหน้า ๔๖

ในบริเวณบ้าน หรือภายในบ้าน พึงจัดคนและสิ่งของให้อยู่ ตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

คนใช้ คนผู้ห้อมล้อม	อยู่ทิศตะวันออก
ยุ้งข้าว ที่เก็บเสบียงอาหาร	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้
อาวุธ ของรุนแรง	อยู่ทิศใต้
ทรัพย์สิน แก้วแหวน เงินทอง	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้
ครัว เตาไฟ	อยู่ทิศตะวันตก
เครื่องใช้ เครื่องมือในอาชีพ	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
บุตร ภรรยา	อยู่ทิศเหนือ
ห้องน้ำ ส้วม	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ง. พระประจำวันและบทมนต์

พระประจำวันจันทร์ คือพระยืนห้ามญาติ (สองพระหัตถ์) บทมนต์ คือ อภยปริตร (พึงดูหน้า ๘๕)

จ. พระเสวยอายุ และพระแทรก

ตารางพระจันทร์

	ปี		๓	๕	๖	๙	๑๑	๑๔	๑๕
๑	เดือน		๒	๖	๑๑	๖	๒	๑	๐
	วัน		๑๐	๒๐	๑๐	๒๐	๒๐	๒๐	๐
	นาที		๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
	ปี	๒	๑	๒	๑	๒	๑	๒	๐
	เดือน	๑	๑	๔	๔	๗	๘	๑๑	๑๐
๒	วัน	๐	๑๐	๑๐	๒๐	๑๐	๐	๐	๑๐
	นาที	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๓	จันทร์		อังคาร	พุธ	เสาร์	พฤหัส	ราหู	ศุกร์	อาทิตย์

วิธีดูตาราง พึงดูอธิบาย หน้า ๔๗

คำพยากรณ์ย่อ

พระจันทร์เสวยอายุตัวเอง ๒ ปี ๑ เดือน พยากรณ์ว่า จะได้ที่ทาง เครื่องประดับเงินทอง บริวาร ช้างม้าวัวควาย ได้ผู้อุปถัมภ์เป็นอย่างดี

พระอังคารแทรก ๑ ปี ๑ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า ร้อนใจ ทรัพย์สินเสียหาย จะมีผู้ใส่ความเรื่องผัวเมีย ได้รับบาดเจ็บ มรณกรรมมักเกิดแก่คนในครอบครัว

พระพุธแทรก ๒ ปี ๔ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า มีชื่อเสียง ได้ลาภเพราะมิตรสหาย มักมีการแต่งงาน หรือได้บุตรสมความปรารถนา

พระเสาร์แทรก ๑ ปี ๔ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า ไฟมักไหม้บ้านเรือน เสียทรัพย์เพราะผู้ใหญ่ มักมีศัตรูปองร้าย

พระพฤหัสแทรก ๒ ปี ๗ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า ตอนต้น ผัวเมียมักผิดใจกัน มักเป็นความเพราะลูกเมีย จากที่อยู่ ข้าวของเสียหาย บริวารให้โทษ ระวังหญิงขาวเหลืองจะใส่ความ ตอนปลาย เกิดลาภมาก

พระราหูแทรก ๑ ปี ๘ เดือน พยากรณ์ว่า เกิดความเพราะผู้ใหญ่ เสียทรัพย์ บริวารหนี ชายดำหญิงขาวมักก่อความเดือดร้อน

พระศุกร์แทรก ๒ ปี ๑๑ เดือน พยากรณ์ว่า ได้ลาภเงินทอง สัตว์ ๔ เท้า ๒ เท้า ท้าวพระยาจะให้เป็นใหญ่ มิตรสหายช่วยเหลือดี มักได้บริวารชายหญิง

พระอาทิตย์แทรก ๑๐ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า คนผิวเนื้อดำแดงจะใส่ความ เสียทรัพย์มาก มักมีคนเอาใจออกห่าง คนที่เคยทำผิดมาก่อนจะปองทำโทษ

หมายเหตุ *วันจันทร์ โบราณถือว่าเป็นวันที่วุ่นวาย ไม่แน่นอน เรียกกันว่าวันจันทร์วนเวียน ปัจจุบันนี้ก็มีคนถืออยู่บ้าง อันที่จริง ควรถือเฉพาะผู้เกิดวันอังคารเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าจะใช้วันจันทร์ในกิจการ พึงเลี่ยงเวลา ๖.๐๐ น.–๘.๐๐ น. พ้นจากนั้นแล้ว เชื่อว่าไม่วนเวียน ดังที่เข้าใจกัน*

วันอังคาร

พระอังคาร จัดเป็นพระเคราะห์ฝ่ายเข้มแข็ง ธาตุลม ประจำอยู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีกำลังเสวยอายุ ๘ ปี อักษรประจำพระอังคาร คือ จ. ฉ. ช. ซ. ฌ. ญ. สีประจำ คือ ม่วง หรือดำแดงค่อนข้างดำ

๑. กิจการในวันอังคาร

ก. สีเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. สีดำ สีกรมท่า สีน้ำเงินแก่

๒. สีเหลือง

๓. สีแดง

พึงเว้นสีขาวนวล

ข. บ่ายหน้าสู่ทิศเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ทิศตะวันตกเฉียงใต้

๒. ทิศตะวันตก

๓. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

พึงเว้นทิศตะวันออก

ค. นัดหมายเพื่อทำงานในวันเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. วันเสาร์

๒. วันพฤหัสบดี

๓. วันอาทิตย์

๔. วันศุกร์

พึงเว้นวันจันทร์

๒. ผู้เกิดวันอังคาร

ก. การตั้งชื่อ

ใช้อักษรเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ด. ต. ถ. ท. ธ. น. (ดีทางเกียรติ)

๒. บ. ป. ผ. ฝ. พ. ฟ. ม. (ดีทางทรัพย์ ความเจริญ)

๓. อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ (ดีทางคนรักใคร่)

พึงเว้นอักษรเหล่านี้ คือ

ก. ข. ค. ฆ. ง.

เงื่อนไขอื่น พึงดูอธิบายในหน้า ๔๔

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ชาย ดุสิต นิยม ไถง ทวน ตาล ธนู ถนั่น บรรลือ ประพันธ์ บรรพต ไพบูลย์ ประพาศ ภาณุ เมธ เมธี มานพ ธิติพันธุ์ ดำรง มานิต มนัส อรรณพ อาทร อิฐบูรณ์ อุดม โอฬาร เอก เอี่ยม อำนาจ อนรรฆ อดุลย์ อรรถสิทธิ์ อรรถบูรณ์ อรรถนิติ อัสวิน ปรเมศร์ ประมาณ ประจิต ประนาท ประสบ ประสาน ประสิทธิ์ ประสุต บรรเลง บำราบ

ชื่อผู้หญิง อมิตา สุชาดา สร้อยถนิม เมธินี บังอร ลออ สำอาง บุษบา บุปผา อนงค์ อารมณ์ ประไพวรรณ รำเพย อำไพ อโนมา อินทิรา มัทนา วิภูสนา วิภาสิริ วิภา นิภาพรรณ สันนิภา พูลเพิ่ม เพ็ญพร นิรมล วิมลา แม้นเดือน เหมือนมาส ทิพยา อรอนงค์

ข. การตั้งฉายา

พึงใช้อักษรประจำวัน หรือจะใช้ตามแบบการตั้งชื่อในข้อ ก. ก็ได้ (ดูหน้า ๔๕ ประกอบ)

ตัวอย่าง

จนฺทูปโม จนฺทาโภ จิตฺตทโม จตฺตมโล จตฺตสลฺโล โชติรโส ชุตินฺธโร ชินปุตฺโต ชินวํโส ฌานรโต ฌานปสุโต ญาณวโร ญาณปาโล ญาณิสฺสโร

ค. สมพงษ์วัน

วันอังคาร	กับ	วันอังคาร	อยู่ยืด แต่ทรัพย์น้อย
,,	กับ	วันพุธ	ไม่ดี
,,	กับ	วันพฤหัสบดี	ดี
,,	กับ	วันศุกร์	ดี แต่เถียงกัน
,,	กับ	วันเสาร์	กลาง ๆ
,,	กับ	วันพุธ (กลางคืน)	ดี

ฆ. การจัดเคหสถาน

การตั้งพระพุทธรูป บ่ายพระพักตร์ไปสู่ทิศใด พึงดูในหน้า ๔๖ ในบริเวณบ้านหรือภายในบ้าน พึงจัดคนและสิ่งของให้อยู่ตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

คนใช้ คนผู้ห้อมล้อม	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้
ยุ้งข้าว ที่เก็บเสบียงอาหาร	อยู่ทิศใต้
อาวุธ ของรุนแรง	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้
ทรัพย์สิน แก้วแหวน เงินทอง	อยู่ทิศตะวันตก
ครัว เตาไฟ	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
เครื่องใช้ เครื่องมือในอาชีพ	อยู่ทิศเหนือ
บุตร ภรรยา	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
ห้องน้ำ ส้วม	อยู่ทิศตะวันออก

ง. พระประจำวันและบทมนต์

วันอังคาร พระคันธารราฐ (แทนพระไสยาสน์) บทมนต์ คือ กรณียเมตตสูตร (พึงดูหน้า ๘๕)

จ. พระเสวยอายุ และพระแทรก

ตารางพระอังคาร

	ปี		๑	๒	๔	๔	๖	๖	๘
	เดือน		๑๐	๗	๐	๑๐	๕	๑๐	๐
๑	วัน		๘	๔	๐	๒๐	๑๐	๒๐	๐
	นาที		๓๐	๗๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐
	ปี	๐	๑	๐	๑	๐	๑	๐	๑
	เดือน	๗	๓	๘	๔	๑๐	๖	๕	๑
๒	วัน	๓	๖	๒๖	๒๖	๒๐	๒๐	๑๐	๑๐
	นาที	๒๐	๑๐	๔๐	๔๐	๐	๐	๐	๐
๓	อังคาร		พุธ	เสาร์	พฤหัส	ราหู	ศุกร์	อาทิตย์	จันทร์

วิธีดูตาราง พึงดูอธิบายหน้า ๔๗

คำพยากรณ์ย่อ

พระอังคารเสวยตัวเอง ๗ เดือน ๓ วัน ๒๐ นาที พยากรณ์ว่าจะเกิดภัยและทุกข์เสียทรัพย์เพราะความโกรธ ศัตรูมักทำร้าย ระวังชายดำแดงจะใส่ความ จากที่อยู่ บริวาร ลูกเมียและญาติมักจากไปหรือหนีหาย มักเจ็บปางตาย เป็นความมักแพ้

พระพุธแทรก ๑ ปี ๓ เดือน ๕ วัน ๑๐ นาที พยากรณ์ว่ามักได้ลาภเพราะข้าราชการและมิตรสหาย

พระเสาร์แทรก ๘ เดือน ๒๐ วัน ๔๐ นาที พยากรณ์ว่ามักบาดเจ็บที่มือและเท้าร้อนใจด้วยลูกเมีย จากที่อยู่ ถ้าเป็นความมักแพ้

พระพฤหัสแทรก ๑ ปี ๔ เดือน ๒๖ วัน ๔๐ นาที พยากรณ์ว่าตอนต้นได้ลาภ แก้วแหวนเงินทอง และอยู่เป็นสุข แต่ตอนปลายจะเกิดความทุกข์ ระวังหญิงจะใส่ความ

พระราหูแทรก ๑๐ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า ระวังไฟไหม้ มักจากที่อยู่ที่กิน โจรมักฉกลัก มักเสียเงินทอง ลูกเมียพี่น้องและบริวารมักหนีหายตายจาก มิฉะนั้นจะเจ็บไข้ ชายผิวดำตาเหลือกหัวหยอง และชายดำแดงมักปองทำร้าย แต่ภายหลังท่านว่ามีลาภ

พระศุกร์แทรก ๑ ปี ๖ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า มักได้บริวาร แก้วแหวน เงินทองและเรือกสวนไร่นา ศัตรูจะกลับเป็นมิตร ข้าราชการจะได้ลาภ

พระอาทิตย์แทรก ๕ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่าไฟมักไหม้บ้านเรือน ลูกเมียบริวารและโคกระบือมักหนีจากตน ศัตรูผิวเนื้อดำแดง จะใส่ความและทำร้าย มิฉะนั้นอาจเจ็บไข้

พระจันทร์แทรก ๑ ปี ๑ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า มักแต่งงาน หญิงเนื้อสองสีจะให้ลาภ บริวารที่หนีหายไปแต่ก่อนจะกลับคืนมา

หมายเหตุ *วันอังคาร ถือกันว่าเป็นวันแรง เท่า ๆ กับวันเสาร์ ซึ่งจะกล่าวถึงข้างหน้า พระอาจารย์ผู้ปลุกเสก ลงของขลังหรือจะทำการใด ๆ ซึ่งเกี่ยวกับไสยศาสตร์ อันจะให้มีพลังอย่างแรงในทางรุก มักจะประกอบพิธีในวันอังคาร*

วันพุธ

พระพุธจัดเป็นพระเคราะห์ฝ่ายอ่อนโยน ธาตุน้ำ ประจำอยู่ทิศใต้ มีกำลังเสวยอายุ ๑๗ ปี อักษรประจำพระพุธ คือ ฎ. ฏ. ฐ. ฑ. ฒ. ณ. สีประจำ คือ สีเขียว หรือขาวอย่างไทย

๑. กิจการในวันพุธ

ก. ใช้สีเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. สีเหลือง

๒. สีเทา สีเมฆหมอก สีดอกรัก

๓. สีขาวนวล

พึงเว้นสีม่วง

ข. บ่ายหน้าสู่ทิศเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ทิศตะวันตก

๒. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

๓. ทิศตะวันออก

พึงเว้นทิศตะวันออกเฉียงใต้

ค. นัดหมายเพื่อทำงานในวันเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. วันพฤหัสบดี

๒. วันพุธ (กลางคืน)

๓. วันจันทร์

พึงเว้นวันอังคาร

๒. ผู้เกิดวันพุธ

ก. การตั้งชื่อ

ใช้อักษรเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. บ. ป. ผ. ฝ. พ. ฟ. ภ. ม. (ดีทางเกียรติ)

๒. ย. ร. ล. ว. ฬ. (ดีทางทรัพย์ ความเจริญ)

๓. ก. ข. ฃ. ค. ฅ. ฆ. ง. (ดีทางคนรักใคร่)

พึงเว้นอักษรเหล่านี้ คือ จ. ฉ. ช. ซ. ฌ. ญ.

เงื่อนไขอื่น พึงดูอธิบายในหน้า ๔๔

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ชาย บารมี บำรุง บรรหาร ประสาร ภาสกร ภาสิต พลัง ยง ยั่งยืน กิตติ เกียรติ ประวีณ ประหยัด ประวิทธ์ ประกอบ ประกิต พัฒน์ ประคุณ ประคอง วิภาต วิภาค ผิน เผด็จ แมน มารุต พงษ์ศักดิ์ ประคัลภ์ การุณ กอบลาภ กีรติ

ชื่อผู้หญิง ประยงค์ บานเย็น อาภรณ์ อัมพา กัลยา โขมพัคตร์ สายหยุด ละเมียด ละมูล ละไม วิไลลักษณ์ สมลักษณ์ เสาวลักษณ์ ศุภลักษณ์ เลิศลักษณ์ สุภางค์ ภาคินี สีวิกา หทยา สุภรา ภริตา เปรมวดี นายิกา บุหงา บุรณี บุหลัน ดาเรศร์ ดำรู ประวีณา วชิราภรณ์

ข. การตั้งฉายา

พึงใช้อักษรประจำวันหรือจะใช้ตามแบบการตั้งชื่อในข้อ ก. ก็ได้ (ดูหน้า ๔๕ ประกอบ)

ตัวอย่าง

ฐิติญาโณ ฐานวโร ฐาปนีโย ฐิติจิตฺโต ฐิติธมฺโม ฐิติกาโร ฐานานุรูโป ฐิติสํวฑฺโฒ ฐานสํวโร

ค. สมพงษ์วัน

วันพุธ	กับ วันพุธ	ดี แต่ทะเลาะกัน
,,	กับ วันพฤหัสบดี	ไม่ดี จะจากกัน
,,	กับ วันศุกร์	ไม่ดี จะจากกัน
,,	กับ วันเสาร์	ดี
,,	กับ วันพุธ (กลางคืน)	ดี

ฆ. การจัดเคหสถาน

การตั้งพระพุทธรูป บ่ายพระพักตร์ไปสู่ทิศใด พึงดูในหน้า ๔๖

ในบริเวณบ้าน หรือภายในบ้าน พึงจัดคนและสิ่งของให้อยู่ตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

คนใช้ คนผู้ห้อมล้อม	อยู่ทิศใต้
ครัว ยุ้งข้าว ที่เก็บเสบียงอาหาร	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้
อาวุธ ของรุนแรง	อยู่ทิศตะวันตก
ทรัพย์สิน แก้วแหวนเงินทอง	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
ของเก่า เตาไฟ	อยู่ทิศเหนือ
เครื่องใช้เครื่องมือในอาชีพ	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
บุตร ภรรยา	อยู่ทิศตะวันออก
ห้องน้ำ ส้วม	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้

ง. พระประจำวัน และบทมนต์

วันพุธพระยืนอุ้มบาตร บทมนต์ คือ ขันธปริต และฉัททันตปริต

จ. พระเสวยอายุ และพระแทรก

ตารางพระพุธ

๑	ปี		๔	๗	๙	๑๒	๑๓	๑๕	๑๗
	เดือน		๓	๓	๑	๕	๔	๙	๐
	วัน		๔	๐	๒	๑๐	๒๐	๐	๐
	นาที		๖๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๑๐	๑๐๐	๑๐๐	๐
๒	ปี	๒	๑	๒	๑	๓	๐	๒	๑
	เดือน	๘	๖	๑๑	๑๐	๓	๑๑	๔	๓
	วัน	๘	๒๖	๒๖	๒๐	๒๐	๑๐	๑๐	๐
	นาที	๒๐	๔๐	๔๐	๐	๐	๐	๐	๐
๓	พุธ		เสาร์	พฤหัส	ราหู	ศุกร์	อาทิตย์	จันทร์	อังคาร

วิธีดูตาราง พึงดูอธิบายหน้า ๔๗

คำพยากรณ์ย่อ

พระพุธเสวยตัวเอง ๒ ปี ๘ เดือน ๘ วัน ๒๐ นาที พยากรณ์ว่ามักแต่งงาน ได้ทรัพย์สินเงินทองและบริวารหญิงชายอันพึงใจ ได้เครื่องประดับและผ้าผ่อน ตลอดจนช้างม้าวัวควาย

พระเสาร์แทรก ๑ ปี ๖ เดือน ๒๖ วัน ๔๐ นาที พยากรณ์ว่ามักเป็นความกับผู้ที่ดีกว่าตน มักเสียทรัพย์ คนรักจะพลัดพรากจากกัน ชายผิวดำมักเป็นศัตรู

พระพฤหัสแทรก ๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๖ วัน ๔๐ นาที พยากรณ์ว่ามักเกิดอุบัติเหตุ ห้ามไปต่างเมือง อาจเกิดอันตรายถึงชีวิต ถ้าอยู่กับที่จะมีลาภและความสุข มักแต่งงาน ผู้ใหญ่ขาวเหลือง หรือชายผิวเนื้อดำแดงจะให้ลาภ

พระราหูแทรก ๑ ปี ๑๐ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่าคนดำแดงท้องใหญ่เป็นศัตรู มักให้โทษแก่ตน ไฟมักไหม้บ้าน จากที่อยู่ เป็นความ ถ้าเจ็บไข้ มักมีอาการหนัก พึงระวัง

พระศุกร์แทรก ๓ ปี ๓ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่ามักได้ลาภเงินทอง และบริวารหญิงชายมิตรสหายให้คุณดี

พระอาทิตย์แทรก ๑๑ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่าเคราะห์ร้ายมากมักต้องโทษ เพราะถูกใส่ความ เสียทรัพย์สินเงินทอง พ่อแม่พี่น้องมักจากกัน ศัตรูผิวเนื้อดำแดงมีกำลังกว่าตน

พระจันทร์แทรก ๒ ปี ๔ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่ามักได้ลาภอันพึงใจ จะได้แต่งงานสมใจเพราะมิตรสหาย

พระอังคารแทรก ๑ ปี ๓ เดือน ๐ วัน ๒๐ นาที พยากรณ์ว่าทำการสิ่งไรไม่สำเร็จ เป็นความด้วยมิตรสหาย ผิดพ้องหมองใจด้วยลูกเมียญาติกาแห่งตน บริวารหนี ไฟมักไหม้ทรัพย์สินถูกขโมย ศัตรูผิวดำแดงปากกว้างมั่งมีกว่าตน ถ้ามิฉะนั้นญาติจะตาย หรือตนอาจเจ็บไข้มาก ต้องระวัง

หมายเหตุ *การแต่งงานในวันพุธ บางตำราห้ามโดยบอกว่าจะไม่บริสุทธิ์ นอกนั้นไม่บอกอะไรอีก แต่เท่าที่เป็นไปไม่ปรากฏว่าถือกัน กลับจะแต่งในวันนี้มากยิ่งขึ้น เพราะเป็นพระเคราะห์ฝ่ายอ่อนโยน ในเรื่องนี้ถ้าจะถือเฉพาะคู่บ่าวสาวคนใดคนหนึ่ง ซึ่งเกิดในวันเสาร์เท่านั้น*

วันเสาร์

พระเสาร์ จัดเป็นพระเคราะห์ฝ่ายเข้มแข็ง ธาตุไฟ ประจำอยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีกำลังเสวยอายุ ๑๐ ปี อักษรประจำพระเสาร์ คือ ด. ต. ท. ธ. น. สีประจำคือ สีดำ สีกรมท่า สีน้ำเงินแก่

๑. กิจการในวันเสาร์

ก. ใช้สีเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. สีเทา สีเมฆหมอก สีดอกรัก

๒. สีน้ำเงิน

๓. สีม่วง

พึงเว้นสีเขียว

ข บ่ายหน้าสู่ทิศเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

๒. ทิศเหนือ

๓. ทิศตะวันออกเฉียงใต้

พึงเว้นทิศใต้

ค นัดหมายเพื่อทำงานในวันเหล่านี้ เป็นมงคล คือ

๑. วันพุธ (กลางคืน)

๒. วันศุกร์

๓. วันอังคาร

พึงเว้นวันพุธ

๒. ผู้เกิดในวันเสาร์

ก. การตั้งชื่อ

ใช้อักษรเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ย. ร. ล. ว. พ. (ดีทางเกียรติ)

๒. ศ. ษ. ส. ห. ฮ. (ดีทางทรัพย์ ความเจริญ)

๓. จ. ฉ. ช. ซ. ฌ. ญ. (ดีทางคนรักใคร่)

พึงเว้นอักษรเหล่านี้ คือ

ฎ. ฏ. ฐ. ฑ. ฒ. ณ.

เงื่อนไขอื่นพึงดูอธิบายในหน้า ๔๔

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ชาย ยัญ รังสรรค์ เลิศ ลบ วิศิษฏ์ วิสูจน์ สมชาย ชูศักดิ์ เชิดวงศ์ ชำนัญ ชาญ จำรูญ จรัส ฉมัง สุชาติ จำนง วิชัย สุภาพ สุพัฒน์ สิทธิชัย เสริมพงศ์ สมจินต์ เจตน์ ชัยสิทธิ์ วีรชัย เชิด ชิด สุชีพ วัชระ

ชื่อผู้หญิง บียา วลีรัตน์ วลัย วัลยา นารี มาลี มาริษา มัญชุสา อัจฉรา อัจฉริยา ไฉไล จำเรียง ปาริกชาติ (ปาริฉัตตก์) จรัสโฉม เจิมจิต จิราภา จิรายุ ฉวีวรรณ วรรณวิลาศ ธารา สลิลา จริยา จิรพันธ์ จรัณยา ชิดชม ชื่นสุข ดารินทร์ ดารภา เติมศิริ

ข. การตั้งฉายา

พึงใช้อักษรประจำ หรือใช้ตามแบบการตั้งชื่อในข้อ ก. ก็ได้ (ดูหน้า ๔๕ ประกอบ)

ตัวอย่าง

เตชปญฺโญ ติกฺขญาโน ติณฺณปงฺโก ญาณธมฺโม ถาวโร ถิรจิตฺโต ฤติคุโณ ทีปงฺกโร ธีราจาโร ธนากโร ธนญฺชโย นยคฺคาโห นิมฺมโล นีติวตฺโต

ค สมพงษ์วัน

วันเสาร์ กับ วันเสาร์ ไม่ดี

(ที่เกี่ยวข้องกับวันอะไร พึงดูในวันนั้นซึ่งเกี่ยวข้องกับวันเสาร์ประกอบ)

ฆ. การจัดเคหสถาน

การจัดตั้งพระพุทธรูป บ่ายพระพักตร์ไปสู่ทิศใด พึงดูในหน้า ๔๖

ในบริเวณบ้าน หรือภายในบ้านพึงจัดคนและสิ่งของให้อยู่ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

คนใช้ คนผู้ห้อมล้อม	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้
ครัว ยุ้งข้าว ที่เก็บเสบียงอาหาร	อยู่ทิศตะวันตก
อาวุธของรุนแรง	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
ทรัพย์สิน แก้วแหวนเงินทอง	อยู่ทิศเหนือ
ของเก่า เตาไฟ	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
เครื่องใช้ เครื่องมือในอาชีพ	อยู่ทิศตะวันออก
บุตร ภรรยา	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้
ห้องน้ำ ส้วม	อยู่ทิศใต้

ง. พระประจำวัน และบทมนต์

วันเสาร์ พระนาคปรก บทมนต์ คือ อังคุลิมาลปริตร และโพชฌังคปริตร

จ. พระเสวยอายุ และพระแทรก

ตารางพระเสาร์

๑	ปี		๒	๓	๕	๖	๗	๘	๑๐
	เดือน		๘	๙	๙	๔	๙	๕	๐
	วัน		๑๕	๒๕	๑๕	๕	๑	๔	๐
	นาที		๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๔๐	๘๐	๑๒๐
๒	ปี	๐	๑	๑	๑	๐	๑	๐	๑
	เดือน	๑๑	๙	๑	๑๑	๖	๔	๘	๖
	วัน	๕	๑๐	๑๐	๒๐	๒๐	๒๖	๓	๒๖
	นาที	๒๐	๒๐	๐	๐	๐	๐	๔๐	๔๐
๓	เสาร์		พฤหัส	ราหู	ศุกร์	อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ

วิธีดูตาราง พึงดูอธิบายหน้า ๔๗

คำพยากรณ์ย่อ

พระเสาร์เสวยตัวเอง ๑๑ เดือน ๕ วัน ๒๐ นาที พยากรณ์ว่า ทรัพย์จะเสื่อมและเสียหาย เกิดวิบัติด้วยมารดาบิดา จะเจ็บท้องและเลือดจะตก ถ้าเจ็บไข้แทบปางตาย ศัตรูเดิมจะปองร้าย มักเสียมือเท้าและหูตา ระวังชายดำผมหงอกและหญิงจะใส่ความตน

พระพฤหัสแทรก ๑ ปี ๙ เดือน ๑๐ วัน ๒๐ นาที พยากรณ์ว่า ถ้าเดินทางไปต่างเมืองอาจถึงตายได้ อยู่บ้านเมืองได้เงินทองและลูกเมีย ถ้าหญิงจะได้ผัวอันพึงใจ ครูอาจารย์จะให้ลาภ หญิงสาวใส่ความตน

พระราหูแทรก ๑ ปี ๑ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า ภายใน ๒๐ วันจะเสียทรัพย์ พ้นจากนั้นมีลาภเพราะมิตรสหาย ชายดำคนหนึ่ง ชายผมหงอกคนหนึ่งจะให้ลาภ

พระศุกร์แทรก ๑ ปี ๑๑ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า ชายผิวดำ ตาเหลือง ผมหยักโศก และหญิงจะใส่ความ จะเสียของและเสียนัยน์ตา ภายหลังมีเงินทองที่อยู่ที่กิน มิตรสหายให้ลาภ

พระอาทิตย์แทรก ๖ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า มักเสียทรัพย์สินและลูกเมีย มิฉะนั้นจะถูกใส่ความ มักพลัดที่อยู่ และลูกเมียพี่น้อง มิฉะนั้นจะเจ็บไข้

พระจันทร์แทรก ๑ ปี ๔ เดือน ๒๖ วัน พยากรณ์ว่า จะได้ลาภทุกสิ่งทุกอย่างเพราะหญิงขาวเหลือง หรือชายผู้ใหญ่

พระอังคารแทรก ๘ เดือน ๓ วัน ๔๐ นาที พยากรณ์ว่า มักเสียเงินทอง ลูกเมียและมิตรสหาย ศัตรูผิวเนื้อดำแดง ลูกเมียมักตาย ถ้าเจ็บไข้อาการหนัก

พระพุธแทรก ๑ ปี ๖ เดือน ๒๖ วัน ๔๐ นาที พยากรณ์ว่า มักเจ็บในท้อง เสียทรัพย์ ชายร่างดำตาเหลืองเป็นศัตรู อย่าเข้าป่าเกิดอันตราย ภายหลังเกิดลาภใหญ่และได้แต่งงานหรือได้บุตร

หมายเหตุ *วันเสาร์ถือว่าเป็นวันแรงเท่า ๆ กับวันอังคาร ซึ่งกล่าวมาแล้ว ทั้งสองวันถือว่าเป็นวันแรงทั้งคู่ ดังเช่นที่พูดกันจนติดปากว่า "ตายวันเสาร์เผาวันอังคาร" อย่างนี้ก็ว่าแรงไม่ดีอย่างไรก็ตาม ในเรื่องวันแรงนั้นจะถือว่าไม่ดีทั้งนั้นก็ไม่ได้ เพราะแรงดีก็มีดังที่กล่าวไว้ในหมายเหตุของวันอังคารเป็นตัวอย่าง*

พระเสาร์ชาวบ้านกลัวกันมาก ถือว่าพระเสาร์เสวยอายุของผู้ใด หรือแทรกในชันษาของผู้ใด มักทำให้ผู้นั้นได้รับความทุกข์ถึงเลือดตกยางออก หรือมิฉะนั้นก็ทำให้ผู้นั้นต้องเสียญาติขาดมิตร ต้องท่องบทมนต์ หรือทำพิธีรับ เมื่อจะออกก็ต้องทำพิธีส่ง

อนึ่ง ยังถือกันอีกว่า ถ้าผ่านวันเสาร์มักได้แก่เจ้าตัว

วันพฤหัสบดี

พระพฤหัสบดี จัดเป็นพระเคราะห์ฝ่ายอ่อนโยน ธาตุดิน ประจำอยู่ทิศตะวันตก มีกำลังเสวยอายุ ๑๙ ปี อักษรประจำวันพฤหัสบดี คือ บ. ป. ผ. ฝ. พ. ฟ. ภ. ม. สีประจำ คือ สีเหลือง หรือขาวเหลือง

๑. กิจการในวันพฤหัสบดี

ก. ใช้สีเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. สีน้ำเงิน

๒. สีแดง

๓. สีเขียว

พึงเว้น สีดำ สีกรมท่า สีน้ำเงินแก่

ข. ผ่ายหน้าสู่ทิศเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ทิศเหนือ

๒. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

๓. ทิศใต้

พึงเว้นทิศตะวันตกเฉียงใต้

ค. นัดหมายเพื่อทำงานในวันเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. วันศุกร์

๒. วันอาทิตย์

๓. วันพุธ

พึงเว้นวันเสาร์

๒. ผู้เกิดวันพฤหัสบดี

ก. การตั้งชื่อ

ใช้อักษรเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ศ. ษ. ส. ห. (ดีทางเกียรติ)

๒. อ. อา. อิ. อี. อุ. อู. เอ. โอ. (ดีทางทรัพย์ ความเจริญ)

๓. ฎ. ฏ. ฐ. ฑ. ฒ. ณ. (ดีทางคนรักใคร่)

พึงเว้นอักษรเหล่านี้คือ

ด. ต. ถ. ท. ธ. น.

เงื่อนไขอื่น พึงดูอธิบายในหน้า ๔๔

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ชาย สุขเกษม ศิลปิน สันต์ เสกสม องค์การ โองการ อาคม อาสา อาณัติ อาศรม เสริมพันธ์ อาจ อำรุง อวยชัย ไศล อำนวย อภิชาติ อภิบาล เหม หาญ แสน สิน ศิลป์ เสริม สินธุ์ สืบพงษ์ สัมภาษณ์ อาบ

ชื่อผู้หญิง สาณี โรหิณี มณี อรองค์ พรสุข พิศสวย พรรณี วรรณา สุณิสา เกษมศรี เอมอร สมสวาท เกษสลวย สวยสรรพ์ อังคนา อุสุมา กุสุมา วสุรา วุฒยา พิศสม ส่งศรี สมศิลป์ สรวงสรรค์ เสริมสิริ สุรสา อาสยา

ข. การตั้งฉายา

พึงใช้อักษรประจำวัน หรือจะใช้ตามแบบการตั้งชื่อในข้อ ก. ก็ได้ (ดูหน้า ๔๕ ประกอบ)

ตัวอย่าง

ปภากโร ปภสฺสโร ปภงฺกโร ปนาโท ปญฺญาธโร ปาสมุตฺโต ปาสาทิโก ปสาทนีโย ปีณินฺทฺริโย ปีติภกฺโข ปุญฺญมากโร ปุสฺสเทโว ปุสฺสธมฺโม เปสโล ผุฏฺฐธมฺโม พลเทโว ภทฺทสีโล ภทฺทคุโณ มนุญฺโญ มหินฺธโร มหพฺพโล มานิโต มุตฺตจาโค

ค. สมพงษ์วัน

วันพฤหัสบดี	กับ วันพฤหัสบดี	ไม่ดี ไม่ปรองดอง
,,	กับ วันศุกร์	กลาง ๆ
,,	กับ วันเสาร์	ดี
,,	กับ วันพุธ (กลางคืน)	ไม่ดี ขัดกัน

ฆ. การจัดเคหสถาน

การตั้งพระพุทธรูป บ่ายพระพักตร์ไปทางทิศใด พึงดูในหน้า ๔๖
ในบริเวณบ้าน หรือภายในบ้าน พึงจัดคนและสิ่งของให้อยู่ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

คนใช้ คนห้อมล้อม	อยู่ทิศตะวันตก
ยุ้งข้าว ที่เก็บเสบียงอาหาร	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
อาวุธ ของรุนแรง	อยู่ทิศเหนือ
ทรัพย์สิน แก้วแหวน เงินทอง	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
ครัว เตาไฟ	อยู่ทิศตะวันออก
เครื่องใช้ เครื่องมือในอาชีพ	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้
บุตร ภรรยา	อยู่ทิศใต้
ห้องน้ำ ส้วม	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้

ง. พระประจำวัน และบทมนต์

วันพฤหัสบดี พระนั่งปางสมาธิ บทมนต์ คือ รัตนสูตร

จ. พระเสวยอายุ และพระแทรก

ตารางพระพฤหัสบดี

๑	ปี		๕	๙	๑๐	๑๒	๑๔	๑๗	๑๙
	เดือน		๕	๑	๓	๑๑	๔	๒	๐
	วัน		๑๕	๒๕	๑๕	๕	๑	๒๗	๐
	นาที		๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๖๐	๑๑๐	๐
๒	ปี	๓	๒	๓	๑	๒	๑	๒	๑
	เดือน	๔	๑	๘	๑	๗	๔	๑๐	๙
	วัน	๕	๑๐	๑๐	๒๐	๒๐	๒๖	๒๖	๓
	นาที	๒๐	๐	๐	๐	๐	๔๐	๔๐	๒๐
๓	พฤหัส		ราหู	ศุกร์	อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	เสาร์

วิธีดูตาราง พึงดูอธิบายหน้า ๔๗

คำพยากรณ์ย่อ

พระพฤหัสบดี เสวยตัวเอง ๓ ปี ๔ เดือน ๕ วัน พยากรณ์ว่าจะได้ลาภทุก ๆ อย่าง และชื่อเสียง ผู้ใหญ่ผิวเนื้อขาวและครูอาจารย์จะให้ลาภ มักแต่งงาน หรือได้บุตร

พระราหู แทรก ๒ ปี ๑ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า เบื้องต้นได้ทรัพย์สินเงินทอง ภายหลังต้องโทษ เสียเงินทองและบริวาร มิฉะนั้นพี่น้องเมียจะหนีจาก มักเจ็บท้อง คนรักจะเป็นศัตรู ศัตรูผมหยองท้องใหญ่

พระศุกร์แทรก ๓ ปี ๘ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า ได้ลาภของขาวอันเป็นที่รัก และบริวารหญิงสาว อยู่เย็นเป็นสุข หญิงผิวเนื้อขาว จะนำลาภมาให้

พระอาทิตย์แทรก ๑ ปี ๑ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า มักเจ็บหูเจ็บตา และปวดหัว มักได้ลาภเป็นข้าวของและเงินทองจากมิตรสหาย หรือชายผิวเนื้อดำแดงมียศศักดิ์

พระจันทร์แทรก ๒ ปี ๗ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า เบื้องต้นมีลาภ ภายหลังมักฉิบหายด้วยศัตรู ระวังหญิงขาวเหลืองจะนำความเดือดร้อนมาให้

พระอังคาร แทรก ๑ ปี ๔ เดือน ๒๖ วัน ๔๐ นาที พยากรณ์ว่า อาจถูกจองจำ มิฉะนั้นจะเป็นความเพราะผู้ใหญ่ เสียทรัพย์และข้าวของ บริวารให้โทษ

พระพุธแทรก ๒ ปี ๑๐ เดือน ๒๖ วัน ๔๐ นาที พยากรณ์ว่า จะได้ลาภทรัพย์สินเงินทองและชื่อเสียง เพราะปัญญาของตัวเอง มักเป็นความ แต่มีผู้ช่วยเหลือ ระวังมือเท้ามักได้รับบาดเจ็บ

พระเสาร์ แทรก ๑ ปี ๙ เดือน ๓ วัน ๒๐ นาที พยากรณ์ว่า เสียทรัพย์สินเงินทองเพราะผู้ใหญ่ มิฉะนั้นผู้ใหญ่หรือนายจะทำโทษ มักถูกผู้ชายใส่ความ

หมายเหตุ *วันพฤหัสบดี โบราณถือว่าเป็นวันครู การไหว้ครูจึงนิยมทำกันในวันนี้ และห้ามแต่งงานในวันนี้ เด็ดขาด*

วันราหู (คือวันพุธกลางคืน)

พระราหู จัดเป็นพระเคราะห์ฝ่ายเข้มแข็ง ธาตุลม ประจำอยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มีกำลังเสวยอายุ ๑๒ ปี อักษรประจำพระราหู คือ ย. ร. ล. ว. พ. สีประจำคือ สีเทา สีเมฆหมอก สีดอกรัก หรือดำเนื้อละเอียด ดำนวล

๑. กิจการในวันราหู (คือพุธกลางคืน)

ก. ใช้สีเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. สีแดง

๒. สีขาวนวล

๓. สีดำ สีกรมท่า สีน้ำเงินแก่

พึงเว้น สีเหลือง

ข. บ่ายหน้าสู่ทิศเหล่านี้ เป็นมงคล คือ

๑. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

๒. ทิศตะวันออก

๓. ทิศตะวันออกเฉียงใต้

พึงเว้นทิศตะวันตก

ค. นัดหมายเพื่อทำงานในวันเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. วันอาทิตย์

๒. วันจันทร์

๓. วันเสาร์

พึงเว้นวันพฤหัสบดี

๒. ผู้เกิดวันราหู (พุธกลางคืน)

ก. การตั้งชื่อ

ใช้อักษรเหล่านี้ เป็นมงคล คือ

๑. อ. อา. อิ. อี. อุ. อู. เอ. โอ. (ดีทางเกียรติ)

๒. ก. ข. ค. ฆ. ง. (ดีทางทรัพย์ ความเจริญ)

๓. ด. ต. ถ. ท. ธ. น. (ดีทางคนรักใคร่)

พึงเว้นอักษรเหล่านี้ คือ บ. ป. ผ. ฝ. พ. ฟ. ภ. ม.

เงื่อนไขอื่น พึงดูอธิบายหน้า ๔๔

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ชาย เอนก อนันต์ อารักษ์ อาทิตย์ ครรชิต คเณศร์ คณิต ขจร กำจร กำจัด ดำเนิน ดำเกิง นบ น้อม ตะวัน โตน ถาวร ทหาร เทียม ธรรมนูญ นิติ์ ธีรนิติ์ อนุชาติ นัยวินิต ดรุณ เดช อนึก

ชื่อผู้หญิง เอมโอช อบอวล ดอกเอื้อง เอื้องคำ เอื้องงาม ถนิมกาญจน์ น้ำทิพย์ เนื้อทิพย์ นิ่มนวล ธารทิพย์ สมถวิล จินดา รังศี นันทา นันทินี อนุชา ราตรี ตาดทอง ยมโดย ลำดวน ตาบทิพย์ เจตนา สุนทรี จินตนา นิตยา

จ. การตั้งฉายา

พึงใช้อักษรประจำวันหรือจะใช้ตามแบบการตั้งชื่อในข้อ ก. ก็ได้ (ดูหน้า ๔๕ ประกอบ)

ตัวอย่าง

ยานิโก ยญฺโกวิโท รณญฺชโห รตฺตวณฺโณ รกฺขิตทฺวาโร ราชิสํวโร เรวโต โลมหํโส วรญาโณ วสุตฺตโม วิรุฬฺหิธมฺโม วิริยารมฺโภ วีรจิตฺโต วุฑฺฒิญาโณ

ค. สมพงษ์วัน

วันราหู กับ วันเสาร์ ดี

,, กับ วันราหู ไม่ดี

(เกี่ยวข้องกับวันใด ๆ พึงดูวันนั้น ๆ ที่เกี่ยวกับวันราหู)

ฆ. การจัดเคหสถาน

การตั้งพระพุทธรูป บ่ายพระพักตร์ไปสู่ทิศใด พึงดูในหน้า ๔๖

ในบริเวณบ้านหรือภายในบ้านพึงจัดคนและสิ่งของให้อยู่ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

คนใช้ คนห้อมล้อม	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
ยุ้งข้าว ที่เก็บเสบียงอาหาร	อยู่ทิศเหนือ
อาวุธ ของรุนแรง	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
ทรัพย์สิน แก้วแหวน เงินทอง	อยู่ทิศตะวันออก
ครัว เตาไฟ	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้
เครื่องใช้ เครื่องมือในอาชีพ	อยู่ทิศใต้
บุตร ภรรยา	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้
ห้องน้ำ ส้วม	อยู่ทิศตะวันตก

ง. พระประจำวัน และบทมนต์

วันราหู พระปาริไลยก์ (มีลิงและช้าง) บทมนต์ คือ อาฏานาฏิยปริตร

จ. พระเสวยอายุ และพระแทรก

ตารางพระราหู

๑	ปี		๓	๔	๕	๖	๘	๙	๑๒
	เดือน		๗	๓	๙	๖	๒	๑๐	๐
	วัน		๐	๐	๐	๒๐	๑๐	๒๐	๐
	นาที		๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๒	ปี	๑	๒	๐	๑	๐	๑	๑	๒
	เดือน	๔	๓	๘	๖	๙	๗	๘	๑
	วัน	๐	๐	๐	๐	๒๐	๒๐	๑๐	๑๐
	นาที	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๓	ราหู		ศุกร์	อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	เสาร์	พฤหัส

วิธีดูตาราง พึงดูอธิบายหน้า ๔๗

คำพยากรณ์ย่อ

พระราหู เสวยอายุตัวเอง ๑ ปี ๔ เดือน พยากรณ์ว่า มักเจ็บไข้ เจ็บมือ เจ็บเท้า และปวดท้อง อาจถูกจองจำ มักพลัดพรากจากพี่น้อง พ่อแม่มักตาย บริวารหนีหาย ภายหลังท่านว่ามีลาภ

พระศุกร์ แทรก ๒ ปี ๓ เดือน พยากรณ์ว่า จะได้ของเหลืองขาวอันพอใจ ถ้ามิฉะนั้นจะได้บริวารหญิงชาย

พระอาทิตย์แทรก ๘ เดือน พยากรณ์ว่า ผู้ใหญ่จะให้รางวัลเงินทอง ลูกเมียบริวารหญิงชาย ภายหลังเจ็บท้องและเจ็บนัยน์ตา มิฉะนั้น เสียทรัพย์สินเงินทองของรัก ศัตรูผิวเนื้อดำแดงมีกำลังกว่าตน

พระจันทร์ แทรก ๑ ปี ๖ เดือน พยากรณ์ว่า ผู้ใหญ่หรือนายจะขึ้งเคียดแก่ตน เป็นความจะแพ้ มิฉะนั้นหญิงขาวชายขาวจะใส่ความ ภายหลังท่านว่าจะมีลาภมาก

พระอังคาร แทรก ๙ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า ถูกใส่ความ เสียทรัพย์สินเงินทอง เลือดตกยางออก ชายดำปากกล้าและชายดำท้องใหญ่ผมบาง เป็นศัตรู ให้เร่งระวัง

พระพุธ แทรก ๑ ปี ๗ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า ได้ลาภมาก ภายหลังศัตรูใส่ความแก่ตน เสียเงินเสียทอง ระวังชายชั่วร่างต่ำ มักเป็นศัตรู

พระเสาร์ แทรก ๑ ปี ๘ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า มักเจ็บท้อง อย่าขึ้นต้นไม้ และภูเขาจะเป็นโทษ ให้เกรงภายใน ๑๐ วัน ภายหลังจะเกิดลาภเงินทองเพราะมิตรสหาย ศัตรูผิวเนื้อดำแดง

พระพฤหัส แทรก ๒ ปี ๑ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า เดินทางเกิดภัย ผู้หญิงขาวจะใส่ความถึงตาย เสียเงินทอง อยู่กับที่จะเกิดลาภ ผู้ใหญ่จะให้ยศศักดิ์

หมายเหตุ *วันราหูหรือวันพุธกลางคืนนี้ ไม่ถือเป็นวันของคน เพราะเมื่อผู้ใดเกิดในวันพุธกลางคืนก็ไม่นับราหูเสวยอายุของผู้นั้นเป็นต้นไป คงนับเริ่มแต่วันพุธ (๑๗ ปี) เป็นต้นไป แม้พระประจำวัน ก็คงสร้างพระยืนอุ้มบาตรอยู่นั่นเอง เว้นไว้แต่ราหูให้โทษหรือเสวยอายุและแทรกในลำดับต่อกันไปนั้นแหละ จึงจะสร้างพระปาริไลย์ไว้บูชา*

พระราหู คนกลัว ถือกันว่าถ้าเสวยอายุหรือแทรกในชันษาของผู้ใด มักทำให้ผู้นั้น "พลัดที่นา ลาที่อยู่" และมักสติวิปลาสอีกด้วย ต้องทำพิธีรีตองเช่นเดียวกับวันเสาร์นั่นแล

อนึ่ง เรื่องพระปาริไลยก์นี้ นิยมกันว่า ถ้าจะสร้างก็สร้างเพียงองค์เล็ก ๆ ถ้าองค์ใหญ่ถือกันว่าอยู่ที่ใดมักเป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาท ขาดสามัคคีในที่นั้น ดูก็เห็นสมกับประวัติของพระปาริไลยก์ ซึ่งแสดงถึงปางที่พระพุทธเจ้าต้องเสด็จออกประทับอยู่ในป่า เนื่องจากพระสงฆ์ขาดสามัคคีวิวาทกันเพราะมานทิฐิ

วันศุกร์

พระศุกร์ จัดเป็นพระเคราะห์ฝ่ายอ่อนโยน ธาตุน้ำ ประจำอยู่ทิศเหนือ มีกำลังเสวยอายุ ๒๑ ปี อักษรประจำพระศุกร์ คือ ศ. ษ. ส. ห. สีประจำ คือ สีน้ำเงิน หรือส่องสีเจือเหลือง

๑. กิจการในวันศุกร์

ก. ใช้สีเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. สีขาวนวล

๒. สีม่วง

๓. สีเหลือง

พึงเว้นสีเทา สีเมฆหมอก สีดอกรัก

ข. บ่ายหน้าสู่ทิศเหล่านี้ เป็นมงคล คือ

๑. ทิศตะวันออก

๒. ทิศตะวันออกเฉียงใต้

๓. ทิศตะวันตก

พึงเว้นทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

ค. นัดหมายเพื่อทำงานในวันเหล่านี้ เป็นมงคล คือ

๑. วันจันทร์

๒. วันอังคาร

๓. วันพฤหัสบดี

พึงเว้นวันพุธ (กลางคืน)

๒. ผู้เกิดวันศุกร์

ก. การตั้งชื่อ

ใช้อักษรเหล่านี้เป็นมงคล คือ

๑. ก. ข. ค. ฆ. ฆ. ง. (ดีทางเกียรติ)

๒. จ. ฉ. ช. ซ. ฌ. ญ. (ดีทางทรัพย์ ความเจริญ)

๓. บ. ป. ผ. ฝ. พ. ฟ. ภ. ม. (ดีทางคนรักใคร่)

พึงเว้นอักษรเหล่านี้ คือ

ย. ร. ล. ว. ฬ.

เงื่อนไขอื่น พึงดูคำอธิบายในหน้า ๔๔

ตัวอย่าง

ชื่อผู้ชาย ก่อเกียรติ เกื้อกูล กมล โกเมน ก่อพงศ์ บุญช่วย ผดุง เผดิม เจิมเจือ บุญชู บัญชา พิพิธ พิพัฒน์ เพิ่มพร โผน ผาด ผาสุก พิศาล พิสุทธิ โฆสก โฆสิต ประดน ปณิธาน บรรจง บรรเจิด บรรจบ บั๋ญญา

ชื่อผู้หญิง โชติกา ผกามาศ พวงผกา เพ็ญโฉม เฉิดโฉม งามเฉิด เพ็ญจันทร์ จับจิต ลำเพา พวงแก้ว พุทธชาด พักตรเพ็ญ นพคุณ อนงค์นาฏ ฐูปนีย์ ผกากรอง ผกายมาศ แขไข สุพีชา พริ้มเพรา ภาคยา ภคินี แพมาลย์ แพมาล สุมามาลย์ สุมนา ตาปนา ปานจิต ผ่องพรรณ

ข. การตั้งฉายา

พึงใช้อักษรประจำวัน หรือจะใช้ตามแบบการตั้งชื่อในข้อ ก. ก็ได้ (ดูหน้า ๔๕ ประกอบ)

ตัวอย่าง

โสมทตฺโต สุวณฺโณ สุทฺธจิตฺโต เสฏฺโฐ สาโม สารธมฺโม สินิทฺโธ สุทฺธสีโล สุคนฺโธ สีลสุนฺทโร สงฺฆโสภโณ หาสจิตฺโต หาสธมฺโม หิตกฺกโร หิตาจาโร

ค. สมพงษ์วัน

วันศุกร์ กับ วันศุกร์ ไม่ดี ทรัพย์เก็บไม่อยู่
,, กับ วันเสาร์ ดี
,, กับ วันพุธ (กลางคืน) ไม่ดี บมิจากเป็นจากตาย

ฆ. การจัดเคหสถาน

การตั้งพระพุทธรูป บ่ายพระพักตร์ ไปสู่ทิศใด พึงดูในหน้า ๔๖

ในบริเวณบ้าน หรือภายในบ้าน พึงจัดคนและสิ่งของให้อยู่ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

คนใช้ คนผู้ห้อมล้อม	อยู่ทิศเหนือ
ยุ้งข้าว ที่เก็บเสบียงอาหาร	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
อาวุธ ของรุนแรง	อยู่ทิศตะวันออก
ทรัพย์สิน แก้วแหวนเงินทอง	อยู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้
ครัว เตาไฟ	อยู่ทิศใต้
เครื่องมือเครื่องใช้ในอาชีพ	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงใต้
บุตร ภรรยา	อยู่ทิศตะวันตก
ห้องน้ำ ส้วม	อยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

ง. พระประจำวัน และบทมนต์

วันศุกร์ พระยืนปางรำพึง บทมนต์ คือ ธชัคคสูตร

จ. พระเสวยอายุ และพระแทรก

ตารางพระศุกร์

๑	ปี		๕	๘	๙	๑๓	๑๔	๑๘	๒๑
	เดือน		๓	๒	๘	๐	๑๑	๘	๐
	วัน		๐	๐	๒๐	๑๐	๒๐	๐	๐
	นาที		๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๒	ปี	๔	๑	๒	๑	๓	๑	๓	๒
	เดือน	๑	๒	๑๑	๖	๓	๑๑	๘	๔
	วัน	๐	๐	๐	๒๐	๒๐	๑๐	๑๐	๐
	นาที	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
๓	ศุกร์		อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	เสาร์	พฤหัส	ราหู

วิธีดูตาราง พึงดูอธิบายหน้า ๔๗

คำพยากรณ์ย่อ

พระศุกร์เสวยตัวเอง ๔ ปี ๑ เดือน พยากรณ์ว่า จะได้รับความสุขพร้อมทั้งแก้วแหวนเงินทองและผ้าผ่อน มักแต่งงานอย่างพึงพอใจ ได้บริวารทั้งหญิงชาย

พระอาทิตย์ แทรก ๑ ปี ๒ เดือน พยากรณ์ว่า มักเจ็บไข้ เจ็บหัว เจ็บเท้า มักผิดใจด้วยมิตรสหาย มิฉะนั้นจะผิดใจด้วยลูก, เมีย, ผัวแห่งตน หรือผิดใจด้วยชายผิวเนื้อดำแดงซึ่งเป็นศัตรูใส่ความตน มักเสียเงินเสียทอง

พระจันทร์ แทรก ๒ ปี ๑๑ เดือน พยากรณ์ว่า ได้ทรัพย์สินเงินทอง พี่น้องมาหาสู่หญิงขาวเหลืองนำลาภมาให้

พระอังคาร แทรก ๑ ปี ๖ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า ได้ทรัพย์สินแก้วแหวนเงินทองและบริวารเป็นที่รัก ได้ชื่อเสียง ถ้าไปสงครามจะมีชัยชนะ ได้ลูกได้เมียเป็นที่พึงใจ มักเจ็บไข้หายไข้แล้วจะมีลาภ

พระพุธ แทรก ๓ ปี ๓ เดือน ๒๐ วัน พยากรณ์ว่า ได้ลาภจากบริวารหรือผู้ใหญ่บริวารที่หนีหายไปจะกลับคืนมาเอง อาจเจ็บไข้แล้วภายหลังจะมีลาภอีก

พระเสาร์ แทรก ๑ ปี ๑๑ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า จากลูกเมียหรือผัว มิฉะนั้นจะเจ็บไข้ มักเสียนัยน์ตา เสียทรัพย์สินเงินทองและบริวาร ศัตรูผิวเนื้อดำแดงผมหยอง

พระพฤหัส แทรก ๓ ปี ๘ เดือน ๑๐ วัน พยากรณ์ว่า ได้ลาภเพราะข้าราชการบริวารที่หนีไปจะกลับคืนมา

พระราหู แทรก ๒ ปี ๔ เดือน พยากรณ์ว่า เสียเงินทอง เพราะชายดำท้องใหญ่ตาเหลือก มิฉะนั้นจะเกิดพยาธิในท้อง ถ้ามิฉะนั้นลูกเมียหรือผัวหรือญาติมักจะตาย

หมายเหตุ *วันที่คนชอบมากที่สุด คือวันนี้ มักนิยมทำกิจการต่าง ๆ โดยถือว่าจะเกิดความสุขความเจริญ นอกจากเป็นเพราะพระศุกร์ เป็นพระเคราะห์อ่อนโยนธาตุน้ำแล้ว คงเนื่องมาจากคำว่า "ศุกร์" มีเสียงพ้องกับคำว่า "สุข" นั่นเอง*

วันศุกร์นี้ โบราณห้ามมิให้เผาศพโดยเด็ดขาด ซึ่งยังคงถือกันอยู่เป็นส่วนมาก

การสวดบทมนต์

มนต์คือถ้อยคำที่ต้องจำให้ขึ้นใจ ในที่นี้หมายถึงคำบาลี ซึ่งเป็นคำร้อยแก้วบ้างเป็นคำร้อยกรองบ้าง บรรจุข้อความแสดงถึงคุณและอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ บางบทแสดงถึงอธิษฐานให้พ้นทุกข์ และประสบความสุข ด้วยอ้าง สัจจบารมีของพระรัตนตรัย บางบทแสดงเพียงสดุดีและความนอบน้อมของผู้ท่องบ่น การท่องบ่นหรือการสวดบทมนต์เหล่านั้น ช่วยให้เกิดความสงบใจ และความซาบซึ้งในพระพุทธศาสนาได้อย่างหนึ่ง ขอจัดระเบียบพอเป็นตัวอย่าง สำหรับคฤหัสถ์ ผู้ไม่มีเวลาดังต่อไปนี้

วิธีปฏิบัติ

ก่อนเข้านอนไปห้องพระจุดธูปเทียนบูชาพระ (ระวังเรื่องไฟธูป ไฟเทียน อย่าให้เกิดอันตรายได้) นั่งเรียบร้อยกราบ ๓ หน ด้วยความเคารพ แล้วพนมมือสวดบทนมัสการไตรสรณคมน์ ถวายพรพระ และกรวดน้ำเสร็จแล้วกราบ ๓ หน นั่งอย่างสบาย พนมมือรำลึกถึงพระคุณของพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ มารดาบิดา ครูอาจารย์ และท่านผู้มีพระคุณอื่น ๆ ในที่สุดอธิษฐานใจอ้างคุณพระรัตนตรัย และความกตัญญูของตน จงดลบันดาลให้ตนประสบแต่ความสุข ความเจริญปราศจากภัยพิบัติทั้งปวง อธิษฐานแล้วกราบอีก ๓ หน เป็นเสร็จการ

ถ้าพระอะไรเสวยอายุและแทรก จะสวดบทมนต์ประจำพระนั้น ๆ ในระหว่างถวายพรพระและกรวดน้ำเพิ่มขึ้นอีกก็ได้

ตัวอย่างแนวรำลึกและอธิษฐานใจ

พระพุทธเจ้า เป็นอัจฉริยบุรุษหาผู้ใดเสมอมิได้ เป็นผู้มีปรีชาสามารถหาผู้ใดเสมอมิได้ เป็นผู้ตัดกิเลสได้สิ้นเชิง หาผู้ใดเสมอมิได้ เป็นผู้มีพระมหากรุณาต่อสัตว์โลกหาผู้ใดเสมอมิได้ ข้าพระพุทธเจ้าขอเคารพบูชาพระองค์ด้วยศรัทธาอย่างลึกซึ้ง

พระธรรม คือคำสอนของพระองค์ เป็นคำสอนที่ดีงาม ยังผู้ปฏิบัติตามไม่ให้ตกไปในที่ชั่วได้แท้จริง ไม่มีคำสอนในศาสนาอื่นใดเสมอเหมือน ข้าพระพุทธเจ้า ขอเคารพบูชาพระธรรมนั้น ด้วยศรัทธาอย่างลึกซึ้ง

พระสงฆ์ คือสาวกของพระองค์ เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นผู้เผยแผ่พระธรรมในหมู่ประชาชนและเป็นผู้สืบต่อพระพุทธศาสนามาจนถึงทุกวันนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอเคารพบูชาพระสงฆ์นั้น ด้วยศรัทธาอย่างลึกซึ้ง

มารดาบิดา เป็นผู้มีอุปการคุณแก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก ได้ให้กำเนิดแก่ข้าพเจ้า รักและทะนุบำรุงข้าพเจ้าอย่างหาผู้ใดเสมอมิได้ ข้าพเจ้าขอเคารพบูชาพระคุณของท่านทั้งสองอย่างจริงใจ

ครู อาจารย์ ผู้ให้ความรู้ทั้งในด้านศิลปศาสตร์และศีลธรรมแก่ข้าพเจ้า นับว่าเป็นผู้มีพระคุณแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอเคารพบูชาพระคุณของท่านเหล่านั้นอย่างแท้จริง

ขออานุภาพแห่งพระรัตนตรัยอันประเสริฐ และอานุภาพแห่งความกตัญญูรู้พระคุณแห่งมารดาบิดา ครูอาจารย์ จงดลบันดาลให้ข้าพเจ้า เจริญด้วย ลาภ เกียรติ ความสรรเสริญและความสุขทุกทิพาราตรี เทอญ

อย่างไรก็ตามบทนมัสการควรสวดก่อนจะเริ่มพิธีในพุทธศาสนาทุกพิธี เรื่องการสวดบทมนต์นี้ถ้าจำเป็นจริง ๆ ขอให้ได้เพียง ๒ บท คือบทนมัสการและไตรสรณคมน์ไม่ควรเว้นเสียเลย แต่ถ้าศรัทธาจะสวดมากกว่านี้ ตามแบบในเจ็ดตำนาน สิบสองตำนาน ก็ยิ่งดี.

บทมนต์ (แบบนพเคราะห์)

นมัสการ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส. (๓ หน)

ไตรสรณคมน์

พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ. ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ.

ทุติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ. ทุติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ. ทุติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ

ตติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ. ตติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ ตติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ.

นโมการสิทฺธิคาถา

โย จกฺขุมา โมหมลาปกฏฺโฐ
สามํว พุทฺโธ สุคโต วิมุตฺโต
มารสฺส ปาสา วินิโมจยนฺโต
ปาเปสิ เขมํ ชนตํ นิเนยฺยํ
พุทฺธํ วรนฺตํ สิรสา นมามิ
โลกสฺส นาถญฺจ วินายกญฺจ
ตนฺเตชสา เต ชยสิทฺธิ โหตุ
สพฺพนฺตรายาจ วินาสเมนฺตุ.
ธมฺโม ธโช โย วิย ตสฺส สตฺถุ
ทสฺเสสิ โลกสฺส วิสุทฺธิมคฺคํ
นิยฺยานิโก ธมฺมธรสฺส ธาริ
สาตาวโห สนฺติกโร สุจิณฺโณ
ธมฺมํ วรนฺตํ สิรสา นมามิ
โมหปฺปทาลํ อุปสนฺตทาหํ
ตนฺเตชสา เต ชยสิทฺธิ โหตุ
สพฺพนฺตรายาจ วินาสเมนฺตุ.
สทฺธมฺมเสนา สุคตานุโค โย
โลกสฺส ปาปูปกิเลสเชตา
สนฺโต สยํ สนฺตินิโยชโก จ
สฺวากฺขาตธมฺมํ วิชิตํ กโรติ
สงฺฆํ วรนฺตํ สิรสา นมามิ
พุทฺธานุพุทฺธํ สมสีลทิฏฺฐึ
ตนฺเตชสา เต ชยสิทฺธิ โหตุ
สพฺพนฺตรายาจ วินาสเมนฺตุ.

สัมพุทเธ

สมฺพุทฺเธ อฏฺฐวีสญฺจ ทฺวาทสญฺจ สหสฺสเก
ปญฺจสตสหสฺสานิ นมามิ สิรสา อหํ
เตสํ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ อาทเรน นมามิหํ
นมการานุภาเวน หนฺตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว
อเนกา อนฺตรายาปี วินสฺสนฺตุ อเสสโต.
สมฺพุทฺเธ ปญฺจปญฺญาสญฺจ จตุวีสติ สหสฺสเก
ทสสตสหสฺสานิ นมามิ สิรสา อหํ
เตสํ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ อาทเรน นมามิหํ
นมการานุภาเวน หนฺตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว
อเนกา อนฺตรายาปี วินสฺสนฺตุ อเสสโต.
สมฺพุทฺเธ นวุตฺตรสเต อฏฺฐจตฺตาฬีส สหสฺสเก
วีสติสตสหสฺสานิ นมามิ สิรสา อหํ
เตสํ ธมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ อาทเรน นมามิหํ
นมการานุภาเวน หนฺตฺวา สพฺเพ อุปทฺทเว
อเนกา อนฺตรายาปี วินสฺสนฺตุ อเสสโต.

(ใช้บทใดบทหนึ่ง)

นโมการอฏฺฐก

นโม อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส มเหสิโน
นโม อุตฺตมธมฺมสฺส สฺวากฺขาตสฺเสว เตนิธ
นโม มหาสงฺฆสฺสาปี วิสุทฺธสีลทิฏฺฐิโน
นโม โอมาตฺยารทฺธสฺส รตนตฺตยสฺส สาธุกํ
นโม โอมกาตีตสฺส ตสฺส วตฺถุตฺตยสฺสปี

นโม การุปฺปภาเวน วิคจฺฉนฺตุ อุปทฺทวา
นโม การานุภาเวน สุวตฺถิ โหตุ สพฺพทา
นโม การสฺส เตเชน วิธิมฺหิ โหมิ เตชวา.

มงคลสูตร

เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. อถโข อญฺญตรา เทวตา อภิกฺกนฺตวณฺณา, เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา, เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตํ ฐิตา โข สา เทวตา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ.

"พหู เทวา มนุสฺสา จ มงฺคลานิ อจินฺตยุํ
อากงฺขมานา โสตฺถานํ พฺรูหิ มงฺคลมุตฺตมํ"
"อเสวนา จ พาลานํ ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา
ปูชา จ ปูชนียานํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"
"ปฏิรูปเทสวาโส จ ปุพฺเพ จ กตปุญฺญตา
อตฺตสมฺมาปณิธิ จ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"
"พาหุสจฺจญฺจ สิปฺปญฺจ วินโย จ สุสิกฺขิโต
สุภาสิตา จ ยา วาจา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"
"มาตาปิตุอุปฏฺฐานํ ปุตฺตทารสฺส สงฺคโห
อนากุลา จ กมฺมนฺตา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"
"ทานญฺจ ธมฺมจริยา จ ญาตกานญฺจ สงฺคโห
อนวชฺชานิ กมฺมานิ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"
"อารตี วิรตี ปาปา มชฺชปานา จ สญฺญโม
อปฺปมาโท จ ธมฺเมสุ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"

"คารโว จ นิวาโต จ สนฺตุฏฺฐี จ กตญฺญุตา
กาเลน ธมฺมสฺสวนํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"
"ขนฺตี จ โสวจสฺสตา สมณานญฺจ ทสฺสนํ
กาเลน ธมฺมสากจฺฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"
"ตโป จ พฺรหฺมจริยญฺจ อริยสจฺจาน ทสฺสนํ
นิพฺพานสจฺฉิกิริยา จ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"
"ผุฏฺฐสฺส โลกธมฺเมหิ จิตฺตํ ยสฺส น กมฺปติ
อโสกํ วิรชํ เขมํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ"
"เอตาทิสานิ กตฺวาน สพฺพตฺถมปราชิตา
สพฺพตฺถ โสตฺถึ คจฺฉนฺติ ตนฺเตสํ มงฺคลมุตฺตมนฺติ ฯ

๑. พระอาทิตย์

(โมรปริตร วัฏฏกปริตร)

อุเทตยญฺจกฺขุมา เอกราชา, หริสฺสวณฺโณ ปฐวิปฺปภาโส, ตํ ตํ นมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปฐวิปฺปภาสํ, ตยชฺช คุตฺตา วิหเรมุ ทิวสํ. เย พฺราหฺมณา เวทคุ สพฺพธมฺเม, เต เม นโม เต จ มํ ปาลยนฺตุ. นมตฺถุ พุทฺธานํ นมตฺถุ โพธิยา, นโม วิมุตฺตานํ นโม วิมุตฺติยา. อิมํ โส ปริตฺตํ กตฺวา โมโร จรติ เอสนา.

อเปตยญฺจกฺขุมา เอกราชา, หริสฺสวณฺโณ ปฐวิปฺปภาโส. ตํ ตํ นมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปฐวิปฺปภาสํ, ตยชฺช คุตฺตา วิหเรมุ รตฺตึ. เย พฺราหฺมณา เวทคุ สพฺพธมฺเม, เต เม นโม เต จ มํ ปาลยนฺตุ. นมตฺถุ พุทฺธานํ นมตฺถุ โพธิยา, นโม วิมุตฺตานํ นโม วิมุตฺติยา อิมํ โส ปริตฺตํ กตฺวา, โมโร วาสมกปฺปยีติ ฯ

อตฺถิ โลเก สีลคุโณ สจฺจํ โสเจยฺยนุทฺทยา
เตน สจฺเจน กาหามิ สจฺจกิริยมนุตฺตรํ
อาวชฺชิตฺวา ธมฺมพลํ สริตฺวา ปุพฺพเก ชิเน
สจฺจพลมวสฺสาย สจฺจกิริยมกาสหํ

สนฺติ ปกฺขา อปตฺตนา
สนฺติ ปาทา อวญฺจนา
มาตา ปิตา จ นิกฺขนฺตา
ชาตเวท ปฏิกฺกม
สห สจฺเจ กเต มยฺหํ
มหาปชฺชลิโต สิขี
วชฺเชสิ โสฬส กรีสานิ
อุทกํ ปตฺวา ยถา สิขี
สจฺเจน เม สโม นตฺถิ
เอสา เม สจฺจปารมีติ ฯ

๒. พระจันทร์

(อภยปริตร)

ยนฺทุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคลญฺจ
โย จามนาโป สกุณสฺส สทฺโท
ปาปคฺคโห ทุสฺสุปินํ อกนฺตํ
พุทฺธานุภาเวน วินาสเมนฺตุ
ยนฺทุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคลญฺจ
โย จามนาโป สกุณสฺส สทฺโท
ปาปคฺคโห ทุสฺสุปินํ อกนฺตํ
ธมฺมานุภาเวน วินาสเมนฺตุ
ยนฺทุนฺนิมิตฺตํ อวมงฺคลญฺจ
โย จามนาโป สกุณสฺส สทฺโท
ปาปคฺคโห ทุสฺสุปินํ อกนฺตํ
สงฺฆานุภาเวน วินาสเมนฺตุ ฯ

๓. พระอังคาร

(กรณียเมตตสูตร)

กรณียมตฺถกุสเลน
ยนฺตํ สนฺตํ ปทํ อภิสเมจฺจ
สกฺโก อุชู จ สุหุชู จ
สุวโจ จสฺส มุทุ อนติมานี
สนฺตุสฺสโก จ สุภโร จ
อปฺปกิจฺโจ จ สลฺลหุกวุตฺติ
สนฺตินฺทฺริโย จ นิปโก จ
อปฺปคพฺโภ กุเลสุ อนนุคิทฺโธ
น จ ขุทฺทํ สมาจเร กิญฺจิ
เยน วิญฺญู ปเร อุปวเทยฺยุํ
สุขิโน วา เขมิโน โหนฺตุ
สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตุ สุขิตตฺตา
เย เกจิ ปาณภูตตฺถิ
ตสา วา ถาวรา วา อนวเสสา
ทีฆา วา เย มหนฺตา วา
มชฺฌิมา รสฺสกา อนุกถูลา
ทิฏฺฐา วา เย จ อทิฏฺฐา
เย จ ทูเร วสนฺติ อวิทูเร
ภูตา วา สมฺภเวสี วา
สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตุ สุขิตตฺตา

น ปโร ปรํ นิกุพฺเพถ นาติมญฺเญถ กตฺถจิ นํ กิญฺจิ
พฺยาโรสนา ปฏิฆสญฺญา นาญฺญมญฺญสฺส ทุกฺขมิจฺเฉยฺย
มาตา ยถา นิยํ ปุตฺตํ อายุสา เอกปุตฺตมนุรกฺเข
เอวมฺปิ สพฺพภูเตสุ มานสมฺภาวเย อปริมาณํ
เมตฺตญฺจ สพฺพโลกสฺมึ มานสมฺภาวเย อปริมาณํ
อุทฺธํ อโธ จ ติริยญฺจ อสมฺพาธํ อเวรํ อสปตฺตํ
ติฏฺฐญฺจรํ นิสินฺโน วา สยาโน วา ยาวตสฺส วิคตมิทฺโธ
เอตํ สตึ อธิฏฺเฐยฺย พฺรหฺมเมตํ วิหารํ อิธมาหุ
ทิฏฺฐิญฺจ อนุปคมฺม สีลวา ทสฺสเนน สมฺปนฺโน
กาเมสุ วิเนยฺย เคธํ น หิ ชาตุคพฺภเสยฺยํ ปุนเรตีติ ฯ

๙. พระพุธ

(ขันธปริตร ฉัททันตปริตร)

วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ เอราปเถหิ เม
ฉพฺยาปุตฺเตหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ กณฺหาโคตมเกหิ จ
อปาทเกหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ ทิปาทเกหิ เม
จตุปฺปเทหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ พหุปฺปเทหิ เม
มา มํ อปาทโก หึสิ มา มํ หึสิ ทิปาทโก
มา มํ จตุปฺปโท หึสิ มา มํ หึสิ พหุปฺปโท
สพฺเพ สตฺตา สพฺเพ ปาณา สพฺเพ ภูตา จ เกวลา
สพฺเพ ภทฺรานิ ปสฺสนฺตุ มา กิญฺจิ ปาปมาคมา

อปฺปมาโณ พุทฺโธ อปฺปมาโณ ธมฺโม อปฺปมาโณ สงฺโฆ ปมาณวนฺตานิ สิรึสปานิ อหิ วิจฺฉิกา สตปที อุณฺณานาภี สรพู มูสิกา กตา เม รกฺขา กตา เม ปริตฺตา ปฏิกฺกมนฺตุ ภูตานิ โสหํ นโม ภควโต นโม สตฺตนฺนํ สมฺมาสมฺพุทฺธานํ ฯ

วธิสฺสเมนนฺติ ปรามสนฺโต กาสาวมทฺทกฺขิ ธชํ อิสีนํ
ทุกฺเขน ผุฏฺฐสฺสุทปาทิ สญฺญา อรหทฺธโช สพฺภิ อวชฺฌรูโป

สลฺเลน วิทฺโธ พยฺถิโตปิ สนฺโต กาสาววตฺถมฺหิ มนํ น ทุสฺสยิ
สเจ อิมํ นาควเรน สจฺจํ มา มํ วเน พาลมิคา อคญฺฉนฺติ ฯ

๗. พระเสาร์

(อังคุลิมาลปริตร โพชฌังคปริตร)

ยโตหํ ภคินิ อริยาย ชาติยา ชาโต, นาภิชานามิ สญฺจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตา เตน สจฺเจน โสตฺถิ เต โหตุ โสตฺถิ คพฺภสฺส ฯ

โพชฺฌงฺโค สติสงฺขาโต ธมฺมานํ วิจโย ตถา
วิริยมฺปีติปสฺสทฺธิ โพชฺฌงฺคา จ ตถาปเร
สมาธุเปกฺขโพชฺฌงฺคา สฺตเตเต สพฺพทสฺสินา
มุนินา สมฺมทกฺขาตา ภาวิตา พหุลีกตา
สํวตฺตนฺติ อภิญฺญาย นิพฺพานาย จ โพธิยา
เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต (เม) โหตุ สพฺพทา
เอกสฺมึ สมเย นาโถ โมคฺคลฺลานญฺจ กสฺสปํ
คิลาเน ทุกฺขิเต ทิสฺวา โพชฺฌงฺเค สตฺต เทสยิ
เต จ ตํ อภินนฺทิตฺวา โรคา มุจฺจึสุ ตงฺขเณ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต (เม) โหตุ สพฺพทา
เอกทา ธมฺมราชาปิ เคลญฺเญนาภิปีฬิโต
จุนฺทตฺเถเรน ตญฺเญว ภณาเปตฺวาน สาทรํ
สมฺโมทิตฺวา จ อาพาธา ตมฺหา วุฏฺฐาสิ ฐานโส
เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต (เม) โหตุ สพฺพทา
ปหีนา เต จ อาพาธ ติณฺณนฺนมฺปิ มเหสินํ
มคฺคาหตกิเลสา ว ปตฺตานุปฺปตฺติธมฺมตํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต (เม) โหตุ สพฺพทา ฯ

๕. พระพฤหัสบดี

(รตนสูตร)

ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ ภุมฺมานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺเข
สพฺเพว ภูตา สุมนา ภวนฺตุ อโถปิ สกฺกจฺจ สุณนฺตุ ภาสิตํ
ตสฺมา หิ ภูตา นิสาเมถ สพฺเพ เมตฺตํ กโรถ มานุสิยา ปชาย
ทิวา จ รตฺโต จ หรนฺติ เย พลึ ตสฺมา หิ เน รกฺขถ อปฺปมตฺตา
ยงฺกิญฺจิ วิตฺตํ อิธ วา หุรํ วา สคฺเคสุ วา ยํ รตนํ ปณีตํ
น โน สมํ อตฺถิ ตถาคเตน อิทมฺปิ พุทฺเธ รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
ขยํ วิราคํ อมตํ ปณีตํ ยทชฺฌคา สกฺยมุนี สมาหิโต
น เตน ธมฺเมน สมตฺถิ กิญฺจิ อิทมฺปิ ธมฺเม รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
ยมฺพุทฺธเสฏฺโฐ ปริวณฺณยี สุจึ สมาธิมานนฺตริกญฺญมาหุ
สมาธินา เตน สโม น วิชฺชติ อิทมฺปิ ธมฺเม รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
เย ปุคฺคลา อฏฺฐสตํ ปสตฺถา จตฺตาริ เอตานิ ยุคานิ โหนฺติ
เต ทกฺขิเณยฺยา สุคตสฺส สาวกา เอเตสุ ทินฺนานิ มหปฺผลานิ
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
เย สุปฺปยุตฺตา มนสา ทฬฺหเหน นิกฺกามิโน โคตมสาสนมฺหิ
เต ปตฺติปตฺตา อมตํ วิคยฺหลทฺธา มุธา นิพฺพุตึ ภุญฺชมานา
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
ยถินฺทขีโล ปฐวึ สิโต สิยา จตุพฺภิ วาเตภิ อสมฺปกมฺปิโย
ตถูปมํ สปฺปุริสํ วทามิ โย อริยสจฺจานิ อเวจฺจ ปสฺสติ
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
เย อริยสจฺจานิ วิภาวยนฺติ คมฺภีรปญฺเญน สุเทสิตานิ

กิญฺจาปิ เต โหนฺติ ภุสปฺปมตฺตา
น เต ภวํ อฏฺฐมมาทิยนฺติ
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
สหาวสฺส ทสฺสนสมฺปทาย
ตยสฺสุ ธมฺมา ชหิตา ภวนฺติ
สกฺกายทิฏฺฐิ วิจิกิจฺฉิตญฺจ
สีลพฺพตํ วาปิ ยทตฺถิ กิญฺจิ
จตูหปาเยหิ จ วิปฺปมุตฺโต
ฉ จาภิฐานานิ อภพฺโพ กาตุํ
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
กิญฺจาปิ โส กมฺมํ กโรติ ปาปกํ
กาเยน วาจายุท เจตสา วา
อภพฺโพ โส ตสฺส ปฏิจฺฉทาย
อภพฺพตา ทิฏฺฐปทสฺส วุตฺตา
อิทมฺปิ สงเฆ รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
วนปฺปคุมฺเพ ยถา ผุสฺสิตคฺเค
คิมฺหานมาเส ปฐมสฺมึ คิมฺเห
ตถูปมํ ธมฺมวรํ อเทสยิ
นิพฺพานคามึ ปรมํ หิตาย
อิทมฺปิ พุทฺเธ รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
วโร วรญฺญู วรโท วราหโร
อนุตฺตโร ธมฺมวรํ อเทสยิ
อิทมฺปิ พุทฺเธ รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
ขีณํ ปุราณํ นวํ นตฺถิ สมฺภวํ
วิรตฺตจิตฺตายติเก ภวสฺมึ
เต ขีณพีชา อวิรุฬฺหิฉนฺทา
นิพฺพนฺติ ธีรา ยถายมฺปทีโป
อิทมฺปิ สงฺเฆ รตนํ ปณีตํ
เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ
ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ
ภุมฺมานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺเข
ตถาคตํ เทวมนุสฺสปูชิตํ
ธมฺมํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ
ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ
ภุมฺมานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺเข
ตถาคตํ เทวมนุสฺสปูชิตํ
ธมฺมํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ
ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ
ภุมฺมานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺเข
ตถาคตํ เทวมนุสฺสปูชิตํ
สงฺฆํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ

๘. พระราหู

(อาฏานาฏิยปริตร)

วิปสฺสิสฺส นมตฺถุ จกฺขุมนฺตสฺส สิรีมโต
สิขิสฺสปิ นมตฺถุ สพฺพภูตานุกมฺปิโน
เวสฺสภุสฺส นมตฺถุ นหาตกสฺส ตปสฺสิโน
นมตฺถุ กกุสนฺธสฺส มารเสนปฺปมทฺทิโน
โกนาคมนสฺส นมตฺถุ พฺราหฺมณสฺส วุสีมโต
กสฺสปสฺส นมตฺถุ วิปฺปมุตฺตสฺส สพฺพธิ
องฺคีรสสฺส นมตฺถุ สกฺยปุตฺตสฺส สิรีมโต
โย อิมํ ธมฺมมเทเสสิ สพฺพทุกฺขาปนูทนํ
เย จาปิ นิพฺพุตา โลเก ยถาภูตํ วิปสฺสิสุํ
เต ชนา อปิสุณา มหนฺตา วีตสารทา
หิตํ เทวมนุสฺสานํ ยํ นมสฺสนฺติ โคตมํ
วิชฺชาจรณสมฺปนฺนํ มหนฺตํ วีตสารทํ
นโม เม สพฺพพุทฺธานํ อุปฺปนฺนานํ มเหสินํ
ตณฺหงฺกโร มหาวีโร เมธงฺกโร มหายโส
สรณงฺกโร โลกหิโต ทีปงฺกโร ชุตินฺธโร
โกณฺฑญฺโญ ชนปาโมกฺโข มงฺคโล ปุริสาสโภ
สุมโน สุมโน ธีโร เรวโต รติวฑฺฒโน
โสภิโต คุณสมฺปนฺโน อโนมทสฺสี ชนุตฺตโม
ปทุโม โลกปชฺโชโต นารโท วรสารถี
ปทุมุตฺตโร สตฺตสาโร สุเมโธ อปฺปฏิปุคฺคโล
สุชาโต สพฺพโลกคฺโค ปิยทสฺสี นราสโภ
อตฺถทสฺสี การุณิโก ธมฺมทสฺสี ตโมนุโท
สิทฺธตฺโถ อสโม โลเก ติสฺโส จ วทตํ วโร

ปุสฺโส จ วรโท พุทฺโธ วิปสฺสี จ อนูปโม
สิขี สพฺพหิโต สตฺถา เวสฺสภู สุขทายโก
กกุสนฺโธ สตฺถวาโห โกนาคมโน รณญฺชโห
กสฺสโป สิริสมฺปนฺโน โคตโม สกฺยปุงฺคโว
เอเต จญฺเญ จ สมฺพุทฺธา อเนกสตโกฏิโย
สพฺเพ พุทฺธา อสมสมา สพฺเพ พุทฺธา มหิทฺธิกา
สพฺเพ ทสพลูเปตา เวสารชฺเชหุปาคตา
สพฺเพ เต ปฏิชานนฺติ อาสภณฺฐานมุตฺตมํ
สีหนาทํ นทนฺเตเต ปริสาสุ วิสารทา
พฺรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺติ โลเก อปฺปฏิวตฺติยํ
อุเปตา พุทฺธธมฺเมหิ อฏฺฐารสหิ นายกา
ทฺวตฺตึสลกฺขณูเปตา สีตฺยานุพฺยญฺชนาธรา
พฺยามปฺปภาย สุปฺปภา สพฺเพ เต มุนิกุญฺชรา
พุทฺธา สพฺพญฺญุโน เอเต สพฺเพ ขีณาสวา ชินา
มหปฺปภา มหาเตชา มหาปญฺญา มหพฺพลา
มหาการุณิกา ธีรา สพฺเพสานํ สุขาวหา
ทีปา นาถา ปติฏฺฐา จ ตาณา เลณา จ ปาณินํ
คตี พนฺธู มหสฺสาสา สรณา จ หิเตสิโน
สเทวกสฺส โลกสฺส สพฺเพ เอเต ปรายนา
เตสาหํ สิรสา ปาเท วนฺทามิ ปุริสุตฺตเม
วจสา มนสา เจว วนฺทาเมเต ตถาคเต
สยเน อาสเน ฐิเน คมเน จาปิ สพฺพทา
สทา สุเขน รกฺขนฺตุ พุทฺธา สนฺติกรา ตุวํ
เตหิ ตฺวํ รกฺขิโต สนฺโต มุตฺโต สพฺพภเยน จ

สพฺพโรควินิมุตฺโต สพฺพสนฺตาปวชฺชิโต
สพฺพเวรมติกฺกนฺโต นิพฺพุโต จ ตุวํ ภว
เตสํ สจฺเจน สีเลน ขนฺตีเมตฺตาพเลน จ
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรคฺเยน สุเขน จ
ปุรตฺถิมสฺมึ ทิสาภาเค สนฺติ ภูตา มหิทฺธิกา
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรคฺเยน สุเขน จ
ทกฺขิณสฺมึ ทิสาภาเค สนฺติ เทวา มหิทฺธิกา
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรคฺเยน สุเขน จ
ปจฺฉิมสฺมึ ทิสาภาเค สนฺติ นาคา มหิทฺธิกา
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรคฺเยน สุเขน จ
อุตฺตรสฺมึ ทิสาภาเค สนฺติ ยกฺขา มหิทฺธิกา
เตปิ ตุมเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรคฺเยน สุเขน จ
ปุริมทิสํ ธตรฏฺโฐ ทกฺขิเณน วิรุฬฺหโก
ปจฺฉิเมน วิรูปกฺโข กุเวโร อุตฺตรํ ทิสํ
จตฺตาโร เต มหาราชา โลกปาลา ยสสฺสิโน
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรคฺเยน สุเขน จ
อากาสฏฺฐา จ ภุมฺมฏฺฐา เทวา นาคา มหิทฺธิกา
เตปิ ตุมฺเห อนุรกฺขนฺตุ อาโรคฺเยน สุเขน จ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ พุทฺโธ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต (เม) ชยมงฺคลํ
นตถิ เม สรณํ อญฺญํ ธมฺโม เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต (เม) ชยมงฺคลํ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ สงโฆ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต (เม) ชยมงฺคลํ

ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก　　วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ
รตนํ พุทฺธสมํ นตฺถิ　　ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต (เม)
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก　　วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ
รตนํ ธมฺมสมํ นตฺถิ　　ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต (เม)
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก　　วิชฺชติ วิวิธํ ปุถุ
รตนํ สงฺฆสมํ นตฺถิ　　ตสฺมา โสตฺถี ภวนฺตุ เต (เม)
สกฺกตฺวา พุทฺธรตนํ　　โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
หิตํ เทวมนุสฺสานํ　　พุทฺธเตเชน โสตฺถินา
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ　　ทุกฺขา วูปสเมนฺตุ เต (เม)
สกฺกตฺวา ธมฺมรตนํ　　โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
ปริฬาหูปสมนํ　　ธมฺมเตเชน โสตฺถินา
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ　　ภยา วูปสเมนฺตุ เต (เม)
สกฺกตฺวา สงฺฆรตนํ　　โอสถํ อุตฺตมํ วรํ
อาหุเนยฺยํ ปาหุเนยฺยํ　　สงฺฆเตเชน โสตฺถินา
นสฺสนฺตุปทฺทวา สพฺเพ　　โรคา วูปสเมนฺตุ เต (เม)
สพฺพีติโย วิวชฺชนฺตุ　　สพฺพโรโค วินสฺสตุ
มา เต ภวตฺวนฺตราโย　　สุขี ทีฆายุโก ภว
อภิวาทนสีลิสฺส　　นิจฺจํ วุฑฺฒาปจายิโน
จตฺตาโร ธมฺมา วฑฺฒนฺติ　　อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ ฯ

๖. พระศุกร์

(ธชัคคสูตร)

เอวมฺเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ "ภิกฺขโวติ." "ภทนฺเตติ" เต ภิกฺขู ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ. ภควา เอตทโวจ. ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว เทวาสุรสงฺคาโม สมุปพฺยุโฬฺห อโหสิ. อถโข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท เทเว ตาวตึเส อามนฺเตสิ. "สเจ มาริสา เทวานํ

สงฺคามคตานํ อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา. มเมว ตสฺมึ สมเย ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ. มมํ หิ โว ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ โน เจ เม ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, อถ ปชาปติสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, ปชาปติสฺส หิ โว เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ โน เจ ปชาปติสฺส เทวาชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, อถ วรุณสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, วรุณสฺส หิ โว เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ โน เจ วรุณสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, อถ อีสานสฺส เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ. อีสานสฺส หิ โว เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสตีติ ตํ โข ปน ภิกฺขเว สกฺกสฺส วา เทวานมินฺทสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ปชาปติสฺส วา เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุโลกยตํ, วรุณสฺส วา เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ อีสานสฺส วา เทวราชสฺส ธชคฺคํ อุลฺโลกยตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺเยถาปิ โนปิ ปหิยฺเยถ. ตํ กิสฺส เหตุ สกฺโก หิ ภิกฺขเว เทวานมินฺโท อวีตราโค อวีตโทโส อวีตโมโห, ภิรุ ฉมฺภี อุตฺตราสี ปลายีติ อหญฺจโข ภิกฺขเว เอวํ วทามิ สเจ ตุมฺหากํ ภิกฺขเว อรญฺญคตานํ วา รุกฺขมูลคตานํ วา สุญฺญาคารคตานํ วา, อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, มเมว ตสฺมึ สมเย อนุสฺสเรยฺยาถ, "อิติปิโส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ." มมํ หิ โว ภิกฺขเว อนุสฺสรตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ. โน เจ มํ อนุสฺสเรยฺยาถ อถ ธมฺมํ อนุสฺสเรยาถ, "สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ" ธมฺมํ หิ โว ภิกฺขเว อนุสฺสรตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ. โน เจ ธมฺมํ อนุสฺสเรยฺยาถ อถ สงฺฆํ อนุสฺสเรยฺยาถ, "สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวก-

สงฺโฆ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลีกรณีโย, อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ." สงฺฆํ หิ โว ภิกฺขเว อนุสฺสรตํ, ยมฺภวิสฺสติ ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสติ, ตํ กิสฺส เหตุ ตถาคโต หิ ภิกฺขเว อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วีตราโค วีตโทโส วีตโมโห, อภิรุ อจฺฉมฺภี อนุตฺตราสี อปลายีติ, อิทมโวจ ภควา, อิทํ วตฺวาน สุคโต, อถาปรํ เอตทโวจ สตฺถา

"อรญฺเญ รุกฺขมูเล วา สุญฺญาคาเร ว ภิกฺขโว
อนุสฺสเรถ สมฺพุทฺธํ, ภยํ ตุมฺหากํ โน สิยา.
โน เจ พุทฺธํ สเรยฺยาถ, โลกเชฏฺฐํ นราสภํ
อถ ธมฺมํ สเรยฺยาถ, นิยฺยานิกํ สุเทสิตํ
โน เจ ธมฺมํ สเรยฺยาถ, นิยฺยานิกํ สุเทสิตํ
อถ สงฺฆํ สเรยฺยาถ, ปุญฺญกฺเขตฺตํ อนุตฺตรํ.
เอวมฺพุทฺธํ สรนฺตานํ. ธมฺมํ สงฺฆญฺจ ภิกฺขโว,
ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา, โลมหํ เสน เหสฺสตีติ"

๙. พระเกตุ

(พุทฺธชยมงฺคลคาถา)

พาหุํ สหสฺสมภินิมฺมิตสาวุธนฺตํ ครีเมขลํ อุทิตโฆรสเสนมารํ
ทานาทิธมฺมวิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ
มาราติเรกมภิยุชฺฌิตสพฺพรตฺตึ โฆรมฺปนาฬวกมกฺขมถทฺธยกฺขํ
นาฬาคิรึ คชวรํ อติมตฺตภูตํ ทาวคฺคิจกฺกมสนีว สุทารุณนฺตํ
เมตฺตมฺพุเสกวิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ
อุกฺขิตฺตขคฺคมติหตฺถสุทารุณนฺตํ ธาวนฺติโย ชนปถงฺคุลิมาลวนฺตํ
อิทฺธีภิสงฺขตมโน ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ
กตฺวาน กฏฺฐมุทรํ อิว คพฺภินียา จิญฺจาย ทุฏฺฐวจนํ ชนกายมชฺเฌ
สนฺเตน โสมวิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ

สจฺจํ วิหาย มติสจฺจกวาทเกตุํ วาทาภิโรปิตมนํ อติอนฺธภูตํ
ปญฺญาปทีปชลิโต ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ
นนฺโทปนนฺทภุชคํ วิพุธํ มหิทฺธึ ปุตฺเตน เถรภุชเคน ทมาปยนฺโต
อิทฺธูปเทสวิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ
ทุคฺคาหทิฏฐิภุชเคน สุทฏฐหตฺถํ พฺรหฺมํ วิสุทฺธิชุติมิทฺธิพกาภิธานํ
ญาณาคเทน วิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ
เอตาปิ พุทฺธชยมงฺคลอฏฐคาถา โย วาจโน ทินทิเน สรเต มตนฺที
หิตฺวานเนกวิวิธานิ จุปทฺทวานิ โมกฺขํ สุขํ อธิคเมยฺย นโร สปญฺโญ ฯ

มหาการุณิโก นาโถ หิตาย สพฺพปาณินํ
ปูเรตฺวา ปารมี สพฺพา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุเต (เม) ชยมงฺคลํ
ชยนฺโต โพธิยา มูเล สกฺยานํ นนฺทิวฑฺฒโน
เอวํ ตฺวํ วิชโย โหหิ ชยสฺสุ ชยมงฺคเล
อปราชิตปลฺลงฺเก สีเส ปฐวิโปกฺขเร
อภิเสเก สพฺพพุทฺธานํ อคฺคปฺปตฺโต ปโมทติ
สุนกฺขตฺตํ สุมงฺคลํ สุปภาตํ สุหุฏฐิตํ
สุขโณ สุมุหุตฺโต จ สุยิฏฐํ พฺรหฺมจารีสุ
ปทกฺขิณํ กายกมฺมํ วาจากมฺมํ ปทกฺขิณํ
ปทกฺขิณํ มโนกมฺมํ ปณิธีเต ปทกฺขิณา
ปทกฺขิณานิ กตฺวาน ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิเณ
โส อตฺถลทฺโธ สุขิโต, วิรุฬฺโห พุทฺธสาสเน
อโรโค สุขิโต โหหิ, สห สพฺเพหิ ญาติภิ
สาอตฺถลทฺธา สุขิตา, วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน
อโรคา สุขิตา โหหิ, สห สพฺเพหิ ญาติภิ
เต อตฺถลทฺธา สุขิตา, วิรุฬฺหา พุทฺธสาสเน
อโรคา สุขิตา โหถ, สห สพฺเพหิ ญาติภิ ฯ

สิริธิติเตโชชยสิทฺธิมหิทฺธิมหาคุณาปริมิตปุญฺญาธิการสฺส สพฺพนฺตรายนิวารณสมตฺถสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ทฺวตฺตึสมหาคุณาปุริสลกฺขณานุภาเวน อสีตฺยานุพฺยญฺชนานุภาเว อฏฺฐุตฺตรสตมงฺคลานุภาเวน ฉพฺพณฺณรํสิยานุภาเวน เกตุมาลานุภาเวน ทสปารมิตานุภาเวน ทสอุปปารมิตานุภาเวน ทสปรมตฺถปารมิตานุภาเวน สีลสมาธิปญฺญานุภาเวน พุทฺธานุภาเวน ธมฺมานุภาเวน สงฺฆานุภาเวน เตชานุภาเวน อิตฺธานุภาเวน พลานุภาเวน เญยฺยธมฺมานุภาเวน จตุราสีติสหสฺสธมฺมกฺขนฺธานุภาเวน นวโลกุตฺตรธมฺมานุภาเวน อฏฺฐงฺคิกมคฺคานุภาเวน สพฺพญฺญุตญฺญาณานุภาเวน เมตฺตากรุณามุทิตาอุเปกฺขานุภาเวน สพฺพปริตฺตานุภาเวน รตนตฺตยสรณานุภาเวน, ตุยฺหํ (มยฺหํ) สพฺพโรคโสกุปทฺทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา วินสฺสนฺตุ, สพฺพอนฺตรายาปิ วินสฺสนฺตุ, สพฺพสงฺกปฺปา ตุยฺหํ (มยฺหํ) สมิชฺฌนฺตุ, ทีฆายุตา ตุยฺหํ (มยฺหํ) โหตุ, สตวสฺสชีเวน สมงฺคิโก โหตุ สพฺพทา อากาสปพฺพตวนภูมิคงฺคามหาสมุทฺทา อารกฺขกา เทวตา, สทา ตุมฺเห (อมฺเห) อนุรกฺขนฺตุ ฯ

ทุกฺขปฺปตฺตา จ นิทฺทุกฺขา, ภยปฺปตฺตา จ นิพฺภยา
โสกปฺปตฺตา จ นิสฺโสกา, โหนฺตุ สพฺเพปิ ปาณิโน
เอตฺตาวตา จ อมฺเหหิ, สมฺภตํ ปุญฺญสมฺปทํ
สพฺเพ เทวานุโมทนฺตุ, สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
ทานํ ททนฺตุ สทฺธาย สีลํ รกฺขนฺตุ สพฺพทา
ภาวนาภิรตา โหนฺตุ, คจฺฉนฺตุ เทวตาคตา
สพฺเพ พุทฺธา พลปฺปตฺตา ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
อรหนฺตานญฺจ เตเชน, รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ฯ
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ, รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา,
สพฺพพุทฺธานุภาเวน, สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต (เม)
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา,
สพฺพธมฺมานุภาเวน, สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต (เม)
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ, รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา

สพฺพสงฺฆานุภาเวน, สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต (เม)
นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ, ปาปคฺคหนิวารณา
ปริตฺตสฺสานุภาเวน, หนฺตวา เตสํ อุปทฺทเว
นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ, ปาปคฺคหนิวารณา
ปริตฺตสฺสานุภาเวน, หนฺตฺวา เตสํ อุปทฺทเว
นกฺขตฺตยกฺขภูตานํ, ปาปคฺคหนิวารณา
ปริตฺตสฺสานุภาเวน, หนฺตฺวา เตสํ อุปทฺทเว ฯ

บทถวายพรพระ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ ๓ หน

อิติปิ่โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ ฯ สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ ฯ สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลีกรณีโยอนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

๑. พาหุํ สหสฺสมภินิมฺมิตสาวุธนฺตํ ครีเมขลํ อุทิตโฆรสเสนมารํ
ทานาทิธมฺมวิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต(เม)ชยมงฺคลานิ.
๒. มาราติเรกมภิยุชฺฌิตสพฺพรตฺตึ โฆรมฺปนาฬวกมกฺขมถทฺธยกฺขํ
ขนฺตีสุทนฺตวิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต(เม)ชยมงฺคลานิ.
๓. นาฬาคีรึ คชวรํ อติมตฺตภูตํ ทาวคฺคิจกฺกมสนีว สุทารุณนฺตํ
เมตฺตมฺพุเสกวิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺตเชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ.

๔. อุกฺขิตฺตขคฺคมติหตฺถสุทารุณนฺตํ ธาวนฺติโยชนปถงฺคุลิมาลวนฺตํ
อิทฺธีภิสงฺขตมโน ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ.

๕. กตฺวาน กฏฺฐมุทรํ อิว คพฺภินียา จิญฺจาย ทุฏฺฐวจนํ ชนกายมชฺเฌ
สนฺเตน โสมวิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ.

๖. สจฺจํ วิหาย มติสจฺจกวาทเกตุํ วาทาภิโรปิตมนํ อติอนฺธภูตํ
ปญฺญาปทีปชลิโต ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ.

๗. นนฺโทปนนฺทภุชคํ วิพุธํ มหิทฺธึ ปุตฺเตน เถรภุชเคน ทมาปยนฺโต
อิทฺธูปเทสวิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ.

๘. ทุคฺคาหทิฏฺฐิภุชเคน สุทฏฺฐหตฺถํ พฺรหฺมํ วิสุทฺธิชุติมิทฺธิพกาภิธานํ
ญาณาคเทน วิธินา ชิตวา มุนินฺโท ตนฺเตชสา ภวตุ เต (เม) ชยมงฺคลานิ.

เอตาปิ พุทฺธชยมงฺคลอฏฺฐคาถา โย วาจโน ทินทิเน สรเต มตนฺที
หิตฺวานเนกวิวิธานิ จุปทฺทวานิ โมกฺขํ สุขํ อธิคเมยฺย นโร สปญฺโญ ฯ

มหาการุณิโก นาโถ หิตาย สพฺพปาณินํ
ปุเรตฺวา ปารมี สพฺพา ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เต (เม) ชยมงฺคลํ
ชยนฺโต โพธิยา มูเล สกฺยานํ นนฺทิวฑฺฒโน
เอวํ ตฺวํ วิชโย โหหิ ชยสฺสุ ชยมงฺคเล
อปราชิตปลฺลงฺเก สีเส ปฐวิโปกฺขเร
อภิเสเก สพฺพพุทฺธานํ อคฺคปฺปตฺโต ปโมทติ
สุนกฺขตฺตํ สุมงฺคลํ สุปภาตํ สุหุฏฺฐิตํ
สุขโณ สุมุหุตฺโต จ สุยิฏฺฐํ พฺรหฺมจารีสุ
ปทกฺขิณํ กายกมฺมํ วาจากมฺมํ ปทกฺขิณํ
ปทกฺขิณํ มโนกมฺมํ ปณิธี เต ปทกฺขิณา
ปทกฺขิณานิ กตฺวาน ลภนฺตตฺเถ ปทกฺขิเณ ฯ

ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา
สพฺพพุทฺธานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต (เม)
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา
สพฺพธมฺมานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต (เม)
ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา
สพฺพสงฺฆานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต (เม)

หมายเหตุ *ถ้าจะสวดให้แก่ตัวเองในทุก ๆ บทสวดให้เปลี่ยนจาก "เต" เป็น "เม"*

ทำวัตรเช้า

เมื่อจุดธูปเทียนบูชาพระเสร็จแล้ว พึงนั่งประนมมือ สงบใจระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย หัวหน้าว่านำ แล้วว่าตามหัวหน้าดังนี้

"อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา พุทฺธํภควนฺตํ อภิวาเทมิ" (กราบลงหนหนึ่ง)
"สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม ธมฺมํ นมสฺสามิ" (กราบลงหนหนึ่ง)
"สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สงฺฆํ นมามิ" (กราบลงหนหนึ่ง)

หัวหน้าว่านำ หนฺท มยํ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภาคนมการํ กโรม เส.
รับพร้อมกัน นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ ว่า ๓ จบ
หัวหน้าว่านำ หนฺห มยํ พุทฺธาภิถุตึ กโรม เส.
รับพร้อมกัน โย โส ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควา โย อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ สสฺสมณพฺราหฺมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทสิ โย ธมฺมํ เทเสสิ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสสิ ตมหํ ภควนฺตํ อภิปูชยามิ ตมหํ ภควนฺตํ สิรสา นมามิ. (กราบ)

หัวหน้าว่านำ หนฺท มยํ ธมฺมาภิถุตึ กโรม เส.

รับพร้อมกัน โย โส สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ. ตมหํ ธมฺมํ อภิปูชยามิ ตมหํ ธมฺมํ สิรสา นมามิ. (กราบ)

หัวหน้าว่านำ หนฺท มยํ สงฺฆาภิถุตึ กโรม เส.

รับพร้อมกัน โย โส สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเนยฺโย อญฺชลีกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺส ตมหํ สงฺฆํ อภิปูชยามิ ตมหํ สงฺฆํ สิรสา นมามิ. (กราบ)

หัวหน้าว่านำ หนฺท มยํ รตนตฺตยปฺปณามคาถาโย เจว สํเวคปริกิตฺตนปาฐญฺจ ภณาม เส.

รับพร้อมกัน

พุทฺโธ สุสุทฺโธ กรุณามหณฺณโว โยจฺจนฺตสุทฺธพฺพรญาณโลจโน
โลกสฺส ปาปูปกิเลสฆาตโก วนฺทามิ พุทฺธํ อหมาทเรน ตํ
ธมฺโม ปทีโป วิยตสฺส สตฺถุโน โย มคฺคปากามตเภทภินฺนโก
โลกุตฺตโร โย จ ตทตฺถทีปโน วนฺทามิ ธมฺมํ อหมาทเรน ตํ
สงฺโฆ สุเขตฺตาภยติเขตฺตสญฺญิโต โย ทิฏฺฐสนฺโต สุคตานุโพธโก
โลลปฺปหีโน อริโย สุเมธโส วนฺทามิ สงฺฆํ อหมาทเรน ตํ
อิจฺจเวเมกนฺตภิปูชเนยฺยกํ วตฺถุตฺตยํ วนฺทยตาภิสงฺขตํ
ปุญฺญํ มยา ยํ มม สพฺพุปทฺทวา มา โหนฺตุ เว ตสฺส ปภาวสิทฺธิยา

อิธ ตถาคโต โลเก อุปฺปนฺโน อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, ธมฺโม จ เทสิโต นิยฺยานิโก อุปสมิโก ปรินิพฺพานิโก สมฺโพธคามี สุคตปฺปเวทิโต, มยนฺตํ ธมฺมํ สุตฺวา เอวํ ชานาม, ชาติปิ ทุกฺขา ชราปิ ทุกฺขา มรณมฺปิ ทุกฺขํ โสกปริเทว-ทุกฺขโทมนสฺสุปายาสาปิ ทุกฺขา อปฺปิเยหิ สมฺปโยโค ทุกฺโข ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข ยมฺปิจฺฉํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ สงฺขิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา เสยฺยถีทํ, รูปูปาทานกฺขนฺโธ, เวทนูปาทานกฺขนฺโธ, สญฺญูปาทานกฺขนฺโธ,

สงฺขารูปาทานกฺขนฺโธ, วิญฺญาณูปาทานกฺขนฺโธ, เยสํ ปริญฺญาย, ธรมาโน โส ภควา เอวํ พหุลํ สาวเก วิเนติ, เอวํ ภาคา จ ปนสฺส ภควโต สาวเกสุ อนุสาสนี, พหุลา ปวตฺตติ, รูปํ อนิจฺจํ, เวทนา อนิจฺจา สญฺญา อนิจฺจา, สงฺขารา อนิจฺจา วิญฺญาณํ อนิจฺจํ, รูปํ อนตฺตา, เวทนา อนตฺตา, สญฺญา อนตฺตา, สงฺขารา อนตฺตา, วิญฺญาณํ อนตฺตา สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา, สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ เต เมยํ, โอติณฺณามฺห ชาติยา ชรามรเณน, โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ ทุกฺโขติณฺณา ทุกฺขปเรตา, อปฺเปวนามิมสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยา ปญฺญาเยถาติ, จิรปรินิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส อรหนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ,สทฺธา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตา, ตสฺมึ ภควติ พฺรหฺมจริยํ จราม, ภิกฺขูนํ สิกฺขาสาชีวสมาปนฺนา ตํ โน พฺรหฺมจริยํ, อิมสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยาย สํวตฺตตุฯ

สามเณร ถ้าสวดพร้อมกับภิกษุ เมื่อสวดถึงคำว่า "ภิกฺขูนํ สิกฺขาสาชีวสมาปนฺนา" ให้นิ่งเสีย พ้นบทนี้แล้วให้สวดต่อไป คฤหัสถ์ เมื่อสวดมาถึง ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยา ปญฺญาเยถาติ" แล้วสวดต่อดังนี้ จิรปรินิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ ตสฺส ภควโต สาสนํ, ยถาสติ ยถาพลํ มนสิกโรม, อนุปฏิปชฺชาม, สา สา โน ปฏิปตฺติ, อิมสฺส เกวลสฺ ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยาย สํวตฺตตุ." บทว่า "เต มยํ" ถ้าสตรีสวด ให้เปลี่ยนเป็น "ตา มยํ"

ทำวัตรเย็น

เมื่อจุดธูปเทียนบูชาพระเสร็จแล้ว พึงนั่งประนมมือ สงบใจระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย หัวหน้าว่านำ แล้วว่าตามหัวหน้าดังนี้

"อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ" (กราบลงหนหนึ่ง)

"สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม ธมฺมํ นมสฺสามิ" (กราบลงหนหนึ่ง)

"สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สงฺฆํ นมามิ" (กราบลงหนหนึ่ง)

หัวหน้าว่านำ "ยมมฺห โข มยํ ภควนฺตํ สรณํ คตา อรหนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ, ยํ ภควนฺตํ อุทฺทิสฺส ปพฺพชิตา ยสฺมึ ภควติ พฺรหฺมจริยํ จราม, ตมฺมยํ ภควนฺตํ สธมฺมํ สสงฺฆํ ยถารหํ อาโรปิเตหิ สกฺกาเรหิ อภิปูชยิตฺวา อภิวาทนํ กริมฺหา ฯ หนฺททานิ มยํ ตํ ภควนฺตํ วาจาย อภิคายิตุํ, ปุพฺพภาคนมการญฺเจว พุทฺธานุสฺสตินยญฺจ กโรม เส ฯ แล้วสวด นโม พร้อมกันสามจบ

หัวหน้าว่านำ "หนฺท มยํ พุทฺธานุสฺสตินยญฺจ กโรม เส" (แล้วสวดพร้อมกัน)

ตํ โข ปน ภควนฺตํ เอวํ กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต "อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ."

หัวหน้าว่านำ "หนฺท มยํ พุทฺธาภิคีตึ กโรม เส" แล้วว่าพร้อมกัน

พุทฺธวารหนฺตวรตาทิคุณาภิยุตฺโต, สุทฺธาภิญาณกรุณาหิ สมาคตตฺโต
โพเธสิ โย สุชนตํ กมลํว สูโร, วนฺทามหํ ตมรณํ สิรสา ชิเนนฺทํ
พุทฺโธ โย สพฺพปาณีนํ สรณํ เขมมุตฺตมํ
ปฐมานุสฺสติฏฺฐานํ วนฺทามิ ตํ สิเรนหํ
พุทฺธสฺสาหสฺมิ ทาโสว พุทฺโธ เม สามิกิสฺสโร
พุทฺโธ ทุกฺขสฺส ฆาตา จ วิธาตา จ หิตสฺส เม
พุทฺธสฺสาหํ นิยฺยาเทมิ สรีรญฺชีวิตญฺจิทํ
วนฺทนฺโตหํ จริสฺสามิ พุทฺธสฺเสว สุโพธิตํ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ พุทฺโธ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน วฑฺเฒยฺยํ สตฺถุ สาสเน
พุทฺธํ เม วนฺทมาเนน ยํ ปุญฺญํ ปสุตํ อิธ
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม มาเหสุํ ตสฺส เตชสา

กราบลงหน ๑ หมอบลงว่า

กาเยน วาจาย ว เจตสา วา พุทฺเธ กุกมฺมํ ปกตํ มยา ยํ
พุทฺโธ ปฏิคฺคณฺหตุ อจฺจยนฺตํ กาลนฺตเร สํวริตุํ ว พุทฺเธ.

หัวหน้าว่านำ "หนฺท มยํ ธมฺมานุสฺสตินยญฺจ กโรม เส"

รับพร้อมกัน สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ ฯ

หัวหน้าว่านำ "หนฺท มยํ ธมฺมาภิคีตึ กโรม เส"

รับพร้อมกัน สฺวากฺขาตตาทิคุณโยควเสน เสยฺโย โย มคฺคปากปริยตฺติวิโมกฺขเภโท
ธมฺโม กุโลกปตนา ตทธาริธารี วนฺทามหํ ตมหรํ วรธมฺมเมตํ
ธมฺโม โย สพฺพปาณีนํ รสณํ เขมมุตฺตมํ
ทุติยานุสฺสติฏฺฐานํ วนฺทามิ ตํ สิเรนหํ
ธมฺมสฺสาหสฺมิ ทาโสว ธมฺโม เม สามิกิสฺสโร
ธมฺโม ทุกฺขสฺส ฆาตา จ วิธาตา จ หิตสฺส เม
ธมฺมสฺสาหํ นิยฺยาเทมิ สรีรญฺชีวิตญฺจิทํ
วนฺทนฺโตหํ จริสฺสามิ ธมฺมสฺเสว สุธมฺมตํ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ธมฺโม เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน วฑฺเฒยฺยํ สตฺถุ สาสเน
ธมฺมํ เม วนฺทมาเนน ยํ ปุญฺญํ ปสุตํ อิธ
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม มาเหสุํ ตสฺส เตชสา.

กราบลงหมอบว่า

"กาเยน วาจาย ว เจตสา วา ธมฺเม กุกมฺมํ ปกตํ มยา ยํ
ธมฺโม ปฏิคฺคณฺหตุ อจฺจยนฺตํ, กาลนฺตเร สํวริตุํ ว ธมฺเม

หัวหน้าว่านำ "หนฺท มยํ สงฺฆานุสฺสตินยญฺจ กโรม เส"

รับพร้อมกัน สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ

หัวหน้าว่านำ "หนฺท มยํท สงฺฆาภิคีติ กโรม เส"

รับพร้อมกัน สทฺธมฺมโช สุปฏิปตฺติคุณาภิยุตฺโต โยฏฺฐพฺพิโธ อริยปุคฺคลเสงฺฆ,สฏฺโฐ
สีลาทิธมฺมปวราสยกายจิตฺโต วนฺทามหํ ตมริยานคณํ สุสุทฺธํ
สงฺโฆ โย สพฺพปาณีนํ สรณํ เขมมุตฺตมํ
ตติยานุสฺสติฏฺฐานํ วนฺทามิ ตํ สิเรนตํ
สงฺฆสฺสาหสฺมิ ทาโส ว, สงฺโฆ เม สามิกิสฺสโร
สงฺโฆ ทุกฺขสฺส ฆาตา จ, วิธาตา จ หิตสฺส เม
สงฺฆสฺสาหํ นิยฺยาเทมิ สรีรญฺชีวิตญฺจิทํ
วนฺทนฺโตหํ จริสฺสามิ, สงฺฆสฺโสปฏิปนฺนตํ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ สงฺโฆ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน วฑฺเฒยฺยํ สตฺถุ สาสเน
สงฺฆํ เม วนฺทมาเนน, ยํ ปุญฺญํ ปสุตํ อิธ
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม มาเหสุํ ตสฺส เตชสา ฯ

กราบหมอบลงว่า

กาเยน วาจาย ว เจตสา วา สงฺเฆ กุกมฺมํ ปกตํ มยา ยํ
สงฺโฆ ปฏิคฺคณฺหตุ อจฺจยนฺตํ กาลนฺตเร สํวริตุํ ว สงฺเฆ ฯ

(ถ้าผู้หญิงสวด เปลี่ยนคำว่ "ทาโสว" เป็น "ทาสีว" ทุก ๆ บท)

ทำวัตรพระ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ ๓ จบ

โย สนฺนิสินฺโน วรโพธิมูเล มารํ สเสนํ มหตึ วิเชยฺยํ
สมฺโพธิมาคจฺฉิ อนนฺตญาโณ โลกุตฺตโม ตํ ปณมามิ พุทฺธํ.
เย จ พุทฺธา อตีตา จ, เย เจ พุทฺธา อนาคตา
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย พุทฺธา อหํ วนฺทามิ สพฺพทา ฯ

อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ ฯ

พุทฺธํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ พุทฺโธ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เม ชยมงฺคลํ
อุตฺตมงฺเคน วนฺเทหํ ปาทปํสุํ วรุตฺตมํ
พุทฺเธ โย ขลิโต โทโส พุทฺโธ ขมตุ ตํ มมํ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

อฏฺฐงฺคิโก อริยปโถ ชนานํ โมกฺขปฺปเวสาย อุชู จ มคฺโค
ธมฺโม อยํ สนฺติกโร ปณีโต นิยฺยานิโก ตํ ปณมามิ ธมฺมํ
เย จ ธมฺมา อตีตา จ เย จ ธมฺมา อนาคตา
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย ธมฺมา อหํ วนฺทามิ สพฺพทา ฯ

สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม, สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก, เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ ฯ

ธมฺมํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ธมฺโม เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน โหตุ เม ชยมงฺคลํ
อุตฺตมงฺเคน วนฺเทหํ ธมฺมญฺจ ทุวิธํ วรํ
ธมฺเม โย ขลิโต โทโส ธมฺโม ขมตุ ตํ มมํ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

สงฺโฆ วิสุทฺโธ วรทกฺขิเณยฺโย สนฺตินฺทฺริโย สพฺพมลปฺปหีโน
คุเณหิเนเกหิ สมิทฺธิปตฺโต อนาสโว ตํ ปณมามิ สงฺฆํ
เย จ สงฺฆา อตีตา จ เย เจ สงฺฆา อนาคตา
ปจฺจุปฺปนฺนา จ เย สงฺฆา อหํ วนฺทามิ สพฺพทา ฯ

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทิทํ จตฺตาริ

ปุริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลิกรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ

สงฺฆํ ชีวิตํ ยาวนิพฺพานํ สรณํ คจฺฉามิ.

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ   สงฺโฆ เม สรณํ วรํ
เอเตน สจฺจวชฺเชน,   โหตุ เม ชยมงฺคลํ
อุตฺตมงฺเคน วนฺเทหํ,   สงฺฆญฺจ ทุวิธุตฺตมํ
สงฺเฆ โย ขลิโต โทโส   สงฺโฆ ขมตุ ตํ มมํ ฯ

กราบลงหนหนึ่ง

คำถวายข้าวพระพุทธ

อิมํ สูปพฺยญฺชนสมฺปนฺนํ สาลีนํ โภชนํ อุทกํ วรํ พุทฺธสฺส ปูเชมิฯ

คำลาข้าวพระพุทธ หรือลาเครื่องสังเวย

เสสํ มงฺคลํ ยาจามิ ฯ

คำอาราธนาศีลห้า

มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม
ทุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม
ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม
ถ้าอาราธนาศีล ๘ เปลี่ยนคำว่า "ปญฺจ" เป็น "อฏฺฐ" นอกนั้นเหมือนกัน

คำอาราธนาพระปริตร

วิปตฺติปฏิพาหาย   สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพทุกฺขวินาสาย   ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ

วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพภยวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ
วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพโรควินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ ฯ

คำอาราธนาธรรม

พฺรหฺมา จ โลกาธิปติ, สหมฺปติ กตฺอญฺชลี อนฺธิวรํ อยาจถ,
สนฺตีธ สตฺตาปฺปรชกฺขชาติกา, เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมฺปิมํ ปชํ ฯ

คำถวายสังฆทาน

อิมานิ มยํ ภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ ภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย ฯ

คำถวายผ้ากฐิน

๑. อิมํ สปริวารํ กฐินจีวรทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม,
ทุติยมฺปิ อิมํ สปริวารํ กฐินจีวรทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม
ตติยมฺปิ อิมํ สปริวารํ กฐินจีวรทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม

๒. มยํ ภนฺเต อิมํ สปริวารํ กฐินจีวรทุสฺสํ สงฺฆสฺส นิยฺยาเทม สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมํ สปริวารํ กฐินจีวรทุสฺสํ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำถวายผ้าป่า

อิมานิ มยํ ภนฺเต ปํสุกูลจีวรานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุ โน ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ อิมานิ ปํสุกูลจีวรานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย ฯ

กรวดน้ำ

กรวดน้ำอย่างย่อ – อิทํ เม ญาตีนํ โหตุ สุขิตา โหนฺตุ ญาตโย. แปลว่า ขอผลทานนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายจงมีความสุขทั่วกัน เทอญ.

คำกรวดน้ำยังกิญจิ – ยงฺกิญฺจิ กุสลํกมฺมํ กตฺตพฺพํ กิริยํ มม
กาเยน วาจามนสา ติทเส สุคตํ กตํ
เย สตฺตา สญฺญิโน อตฺถิ เย จ สตฺตา อสญฺญิโน
กตํ ปุญฺญผลํ มยฺหํ สพฺเพ ภาคี ภวนฺตุ เต
เย ตํ กตํ สุวิทิตํ ทินฺนํ ปุญฺญผลํ มยา
เย จ ตตฺถ น ชานนฺติ เทวา คนฺตฺวา นิเวทยุํ
สพฺเพ โลกมฺหิ เย สตฺตา ชีวนฺตาหารเหตุกา
มนุญฺญํ โภชนํ สพฺเพ ลภนฺตุ มม เจตสา ฯ

คำกรวดน้ำอิมินา – อิมินา ปุญฺญกมฺเมน อุปชฺฌายา คุณุตฺตรา อาจริยุปการา จ มาตาปิตา จ ญาตกา ปิยา มมํ สุริโย จนฺทิมา ราชา คุณวนฺตา นราปิ จ พฺรหฺมมารา จ อินฺทา จ โลกปาลา จ เทวตา ยโม มิตฺตา มนุสฺสา จ มชฺฌตฺตา เวริกาปิ จ สพฺเพ สตฺตา สุขี โหนฺตุ ปุญฺญานิ ปกตานิ เม สุขญฺจ ติวิธํ เทนฺตุ ขิปฺปํ ปาเปถ โว มตํ ฯ อิมินา ปุญฺญกมฺเมน อิมินา อุทฺทิสฺเสน จ ขิปฺปาหํ สุลเภ เจว ตณฺหุปาทานเฉทนํ เย สนฺตาเน หินา ธมฺมา ยาว นิพฺพานโต มมํ นสฺสนฺตุ สพฺพทา เยว ยตฺถ ชาโต ภเว ภเว อุชุจิตฺตํ สติปญฺญา สลฺเลโข วีริยมฺหินา มารา ลภนฺตุ โนกาสํ กาตุญฺจ วีริเยสุ เม พุทฺโธ ทีปวโร นาโถ ธมฺโม นาโถ วรุตฺตโม นาโถ ปจฺเจกพุทฺโธ จ สงฺโฆ นาโถตฺตโร มมํ เตโสตฺตมานุภาเวน มาโรกาสํ ลภนฺตุ มา ฯ

คำบูชาพระรัตนตรัยในพิธีต่าง ๆ

อิมินา สกฺกาเรน พุทฺธํ อภิปูชยามิ
อิมินา สกฺกาเรน ธมฺมํ อภิปูชยามิ
อิมินา สกฺกาเรน สงฺฆํ อภิปูชยามิ.

ข้าพระพุทธเจ้า ขอเคารพบูชาพระพุทธเจ้า ผู้เป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกอย่างสูงและศักดิ์สิทธิ์ ด้วยสักการะนี้

ข้าพระพุทธเจ้า ขอเคารพบูชาพระธรรมคือคำสั่งสอนของพระองค์ ซึ่งเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกอย่างสูงและศักดิ์สิทธิ์ ด้วยสักการะนี้

อนึ่ง ข้าพระพุทธเจ้า ขอเคารพบูชาพระสงฆ์ คือ สาวกของพระองค์ผู้เป็นสมณะที่พึ่งที่ระลึกอย่างสูงและศักดิ์สิทธิ์ ด้วยสักการะนี้ ฯ

บัดนี้ ข้าพระพุทธเจ้า ได้อาราธนาพระภิกษุมาทำพิธี... อันเป็นมงคลในวันนี้ ขอเดชะพระบารมีแห่งพระรัตนตรัยซึ่งเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกอย่างสูงและศักดิ์สิทธิ์ได้โปรดบันดาลให้ข้าพระพุทธเจ้า (พร้อมด้วยครอบครัว) มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งในด้านการงานและการเงิน มีความผาสุกทั้งกายและใจ หากปรารถนาสิ่งใด สิ่งนั้น จงสำเร็จทุกประการ เทอญ ฯ

หมายเหตุ *คำอธิษฐานที่เขียนไว้นี้ เขียนไว้พอเป็น หากปรารถนาอย่างใดอีกก็พึงอธิษฐานตามอัธยาศัย*

คำชุมนุมเทวดา

สคฺเค กาเม จ รูเป คิริสิขรตเฏ จนฺตลิกฺเข วิมาเน ทีเป รฏฺเฐ จ คาเม ตรุวนคหเณ เคหวตฺถุมฺหิ เขตฺเต ภุมฺมา จายนฺตุ เทวา ชลถลวิสเม ยกฺขคนฺธพฺพนาคา ติฏฺฐนฺตา สนฺติเก ยํ มุนิวรวจนํ สาธโว เม สุณนฺตุ ธมฺมสวนกาโล อยมฺภทนฺตา ธมฺมสวนกาโล อยมฺภทนฺตา ธมฺมสวนกาโล อยมฺภทนฺตา

คำสังเวยเทวดา

พุทฺโธ โย มงฺคลตฺถีนํ มงฺคลํ อิติ วิสฺสุโต
เทสโก มงฺคลตฺถานํ มงฺคลนฺตํ นมามิหํ
ธมฺโม โย มงฺคลตฺถีนํ มงฺคลํ อิติ วิสฺสุโต
โชตโก มงฺคลตฺถานํ มงฺคลนฺตํ นมามิหํ
สงฺโฆ โย มงฺคลตฺถีนํ มงฺคลํ อิติ วิสฺสุโต
การโก มงฺคลตฺถานํ มงฺคลนฺตํ นมามิหํ ฯ

ข้าพเจ้า เป็นพุทธศาสนิกชนผู้นับถือพระพุทธศาสนา ขอเคารพบูชาพระพุทธเจ้า ผู้ปรากฏว่า เป็นมงคลแก่พวกเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ผู้ต้องการมงคล ผู้แสดงประโยชน์อันเป็นมงคล ขอเคารพบูชาพระธรรม ซึ่งปรากฏว่า เป็นมงคลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายผู้ต้องการมงคล ทั้งเป็นสภาพส่องประโยชน์อันเป็นมงคล ขอเคารพบูชาพระสงฆ์ผู้ปรากฏว่า เป็นมงคลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ผู้ต้องการมงคล และผู้กระทำประโยชน์อันเป็นมงคล

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้กระทำพิธี .....(หรือได้อาราธนาพระภิกษุมาทำพิธี) ในวันนี้และในพิธีนี้ ข้าพเจ้าได้จัดเครื่องสังเวยเป็นเทวดาพลี ฉะนั้น ข้าพเจ้าขออัญเชิญเทวดาทั้งหลายในหมื่นจักรวาฬ เป็นต้นว่า พระสยามเทวาธิราช พระเสื้อเมือง พระทรงเมือง พระหลักเมือง พระภูมิเจ้าที่ เจ้ากรุงพลี ได้โปรดเสด็จมารับเครื่องสังเวย และอนุโมทนา ในพิธีอันเป็นมงคลนี้

ด้วยเดชานุภาพแห่งพระรัตนตรัยอันเป็นมิ่งมงคลนี้ และด้วยอานุภาพแห่งเทวดาเหล่านั้น ขอให้พิธีนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยเป็นผลดี และขอให้ข้าพเจ้า..... (หรือกิจการของข้าพเจ้า.....) เจริญรุ่งเรือง ปราศจากอุปสรรคอันตราย ทุกข์โศกโรคภัยทั้งหลาย เทอญ ฯ

คำบูชาพระภูมิ

ภวตุ สพฺพมงฺคลํ รกฺขนฺตุ สพฺพเทวตา สพฺพพุทฺธานุภาเวน สพฺพธมฺมานุภาเวน สพฺพสงฺฆานุภาเวน สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เม ฯ

เครื่องสังเวย

๑. หัวหมู ๑ หัว ๒. เป็ด ๑ ตัว ๓. ไก่ ๑ ตัว ๔. บายศรีปากชาม ๑ ที่ ๕. กล้วยน้ำ ๑ หวี ๖. มะพร้าวอ่อน ๑ ผล ๗. ขนมต้มแดง ๑ ที่ ๘. ขนมต้มขาว ๑ ที่ ๙. เทียนหนัก ๖ สลึง ไส้ ๙ เส้น ๒ เล่ม ธูปจีน ๘ ดอก

เครื่องทำน้ำมนต์

๑. มะกรูด ๙ ผล (ลงด้วย อะ สํ วิ สุ โล ปุ สะ พุ ภะ)
๒. ใบทอง ๙ ใบ (ลงด้วย สํ วิ ธา ปุ กะ ยะ ปะ)
๓. ใบเงิน ๙ ใบ (ลงด้วย สะ ธะ วิ บี ปะ สะ อุ)
๔. ดอกบัว ๕ ดอก (ลงด้วย นะ โม พุทฺ ธา ยะ)
๕. ฝักส้มป่อย ๙ ฝัก (ลงด้วย มะ อะ อุ)
๖. เทียนหนัก ๖ สลึง ไส้ ๙ เส้น ๑ เล่ม

ที่พรมน้ำมนต์

๑. มัดหญ้าคา (ตามหลักเดิม) หรือ ๒. กิ่งทับทิม (แบบจีน) หรือ ๓. ก้านมะยม (แบบไทย)

คำกรวดน้ำ (ภาษาไทย)

ข้าพเจ้าเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ได้บำเพ็ญกุศลมาแล้วตามกำลังศรัทธาและความสามารถในโอกาสต่าง ๆ และจะได้บำเพ็ญในโอกาสต่อไปอีก บัดนี้ ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญกุศล คือ ... (ปรารถนาบุญที่ทำตามความเป็นจริง) ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนบุญกุศลในครั้งนี้แก่บรรพบุรุษ บรรพสตรีทั้งหลาย เป็นต้นว่าปู่ ย่า ตา ยาย และบิดามารดา และแก่เทวดาทั้งหลายมีภุมมเทวดา และอารักขเทวดา เป็นต้น ขอบุญกุศลนี้ จงเป็นไปเพื่อความเจริญรุ่งเรืองความสมบูรณ์พูนสุข และความมั่งมีศรีสุขแก่ข้าพเจ้า ชั่วนิรันดร

พระนิพพาน

นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ย่อมตรัสนิพพานว่ายอดยิ่ง

พุทธวรรค ธรรมบท

นิพฺพานคมนํ มคฺคํ ขิปฺปเมววิโสธเย พึงรีบรัดชำระทางไปนิพพาน *มรรควรรค ธรรมบท*

นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง *สุขวรรค ธรรมบท*

อปฺปมาทรโต ภิกฺขุ ปมาเท ภยทสฺสีวา
อภพฺโพ ปริหานาย นิพฺพานสฺเสว สนฺติเก

ภิกษุยินดีในความไม่ประมาทแล้ว หรือเห็นภัยในความประมาท โดยปกติย่อมเป็นผู้ไม่ควรเพื่อเสื่อมรอบ ย่อมปฏิบัติใกล้นิพพานเทียว *อัปปมาทวรรค ธรรมบท*

สตฺถุครุ ธมฺมครุ สงฺเฆ จ ติพฺพคารโว
สมาธิครุ อาตาปี สิกฺขาย ติพฺพคารโว
อปฺปมาทครุ ภิกฺขุ ปฏิสนฺถารคารโว
อภพฺโพ ปริหานาย นิพฺพานสฺเสว สนฺติเก

ภิกษุหนักในพระศาสดา หนักในพระธรรม มีเคารพกล้าในพระสงฆ์ มีเพียรหนักในสมาธิ มีเคารพกล้าในสิกขา หนักในไม่ประมาท และเคารพในปฏิสันถาร ย่อมเป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะเสื่อม ย่อมปฏิบัติใกล้นิพพานเทียว *คารวสูตร สัตตํกุตตระ*

ยมฺหิ ฌานญฺจ ปญฺญาจ สเว นิพฺพาน สนฺติเก

ฌานและปัญญามีในผู้ใด ผู้นั้นปฏิบัติใกล้นิพพาน *ภิกขุวรรค ธรรมบท*

เต ฌายิโน สาตติกา นิจฺจํ ทฬฺหปรกฺกมา
ผุสนฺติ ธีรา นิพฺพานํ โยคกฺเขมํ อนุตฺตรํ

ธีระเหล่านั้นเข้าฌาน มีเพียรติดต่อ มีความบากบั่นหมั่นเป็นนิตย์ย่อมถูกต้องนิพพานอันเกษมจากโยคะ หาธรรมอื่นยิ่งกว่ามิได้ *อัปปมาทวรรค ธรรมบท*

สิญฺจ ภิกฺขุ อิมํ นาวํ สิตฺตา เต ลหุเมสฺสติ
เฉตฺวา ราคญฺจ โทสญฺจ ตโต นิพฺพานเมหิสิ

ภิกษุ เธอจงวิดเรือนี้ เรืออันเธอวิดแล้วจะพลันถึง เธอตัดราคะ และโทสะแล้ว แต่นั้นจักถึงนิพพาน *ภิกขุวรรค ธรรมบท*

สติ กายคตา อุปฏฺฐิตา ฉสุ ผสฺสายตเนสุ สํวุโต

สตตํ ภิกฺขุ สมาหิโต ชญฺญา นิพฺพานมตฺตโน

ภิกขุผู้เข้าไปตั้งกายคตาสติแล้ว สังวรบ่อเกิดในผัสสะ ๖ แล้วมีจิตตั้งมั่นติดต่อแล้ว พึงรู้นิพพานแห่งตน *นันทวรรค อุทาน ตณฺหาย วิปฺปหาเนน นิพฺพานํ อิติ วุจฺจติ* เพราะละตัณหาเสีย ท่านกล่าวว่านิพพาน *อุทยมาณวปัญหา ปรายนวรรค สุตตนิบาต สพฺพโส ตณฺหานํ ขยา อเสสวิราคนิโรโธ นิพฺพานํ* ความดับด้วยสำรอกโดยไม่เหลือ เพราะสิ้นแห่งตัณหาทั้งหลายด้วยประการทั้งปวง เป็นนิพพาน *นันทวรรค อุทาน*

เอกาหิ ธาตุ อิธ ทิฏฺฐธมฺมิกา สอุปาทิเสสา ภวเนตฺติสงฺขยา

ธาตุอันหนึ่งแลเป็นไปในธรรมอันแลเห็นแล้วในโลกนี้ เป็นนิพพานธาตุมีอุปาทิยังเหลืออยู่เพราะสิ้นธรรมชาติ ผู้นำไปสู่ภพ (คือตัณหา) *ทุกนิบาต อิติวุตตกะ*

อกิญฺจนํ อนาทานํ *เอตํ ทีปํ อนาปรํ*

นิพฺพานํ อิติ นํ พรูมิ *ชรา มจฺจุปริกฺขยํ*

เรากล่าวทวีปนั้นมิใช่อื่น หาห่วงมิได้ หาเครื่องยึดมิได้ เป็นที่สิ้นรอบแห่งชราและมัจจุว่านิพพาน *ปรายนวรรค สุตตนิบาต*

อนุปาทิเสสา ปน สมฺปรายิกา ยมฺหิ นิรุชฺฌนฺติ ภวานิ สพฺพโส

ส่วนธาตุเป็นไปในธรรม อันจะพึงถึงข้างหน้าที่ภพทั้งปวงดับด้วยประการทั้งปวงเป็นนิพพานธาตุหาอุปาทิเหลือมิได้ *ทุกนิบาต อิติวุตตกะ*

เตสํ วูปสโม สุโข ความเข้าไปสงบแห่งสังขารเหล่านั้น ย่อมเป็นสุข *นิทานวรรค สังยุต*

อตฺถิ ภิกฺขเว ตทายตนํ ฯลฯ ภิกษุทั้งหลาย อายตนะนั้นมีอยู่ที่ ดิน น้ำ ไฟ ลม ไม่มีเลย อากาสานัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ก็มิใช่ โลกนี้ก็มิใช่ โลกอื่นก็มิใช่ ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ทั้ง ๒ ก็มิใช่ อนึ่งภิกษุทั้งหลาย เราก็ไม่กล่าวเลย ซึ่งอายตนะนั้นว่า เป็นการมา ว่าเป็นการไป เป็นการยืน เป็นการจุติ เป็นการเกิด อายตนะนั้นหาที่ตั้งอาศัยมิได้ มิได้เป็นไป หาอารมณ์มิได้ นั่นแลที่สุดแห่งทุกข์ *ปาฏลิคามิกวรรค อุทาน*

อตฺถิ ภิกฺขเว อชาตํ อภูตํ อกตํ อสงฺขตํ ภิกษุทั้งหลาย อายตนะอันไม่เกิดแล้วไม่เป็นอีก อันปัจจัยไม่ทำแล้วมีอยู่ *ปาฏลิคามิกวรรค อุทาน*

เอตํ สนฺตํ เอตํ ปณิตํ ยทิทํ สพฺพสงฺขารสมโถ สพฺพูปธิปฏินิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรโธ นิพฺพานํ ธรรมชาตินั่นสงบแล้ว ธรรมชาตินั่นประณีต ธรรมชาติไรเล่า เป็นที่สงบแห่งสังขารทั้งปวง เป็นที่สละคืนอุปธิทั้งปวง

เป็นที่สิ้นแห่งตัณหา เป็นที่สิ้นกำหนัด เป็นที่ดับ คือ นิพพาน นวกาทิกังคุตตระ ปรินิพฺพุเต ภควติ สหปรินิพฺพาน สกฺโก เทวานมินฺโท อิมํ คาถํ อภาสิ

อนิจฺจา วตสงฺขารา อุปฺปาทวยธมฺมิโน อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ เตสํ วูปสโมสุโข เมื่อสมเด็จพระภควา ดับรอบแล้วพร้อมด้วยปรินิพพาน ท้าวสักกะจอมเทวดาได้ตรัสคาถานี้ว่า สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอมีความเกิดขึ้น และเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา เกิดแล้วย่อมดับไปความเข้าไปสงบแห่งสังขารเหล่านั้น ย่อมเป็นสุข *ปรินิพพานสูตร นิกฺขิปิตฺวา ครุํ ภารํ อญฺญํ ภารํ อนาทยิ สมูรํตณฺหํ อุพฺพุยฺห นิจฺฉาโต ปรินิพฺพุโต* ปลงภาระอันหนักเสียแล้ว ไม่ถือเอาภาระอันอื่น ถอนตัณหา กับทั้งมูลเสียแล้ว หายหิว ดับรอบแล้ว *ภารสูตร ขันธวารวรรคสังยุต ราค โทส โมหกฺขยา ปรินิพฺพุโต* เพราะสิ้นราคะ โทสะ โมหะ ดับรอบแล้ว *ปาฏลิคามิกวรรค อุทาน*

เยสํ สมฺโพธิยงฺเคสุ สมฺมาจิตฺตํ สุภาวิตํ อาทานปฏินิสฺสคฺเค อนุปาทาย เย รตา ขีณาสวา ชุติมนฺโต เต โลเก ปรินิพฺพุตา จิตของผู้ใด อบรมดีโดยชอบแล้ว ในองค์

แห่งสัมโพธิ (คือปัญญาเป็นเครื่องรู้เอง) ผู้ใดไม่ถือมั่น (ด้วยอุปาทาน) ยินดีแล้วในอันสละการถือ ผู้นั้นมีอาสวะสิ้นแล้ว มีความรุ่งเรือง (ด้วยญาณ) ดับรอบแล้วในโลก *ปาฏลิคามิกวรรค อุทาน*

ยโต ยโต สมฺมสติ ขนฺธานํ อุทะพฺพยํ ลภติ ปีติ ปาโมชฺชํ อมตนฺตํ วิชานตํ ในการใด ๆ ย่อมพิจารณาความเกิดความดับแห่งขันธ์ทั้งหลาย ในกาลนั้น ๆ ย่อมได้ปีติปราโมทย์ นั้นเป็นน้ำอมฤตของผู้รู้ทั้งหลาย *ปาฏลิคามิกวรรค อุทาน*

ภิกฺขุ วิสฺสาสมาปาทิ อปฺปตฺโต อาสวกฺขยํ ภิกษุ เธอยังไม่ถึงความสิ้นอาสวะ อย่าได้ถึงวิสสาสะ (คือความนอนใจ)

พระนิพพานนั้น

สนฺติ ลกฺขณา มีความสุข สงบจากปวงทุกข์ เป็นลักษณะ

อจฺจุตรสา มีความไม่แตกดับเป็นกิจ (สัมปัตติรส)

อนิมิตฺตปจฺจุปฏฺฐานา ไม่มีนิมิตเครื่องหมาย เป็นผลปรากฏ (วา)

นิสฺสรณปจฺจุปฏฺฐานา (หรือ) มีความไปจากภพเป็นผล

ปทฏฺฐานํ นลภติ ไม่มีเหตุใกล้ให้เกิด (เพราะพระนิพพานเป็นธรรมที่พ้นจากเหตุปัจจัยทั้งปวง) *อภิธัมมัตถสังคหะ*

ในคัมภีร์พระวิสุทธิมรรคแสดงว่า *ตยิทํ สนฺติลกฺขณํ* นิพพานมีความสุขพ้นจากกิเลสเป็นลักษณะ

ความหมายของคำว่าลักษณะ รส ปัจจุปัฏฐาน

คำว่า *ลักษณะ* แปลว่า เครื่องกำหนด อธิบายว่า เป็นเครื่องกำหนดให้รู้ซึ่งสิ่งนั้น ๆ ว่า เป็นอย่างไร ดีชั่วอย่างไร เช่นคำว่า ลักษณะของคนก็คือสิ่งที่เป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าคนนั้นเป็นอย่างไร และดีชั่วอย่างไร

คำว่า *รส* แปลว่า สิ่งที่ทำให้ยินดี หรือสิ่งที่ทำให้รู้สึก เช่นคำว่า รสยา ก็คือสิ่งที่ทำให้รู้สึกว่ายานั้นเปรี้ยว หวาน เผ็ดร้อนอย่างไร เป็นต้น แต่คำว่ารสของนิพพานหรือรสของธรรมอื่น ๆ หมาย ๒ อย่างคือ หมายถึงอาการที่ทำให้รู้สึกว่านิพพานหรือธรรมข้อนั้น ๆ เป็น

อย่างไร ๑ หมายถึงการทำให้รู้สึกยินดีชอบอกชอบใจ ๑ สำหรับรสของนิพพาน หมายถึงการทำให้รู้สึกยินดี

คำว่า *ปัจจุปัฏฐาน* แปลว่า เข้าไปตั้งเฉพาะ หมายความว่า เป็นเครื่องปรากฏ คือเป็นเครื่องบอกให้รู้ว่า สิ่งนั้นได้แก่อะไร โดยอธิบายว่า เครื่องหมายของสิ่งนั้น ๆ เป็นอย่างไร

คำว่า นิพพาน ที่ท่านกล่าวว่า *ตยิทํ สนฺติลกฺขณํ* แปลว่า นิพพานนั้น มีความสงบเป็นลักษณะ อธิบายว่า ความสงบนั้นแหละเป็นลักษณะของพระนิพพาน เป็นเครื่องกำหนดให้รู้ว่า เป็นพระนิพพาน คำว่า ความสงบในที่นี้ได้แก่ไม่มีกิเลสที่จะทำให้วุ่นวาย พระอริยเจ้าผู้ได้สำเร็จนิพพานนั้น เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ กาย วาจา ใจ ของท่านก็สงบ เพราะไม่มีกิเลสทำให้กาย วาจา ใจวุ่น เมื่อท่านสิ้นชีพแล้วเป็นอันไม่ต้องพูดถึง กิเลสที่ทำให้กาย วาจา ใจวุ่น เพราะไม่มีใจแล้วกิเลสก็เป็นอันไม่มีเอง

อจฺจุติรสํ อสฺสาสกรสํวา ท่านกล่าวว่านิพพานนั้นมีความไม่คลาดเคลื่อนแปรผันเป็นรส คือเป็นของคงที่ไม่แตกดับทำลายเลย อีกอย่างหนึ่งท่านกล่าวว่านิพพานนั้นมีการทำให้ยินดีเป็นรส คือทำให้พระอริยเจ้าผู้เบื่อหน่ายทุกข์ ให้เกิดความยินดี ขยายความว่า เมื่ออรหัตตมรรคเกิดขึ้นแล้วพระอริยเจ้านั้นย่อมรู้สึกเบื่อหน่ายทุกข์ในโลกเป็นอย่างยิ่ง เห็นว่าทุกข์ในโลกเป็นของทำให้เดือดร้อนอย่างยิ่ง แต่ในขณะนั้นใจท่านหน่วงถึงนิพพานคือแลเห็นพระนิพพานใจก็เกิดความยินดีทันที เปรียบเหมือนคนที่เดินทางผ่าแดดที่ร้อน ๆ ไปทั้งกระหายน้ำด้วย เหนื่อยด้วย พอแลเห็นแม่น้ำแต่ที่ไกลก็รู้สึกชุ่มใจ ดีใจเป็นอย่างยิ่ง พอไปถึงแม่น้ำได้ลงอาบ ลงดื่มน้ำสมประสงค์แล้ว ก็รู้สึกหายเหนื่อยหายร้อน หมดความกระหายฉันใด พอใจของพระอริยเจ้าน้อมหน่วงเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์ พอนิพพานเกิดขึ้นก็หมดความเหนื่อย ความเร่าร้อนความกระหาย ซึ่งมีมาในกาลก่อน แล้วมีแต่ความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งท่านเรียกว่า เอกันตบรมสุข คือมีแต่สุขอย่างเดียว ไม่มีทุกข์เจือปนฉะนั้น

อนิมิตฺตปจฺจุปฏฺฐานํ นิปฺปปญฺจปจฺจุปฏฺฐานํ วา นิพพานนั้นมีความไม่มีนิมิตเป็นเครื่องปรากฏ อธิบายว่า การไม่มีกิเลสและกองทุกข์เป็นเครื่องหมายนั้นแหละ เรียกว่า ปัจจุปัฏฐานของพระนิพพาน อีกอย่างหนึ่งนิพพานนั้นได้แก่การไม่มีเครื่องทำให้เนิ่นช้า เป็นเครื่องปรากฏอธิบายว่าไม่มีกิเลสและกองทุกข์ที่จะทำให้ชักช้า ขยายความว่า บรรดาสรรพสัตว์ที่จะชักช้าอยู่ใน

โลกได้ ก็เพราะอาศัยกิเลสและกองทุกข์ คือเมื่อกิเลสและกองทุกข์เกิดขึ้นก็มัวแต่หาทางแก้กิเลสและกองทุกข์นั้นร่ำไป ไม่ได้ตั้งหน้าเดินไปอย่างเดียว เปรียบเหมือนคนเดินทาง ถ้ามัวแต่หาทางหรือชมนกชมไม้ การเดินทางก็ช้า กิเลสและกองทุกข์เป็นสิ่งที่ทำให้เดินทางไปนิพพานช้าด้วยเหตุ ๒ อย่างคือ เป็นเครื่องเกาะเกี่ยวหรือกีดกั้น ไม่ให้ตั้งใจเดินไปตามทางนิพพานได้โดยสะดวกบ้าง เป็นเครื่องทำให้หลงทางเดินบ้าง ให้เดินผิดทางนิพพานไปสู่ทางอื่น คือทางนรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน มนุษย์ สวรรค์บ้าง ผู้ที่ต้องการจะให้ไปถึงนิพพานเร็ว ต้องระวังอย่ามัวยุ่งอยู่กับกิเลสและกองทุกข์ และอย่าให้กิเลสและกองทุกข์ทำให้หลงทางนิพพาน เพราะตามปกติของบุคคล เมื่อกิเลสเกิดขึ้น ก็ชอบทำตามอำนาจกิเลส เช่นเกิดความโกรธขึ้น ก็ชอบทำสิ่งที่ตนโกรธหรือผู้ที่ตนโกรธนั้นให้พินาศไปสมกับใจโกรธ เมื่อกองทุกข์เกิดขึ้น เช่นทุกข์เพราะความเจ็บไข้เกิดขึ้น ก็ต้องการที่จะทำให้ความเจ็บไข้นั้นหายไป แม้ในขณะที่กำลังพากเพียรพยายามกระทำตามข้อวัตต์ปฏิบัติอยู่ ก็มักทอดทิ้งข้อวัตต์ปฏิบัตินั้นเสีย โดยคิดว่า เมื่อหายโรคแล้วจึงจะทำต่อภายหลัง ไม่คิดว่าเราจะต้องปฏิบัติให้ได้นิพพานก่อนหายโรค โดยเหตุนี้จึงขอแนะนำว่า ผู้ที่ต้องการไปนิพพานอย่ามัวยุ่งด้วยกิเลสและกองทุกข์ ขอให้ตั้งหน้าปฏิบัติไปอย่างเดียว ถึงแม้ว่าจะยุ่งก็อย่าหลง คืออย่าให้กิเลสและกองทุกข์พาหลงไปในนรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน ซึ่งเป็นการฝ่ายเลว เพียงแต่ให้พาหลงไปในฝ่ายดี คือมนุษย์และสวรรค์เถิด เพราะเมื่อหลงไปในทางมนุษย์และทางสวรรค์พอจะคลำหาทางไปนิพพานได้โดยเหตุว่าพอมีผู้จะบอกหนทางนิพพาน เปรียบเหมือนเราหลงทาง ถ้าหลงไปในป่า อันเป็นเหมือนหลงไปในทุคติภูมิแล้วจะหาผู้บอกทางได้ยาก ถ้าลงไปในทางบ้านอันได้แก่ทางมนุษย์และสวรรค์ก็พอจะถามหนทางได้

ไวพจน์ของพระนิพพาน

๑. *อเสสวิราโค* คือธรรมที่ปราศจากราคะ ๒. *อเสสนิโรโธ* ธรรมที่ดับไม่เหลือแห่งตัณหา ๓. *จาโค* ธรรมที่สละละเสียซึ่งกิเลส ๔. *ปฏินิสสคฺโค* ธรรมที่ส่งคืนกิเลสเสียจนสิ้น ๕. *มุตฺติ* ธรรมที่สละพ้นจากกิเลส ๖. *อนาลโย* ธรรมที่ไม่มีความห่วงใยอาลัยในกิเลส ๗. *ราคกฺขโย* ธรรมที่สิ้นราคะ ๘. *โทสกฺขโย* ธรรมที่สิ้นโทสะ ๙. *โมหกฺขโย* ธรรมที่สิ้นโมหะ ๑๐. *ตณฺหกฺขโย* ธรรมที่สิ้นตัณหา ๑๑. *อนุปฺปาโท* ธรรมที่สิ้นความ

เกิด ๑๒. *อปฺปวตฺตํ* ธรรมที่สิ้นความเป็นไป ๑๓. *อนิมิตฺตํ* ธรรมที่สิ้นนิมิตความหมาย ๑๔. *อปฺปณิหิตํ* ธรรมที่สิ้นจากความที่ตั้งแห่งทุกข์ ๑๕. *อนาหยนํ* ธรรมที่สิ้นจากการรวบรวม ๑๖. *อปฺปฏิสนฺธิ* ธรรมที่สิ้นจากการเกิดใหม่ ๑๗. *อนุปฺปตฺติ* ธรรมที่สิ้นจากการเกิดไปอีก ๑๘. *อชาตํ* ธรรมที่สิ้นจากภพชาติ ๑๙. *อพฺยาธิ* ธรรมที่สิ้นจากความเจ็บไข้ได้ป่วย ๒๐. *อมตํ* ธรรมที่พ้นจากความม้วยมรณ์ ๒๑. *อโสกํ* ธรรมที่ปราศจากความเศร้าโศก ๒๒. *อปริเทวํ* ธรรมที่ปราศจากความรำพัน ๒๓. *อนุปายาสํ* ธรรมที่ปราศจากความแน่นแค้นใจ ๒๔. *อสงฺกิลิฏฺฐํ* ธรรมที่ปราศจากความเศร้าหมอง ๒๕. *อสงฺขตํ* ธรรมที่ไม่มีปัจจัยปรุงแต่ง ๒๖. *นิวานํ* ธรรมที่ปราศจากกิเลสเครื่องร้อยรัด ๒๗. *สนฺติ* ธรรมที่ปราศจากทุกข์ทั้งปวง

บาลีอัคคัปปสาทสูตร จตุกกังคุตตระ

วิเคราะห์ศัพท์ว่านิพพาน

นิพพาน ออกจากศัพท์เหล่านี้ *วานโต นิกฺขนฺตนฺติ นิพฺพานํ* ธรรมชาติใดย่อมพ้นจากเครื่องเกี่ยวโยง คือตัณหา ฉะนั้น ธรรมชาตินั้นชื่อว่า *นิพพาน*

วิมติ สพฺพตีติ วานํ ธรรมชาติใด เป็นผู้เกี่ยวโยงไว้ ธรรมชาตินั้นชื่อว่า *วานะ*

สห อุปาทิเสเสน ยา วตฺตตีติ สอุปาทิเสสา นิพพานใดย่อมเกิดพร้อมด้วยวิบากและกัมมชรูปที่เหลือจากกิเลสทั้งหลาย ฉะนั้นนิพพานนั้นชื่อว่า *สอุปาทิเสสนิพพาน*

นตฺถิ อนุปาทิเลโส ยสฺสาติ อนุปาทิเสโส ขันธ์คือวิบากและกัมมชรูปที่เหลือไม่มีในนิพพานใด ฉะนั้นนิพพานนั้นชื่อว่า *อนุปาทิเสส*

นิพพาน แปลว่า ดับ ออกจากธาตุ คือ วา มี นี เป็นบทหน้า ยุ ปัจจัย แปลง เป็น อน นี วา ยุ นิพพาน

นิพพาน แปลว่า หาของเสียบแทงมิได้ วานศัพท์เป็นชื่อลูกศร นี บทหน้า นี แปลว่า ไม่มี วาน ลูกศร

เต ยนฺติ อจฺจุตํ ฐานํ ยตฺถ คนฺตวา นโสจเร มุนีเหล่านั้น ย่อมไปสู่สถานไม่จุติ ที่ไปแล้วไม่เศร้าโศก

นิพพาน เป็นปลายสาย เป็นอสังขตะ อันปัจจัยไม่ปรุงแต่ง *อภิธัมมัตถสังคหะ*

อรรถแห่งนิพพาน

ปรมัตถธรรม ๓ ประการคือ จิต เจตสิก รูป อาศัยธรรมชาติใด ย่อมถึงความดับสิ้นเชื้อ หรือธรรมชาติเป็นเครื่องดับแห่งจิต เจตสิก รูป ชื่อว่า นิพพาน เมื่อพิจารณาตามธาตุหมายถึง ธรรมชาติที่พ้นจากตัณหา เพราะวาธาตุ ลงยุปัจจัย สำเร็จรูปเป็น วาน แปลว่า วัตถุอันเสียบแทง หรือเครื่องเสียบแทง ซึ่งหมายถึงตัณหา เหตุร้อยรัดไว้ซึ่งภพ ซึ่งชาติ ทำการท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏให้เป็นไปอยู่

วิเคราะห์ว่า *ภวา ภวํ วินนโต สํสิพฺพนฺโต วานสงฺขาย ตณฺหาย นิกฺขนฺตํ นิพฺพตฺติตฺวา เอเตน วาอคฺคิ อาทิโกติ นิพฺพานํ* ชื่อว่า นิพพาน เพราะอรรถว่า ออกจากตัณหา ที่เรียกว่า วาน เหตุเย็บ คือร้อยไว้ซึ่งภพน้อยภพใหญ่

อีกนัยหนึ่ง เป็นเครื่องดับไฟ มีไฟคือ ราคะ โทสะ โมหะ วิเคราะห์ว่า *วานสงฺขาต ตณฺหาย นิกฺขนฺตตฺตา นิพฺพานนฺติ ปวุจฺจติ* เพราะออกจากตัณหาที่ชื่อว่า วาน จึงเรียกว่า นิพพาน

คุณของพระนิพพาน ๕ ประการ

๑. *พระนิพพาน* ย่อมเลี้ยงสัตว์ผู้ได้นิพพานไว้ ไม่ให้ฉิบหายด้วย ชรา มรณะ คือไม่ให้แก่ ไม่ให้ตาย

๒. *พระนิพพาน* ย่อมเพิ่มกำลัง ทำสัตว์ผู้ได้นิพพานให้เป็นคนเจริญฤทธิ์มีอิทธิพลโดยอุดม แม้แต่พระยามัจจุราช เจ้าแห่งความตายก็ต้องเกรงกลัวจะมาทำอันตรายมิได้

๓. *พระนิพพาน* ย่อมบันดาลให้สัตว์ ผู้ได้บรรลุนั้น เป็นบุคคลมีสีสรรผิวพรรณผุดผ่องสวยงามเป็นหนึ่ง ไม่มีสอง สุดประเสริฐ เพราะผู้ได้นิพพานนั้นย่อมเพริดพริ้งไปด้วยศีลอันงามสุดประมาณ

๔. *พระนิพพาน* บันดาลให้สัตว์ทั้งหลายเป็นสุข ระงับดับเสียซึ่งความกระวนกระวายเพราะอำนาจแห่งกิเลสทั้งหลาย ชักพาให้เดือดร้อนกระวนกระวาย

๕. *พระนิพพาน* ย่อมบันดาลให้สัตว์ทั้งหลายหมดความทุกข์ บันเทาเสียซึ่งความอยากหิวโหย กล่าวคือกองทุกข์ทั้งหลายอันสุ่มทับสามัญสัตว์ให้ปริวัฏเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏฏสงสารไม่มีวันสิ้นสุด

พระนิพพานทรงคุณเอีก ๕ ประการ

๑. *พระนิพพาน* ย่อมเป็นธรรมสูงสุดในพระพุทธศาสนา บรรดาธรรมอันเป็นพระโอวาทานุสาสนี แห่งองค์สมเด็จพระบรมศาสนาทั้งหมด ย่อมมีพระนิพพานเป็นจุดสูงสุด

๒. *พระนิพพาน* ย่อมเป็นธรรมชาติที่เตียนโล่ง ปลอดโปร่ง ปราศจากพืชที่รกรุงรังคือกิเลส ตัณหาทั้งหลาย หมายความว่า กิเลสตัณหาจะงอกขึ้นในพระนิพพานไม่ได้เด็ดขาด

๓. *พระนิพพาน* ย่อมไม่มีความหวั่น ท่านผู้ได้นิพพานสมบัติย่อมปราศจากความหวั่นไหวในโลกธรรมทุกชนิด มีจิตที่มั่นคงไม่คลอนแคลนโดยประการทั้งปวง

๔. *พระนิพพาน* ย่อมเป็นธรรมสถานที่บุคคลขึ้นไปถึงได้นั้นยากนักหนา อย่าว่าแต่ขึ้นไปถึงเลย ประชาสัตว์โดยมากมักเฉยเมย ไม่รู้ไม่ชี้ ต่างพากันถือว่า ไม่ใช่หน้าที่ของตน เพราะไม่รู้ว่าเป็นหน้าที่อันจำเป็นแก่ทุก ๆ ชีวิตจะต้องปฏิบัติให้ได้ให้ถึง จะได้ช่วยตนให้พ้นจากมหันตทุกข์ มหันตภัยทั้งปวงที่ไม่เอื้อเฟื้อนั้น เพราะตนหนาไปด้วยโมหะหลงไหลในอารมณ์ของโลกที่ไม่มีอะไรยั่งยืนที่ตนสามารถจะยึดมาเป็นที่พึ่งที่อาศัยได้เลย ในเวลาที่ตนประสพทุกข์ภัยต่าง ๆ เช่นเวลาเจ็บ เวลาตาย เป็นต้น ผู้รู้มีเมตตา บอกเท่าไร ชี้แจงเท่าไรมักอ้างว่ามีธุระโน้น มีธุระนี้จะต้องกระทำก่อน มัวแต่ประมาทอย่างนี้ ความตายก็มาถึงเข้าจะยึดอะไรเป็นที่พึ่งพำนักที่ยึดถือก็คว้าไม่ได้แล้ว แม้จะบอกเท่าไรก็ไม่เห็นคุณงามความดีของพระนิพพาน ฝ่ายท่านที่มีปัญญามองเห็นคุณค่าของพระนิพพานอย่างยิ่ง เพราะท่านเป็นคนฉลาดรักตนเมตตาตน ปรารถนาที่จะช่วยตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวง ท่านก็พยายามทำความเพียรเจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานไปโดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก เพราะคิดว่าโดยความพยายามอดทนนี้สามารถที่จะทำตนให้บรรลุถึงพระนิพพานอันเป็นแดนบรมสุขพ้นจากทุกข์ภัยทั้งปวง

๕. *พระนิพพาน* ย่อมเป็นธรรมที่ปราศจากความรัก ความชัง เพราะไม่มีกิเลสตัณหาคั่งค้างเหลือติดอยู่แม้แต่เพียงนิดเดียว พระนิพพานย่อมเป็นสิ่งประเสริฐสุดนักหนา ดังพรรณนามาฉะนี้

พระนิพพานคืออะไรแน่

พระนิพพาน ไม่ใช่อะไรในกามโลก รูปโลก อรูปโลก เปรียบไม่ได้กับอะไรในโลกทั้ง ๓ เพราะนิพพานเป็นธรรมที่พ้นจากโลก เป็นธรรมที่เหนือโลก เป็นธรรมที่นอกโลก

พระนิพพานเป็นธรรมที่ไม่มีอะไรมาปรุงแต่ง เพราะพระนิพพานเป็นสิ่งที่ไม่มีอะไรเลย คมฺภีโร จายํ ธมฺโม ธรรมคือพระนิพพานเป็นของลึกซึ้ง ทุทฺทโส อันเป็นของเห็นได้ยาก ทุรานุโพโธ อันบุคคลตรัสรู้ตามได้ยาก สนฺโต เป็นของสงบระงับ ปณีโต เป็นของประณีต อตกฺกาวจโร ไม่เป็นที่เที่ยวไปแห่งการตรึก คือบุคคลจะนึกคาดคะเนเอาเองหาได้ไม่ ต้องเจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานให้ถูกต้องตามพระพุทธาธิบาย จนเกิดญาณ ๑๖ เป็นลำดับ ๆ ไป จนถึงมัคคญาณ ผลญาณ และปัจจเวกขณญาณ นิปุโณ เป็นของละเอียด อันมัคคญาณและผลญาณเท่านั้นที่จะรู้จะเข้าใจได้ ปณฺฑิโต เวทนิโย เป็นของบัณฑิต คือ พระอริยเจ้าเท่านั้นจึงจะรู้จะเห็น

นิพพานมีอย่างเดียว *จากพระอภิธัมมัตถสังคหะ*

นิพพาน ๑ ได้แก่ความสงบ

นิพพานมี ๒ อย่าง *ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ*

สอุปาทิเสสนิพพาน ๑ ดับกิเลสยังมีเบ็ญจขันธ์เหลือ

อนุปาทิเสสนิพพาน ๑ ดับกิเลสไม่มีเบ็ญจขันธ์เหลือ

นิพพานมี ๓ อย่าง *ขุททกนิกาย ปฏิกวรรค*

อนิมิตตนิพพาน ๑ นิพพานไม่มีนิมิตรูปนาม เป็นนิมิตเครื่องหมาย

อัปปณิหิตนิพพาน ๑ นิพพานรูปนามตั้งอยู่ไม่ได้

สุญญตนิพพาน ๑ นิพพานสูญจากรูปนาม

นิพพานมี ๔ อย่าง *ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค*

โสดาบันนิพพาน ๑ นิพพานของพระโสดาบัน

สกิทาคามีนิพพาน ๑ นิพพานของพระสกิทาคามี

อนาคามีนิพพาน ๑ นิพพานของพระอนาคามี

อรหันตนิพพาน ๑ นิพพานของพระอรหันต์

นิพพานมี ๕ อย่าง *มาจาดทังตสูตร พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย เล่มที่ ๓๖ และมาจากสัทธัมมปกาสินีเล่ม ๑*

ตทังคนิพพาน ๑ นิพพานชั่วครั้งชั่วคราว

วิกขัมภนนิพพาน ๑ นิพพานโดยสกดไว้นาน ๆ

สมุจเฉทนิพพาน ๑ นิพพานโดยเด็ดขาด ได้แก่อริยมรรค

ปฏิปัสสัทธินิพพาน ๑ นิพพานโดยสงบ ได้แก่อริยผล

นิสสรณนิพพาน ๑ นิพพานโดยออกไป ได้แก่นิพพาน

นิพพานมี ๖ อย่าง *มหาสติปัฏฐานสูตร*

รูปตัณหานิพพาน ๑ ดับตัณหาในรูป

สัททตัณหานิพพาน ๑ ดับตัณหาในเสียง

คันธตัณหานิพพาน ๑ ดับตัณหาในกลิ่น

รสตัณหานิพพาน ๑ ดับตัณหาในรส

โผฏฐัพพตัณหานิพพาน ๑ ดับตัณหาในโผฏฐัพพะ

ธัมมตัณหานิพพาน ๑ ดับตัณหาในธัมมารมณ์

ที่จัดนิพพานเป็น ๓ อย่างเพราะอาศัยปุญญาธิการ

๑. *เพราะปุญญาธิการด้วยศีล* เวลาเจริญวิปัสสนาเห็นอนิจจังชัด ได้อารมณ์นิพพาน เรียก *อนิมิตตนิพพาน*

๒. *เพราะปุญญาธิการด้วยสมาธิ* เวลาเจริญวิปัสสนาเห็นทุกขังชัด ได้อารมณ์นิพพาน เรียก *อัปปณิหิตนิพพาน*

๓. *เพราะปุญญาธิการด้วยปัญญา* เวลาเจริญวิปัสสนาเห็นอนัตตาชัด ได้อารมณ์นิพพาน เรียก *สุญญตนิพพาน*

ที่ชื่อว่านิพพาน *อภิธัมมัตถสังคหะอธิบาย*

๑. *นิพพาน* แปลว่า ออกจากตัณหา ดังหลักฐานว่า ปญฺจ คติ วาเนน วานสญฺญิตาย ตณฺหาย นิกฺขนฺตตฺตา นิพฺพานนฺติ วุจฺจติ ที่ชื่อว่า *นิพพาน* เพราะออกจาก

ตัณหาที่ร้อยรัดคติทั้ง ๕ คือ นรก เดรัจฉาน เปรต มนุษย์ เทวดาไว้ หมายความว่าสรรพสัตว์พากันหลงติดอยู่ในคติทั้ง ๕ เพราะตัณหาเป็นผู้ผูกมัดรัดไว้ ครั้นได้เดินทางตามอัฏฐังคิกมรรคถึงนิพพานแล้วตัณหาดับหมด เมื่อตัณหาไม่มีจึงได้ชื่อว่า ออกจากตัณหา

๒. *นิพพาน* แปลว่า เครื่องดับเพลิงคือกิเลส ดังหลักฐานว่า **นิพฺพติ เอเตน ราคคฺคิโกติ นิพฺพานํ** ชื่อว่า *นิพพาน* เพราะเป็นเครื่องดับเพลิงคือกิเลส มีราคะ เป็นต้น หมายความว่า เพลิงคือไฟนั้นมี ๒ อย่างคือ ไฟภายนอก ได้แก่ไฟธรรมดาของชาวโลก อย่างหนึ่ง ไฟธรรมดาเวลาไหม้บ้าน ไหม้โรงงาน ต้องดับด้วยเครื่องดับเพลิงฉันใด ไฟภายในคือกิเลส ก็ต้องมีเครื่องดับ คือนิพพานฉันนั้นเหมือนกัน

๓. *นิพพาน* แปลว่า สิ้น ดังหลักฐานว่า **ราคกฺขโย โทสกฺขโย โมหกฺขโยติ อิทํ วุจฺจติ นิพฺพานํ** ความสิ้นราคะ สิ้นโทสะ สิ้นโมหะนี้ ท่านเรียกว่า *นิพพาน* หมายความว่า ผู้เจริญสติปัฏฐาน ๔ ทำให้ราคะ โทสะ โมหะสิ้นไปเมื่อใด เมื่อนั้นเรียกว่า นิพพาน

๔. *นิพพาน* แปลว่า ไม่มีกิเลสเครื่องร้อยรัด ดังหลักฐานว่า **นตฺถิ วานํ เอตฺถาติ นิพฺพานํ** ชื่อว่า *นิพพาน* เพราะไม่มีเครื่องร้อยรัด หมายความว่า เครื่องร้อยรัดคือ สัญโญชน์ทั้ง ๑๐ ไม่มีโอกาสร้อยรัดอีกแล้ว

๕. *นิพพาน* แปลว่า ออกจากเครื่องผูก ดังหลักฐานว่า **ภวาภวํ วินนฺโต สํสิพฺพนฺโต วา สงฺขาตาย ตณฺหาย นิกฺขนฺตํ นิพฺพานํ** ธรรมชาติออกไปแล้วจากตัณหากล่าวคือ เครื่องผูก เพราะผูกไว้ คือเย็บไว้ ร้อยไว้ ซึ่งภพน้อยภพใหญ่ หมายความว่า ทุคติภพก็ดี สุคติภพก็ดี ภพเลวก็ดี ภพปราณีตก็ดี เรียกว่า ภพน้อยภพใหญ่ ในที่นี้สรรพสัตว์พากันวนเวียนติดอยู่ในภพเหล่านี้ ก็เพราะมีเครื่องผูกไว้คือตัณหา เพราะฉะนั้นเมื่อออกจากตัณหาได้จึงได้ชื่อว่าออกจากเครื่องผูกไว้ในภพน้อยภพใหญ่

นิพพานปรมัตถ์ *อธิบายอภิธัมมัตถสังคหะ*

ปทมจฺจุตมจฺจนฺตํ อสงฺขตมนุตฺตรํ
นิพฺพานมีติ ภาสนฺติ วานมุตฺตา มเหสิโย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่คือ ศีลขันธ์ สมาธิขันธ์ ปัญญาขันธ์ ผู้พ้นแล้วจากตัณหาเครื่องร้อยรัด ย่อมกล่าวรัยสภาวะธรรมชาติหนึ่งที่เข้าถึงได้มีอยู่โดยเฉพาะ

ไม่เกี่ยวด้วยสังขตธรรม ไม่มีความตายและก้าวล่วงไปจากขันธ์ ๕ เสียได้ ไม่ถูกปรุงแต่งด้วยปัจจัยสี่อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นธรรมที่ประเสริฐสุดนั้นว่า นิพพาน

อธิบายในคาถานี้ว่า พระอนุรุทธาจารย์พรรณนาคุณของพระนิพพานแสดงให้รู้ว่านิพพานนั้นคืออะไร การพรรณนาคุณของพระนิพพานในคาถานี้มีอยู่ ๕ บทคือ ปทํ บทหนึ่ง อจฺจุตํ บทหนึ่ง อสงฺขตํ บทหนึ่ง อนุตฺตรํ บทหนึ่ง อจฺจนฺตํ บทหนึ่ง รวมเป็น ๕ บทเหล่านี้ เป็นสภาพของพระนิพพาน ฉะนั้น ธรรมใดมีสภาพ ๕ อย่าง ดังกล่าวมาแล้วนี้ ธรรมนั้นแหละชื่อว่า นิพพาน ตามคำกล่าวของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย คำว่า ปทํ แปลว่าส่วนหนึ่ง หมายความว่า สภาวะธรรมชาติชนิดหนึ่งที่เข้าถึงได้ มีอยู่โดยเฉพาะไม่เกี่ยวโดยสังขตธรรมได้แก่นิพพาน คำว่า อจฺจุตํ แปลว่า ธรรมที่ไม่ตาย หมายความว่า ไม่มีเกิดไม่มีตาย เพราะความตายจะมีได้ ก็ต้องมีความเกิด เมื่อไม่มีความเกิดแล้ว ความตายก็มีไม่ได้ได้แก่พระนิพพาน คำว่า อจฺจนฺตํ แปลว่า ธรรมที่ก้าวล่วงขันธ์ทั้ง ๕ ที่เป็นอดีตและอนาคตได้แก่นิพพาน หมายความว่า พระนิพพานนั้นก้าวล่วงจากขันธ์ทั้ง ๕ ที่ดับไปแล้ว คือปุพพันตขันธ์ และก้าวล่วงขันธ์ที่ ๕ ที่จะเกิดข้างหน้าคือ อปรันตขันธ์ แม้ว่าไม่ได้แสดงการก้าวล่วงขันธ์ ๕ ที่เป็นปัจจุบันก็จริง แต่เมื่อได้แสดงการก้าวล่วงจากขันธ์ ๕ ที่เป็นอดีตและอนาคตแล้ว การแสดงการก้าวล่วงจากขันธ์ ๕ ที่เป็นปัจจุบันก็สำเร็จไปด้วย เพราะถ้าขันธ์ ๕ ที่เกิดไปแล้วและที่จะเกิดไปข้างหน้าไม่มีแล้ว ขันธ์ ๕ ที่กำลังเกิดก็มีไม่ได้ อุปมาเหมือนคนพูดว่า เราไม่เคยเห็นเลือดที่ในตัวปู และต่อไปข้างหน้าก็ไม่แลเห็นเช่นเดียวกัน การพูดเช่นนี้ ก็หมายความว่า ในปัจจุบันนี้ เขาก็ไม่แลเห็นนั่นเอง ขันธ์ ๕ ที่เป็นปัจจุบันนี้แหละเป็นอนาคตขันธ์ของขันธ์ ๕ ที่ล่วงไปแล้ว และจะเป็นอดีตขันธ์ของขันธ์ที่จะเกิดต่อไปข้างหน้าอีก ฉะนั้นจึงไม่จำเป็นต้องแสดงการก้าวล่วงจากปัจจุบันโดยเฉพาะ และเห็นที่รู้ได้ว่าพระนิพพานนี้ เป็นธรรมที่พ้นจากกาลทั้ง ๓ เรียกว่า กาลวิมุติ เพราะเป็นธรรมที่พ้นจากขันธ์ ๕ เรียกว่า ขันธวิมุติ คำว่า อสงฺขตํ แปลว่า ธรรมที่ไม่ได้ถูกปรุงแต่งด้วยปัจจัย ๔ อย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่พระนิพพาน หมายความว่า พระนิพพานนี้เป็นธรรมที่ไม่ใช่จิต เจตสิก รูป เพราะธรรมดาจิต เจตสิก รูปเหล่านี้ เกิดขึ้นได้ก็โดยมีปัจจัย คือ กรรมจิต อุตุ อาหาร อย่างใดอย่างหนึ่งหรือ ๒-๓-๔ เป็นผู้ปรุงแต่ง เรียกว่า สังขตธรรม เมื่อพูดโดยสามัญแล้ว คำว่า อสังขตธรรม ก็ได้แก่บัญญัติด้วยเหมือนกัน แต่สำหรับในที่นี้แสดงแต่เฉพาะปรมัตถธรรม

ซึ่งเป็นธรรมที่มีจริง ๆ ฉะนั้น อสังขตธรรมในที่นี้ จึงหมายเอาพระนิพพานเท่านั้น คำว่า **อนุตฺตรํ** แปลว่า เป็นธรรมอันประเสริฐ ได้แก่นิพพาน หมายความว่า ธรรมอื่น ๆ ที่ประเสริฐกว่าพระนิพพานนั้นไม่มีเลย เมื่อว่าโดยส่วนรวมแล้ว อนุตตรธรรม ก็ได้แก่โลกุตตรจิตและเจตสิก ๓๖ นิพพาน แต่สำหรับในที่นี้ หมายเอาพระนิพพานอย่างเดียว ก็เพราะคาถาที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น แสดงถึงพระนิพพานอย่างเดียว

แสดงวจนัตถะ และอธิบายในคำว่านิพพาน

คำว่า *นิพพาน* เมื่อแยกออกแล้ว มี ๒ บทคือ *นิ วาน นิ* แปลว่า พ้น *วาน* แปลว่า ธรรมที่เกี่ยวโยงไว้ หมายถึงตัณหา เมื่อรวม ๒ บทเข้ากันแล้วเป็น นิวาน แปลว่า ธรรมที่พ้นจากเครื่องเกี่ยวโยง หมายถึงพ้นจากตัณหา ดังมีวจนัตถะว่า *วิมติ สํสิพฺพตีติ วานํ* ธรรมชาติใดย่อมพ้นจากเครื่องเกี่ยวโยงฉะนั้น ธรรมชาตินั้นชื่อว่า วาน ได้แก่ตัณหา

วานโต นิกฺขนฺตนฺติ นิพฺพานํ ธรรมชาติใดย่อมพ้นจากเครื่องเกี่ยวโยงคือตัณหาฉะนั้นธรรมชาตินั้นชื่อว่า นิพพาน

ธรรมดาสัตว์ทั้งหลายที่เกิดอยู่ในโลกนี้ ความเกิดและความตายในคนหนึ่ง ๆ ที่ผ่านมาแล้วนั้นมากมายจนไม่สามารถจะคำนวณได้ว่า เคยเกิดเคยตายมาแล้วเท่าไร และต่อไปข้างหน้าความเกิดและความตายก็มีต่อไปเรื่อย ๆ กำหนดไม่ได้ว่า จะสิ้นสุดลงเมื่อใด ที่เป็นเช่นนี้เพราะอาศัยตัณหา คือความพอใจ ติดใจ ต้องการในอารมณ์นั้น ๆ นั่นเอง เป็นผู้เกี่ยวสัตว์ไว้ไม่ให้หลุดพ้นจากความเกิดและตายไปได้ เหมือนหนึ่งช่างเย็บผ้าที่เอาผ้าหลาย ๆ ชิ้นมาเย็บให้ติดต่อกันฉันใด ตัณหาที่เปรียบได้เหมือนช่างเย็บผ้า คือเกี่ยวสัตว์ในภพเก่าให้ติดกันกับภพใหม่เรื่อย ๆ ไปด้วยเหตุนี้แหละ ตัณหาจึงได้ชื่อว่า วาน

สำหรับพระนิพพานนั้น เป็นธรรมที่พ้นจากตัณหาไปแล้ว ฉะนั้นจึงชื่อว่า *นิวาน* คำว่า *วาน* เป็นชื่อของธรรมที่ไม่ดี แต่เมื่อมีคำว่า *นิ* ประกอบอยู่ข้างหน้าแล้วก็กลายเป็นชื่อของธรรมที่ดีที่สุดไป เช่นเดียวกับผู้ที่ได้ชื่อว่า *พระขีณาสพ* คำว่า ขีณาสพนี้ เมื่อแยกออกแล้วได้ ๒ บท *ขีณ อาสว ขีณ* หมด *อาสว* ธรรมที่ไหลไปได้ใน ๓๑ ภูมิ ได้แก่ โลภะ ทิฏฐิ มานะ ชื่อ *อาสวะ* เป็นชื่อที่ไม่ดี แต่เมื่อเอาคำว่า *ขีณ* เติมข้างหน้าแล้วกลายเป็นสิ่งที่ดีไป ว่าโดยบุคคลได้แก่พระอรหันต์ทั้งหลาย มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นต้น

แสดงประเภทของพระนิพพาน นิพพานมี ๑

พระนิพพาน เมื่อว่าโดยสภาวะลักษณะแล้วมีอย่างเดียวคือ สันติลักษณะ หมายถึงสงบจากกิเลสและขันธ์ ๕ ทั้งหลายที่กล่าวว่าพระนิพพาน โดยสภาวะสามัญของตนแล้วมีอย่างเดียวนั้น ไม่เหมือนวัตถุสิ่งของที่มีสิ่งเดียว แต่ว่ามีเจ้าของหลาย ๆ คน ฉะนั้นจะใช้ของสิ่งนั้นพร้อม ๆ กันไม่ได้ จำเป็นที่จะต้องผลัดกันใช้ทีละคน ส่วนพระนิพพานหาเป็นเช่นนั้นไม่ พระอรหันต์ทั้งหลาย เมื่อปรินิพพานแล้ว ย่อมได้เข้าถึงสันติสุขด้วยกันทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่า พระนิพพาน คือสภาพสันติสุขนี้นับไม่ถ้วน แล้วแต่จำนวนของพระอรหันต์ที่ปรินิพพานไปแล้ว

นิพพานมี ๒

พระนิพพาน เมื่อว่าโดยปริยายแห่งเหตุ (การณูปจารนัย) แล้วมี ๒ คือ

๑. *สอุปาทิเสสนิพพาน* หมายความว่า พระนิพพานที่เป็นไปกับขันธ์ ๕ คือ วิบาก และกัมมชรูปที่เหลือจากกิเลสทั้งหลาย ได้แก่พระนิพพานของพระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ ดังแสดงวจนัตถะว่า

๑.๑ กมฺมกิเลเสหิ อุปปาทิยตีติ อุปาทิ วา อารมฺมณํ กรณวเสน ตณฺหาทิฏฺฐีหิ อุปฺปาทิยตีติ อุปาทิ กรรมและกิเลสเหล่านี้ ย่อมยึดถือเอาขันธ์ ๕ คือ วิบาก และกัมมชรูปนี้ว่า เป็นของเราฉะนั้น ขันธ์ ๕ คือ วิบาก และกัมมชรูปนี้ ชื่อว่า อุปาทิ หรืออีกนัยหนึ่ง ตัณหาและทิฏฐิเหล่านี้ ย่อมยึดถือเอาขันธ์ ๕ คือ วิบาก และกัมมชรูป โดยการกระทำให้เป็นอารมณ์ของเราฉะนั้น ขันธ์ ๕ คือ วิบาก และกัมมชรูปนี้ชื่อว่า อุปาทิ

๑.๒ สิสฺสติ อวสิสฺสตีติ เสโส อุปาทิจ เสโสจาติ อุปาทิเสโส ขันธ์ ๕ คือ วิบาก และกัมมชรูปเหล่านี้ ชื่อว่าเสสะ เพราะยังเหลืออยู่จากกิเลสขันธ์ ๕ คือวิบากและกัมมชรูปเหล่านี้ชื่อว่า อุปาทิ ด้วย ชื่อว่า เสสะ ด้วย เพราะถูกกรรมและกิเลสยึดถือเอาว่า เป็นของเรา หรือถูกตัณหา และทิฏฐิยึดถือเอาโดยการกระทำให้เป็นอารมณ์และเป็นธรรมที่ยังเหลืออยู่จากกิเลส ฉะนั้น ขันธ์ ๕ คือวิบาก และกัมมชรูป เหล่านั้น ชื่อว่า อุปาทิเสส หมายความว่า วิบาก และกัมมชรูป ที่วนเวียนอยู่ในวัฏฏสงสารเหล่านี้ ย่อมเกิดเกี่ยวเนื่องกันกับกิเลสเสมอ ครั้นเมื่อพระอรหัตตมรรคประหารกิเลสทั้งหลายหมดสิ้นไปโดยไม่มีเหลือแล้ว แต่วิบาก และกัมมชรูปซึ่งเป็นผลของกิเลสเหล่านั้นยังเหลืออยู่ ฉะนั้น วิบาก และกัมมชรูปนี้แหละจึงได้ชื่อว่า

อุปาทิเสส เมื่อว่าโดยปุคคลาธิฏฐานาแล้ว ก็ได้แก่ร่างกายของพระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นเอง

๑.๓ สห อุปาทิเสเสน ยา วตฺตตีติ สอุปาทิเสสา นิพพานใดย่อมเกิดพร้อมด้วยวิบาก และกัมมชรูปที่เหลือจากกิเลสทั้งหลาย ฉะนั้น นิพพานนั้นชื่อว่า สอุปาทิเสส ได้แก่พระนิพพานที่พระอรหันต์ทั้งหลายเข้าไปรู้แจ้ง ในข้อที่ว่านิพพานที่เกิดขึ้นพร้อมด้วยวิบากและกัมมชรูปนั้น ไม่เหมือนกับจิตที่เกิดพร้อมกับเจตสิก มุ่งเอาวิบากและกัมมชรูปที่ยังเหลืออยู่นั้นเป็นเหตุที่ให้รู้ถึงนิพพาน

๒. *อนุปาทิเสสนิพพาน* หมายความว่า นิพพานที่ไม่มีขันธ์ ๕ คือ วิบาก และกัมมชรูปเหลืออยู่ ได้แก่นิพพานของพระอรหันต์ที่ปรินิพพานแล้ว ดังวจนัตถะว่า นตฺถิ อุปาทิเสโส ยสฺสาติ อนุปาทิเสโส ขันธ์ ๕ คือ วิบาก และกัมมชรูปที่เหลือไม่มีในนิพพานใด ฉะนั้น นิพพานนั้นชื่อว่า อนุปาทิเสส ในการที่ว่าเมื่อว่าโดยปริยายแห่งเหตุแล้ว นิพพานมี ๒ อย่าง หมายความว่า วิบาก และกัมมชรูปยังเหลืออยู่ และไม่มีเหลืออยู่ ทั้งสองนี้เป็นเหตุให้รู้ถึงสภาวะของนิพพาน ด้วยเหตุนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงแสดงพระนิพพานว่ามี ๒ ตามเหตุดังกล่าวแล้วนั้น แต่ก็เป็นการแสดงโดยปริยาย ไม่ใช่โดยตรงทีเดียว

หนึ่ง สอุปาทิเสสนิพพานนั้น จะเรียกว่า ทิฏฐธัมมนิพพานก็ได้ เพราะพระอรหันต์ทั้งหลายผู้ซึ่งเข้าไปรู้แจ้งพระนิพพานนั้น ยังมีชีวิตอยู่ ยังไม่ได้ปรินิพพาน

อนุปาทิเสสนิพพาน จะเรียกว่า สัมปรายิกนิพพานก็ได้ เพราะพระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อปรินิพพานแล้ว จึงเข้าถึงพระนิพพานนั้น

การแสดงพระนิพพานทั้งสองที่เรียกว่า สอุปาทิเสสนิพพานและอนุปาทิเสสนิพพานนี้เป็นการแสดงโดยอภิธัมมนัย

นิพพานมี ๓

๑. สุญญตนิพพาน ๒. อนิมิตตนิพพาน ๓. อัปปณิหิตนิพพาน

๑.๑ *สุญญตนิพพาน* หมายความว่า ความเป็นอยู่ของพระนิพพานนั้น สูญสิ้นจากกิเลสและขันธ์ ๕ ไม่มีอะไรเหลืออยู่แล้ว หรือว่านิพพานดับรูปนาม ว่างจาก ราคะ โทสะ โมหะ เพราะได้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานยกรูปนามขึ้นสู่อนัตตลักขณะ จนเห็นรูปนามเกิดดับ ๆ

บังคับบัญชามิได้ เป็นอนัตตานุปัสสนา เห็นอนัตตาเสมอ ๆ ผ่านญาณ ๑๖ ได้พระนิพพานเป็นอารมณ์ พ้นด้วยสุญญตวิโมกข์ เรียกว่า สุญญตนิพพาน ความดับรูปนาม ว่างจาก ราคะ โทสะ โมหะ

๒. *อนิมิตตนิพาน* หมายความว่า ความเป็นอยู่ของพระนิพพานนั้น ไม่มีนิมิตเครื่องหมาย รูปร่าง สัณฐาน สีสรรวรรณะอย่างใดเลย อาศัยเจริญวิปัสสนากรรมฐานยกรูปนามขึ้นสู่อนิจจลักษณะ จนเห็นรูปนามเป็นอนิจจานุปัสสนา เห็นรูปนามไม่เที่ยงเสมอ ๆ ผ่านญาณ ๑๖ บรรลุพระนิพพาน พ้นพร้อมด้วยอนิมิตตวิโมกข์ เรียกว่า อนิมิตตนิพพาน ธรรมดารูปขันธ์นั้น ย่อมมีรูปกลาปเกิดร่วมกันอยู่ ฉะนั้น รูปร่าง สัณฐาน สีสรรวรรณะย่อมปรากฏได้ ส่วนนามขันธ์ ๔ แม้ว่า รูปร่าง สัณฐาน สีสรรวรรณะปรากฏไม่ได้เหมือนรูปขันธ์ก็จริง แต่การเกิดสืบกันของนามขันธ์ทั้ง ๔ นี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และปรจิตตวิชานนอภิญญาลาภีบุคคลทั้งหลายย่อมเห็นได้ด้วยปัญญาคล้ายกับว่านามขันธ์ ๔ เหล่านั้นมีรูปร่าง สัณฐาน ฉะนั้น จึงมีนิมิตเครื่องหมาย ส่วนความเป็นอยู่ของพระนิพพาน ไม่เป็นเช่นนั้นแต่ประการใดเลย ฉะนั้น จึงชื่อ อนิมิตตนิพพาน

๓. *อัปปณิหิตนิพพาน* หมายความว่า นิพพานดับรูปนามหาราคะ โทสะ โมหะ ตั้งอยู่ไม่ได้ เพราะได้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานยกนามรูปขึ้นสู่ทุกขลักษณะ จะเห็นรูปนามเกิดดับทนอยู่ไม่ได้ เป็นทุกขานุปัสสนา เห็นเป็นทุกข์ทนได้ยากเสมอ ๆ ผ่านญาณ ๑๖ ได้พระนิพพานเป็นอารมณ์ พ้นด้วยอัปปณิหิตวิโมกข์ เรียกว่า อัปปณิหิตนิพพาน หรือความเป็นอยู่ของพระนิพพานนั้น ไม่มีอารมณ์ที่น่าปรารถนาด้วยโลภะ และไม่มีตัณหาที่เป็นตัวต้องการอยู่ในนิพพานนั้น อธิบายว่า สังขตธรรมทั้งหลายที่เป็นรูปก็ตาม นามก็ตาม ต้องมีสภาพปณิหิตะ คือมีอารมณ์ที่น่าปรารถนาด้วยโลภะ หรือมีตัณหาทั้งสองอย่างนี้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้ง ๒ อย่าง แม้ว่าในโลกุตตรจิต เจตสิกเหล่านี้จะไม่มีอารมณ์ที่น่าปรารถนาด้วยโลภะและไม่มีตัวตัณหาก็จริง แต่ยังไม่พ้นจากอารมณ์เป็น ปณิหิตธรรม เพราะต้องเกิดอยู่กับบุคคล ส่วนนิพพานนั้นไม่ได้เกิดอยู่ภายในบุคคล เป็นธรรมภายนอกโดยส่วนเดียว ฉะนั้น จึงเรียกว่า อัปปณิหิตะ

นิพพาน มาในคัมภีร์ต่าง ๆ

พุทธภาษิต สัตตมสูตร

เทฺว อิมา จกฺขุมตา นิพฺพานธาตุ อนิสฺสิเตน ตาทินา ฯ เป ฯ ขเย รตา ปหํสุโว สพฺพภวานิ ตาทิโน

พระพุทธเจ้าผู้มีจักษุ ผู้ไม่อิงตัณหา ผู้คงที่ ได้ทรงแสดงธาตุ คือ พระนิพพานไว้ ๒ อย่าง ธาตุอันหนึ่งชื่อว่า สอุปาทิเสส เพราะสิ้นเครื่องนำไปสู่ภพซึ่งมีอยู่ในปัจจุบันนี้ อีกธาตุอันหนึ่งชื่อว่า อนุปาทิเสส ซึ่งมีอยู่ในเบื้องหน้า คือมีในเวลาสิ้นภพสิ้นชาติเบื้องหน้า ชนเหล่าใดซึ่งเป็นผู้มีจิตหลุดพ้นเพราะสิ้นเครื่องนำไปสู่ภพ ผู้ที่ซึ่งไม่มีอะไรตกแต่ง ชนเหล่านั้นเป็นผู้ชื่อว่า ได้ธรรมที่เป็นแก่น เป็นผู้ยินดีในธรรมละภพทั้งปวงไปได้แล้ว

อรรถกถาแก้

นิพานธาตุ ธาตุคือนิพพาน มีคำถามในอรรถกถาว่า ทำไมจึงเรียกว่า นิพพานธาตุ แก้ว่า เพราะพระนิพพานทรงไว้ซึ่งความไม่มีสัตว์ ความไม่มีชีวิตและสภาพไว้ อธิบายว่า ในพระนิพพานไม่มีสัตว์บุคคลตัวตนเราเขาชีวิตจิตใจอะไร มีแต่สภาพคือความเป็นอยู่ตามลักษณะของพระนิพพานเท่านั้น ลักษณะของพระนิพพานมีอยู่อย่างไรก็ทรงอยู่อย่างนั้นเสมอ

นิพพาน ตามพุทธภาษิตในอัคคัปปสาทสูตร

ยา วตา ภิกฺขเว ธมฺมา สงฺขตาวา ฯลฯ อคฺโค วิปาโก โหติ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมทั้งหลายที่เป็นสังขตธรรมหรืออสังขตธรรมมีประมาณเท่าใด วิราคธรรมย่อมปรากฏเป็นของเลิศกว่าธรรมเหล่านั้น วิราคธรรมนี้ คือธรรมที่ย่ำยีความเมา กำจัดความหิวกระหาย ถอนอาลัย ตัดความหมุนเวียน เป็นที่สิ้นตัณหา เป็นที่คลายตัณหา เป็นที่ดับตัณหาเป็นนิพพาน คือเป็นสิ่งที่ไม่มีเครื่องร้อยรัด ดูกรภิกษุทั้งหลาย คนเหล่าใด เลื่อมใสในวิราคธรรม คนเหล่านั้น ชื่อว่า เลื่อมใสในธรรมที่เลิศ วิบากคือผลอันเลิศ ย่อมมีแก่คนทั้งหลายที่เลื่อมใสในธรรมอันเลิศดังนี้

เกล็ดบทความ

โดย

นิสากร สิกขมานพ

ในการจัดทำหนังสือ เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่คุณป้า ดิฉันได้เก็บเรื่องเก่ามาเล่าใหม่จากหนังสือที่ดิฉันได้สะสมไว้ ซึ่งจัดพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ มาเล่าโดยย่อ ให้ท่านผู้สนใจได้อ่านและวิจารณ์ดูว่าเรื่องราวที่ผู้ทำนายและผู้เขียน บันทึกไว้แต่อดีตนั้น ปรากฏข้อเท็จจริงในปัจจุบันหรือไม่ บางท่านอาจได้เคยทราบและเคยอ่านมาแล้ว

จากหนังสือ "พุทธทำนายและเทพนิยาย" หนังสือนี้ไม่ระบุผู้เขียน แต่เข้าใจว่าอารยันตคุปต์เป็นผู้ค้นคว้าและรวบรวม เพื่อการเปรียบเทียบ ดังนี้

พุทธทำนายสุบินนิมิต

เรื่องมีว่า พระเจ้าปเสนทิโกศล หรือเรียกอีกนามหนึ่งว่า พระยาปเถวน ทรงสุบินนิมิตเห็นเหตุประหลาด ๑๖ ประการ เมื่อทรงตื่นบรรทมแล้วก็ทรงหวาดหวั่นพระทัยว่าอาจจะมีเหตุเกิดขึ้นแก่พระองค์หรือราชสมบัติ พระนางมัลลิกามเหษี ได้ทูลว่าการจะบำบัดอันตรายในเรื่องพระสุบินนิมิตนั้น ควรแก่การเสด็จเฝ้าองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น พระเจ้าปเสนทิโกศล จึงเสด็จไปเฝ้าพระบรมศาสดาในรุ่งขึ้น ข้อความในพระสุบินนั้น เป็นคาถาบาลี ว่า

"นโมตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส อุสฺภา รุกขา คาวิโยจ ควาจ อสฺโส กํโสสิงฺคา ลีจ กุมฺโภ โปกฺขรณีจ อปากํ จนฺทนํ ลาวูนิ สีทนฺติ ปลวนฺติ มณฺฑูกิโย กณฺหสปฺเป คิลนฺติ กากํ สุวณฺณา ปริวารยนฺติ ตสาวกา เอฬกานํ ภายนฺตีติ"

ในสุบิน ๑๖ ข้อ คือ ๑. เห็นโคอุสุภราช ๒. พฤษชาติ ๓. แม่โค ๔. พ่อโค ๕. ม้า ๖. ถาดทองคำ ๗. สุนัขจิ้งจอก ๘. ตุ่มน้ำ ๙. สระโบกขรณี ๑๐. ข้าวสาร-

หุงไม่สุก ๑๑. แก่นจันทน์ ๑๒. น้ำเต้าจมน้ำ ๑๓. หินลอยน้ำ ๑๔. กบกินงูเห่า ๑๕. หงษ์ทองล้อมกา ๑๖. เสือกลัวแพะ

"ปางองค์ชินวงศ์พระจอมไตร อันอาศัยสาวัตถีบุรีสถาน
ภิกขุสงฆ์สองหมื่นเป็นบริวาร พระสำราญในเขตเชตุพน
กรุงกษัตริย์บ๋ตเถวนมาทูลถาม ด้วยข้อความเป็นนิมิตคิดฉงน
อภิวาทน์เบื้องบาทพระยุคล แล้วทูลฝันไปแต่ต้นจวบจนปลาย
สมเด็จพระชินสีห์โมลีโลก ทรงดับโศกกรุงกษัตริย์ให้เสื่อมหาย
แย้มพระโอษฐ์โชติช่วงวิเชียรพลาย สว่างฉายพระเขี้ยวแก้วดูแพรวพราย
ข่มแสงรัศมีสุริยง จากโอษฐ์องค์งามละออเป็นช่อฉาย
เผยพุทธบรรหารประทานทาย ว่าอันตรายนี้ไม่มีแก่บพิตร
จะได้แก่ศาสนาตถาคต โดยกำหนดสองพันเศษสังเกตกิจ
ราษฎรจะร้อนใจดังไฟพิษ จะวิปริตทุกอย่างต่างต่างเป็น ๆ"

๑. ฝันว่า โคทั้งสี่มีกำลัง แล่นประดังมาโดยทิศนิมิตเห็น จะชนกันแล้วหันห่างกระเด็น ต่างหลีกลี้หนีเร้นไม่เห็นตน โปรดภิปรายทายว่าฤดูฝน เมฆหมอกมนธ์มืดมิดทุกทิศทั่ว ดังจะปรายสายพิรุณขุ่นเขียวมัว วายุพัดสกัดกลั้วสลายไป จะลำบากยากเข็ญแก่ไพร่พล ด้วยฟ้าฝนไม่ตกมาในนาไร่ ทั้งต้นข้าวเต้าแตงเหี่ยวแห้งไป ผลไม้ม่วงปรางจะบางเบา เกิดข้าวยากหมากแพงทุกแหล่งหล้า ฝูงประชาแค้นคับแสนอับเฉา ด้วยมนตรี โมหา ปัญญาเยาว์ ลำเอียงเอาแต่อามิสไม่คิดธรรม

๒. ฝันว่า ไม้รุ่นเจริญผล ดูพิกลเหมือนไม้ใหญ่ในไพรสัณฑ์ พระทรงสัจตรัสทายทำนายพลัน ภายหน้านั้นชายหญิงจะทิ้งเผ่า จะคบชู้สู่หาสมาคม จะเสพสมกันแต่แรกเพิ่งรุ่นสาว กุมารีจะมีบุตรแต่รุ่นราว ไม่ยืดยาวยากเย็นด้วยเข็ญมี

๓. ฝันว่า แม่โคคาวิน วอนขอนมลูกกินน่าบัดสี โปรดภิปรายทายว่านิมิตนี้ ในภายหน้าจะมีเป็นแน่นอน พ่อแม่แก่ชรามาหาบุตร ด้วยสิ้นสุดข้าวปลาและผ้าผ่อน ต้องนบนอบปลอบขอเผ้าง้องอน เขาขอดข้อนสำทับให้ได้อาย ยกการมข่มชนกชนนี เขาพาทีให้ช้ำทำฉลาย มิมีหิริโอตัปปะ ละอาย พูดหยาบคายขี่ข่มด้วยลมพาล

๔. ฝันว่า โคใหญ่เคยไถนา ไม่นำพาปล่อยออกนอกสถาน เอาลูกโคเทียมใส่เข้าใช้งาน ไม่เคยการเสียรอยย่อยยับไป มันเดินแตกแหกข้ามคันนาหนี ไม่รู้ในท่วงทีทำนองไถ โปรดพุทธบรรหารว่านานไป นเรศไท้ท้าวพระยาทุกธานี จะคบคนพาลาบัญญาหยาบ ใจบ้าบาปหนุ่มคนองให้ครองที่ กลับถือว่าสุจริตความคิดดี ได้ท่วงทีพวกอุทามก็ลามลวน พอได้เป็นเสนาปรึกษาความ ทำวู่วามตามศักดิ์แล้วหักหวน นิยมผิดมิได้คิดข้อที่ควร เอาแต่ส่วนสินบนคนเข็ญใจ

๕. ฝันว่า ม้านั้นมีสองปาก เห็นหญ้าอยากปากอ้าน้ำลายไหล บุรุษสองปองป้อนจนอ่อนใจ หยิบหญ้าส่งยื่นให้ไม่เว้นวาย มีพุทธฎีกาพยากรณ์ ผู้ตัดรอนความราษฎร์สิ้นทั้งหลาย จะรวบรวมกันกินทั้งสองราย จะให้ท้ายแนะนำโจทก์ทั้งจำเลย กินกันพลางทางข่มด้วยลมลวง เหนี่ยวหน่วงความทิ้งแล้วนิ่งเฉย บ้างประวิงความกาลจนนานเลย ความก็เกยแห้งร้างอยู่กลางปี

๖. ฝันว่า สุพรรณภาชนะทอง สุนัขปองขึ้นนั่ง น่าบัดสี เอื้อนพระโอษฐ์โปรดพุทธวาที ว่าพาลีจะได้เป็นเสนานาย จะหยิ่งยศขาดคำรับไม่นับปราชญ์ เสพสังวาส เสริมพะนันสมานหมาย เหมือนขมิ้นกับปูนปนละลาย ทั้งไพร่นายจะคะนองลำพองพาล

๗. ฝันว่า มีผู้ฟั่นเชือกหนัง อยู่เคหังพิงพักในสถาน ปลายเชือกหย่อนห้อยลงย้อยยาน สุนัขนอนใต้ร้านกัดกินไป ยิ่งฟั่นก็ยิ่งสั้นไปหมดสิ้น หายืดลงถึงดินดังใจไม่ พระ-โลกุตราจารย์บรรหารไว้ ว่านานไปจึงจะเห็นด้วยเข็ญมี ชายหาลาภสการขึ้นบ้านเรือน หญิงจะเบือนบากจำหน่ายหนี ทำมารยาซ่อนทรัพย์ดูอัปรีย์ ข่มขี่หยาบคายให้ชายกลัว ทำยอกยักลักทรัพย์บำเรอชู้ ตะแคงค้อนข่มขู่ข่มเหงผัว ชายก็เขลาเมารักสมัครมัว เห็นผัวกลัวก็ยิ่งข่มจนสมใจ

๘. ฝันว่า ประชาชนคนตักน้ำ ช่วยกันปล้ำเทส่งลงตุ่มใหญ่ ตุ่มลูกน้อยร้อยพันเรียงกันไป หามีใครเทใส่แต่สักคน พระวรญาณโปรดประทานปกาสิต และนิมิตทายเห็นให้เป็นผล ภายหลังเสนาเป็นนายพล ประชาชนขนทรัพย์ใส่ตุ่มโต ยิ่งได้มากจานเจือจนเหลือล้น ยิ่งยากจนก็ยิ่งยับนับอักโข เฝ้าระวังตั้งหน้าแต่พาโล ที่ซื่อโซกลุ้มรุมดังตุ่มน้อย

๙. ฝันว่า เห็นสระปทุมมา มีหมู่กุ้งกุมภามัจฉาหอย วารีรอบขอบใสมิใช่น้อย กลางกลับถอยข้นขุ่นสนุ่นมี พระทรงญาณบรรหารให้เห็นเหตุ ว่าประเทศที่มีสุขเกษมศรี มีกษัตริย์

สืบพงษ์ประเพณี เป็นบุรีที่ประชุมประชากร จะแรมร้างว่างราเป็นป่าแขม ทั้งคาแฝกแซกแซมขึ้นสลอน สายชลวิกลกลายเป็นชายดอน ราษฎร์จะร้อนไร้สุขทุกราตรี ด้วยกรรมแรงแห่งสัตว์วิบัติเป็น ไม่เคยเห็นจะได้เห็นเป็นถ้วนถี่ น้ำที่กลางขุ่นข้น คือมนตรี จะย่ำยีบีฑาประชาชน จะบุกรุกแก่ไพร่ใช้ระดม กดขี่ข่มเอาทรัพย์อยู่สับสน หาได้เดือนนอกเดือนให้เปื้อนปน สุดจะทนเหลือจะทานด้วยการรุม การหลวงไม่แล้วการทำงานนาย พวกไพร่ราษฎร์พลัดพรายไปล้องสุมจำหลบลี้หนีหน้าเข้าป่าชุม ประคองคุมพวกเข็ญไว้เป็นใจ

๑๐. ฝันเห็นคนหนึ่งนางนั่งหุงข้าว หม้อเดียวเล่าหลากล้นพ้นวิสัย บ้างดิบสุกคลุกระคนปนกันไป บ้างเปียก บ้างไหม้ ไม่มีดี พระแย้มโอษฐ์โปรดพุทธฎีกา ว่าเทพารักษาบุรีศรีพระเสื้อเมืองทรงเมืองเรืองฤทธี ประเพณีพลาดเพรี่ยงไม่เที่ยงชัด เทวัญผู้พิทักษ์พระศาสนาพระเทวาจะเป็นใจฝ่ายอาสัตย์ ผู้ถือศีลสิกขาศีลาวัตร มิตรที่รักจักตัดความรักตน ฝูงราษฎรนอนอาพาธเพราะป่วยไข้ เกิดมรณภัยทุกแห่งหน ประเพณี ปี เดือน ก็เคลื่อนปน ฤดูฝนหนาวร้อน ก็ผ่อนไป

๑๑. ฝันว่า พฤกษาพันธ์ไม้จันทน์แดง ราคาแพงเลิศล้ำทั้งเหนือใต้ คนเขลาเอาพอแรงไม่แจ้งใจ นำเอาไปแลกนมโคเสียง่ายดาย ทรงพุทธทำนายภิปรายโปรด ภายหน้าโสดหมู่สงฆ์สิ้นทั้งหลาย จะแนะนำพระธรรมอันเพริศพราย เที่ยวเร่ขายเพื่อแลกทรัพย์มาซื้อกิน ไม่อดสูดูร้านละอายบาป นิยมหยาบเอื้อมอาจประมาทหมิ่น ก่อกรรมกระทำตนเป็นมลทิน เหมือนหนึ่งกินยาตายไม่หมายเป็น

๑๒. ฝันว่า น้ำเต้าน้อยถอยจมชล ดูวิกลไม่เคยพบประสบเห็น พุทธบรรหารนานไปจะได้เป็น ในข้อเข็ญของสัตว์วิบัติมี นักปราชญ์ผู้ทรงธรรมจะต่ำต้อย ชนพาลลอยเฟื่องฟูชูศักดิ์ศรี ฝ่ายพงษาตระกูลประยูรมี จะลับลี้เสื่อมสูญประยูรยศ คนพาลจะหาญเริงบรรเทิงหน้าเจรจาผิดธรรมไม่กำหนด ใครปลอกปลิ้นลิ้นลมคำคมคด รู้โบ้ปดกลอกกลับ จึงนับกัน

๑๓. ฝันว่า ศิลาน้อยนั้นลอยน้ำ ประหลาดล้ำหลากใจในความฝัน พระทรงญาณโปรดบรรหารให้เห็นพลัน ภายหน้านั้นผู้มีศักดิ์จะรักพาล จะยกย่องหมู่ญาติอันต่ำช้า เป็นเสนาผู้ใหญ่ในสถาน ให้ยศศักดิ์สืบสายเป็นนายการ รวมพวกพาลครองสุขสราญใจ

๑๔. ฝันว่า เห็นกบขบงูร้าย แล้วกัดตายล้วงกินจนสิ้นไส้ พระแย้มโอษฐ์โปรดทายภิปรายไป ภายหน้าไซร้หญิงพาลจะรานชาย ประมาทหมิ่นลิ้นลมข่มให้กลัว จะใช้ผัวเทียมทาษดังมาตรหมาย ผัวสมานน้ำใจไม่ระคาย พวกหญิงร้ายยิ่งรวนรามรณ

๑๕. ฝันว่า พระยาหงษ์เหมรา เข้าปะปนฝูงกาน่าฉงน น้อมเคารพนบนอบแล้วยอบตน เข้าระคนคบค้ากับกาพาล สมเด็จอิศโรพระโมลี จึงเผยพุทธวาทีมีบรรหาร ว่าผู้มีตระกูลนั้นจะบันดาล อันคนพาลจะย่ำยีคนปรีชา สันดานทาษชาติไพร่จะได้ดี จะข่มขี่ผู้ศยงมีพงษา พวกปราชญ์จะปลีกตัวกลัววาจา พวกพาลาได้ทีไม่มีอาย

๑๖. ฝันว่า เนื้อสมันนั้นไล่เสือ พยัคฆ์เบื่อเบือนหน้าเข้าป่าใหญ่ มีพุทธบรรหารประทานทาย บรรดาศิษย์ทั้งหลายจะสู้ครู จะหักหาญผู้ใหญ่ให้ต่ำต้อย สำทับถ้อยขี่ข่มคารมสู้ ยกย่องกายหมายประกวดอวดอ้างรู้ จะลบหลู่ขู่ซ้ำด้วยคำพาล ภิกษุสงฆ์บริสุทธิ์จะทรุดเศร้า ผู้เป็นเจ้าหลีกพรากจากสถาน อันบพิตรนิมิตสิบหกประการ ไม่มีเหตุเภทพาลในพระองค์ จะได้แก่มวลโลกทั้งหลายในภายหน้า จำไว้พิจารณาอย่าเลือนหลง จะเสื่อมสูญเมธีกวีวงศ์ และฝูงหงษ์พงษ์ประยูรตระกูลพราหมณ์ จะเฟื่องฟูชูชมนิยมหยาบ แบกแต่บาปหาบนรกขึ้นคานหาม กองกรรมก็จะตามสนองนำ จดลงหนังสุนัขถามเมื่อยามตาย พระไตรรัตน์จะพิบัติและเศร้าหมองไม่ผุดผ่องแผ้วผาดสะอาดฉาย นับพุทธศักราชนั้นสองพันปลาย จะต้องพุทธทำนายไว้แน่เอย ฯ

จากหนังสือ "เมืองลาว พี่น้องฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง"

หนังสือเล่มนี้อาจารย์ อุทัย เทพสิทธา (ผู้ล่วงลับไปแล้ว) เป็นผู้ไปค้นคว้า รวบรวมและเรียบเรียง ตอนท้ายเล่มของหนังสือนี้ ท่านได้เขียนบทความ "คำทำนายสิบยุค" ไว้ซึ่งดิฉันจะขอหยิบยกเอามาเพียงตอนหนึ่งของหนังสือของท่านมาเล่าต่อ

คำทำนายสิบยุค (สิบสมัย)

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆัง พระองค์เป็นพระชั้นสมเด็จ ทรงสำเร็จญาณชั้นสูง และทรงญาณวิเศษ ที่ชาวบ้านเรียกว่า หูทิพย์ตาทิพย์ สามารถทราบเหตุการณ์ต่าง ๆ

อันอาจจะบังเกิดในอนาคตได้ ยังได้ทำนายเหตุการณ์บ้านเมืองสมัยกรุงเทพ ฯ ไว้ล่วงหน้า จะทรงทำนายไว้เมื่อใดไม่มีผู้ทราบ แต่เมื่อท่านมรณภาพแล้ว ลูกศิษย์ก้นกุฏิไปปัดกวาดห้อง จึงได้เห็นคำทำนายนี้เขียนด้วยลายมือของท่านเอง และอยู่ใต้หมอน คำทำนายต้นฉบับเดิมจะเขียนอย่างไรแน่นอนนั้น ผู้รวบรวมก็ไม่อาจทราบได้ เพราะไม่เคยเห็น เห็นแต่ที่พิมพ์ถ่ายทอดกันมาและจากคำบอกเล่าจากศิษย์ชั้นรองลงมา

สมเด็จพระพุฒาจารย์โต มรณภาพ เมื่อวันเสาร์แรม ๒ ค่ำ เดือน ๘ ตรงกับวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๑๕ (นับจากปีที่ท่านมรณภาพมาจน ถึงปัจจุบัน ก็จะประมาณ ๑๐๐ ปี) ท่านได้ทำนายไว้ดังนี้

ยุค ๑. มหากาล (คำว่ากาล ไม่ทราบว่าท่านจะประสงค์ "กาล หรือ กาฬ" แต่ปรากฏการณ์ตามจริงทั้ง ๒ กาลและกาฬ)

ยุค ๒. มารยักษ์ (คุณ ป. พิศนาคะ เขียนว่า พาลยักษ์)

ยุค ๓. รักมิตร

ยุค ๔. สนิทธรรม

ยุค ๕. จำแขนขาด

ยุค ๖. ราชโจร

ยุค ๗. นอนทนทุกข์ (คุณ ป. พิศนาคะ เขียนว่า ชนร้องทุกข์)

ยุค ๘. ทมิฬ

ยุค ๙. ถิ่นกาขาว (คุณ ป. พิศนาคะ เขียนว่า ถิ่นตาขาว)

ยุค ๑๐. ลาวศิวิไลซ์ (คุณ ป. พิศนาคะ เขียนว่า ชาวศิวิไลซ์)

อาจารย์อุทัย เทพสิทธา ได้ไขความกระจ่างพอเป็นเค้าย่อ คือ

ยุคที่ ๑ มหากาลหรือมหากาฬ

คือสมัยรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร ถ้าต้นฉบับเป็น "มหากาล"

มหา หมายความว่า ยิ่งใหญ่

กาล ,, เวลา

รวมกันแล้ว หมายความว่า เวลาแห่งความยิ่งใหญ่หรือ สมัยที่มีอำนาจยิ่งใหญ่ สมัยรัชกาลที่ ๑ เป็นยุคที่ขยายเขตขยายอำนาจมากกว่าทุกยุคและรวมกันเป็นอาณาจักรสยาม (ไทยเหนือ–ลานนา ไทยใต้–มะลายู, ไทยตะวันออก–ลานช้าง) สมัยนั้นขยายอาณาเขต คือ

ทิศเหนือ ได้ดินแดนสิบสองปันนา, เมืองเชียงรุ้ง, แสนหวี, เชียงตุง, จนจดดินแดนพะม่าและจีน

ทิศตะวันออก ได้ดินแดนสิบสองจุไท หัวพันห้าทั้งหก, ได้แคว้นลาว–ลานช้าง ติดต่อไปถึงเขมร จนถึงแดนติดต่อญวน

ทิศใต้ ได้เมืองกลันตัน ตรังกานูและไทรบุรีในแดนมะลายู

ทิศตะวันตก ได้เมืองมริด, ตะนาวศรี, และเมืองทวาย ในดินแดนพะม่า จะเห็นได้ว่า ยุคที่ ๑ เป็นยุคที่ชนชาติไทยมีความยิ่งใหญ่และดำรงความยิ่งใหญ่มาจนปัจจุบัน ถ้าต้นฉบับเป็น "มหากาฬ"

คำว่า "กาฬ" แปลว่า รอยดำ เมื่อรวมคำเข้าแล้ว หมายความว่า รอยดำหรือความมืดอันใหญ่หลวง ยุคนี้เป็นการ รวมกันด้วยการสงคราม รบราฆ่าฟันกัน เมื่อฝ่ายใดชนะ ก็จะต้องฆ่าฟันล้างผลาญกันให้หมดทั้งโคตร เพื่อมิให้ฝ่ายตรงข้ามตั้งตัวได้อีก และมีกฎมณเฑียรบาลในการลงโทษทัณฑ์ที่ทารุณโหดร้ายมาก จึงเรียกว่า ยุคมหากาฬ

ยุคที่ ๒ มารยักษ์หรือพาลยักษ์

มาร แปลว่า มีใจหยาบช้า

พาล ,, ชั่วช้าเกเร

ยักษ์ เป็นมนุษย์ พวกหนึ่ง มีร่างกายใหญ่โต น่ากลัว มีเขี้ยวโง้ง ชอบกินมนุษย์ที่เล็กกว่าและสัตว์มารยักษ์หรือพาลยักษ์ รวมกันแล้ว หมายความว่า "ยุคแห่งความดุร้าย"

ยุคนี้ ตรงกับสมัยรัชกาลที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๓ เกิดอหิวาตกโรคอย่างร้ายแรงขึ้นที่กรุงเทพพระมหานคร ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมากตามป่าช้าวัดสระเกษและวัดสังเวชเต็มไป

ด้วยซากศพ มีคนตายด้วยโรคอหิวาตกโรคประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน และสมัยนี้เป็นสมัยที่มีการทารุณโหดร้ายมาก เป็นสมัยที่มีการลงโทษด้วยการตอกขมับทับเล็บ ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดต้องถูกนำไปเข้าเครื่องทรมาน แม้ผู้ต้องหาจะเป็นคนบริสุทธิ์ เมื่อเจอเครื่องทรมานเข้า ต้องยอมรับสารภาพ และมีการลงโทษโดยการเผาทั้งเป็น ข้าทาสจะได้รับการทรมานจนตาย แม้การประหารชีวิตทาส ผู้เป็นนายก็สามารถทำได้ เพราะผู้เป็นทาสไม่มีสิทธิ์ที่จะร้องเรียน ชีวิตของทาสจึงเท่ากับชีวิตของสัตว์

ยุคที่ ๓ รักมิตร

ตรงกับสมัยรัชกาลที่ ๓ เป็นยุคที่กรุงเทพ ฯ เริ่มสังคมกับต่างประเทศ หรือแสวงคบมิตร ได้ทำหนังสือสัญญาเจริญทางพระราชไมตรีกับต่างประเทศในยุโรปและอเมริกา เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๗ ได้ประกาศสงครามเข้าข้างประเทศอังกฤษรบพะม่า โดยกัปตันเฮนรี่เบอร์นี เป็นทูตเข้ามา ชาวอเมริกัน ชื่อ หมอบัดเลย์ได้เข้ามาเผยแพร่คริสตศาสนาในกรุงสยาม สมัยยุคที่ ๓ นี้ได้มีการคบค้าสมาคม ผูกมิตรกับชาวต่างประเทศไม่เลือกหน้า

ยุคที่ ๔ สนิทธรรม

ตรงกับยุคสมัยรัชกาลที่ ๔ เป็นยุคที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง ทรงกำหนดลัทธิธรรมยุติกนิกาย พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ทรงผนวชเป็นภิกษุในบวรพุทธศาสนา ทรงบำรุงพระพุทธศาสนาทั้งลัทธิธรรมยุติและมหานิกาย แล้วจึงทรงลาสิกขาบทมาเสวยราชสมบัติ ทรงศึกษาศิลปวิทยาสมัยใหม่ของยุโรปและอเมริกา มีการเรียนภาษาต่างประเทศในราชสำนัก ในยุคนี้เป็นยุคที่บ้านเมืองเจริญด้วยศีลธรรมและพุทธศาสนา จึงเรียกว่า “ยุคสนิทธรรม”

ยุคที่ ๕ จำแขนขาด

ตรงกับยุคสมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นสมัยที่บ้านเมือง ถูกคุกคามจากมหาประเทศเพื่อการล่าเมืองขึ้น ฝรั่งเศสและอังกฤษได้พยายามทุกวิถีทางที่จะเอาเมืองไทยเป็นเมืองขึ้น พระบาท-

สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ทรงจำยอมเสียสละอวัยวะ ตัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไป เพื่อแลกกับชีวิตไว้ ยินยอมสละดินแดนไทรบุรี, กลันตัน, ตรังกานู และตะนาวศรี ให้แก่อังกฤษไป และยอมสละดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ตลอดหลวงพระบาง, เสียมราช, จำปาศักดิ์, และพระตะบอง ให้แก่ฝรั่งเศสเพื่อแลกเอาเอกราชของชาติไว้ จึงเรียกว่า "ยุค จำแขนขาด"

ยุคที่ ๖ ราชโจร

ตรงกับยุคสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นสมัยที่บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองฟุ้งเฟ้อด้วยยศฐาบรรดาศักดิ์ และใช้จ่ายเงินทองของแผ่นดินอย่างฟุ่มเฟือย มีการเก็บภาษีอากรจากไพร่ฟ้าประชาราษฎร์เพิ่มขึ้น สถานะของเศรษฐกิจตกต่ำ ประชาราษฎร์ได้รับความเดือดร้อน

ยุคที่ ๗ ชนร้องทุกข์

ตรงกับยุคสมัยรัชกาลที่ ๗ เนื่องจากยุคก่อนใช้จ่ายเงินทองในท้องพระคลังมากมาย เป็นเหตุให้เศรษฐกิจตกต่ำ ถึงกับต้องดุลข้าราชการออกเพื่อปลดเปลื้องงบประมาณรายจ่าย บ้านเมืองก็เกิดความเดือดร้อน ประชากร เริ่มใช้สิทธิเสียง ร้องขอความเสรีภาพและเสมอภาค จนถึงกับเกิดการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบ "ราชาธิปไตย" มาเป็น "ประชาธิปไตย" ประชาชนจัดระบบการปกครองโดยประชาชนเพื่อประชาชน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ จึงทรงยอมสละราชสมบัติ ไปอยู่ต่างประเทศ

ยุคที่ ๘ ยุคทมิฬ

ตรงกับยุคสมัยรัชกาลที่ ๘ เป็นสมัยที่เหตุการณ์บ้านเมืองอยู่ในความมืดมน เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ บ้านเมืองระส่ำระสาย ค่าครองชีพสูง เกิดการปล้นจี้ ฉ้อราษฎร์บังหลวง นักการเมืองกลายเป็นนักกินเมือง มีการฆ่ากัน ยิงกันอย่างป่าเถื่อน แม้แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันเป็นที่รักและหวงแหนควรจะต้องเทอดทูนไว้ ก็ยังถูกลอบปลงพระชนม์ จึงเรียกยุคนี้ว่า "ยุคทมิฬ"

ยุคที่ ๙ ถิ่นกาขาว หรือถิ่นตาขาว

ตรงกับยุคสมัยในรัชกาลที่ ๙ (ปัจจุบัน) เป็นสมัยที่ชนชาติผิวขาวหรือตาขาวหรือตาน้ำข้าว นำความเจริญรุ่งเรืองตลอดจนศิลปวิทยาต่าง ๆ มาสู่แหลมอินโดจีน ชาวต่างประเทศจะเข้ามาช่วยเหลือแนะแนวอยู่ทุกกระทรวงทบวงกรม ฐานทัพของสหประชาชาติ ก็ได้เข้ามาตั้งฐานทัพในเมืองไทย ทหารอเมริกันก็เข้ามาประจำการที่ฐานทัพในประเทศไทยหลายหมื่นคน ยุคนี้จึงเรียกว่า "ยุคถิ่นกาขาวหรือถิ่นพวกตาขาว"

ยุคที่ ๑๐ ชาวศิวิไลซ์ หรือลาวศิวิไลซ์

คำทำนายยุคต่อไป คือยุคที่ ๑๐ แห่งจักรีวงศ์ตรงกับสมัยรัชกาลที่ ๑๐ จะเป็นยุคที่ประเทศชาติบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองประชาราษฎรเจริญด้วยอารยะธรรม มีการศึกษาดี มีวัฒนธรรมดี การอยู่ดีกินดี มีความผาสุข เป็นอริยชน จึงเรียกว่ายุคชาวศิวิไลซ์ ก็อาจจะเพี้ยนไปได้

คำว่า ลาวศิวิไลซ์ หมายถึงชนชาติอ้ายลาว หรือไทยเดิมในอาณาจักรหนองแสอาจรวมกลุ่มเป็นชนชาติไทยลาวเป็นเผ่าเดียวกัน นักประวัติศาสตร์เรียกรวมชาติ ไทย–ลาว รวมเรียกว่า "ชนชาติไทย"

ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตจากถ้อยคำที่ชาวบ้านพูด ๆ กัน เป็นภาษาพื้นเมืองของเขา เช่นชาวเวียงจันทร์ จะพูดติดปากว่า "ไท–เวียง" พูดถึงชาวหลวงพระบาง ก็ว่า "ไท–เมืองหลวง" จะมีคำว่า "ไท" นำเสมอ เป็นการแสดงให้เห็นว่า "ไทย–ลาว" นั้นไม่ใช่อื่นไกล จะควบคู่กันไปอย่างนี้ตลอดกาล.

พิมพ์ที่: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. ชุมนุมช่าง ๓๑๔/๗ ซอยหลังวัดตรีทศเทพ
ถนนประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร โทร. ๘๒๗๖๐๔–๖๘๑๖๑๐
นายชม ศุขปริมัตถ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖